quoꝝ vnꝰ erit euidēs ⁊ alter nō
patet ſi videat aliq̄s hoſtiā con
ſecratā ⁊ aſſentiat ꝙ videat pa-
nem. ⁊ alter nō cōſecratā. ⁊ cōſi-
militer aſſentiat ⁊c̄. ¶ Scḋa eſt
ꝙ aliq̄s aſſenſꝰ eſt in me nūc eui
dens ⁊ ille pōt fieri ineuidēs me
neſciente. ⁊ ſilr̄ ecōtra pꝫ faci
liter. et hec/ et nichil plus ꝓbat
ratio. Unde negatur ꝯſequētia
quia eſt euidens quādo ita eſt/
⁊ nō alias: vt patet ex deſcripti-
one euidentie. ¶ Tertia eſt ꝙ
nulle rationes ꝓbabiles cogāt
ad aſſentiendū ſine formidine ꝓ
poſitioni quam probant. q̄a nō
cogunt/ niſi ad aſſenſum opina-
tiuum ⁊c̄. ¶ Quarta eſt ꝙ ſola
experientia/ vel demoſtratio co
git intellectum ad aſſentienduꝫ
ꝓpoſitioni. que ſine his mane-
E ret dubia. Et ex his pꝫ ⁊c. ¶ Ad
cōfirmationē negatur cōſequē-
tia. quia philoſophus ſolū ha-
buit opinionem nec habuit ra-
tionem cogētem. Sed forte iſta
reſpōſio nō ſufficit ⁊c̄. Ideo poſ
ſet dici ſine aſſertiōe. ꝙ ſicut fal
ſum poteſt nunq̄ȝ fuiſſe falſum
immo verū. ſic ꝙ nunq̄ȝ fuit eui
dens poteſt fuiſſe euidens. ⁊ ſic
diceretur cōcedendo conſequēs
probabiliter ⁊c. ¶ Ad quartam
F rationem p̄mittūtur propoſi-
tiones. ¶ Prima eſt ꝙ ex cauſis
naturalibus cum dei influentia
generali fieri poteſt ꝙ nichil ſē-
tiatur a ſorte. et tamen ꝙ ſortes
iudicet ꝙ ipſe ſentit aliquid. et
ſimiliter fieri poteſt ꝙ aliquid
ſentiatur a ſorte ⁊ ſortes non iu-
dicet ſe ſentire. ¶ Primum patꝫ
in dormientibus. ¶ Secunduꝫ
patet ſepe in nō aduertentibus/
vt clarum eſt. ¶ Secunda eſt ꝙ

Ad q̄rtā rōnem.

ex cauſis ⁊c. fieri pōt ꝙ hō ſen-
tiatur a ſorte et ſortes iudicet ſe
non ſentire hoīem. Et ſilr̄ ꝙ
hō non ſentiat a ſorte ⁊ ſortes iu
dicet ſe ſentire hoīem. ¶ Primū
patet de illo q̄ videt a remotis.
et ſimiliter ſecūdū vt clarum eſt
¶ Tertia eſt ꝙ cauſis naturali
bus ⁊c. non poteſt fieri ꝙ ſortes
ſentiat aliquod obiectum quod
eſt per ſe obiectum illius ſenſꝰ
quo ſentitur approximatum in
debita diſtantia. organo bn̄ di-
ſpoſito/ ⁊ etiā medio ⁊ ſortes iu-
dicet ſe nō ſentire illud obiectū.
patet. quia aliter ſenſus decipe
retur circa proprium obiectum
¶ Quarta eſt ꝙ ex cauſis ⁊c. nō
poteſt fieri ꝙ aliq̄d ſentiatur a
ſorte ſenſu exteriori ſenſatione
ſufficiente ad iudiciū. ⁊ ſortes iu
dicet ſe nō ſentire aliquid. quia
tale iudicium non poſſet habe-
re cauſam aliquam naturalem G
vt patꝫ ⁊c. ¶ Ex his ad rationē
negatur antecedens. ⁊ quantuꝫ
ad id qḋ dicitur de dormientibꝰ
⁊c. dico ꝙ ipſi non ꝑcipiunt per
ſenſus exteriores ſed per interi-
ores. per quos poteſt naturali-
ter ſentiri abſens vel nō exiſtēs:
videtur tamen homini ꝙ ſētiat
et hoc eſt propter ſpecies reruꝫ
derelictas ⁊c. Sed de vigilanti-
bus timentibꝰ/ vel infirmis. di-
co ꝙ tales non ſentiūt niſi ea q̄
ſunt/ ⁊ preſentia ſunt. licet aliter
iudicentur. In timentibus autē
iudicium erroneuꝫ cauſat yma
ginationem forte cū ſenſatione
preſentis virtute cuius iudicat
homo ꝙ illud quod ſentit ſit il-
lud quod timet. In infirmis au
tem huiuſmodi iudiciū errone-
um cauſat: vel etiam ymagina-

no fortis vel in diſpoſitio orga
ni. De ludificatis aūt diuerſe ſt
cauſe erroꝝ ſm̄ diuerſas cās q̄
bus ludificatiōes fieri pn̄t. de q̄
bus in ſciētijs naturalibꝰ alias
mathematicalibus/ ⁊ magicis.
Quātūvero ad illud qḋ dicitur
de conſeruatiōe viſionis ⁊c. di-
co ꝙ nō. ſed propter fortem alte
ratiōnē organi cauſatur iudici-
um erroneum quo iudicaꝛ ideꝫ
videri qḋ prius ⁊c. ¶ Ad confir
A mationem negatur antecedens
vnde pro materia ponūtur aliq̄
propoſitiōes. ¶ Pria eſt ꝙ res
ſenſate taliꝛ pn̄t applicari ſenſu
exteriori. vl' ſenſꝰ taliꝛ diſponi ꝙ
ſenſꝰ virtute talis ſenſatiōis ni-
ſi aliūde dirigaꝛ habebit multa
iudicia erronea vtpote iudica-
bit ſe videre q̄ nō videbit ⁊ econ
tra. ⁊ hoc ſolū ꝓbāt iſta exēpla
adducta. ¶ Secūda eſt ꝙ in om
nibus p̄dictis exemplis ſenſus
non videt niſi ea que ſunt ⁊ que
preſentia ſunt. verbigratia. exi-
ſtens in naui non videt arbores
moueri/ nec motuꝫ arboris. nec
generaliter aliquē motuꝫ. quia
nullus motus eſt in arbore/ nec
in aliquo viſo ab eo in caſu. ⁊ cō
ſimiliter poteſt dici in alijs ⁊c.
¶ Tertia eſt ꝙ in predictis exē
plis apparet ſenſui/ vel appare-
re poteſt (niſi aliunde dirigaꝛ)
ꝙ ſentiat ea que non ſunt. nec p̄
ſentia ſunt. verbi gratia ꝙ vide-
at motum arborum. igneum cir
culum ⁊c. baculum fratrum ⁊c.
Cauſe autem talium apparen-
tiarum habent videri in philo-
ſophia/ ⁊ in perſpectiua. ⁊ quā-
tum ad ludificationes aliquas
in aſtrologia et in arte magica
ideo trāſeo. ¶ Quarta propoſi
tio ſequens ex p̄dictis ꝙ natu-
raliter fieri pōt ꝙ aliq̄s crēdat
ſe habere experientiam de aliq̄
de quo ſolum habet apparenti
am erroneam. tamen nō ſtat ꝙ
apparentia erronea ſit experiē
tia: quia ipſa ſolum eſt de vero.
Et ſic ptꝫ de ṫtia ꝯcluſiōe ⁊ pri-
mo articulo. ¶ Articulus ſecū- A
dus. ¶ Quantum ad ſecundum

B
Articulꝰ ſcḋs vtꝝ poſſibile ſit noticiam fide maiorem hr̄e de v̄itatibus theologicis. .i. ps. 2. articuli.

articulum in quo videndum eſt
vtrum poſſibile ſit viatorem ha
bere de theologicis noticiā ma
iorem fide. ¶ Primo p̄mittā ter
minorum declarationes. Secū
do ponam reſponſales ꝯcluſio-
nes. ¶ Tertio obijciā per aliq̄s
rationes. ¶ Circa primū pūctū
tres termini ſunt declarandi.
¶ Primo q̄ ſunt v̄itates theolo
gice. ¶ Secūdo quid ſit fides et
qualiter viator pōt eā acquire-
re. ¶ Tertio que noticia ſit ma
ior fide. ¶ Primo ergo declaran

C
Que ſūt v̄itates theologice.

dū eſt q̄ ſint v̄itates theologice
Unde dico ꝙ de ipſis poſſumꝰ
loqui dupliciꝛ. Uno mō ſtricte.
Alio modo large. ſtricte loquē
do v̄itates theologice ſūt v̄ita
tes neceſſarie viatori ad eternā
beatitudinē ꝯſequendam. vl' ve
ritates quas credere viatori eſt
neceſſarium ad ſalutem: ſed ma
gis large loquendo veritates
theologice ſunt ille veritates q̄
ſunt de deo formate/ vel forma-
biles. vel etiam de creaturis vt
habeāt attributioneꝫ vel per ſe
ordinem ad deuꝫ: puta ſm̄ crea-
tionem/ gubernationem / repa-
rationem/ iuſtificationeꝫ/ remu
nerationem: ⁊ ſimilia. que conſi
derantur in theologia vt paſſio
nes ſubiecti. vnde ad illud facit
dictum Augu. x. de trini. ca. i. nō

vtiqꝫ quicq̃d ſciri ab hoīe pōt ī
rebus hūanis vbi plurimū ſup-
uacue vanitatis/ꝛ noxie curio-
ſitatis eſt huic ſcie tribuo ſꝫ il-
lud tm̄mō quo fides ſaluberria
q̄ ad vitā btām ducit . gignitur
nutrit̄.defēdit̄.ꝛ roborat̄.Et lo
quit̄ de theologia.Ex iſta aucto
ritate ſequūt̄ aliq̄ propoſitiōes
¶ Prima eſt ꝙ ſecunda deſcri-
ptio poſita eſt magis propria
q̄ꝫ ſit prima.et hoc ē ꝯtra Ockā
q.i.qui ponit illam.ptꝫ q̄a mul
te ſunt veritates que valent ad
defendenduꝫ fidem ꝛc.que non
ſunt viatoꝝ neceſſarie ad ſalu-
tem ꝛc.¶ Secūda eſt.ꝙ ſole ve-
ritates que ſunt de rebus diui-
nis aut humanis quibus veri-
tatibus ipſa fides ſaluberrima
eſt ꝛc̄.poſſunt proprie dici veri-
tates theologice. ¶ Tertia eſt
que ſequitur.ꝙ non oīs verita
tes theologice ſunt fide creden-
de.ſed ſunt aliq̄ ſolum ꝓbabiles
ꝛ opinatiue. patꝫ de iſtis.deus
poteſt facere infinituꝫ.deus po
teſt creare ſuppremā ſpēm ꝛ de
multis ſimilibus ꝛc̄.¶ Quarta
propoſitio eſt ꝙ de omnibus re
bus mundi pñt eē v̄itates theo
logice patꝫ qꝛ de oībus pñt for
mari veritates quibus fides ſa
luberrima ꝛc̄.Naꝫ de qualibet
re alia a deo verificat̄ ꝙ eſt crea
ta et de deo ꝙ ipſe illam creat.
et per hoc fides ſaluberrima ꝛc̄
Itē circa q̄ſcūqꝫ res creatas vl̄
etiā increatas pōt homo v̄tuo
ſe vel etiā vicioſe agere . igitur
ꝛc̄. Antecedens patet q̄a q̄cun-
qꝫ re creata/ vel increata poteſt
licite vel illicite frui/vt̄ vti.ꝛ cō
ſequētia tenet per Augu.xij.de
trini.ca.xiiij.Quicquid pruden

ter/fortiter/tempate/ꝛ iuſte agi
mus.ad eā ꝑtinet ſciam qua in
euitādis malis boniſqꝫ appetē
dis actio nr̄a v̄ſat̄.Vñ ex iſtis ꝓ
batiōib⁹ ptꝫ vnū correlariū qđ
valet ad defēdēdū p̄dictā ꝓpo-
ſitionē.Et eſt ꝙ iſta ꝯña nichil
valet cuiuſlibꝫ ſcie veritates ſūt
de deo/vel de reb⁹ creatis tāq̄ꝫ
de obiecto/vl̄ obiectꝭ.igr̄ ꝑtinet
ad theologiam/ſeu ſunt verita-
tes theologice. ſꝫ ē fallacia ꝯſe-
quentis.Nam licet tam verita-
tes ſcientiarū ꝑticulariū q̄ꝫ ve-
ritates theologice ſint de eiſdē
rebus.tamen veritates theolo-
gice ſunt ſm aliam attributio-
nē ad deū que attributio vl̄ or-
do ſufficiēs eſt ad vnitatē talis
ſcie mō quo loq̄tur ph̄s.4.me-
thaphi.ꝛ aliȷs pluribus locis.
¶ Secundo ptꝫ ex predictis q̄d
debꝫ dici de ſubiecto theologie
ꝛ de veritate ei⁹.ꝛ quomodo ſit
practica.ꝛ quomodo ſpeculati-
ua ſm diuerſa.ſꝫ de his nihil di
co quia logicalia ſunt vel alibi
videnda.¶ Secundo declaran-
dum eſt quid ſit fides . vnde di-
co ꝙ multiplicit̄ poteſt ſumi.vt
alias videbit̄.ſed vt ad preſens
ſumitur fides poteſt deſcribi.ꝙ
eſt aſſenſus verus firm⁹ ſine for
midine non euidens.Uel breuiꝰ
us.fides eſt aſſenſus certus/ nō
euidens.Naꝫ certitudo impor-
tat primas duas conditiones.
Certitudo enim eſt aſſenſus ve
rus/firmus/ ſine formidine. In
hac autem fidei deſcriptiōe due
prime clauſule ponuntur eadeꝫ
cauſa qua in deſcriptiōe euidē-
tie.ſed tertia ſcilꝫ non euidens
ponitur ad differentiam euidē-
tie.Et huic deſcriptioni conco-

dat illud cõmune dictũ. Augu. Quid ē fides niſi credere q̃d nõ vides? Capit em̃ credere pro certitudinalit aſſẽtire. ⁊ capit nõ videre pro nõ euidẽter cognoſcere. ¶ Sʒ videõ hic qualit viator

A poſſit hanc fidẽ acquirere et de hoc pono aliquas propoſitiões. ¶ Prima eſt ꝙ impoſſibile eſt viatorem per rationem demõſtratiuam/vel euidentem acquirere fidem. patet. ſm philoſophũ demonſtratio eſt ſilogiſmus faciens ſcire ergo talis ratio generat ſcientiam ſeu euidentiam ⁊ non fidẽ. ¶ Secunda eſt ꝙ impoſſibile eſt viatorem per rationem dyalecticam preciſe/vel probabilem acquirere fidem patet quia talis quantum eſt de ſe ſolũ generat opinionem cum formidie ⁊ non certam fidem. ¶ Tertia ē ꝙ impoſſibile eſt viatorem ꝑ ſolum imperium voluntatis/ vel ꝑ ſolã affectionẽ acquirere fidẽ patet. quia tale imperiũ vel talis affectio ꝑ ſe non poteſt generare opinionem. igitur nec fidẽ. ꝯña tenet a fortiori ⁊c. añs patʒ per experientiã: ⁊ ad idem ꝯmentator. ij. d aĩa. ꝯmẽto. liiij. Ubi dicitur ꝙ opinari nõ poſſum⁹ cum volumus: Quarta eſt. ꝙ poſſibile eſt viatorem ꝑ imperiũ voluntatis ⁊ piam affectionem cõcurrente ad hoc teſtimonio vel auctoritate vel etiam dyalectica. vl' ꝓbabili ratione acquirere fidem: patet ꝑ experientiã. Itẽ aliter fruſtra adducerentur teſtimonia: aut rationes probabiles ad ea q̃ ſunt fidei q̃d tñ faciunt Augu. ⁊ alij doctores ſãcti. Item capio aliquẽ qui habʒ iã fidem de aliquo articulo. tũc volo ꝙ adducatur ad illud ꝓbandũ aliqua rõ ſolũ ꝓbabilis. tũc q̃ro vel illa nihil facit/vel deſtruit fidẽ/aut certitudinẽ pri⁹ habitã: aut generat ſeu auget fidem. Nõ ꝑmũ: q: certitudo pri⁹ habita nõ impedit effectũ rationis. Nec ſcḋm: q: tunc nimis eẽt periculoſũ ꝓbare articulos fidei. ideo ſequit tertiũ ⁊ habet ꝓpoſitũ. ¶ Et iſtis ſequũtur aliqua correlaria. ¶ Primo ſequit ꝙ catholicus ſolus ⁊ nullus de alia ſecta habet fidẽ/vel certitudinẽ de lege ſua: quantũcũqꝫ credat eam ſine formidine. ¶ Secũdo ſequitur ꝙ perſuaſiões cauſant tantam certitudinem in pie affectatis: ſicut demonſtrationes in phis. patʒ in fidelibus catholicis. Sed ꝯtra hoc arguitur: q: ſi ſic ſequitur ꝙ voluntas poſſit imperare intellectui ꝙ aſſentiat plus q̃ ratio ꝓbat. q̃d videt falſum: q: non apparet cur hoc faceret voluntas. Nam ſicut impoſſibile eſt aſſentire ſine ratiõe ita videtur impoſſibile aſſẽtire pl⁹ q̃ ratio probat/vel videtur probare. ¶ Ad hoc dico cõcedendo ꝯña ⁊ ad improbationẽ dico: ꝙ licet ſine apparẽtia: vel ratione nõ poſſum⁹ habere fidẽ vel opinionem. licet etiã ratio ſolũ probabilis ſine imperio voluntatis nõ ſit apta nata cau'ſare niſi opinionẽ. tñ cũ iperio volũtatis põt cauſare fideʒ ſeu certitudinẽ: ſed de hoc alias rñdebit. ¶ Tertio ſeqt ꝙ aliquaineuidẽtia ſũt nobis equa vel magis certa: ſicut nobis euidẽtia/⁊ ſilr aliqua ꝯtigẽtia ⁊ q̃ poſſũt eẽ falſa ſicut va neceſſaria. Primũ ptʒ de articulis/⁊ ꝯcluſionibus fidelibus de

Inſtãti.

¶ Solutõ

monſtratis. Scđm patʒ de iſtis duobus articulis. deꝰ eſt: et reſurrectio mortuoꝝ erit totũ faciliter patet. Quarto ſeq̄tur: ꝙ licet impoſſibile ſit fidei ſubeſſe falſũ. tñ fidei pōt ſubeſſe falſum Primũ pʒ: qꝛ iſta ꝯña eſt neceſſaria: fides eſt. ergo eſt devero Secundũ pʒ: qꝛ fides eſt de aliquo ꝯtingenter vero. ⁊ qđ pōt eē falſuʒ (vt pʒ de articulo reſurrectionis) ⁊ per ꝯñs fides pōt eē de falſo: ⁊ fides p̄t nō eē fides: imo nō fuiſſe fides ⁊c̄. ſic̄ ſatꝫ pʒ. ¶ Tertio declarandũ ē que ſit noticia maioꝛ fide. Unde dico ꝙ noticia eſt multiplex. quedam eſt noticia euidēs alia non euidens: et vtraqꝫ eſt duplex. Nam quedaʒ eſt noticia euidens q̄ eſt de aliquo vero per ſe noto. Alia q̄ eſt de aliquo non per ſe noto: ſed ex alio vero/ vel aliȷs veris deducto. Quid autē ſit per ſe notum alias declarabo ſuo loco. Similiter noticia non euidēs eſt duplex. quedã cum formidine que vocatur opinio. Alia cũ certitudineq̄ vocatur fides. Prima eſt nata cauſari ex noticia alicuius ꝓpoſitionis: vel aliquarũ ꝓpoſitionũ non euidenter: ſed ꝓbabiliter ſolum. Secunda vero licet etiam predicto modo poſſet cauſari. tñ ipſa cōmuniter cauſatur ꝑncipaliter ex auctoritate ſeu teſtimonio alioꝛum: ⁊ ſic loquitur Auguſti. de fide dicens. Abſit vt ſcire nos negemꝰ que teſtimonio alioꝝ didicimꝰ: alioquin neſcimus eē vrbes vel terras quas celeberrima fama cōmendat: ⁊ ſic ſunt quattuoꝛ modi noticie. ¶ De iſtis ergo: ⁊ earum cōparatione pono aliquas

D ꝙ eſt noticia maioꝛ fide.

ꝓpoſitiones. Prima eſt ꝙ oīs noticia euidēs eſt maioꝛ noticia ineuidenti. pʒ: qꝛ eſt clarioꝛ. Nã ꝑ ipſam magis apparet ỽitas intellectui. ⁊ ſimiliter ipſa hʒ claritatē ꝑ ſuã intrinſecã naturam vel ſaltem ex aliquo habēte talē claritatē. Alia vero nō. igiꝉ ⁊c̄. Secũda eſt ꝙ noticia euidēs q̄ eſt de per ſe noto: vel de ꝑ ſe notis eſt maioꝛ q̄ꝫ illa noticia euidēs q̄ eſt deducta ex eis. patʒ: qꝛ ꝓpꝉ qđ vnũquodqꝫ tale ⁊ illud magis .i. poſterioꝝ nō dico tñ ꝙ oīs euidētia q̄ eſt devero non ꝑ ſe noto ſit oīs euidētia: q̄ ē de vero non ꝑ ſe noto noticia .maioꝛ patʒ: quia ſtaret oppoſitum Tertia eſt ꝙ noticia nō euidēs que eſt ex ratione vel probabilitate inducente intellectũ ad aſſentiendũ eſt maioꝛ ratione ꝓbabilitatis q̄ꝫ noticia cauſata ſolum ex teſtimonio alioꝝ. pʒ: quia illa noticia eſt maioꝛ iſto modo q̄ eſt de magis perceptibilibus ⁊ magis apparentibus intellectui ⁊c. Confirmaꝉ: qꝛ infidelis magis inducitur per rationē probabilē q̄ꝫ per teſtimoniũ ſeu per auctoritatē. Quarta ꝙ fides rōne certitudinis eſt maioꝛ q̄ꝫ opinio. pʒ. qꝛ certitudo ſolũ excludit deceptionem ⁊ dubitationē. hec aũt nō poſſũt eſſe in fide (vt pʒ ex dictis) ſʒ bñ in opinione. igiꝉ ⁊c. Cōfirmatur quia fidelis per fidem aſſentit/ vt aſſentire poteſt articulis ita firmiter ſicut phs principȷs vel cōcluſionibꝰ demonſtratis: ſed ſic aſſentiens certius ⁊ firmius aſſentit q̄ꝫ opinans ⁊c. Ex predictis pʒ ꝙ licet opinio non ſit ſimpliciter maioꝛ fide: ipſa tamē

E

aliquo mõ eſt maior: ſ3 ꝑ quã-
to illa eſt ex ꝓbabili ratiõe: hec
vero ſolũ ex teſtimonio/ vel au-
ctoritate. ¶ Scd̃o p3. q᷑ euidẽ-
tia eſt ſimpliciter noticia maior
A fide/ ⁊ nõ loquor de maioritate
ij. ps. ij. arti. gradualí ⁊c. ¶ Ideo pro r̃nſiõe
ad p̃ntem articulũ iuxta p̃dicta
ponam tres ꝯcluſiones. In p̄ma
videbitur/ vtrũ poſſibile ſit via-
torem de veritatibus theologicis
habere opinionem. In ſecunda.
vtrũ poſſibile ſit viatorẽ de ve-
ritatibꝰ theologicis habere no-
ticiam euidentẽ. In tertia. vtrũ
poſſibile ſit viatorẽ de veritati-
bus theologicis habere notici-
am fidẽ maiorẽ. ¶ Prima cõclu-
i. ꝯcluſio ꝑncipal. ſio eſt ꝙ naturaliter poſſibile ẽ
viatorem de multis veritatibus
theologicis habere opinionem
ꝓbatur. naturaliter poſſibile ẽ
viatorẽ de illis veritatibus ha-
bere opinionẽ ad quas proban-
das naturaliter poteſt habere
rationes dyalecticas/ ſeu proba-
biles inducentes ad aſſentien-
dum intellectũ indifferentẽ: ſed
ſic eſt de multis veritatibꝰ theo-
logicis. Igitur ⁊c. Maior patet
B ſed maior ꝓbatur. ¶ Unde ad
hoc probandũ poſſunt adduci
illa octo media que ponit Sco-
tus q̃ſtione. ij. prologi: que ſunt
Primo auctoritas ſcribentium.
Secũdo concordia ſcripturarũ.
Tertio rationabilitas cõtento-
rum. Quarto irrationabilitas
ſingulorũ errorũ. Quinto. pre-
nunciatio futurorũ. Sexto viua-
citas miraculorũ. Septimo ip-
ſius legis duratio. Octauo dili-
gẽtia in recipiẽdo. Sed de iſtis
remitto ad eum ⁊c. Ideo aliter
C oſtendo propoſitũ. ¶ Pro quo
ſciendum eſt ꝙ ſecũdum docto-
res rethoricos octo ſunt proba-
tionũ ſpecies. ſ3 p̄mo ⁊c. ꝑ fide-
dignũ hoim teſtimoniũ ꝑ autẽ-
ticũ legis ſcriptũ: ꝑ pactũ. ꝑ iu-
ramentũ. ꝑ miraculũ. ꝑ tormen-
tum ꝑ cum in cuiꝰ ore nõ eſt inuẽ-
tum mendaciũ. ⁊ ꝑ conformita-
tem geſtuum corporalium/ et
verborum. Et iſtis octo modis
ꝓbabiles ſunt articuli fidei et
theologice veritates ſicut oſten-
di poteſt ⁊c. ¶ Primo per teſtes D
ſeu fidedignũ hominum teſtimo-
nium. Unde dicebat xp̄us. Act.
i. Eritis michi teſtes in hieruſa-
lem ⁊ in omni iudea: et ſamaria:
⁊ vſq3 ad vltimum terre. Iuxta
hoc poteſt fieri talis ratio. Illud
eſt probabile quod vna magna
gentium communitas prudens:
et diſcreta in agibilibus/ ſubti-
lis/ ⁊ ꝓfunda in ſpeculabilibus
teſtatur eẽ verum: ſic eſt de arti-
culis fidei ⁊c. Igitur ⁊c. ¶ Secun- E
do ꝑ legem ſeu autẽticum legis
ſcriptum. Unde dicebat xp̄s iu-
deis Joh. v. Scrutamini ſcriptu-
ras: quia vos putatis in ipſis vi-
tam eternam habere: ⁊ ille ſunt
que teſtimoniũ perhibẽt de me.
Ex ſcripturis et legis moyſi oſtẽ-
ditur ꝙ chriſtus fuit verus pro-
pheta et verus meſſias in lege
promiſſus. ⁊ per conſequens ꝙ
eius doctrina eſt vera/ ⁊ creden-
da. ¶ Tertio per pactum. Unde F
ait apoſto. Roma. i. ꝙ euange-
liũ xp̄i ante ꝓmiſerat deꝰ ꝑ pro-
phetas ſuos ⁊c. Ex ſcripturis
em̄ ſanctis oſtẽditur ꝙ doctrina
xp̄i eſt illa quã deus promiſerat
in ꝓphetis: ⁊ ꝑ ꝯſequens ꝙ ipa
eſt vera: ⁊ nullo modo erronea.
¶ Quarto per iuramẽtum. Un G

ait Apoſto. hebre. vi. Quoniam
neminē habuit p quem iuraret
maiorem iurauit p ſeipm̄ ⁊c. in
quo abūdātius volens oſtende
re de⁹ imobilitatē ↄſilij ſui inter
poſuit iuſiurādum ⁊c. De⁹ eni ſā
ctis patrib⁹ ea q̄ de xp̄o futura
erāt nō ſolum ſimplici ṽbo pro
miſit. ſed etiā iuramento firma-
uit. q̄ oīa oſtēdūtur ex ſcripturis
h iam eē īpleta. quare ⁊c. ¶ Quin
to p miraculū. Uñ dicebat xp̄s
Joh. v. Ipſa opera que ego fa-
cio teſtimonium phibent de me
Quod nō ſolum verū eſt de ope
ribus virtutum ſed etiā de ope
ribus miraculorum. Iuxta hoc
eni poteſt fieri talis ratio Deus
non aſſiſtit alicui (miracula na-
turam excedētia faciendo) in te-
ſtimonium falſitatis: ſed de⁹ ſic-
cut affuit xp̄o: ⁊ diſcipulis eius
in teſtimoniū doctrine ſue. Igi
tur ⁊c. Maior videtur clara in
lumine naturali. q̄a aliter deus
eſſet teſtis falſus. Minor patet.
de reſuſcitatiōe Lazari Joh. xj
⁊ de alijs innumeris miraculis
chriſti: ⁊ etiam apoſtolorum: et
ſanctorū in noīe chriſti in euan-
gelio ⁊ ſcripturis autēticis que
miracula ſi negētur ſaltem hoc
vnum magnum eſt ⁊ ad intelli-
gendum miraculū: q̄ ſine mira-
culis maior pars orbis credit.
I ⁊c. ¶ Sexto per tormētū immo
diuerſa genera tormentorum.
Unde dicebat apoſtol⁹ heb. xi.
Scti per fidem vicerunt regna
⁊c. Lapidati ſunt ſecti ſunt ten-
tati ſunt: in occiſione gladij mor
tui ſunt: et hi oēs teſtimonio fi
dei pbati ⁊c. Probabile eni eſt
illud eſſe verum ⁊ eis diuinitus
inſpiratum pro cuius aſſertio-
ne tot homines vtriuſq̄ ſexus
⁊ etatis: tot ⁊ tāta tormēta pati
enter / ⁊ conſtāter / ⁊ volūtarie ſu
ſtulerūt. ¶ Septimo p eū in cu- K
ius ore nō eſt inuētum mēdaciū
Unde ap̄lus heb. vi. Impoſſibi
le eſt mētiri deū id̄ arguitur ſic.
Omne reuelatū a deo eſt verū.
ſed doctrina xp̄i eſt reuelata a
deo. igit ⁊c. Maior p3. minor ap
paret ex miraculis ⁊ ſcripturis
ſanctis. ¶ Octauo per cōformi-
tatē geſtuū ⁊ verborū. Uñ Act.
iiij. Loquebant ṽbum dei cum
fiducia ⁊c. Ex geſtibus eni3 xp̄i
et diſcipulorum ſuorū patebat
q̄ verba eorum non erant falſa
quia non loquebantur ficticie:
ſ3 ex corde ſine curioſitate / oſten
tatione / vel apparatu. ſ3 cū cha-
ritate / affectione / et toto affectu
Igitur pbabile eſt dicta ipſorū
eſſe vera: quare ppoſitum. Ad
declarationem iſtarū rationum
poſſent induci multe concordā-
tie ⁊c. ſed dimitto cauſa breuita
tis. ¶ Secūda ↄcluſio. q̄ natu- L
raliter poſſibile eſt viatorem de
multis veritatibus theologicis
habere noticiam euidentē. Pro
batur quia phi ſequentes rōnē
naturalē deuenerunt (licet a po-
ſteriori) ad noticiam euidentem
iſtarum veritatum deus eſt. de⁹
eſt vnus. bonus. ſimplex. etern⁹
⁊c. (vt p3. viij. phiſicorum. ⁊ xij
meth) Igitur ⁊c. Et ſic dicatur
q̄ nunq̄ aliquis phus habuit
euidentem noticiā de illa. De⁹
eſt. ⁊ per cōſequens nec de alijs
quicq̄d ſit de hoc. q̄a poſtea de
hoc tractabitur. tamen phi ha-
buerunt euidentē noticiā iſtarum
ↄditionaliū ſi de⁹ eſt de⁹ eſt bo-
nus. ſimplex. eternus ⁊c.

¶ Tertia concluſio q̄ naturali
ter impoſſibile eſt viatorem de
A ꝯcluſio p̄ncipal̄. oib⁹ veritatib⁹ theologicis hr̄e
noticiā oi fide maiorē. Probat̄
q: ſi nō ⁊c. vel talis noticia eſſet
opinio/vel euidētia. ſz nullo mō
pōt dici. igit̄ ⁊c. Maior pʒ a ſuf
ficiēti diuiſione. ſz minor ꝓbat̄.
Primū nō pōt dici q̄ talis noti
cia eēt opinio q: lz opinio aliq̄
mō ſcd̄m quid ſit noticia maior
fide: (vt prius tactū eſt) tamen
ſimpliciter/⁊ abſolute fides eſt
noticia maior opiniōe. Un̄ ſcd̄m
hugonē de ſacramētis. libro. ij.
parte. x. ca. ij. Fides eſt opiniōe
ſuperior. ideo ipē diffiniēs fidē
dicit q̄ eſt certitudo animi de re
bus abſētibus ſupra opiniōē
et infra ſcientiā conſtituta. Igi
tur ſuppoſito q̄ eſſet naturali
ter poſſibile viatorem de oibus
veritatibus theologicis habe
re opinionē (qđ non eſt clarū vt
magis poſtea tanget̄ in argu
mentis cōtra primā ꝯcluſionē
tn̄ nō ꝓpter hoc ſeq̄retur q̄ eēt
naturaliter poſſibile viatorem
de oibus ⁊c. hr̄e noticiam omni
fide maiorē ⁊c. Secūdū nō pōt
dici q̄ talis noticia eſſet euiden
tia. quia licet naturaliter poſſi
bile ſit viatorem de aliquibus
veritatibus theologicis habe
re noticiā euidentē: et p̄ conſe
quēs oi fide maiorē: vt patet in
ſecūda ꝯcluſiōe: tn̄ hoc nō ē na
turaliter poſſibile de oib⁹ hmōi
v̄itatib⁹. ſicut pʒ de iſtis deus
eſt trinus ⁊ vn⁹: de⁹ pr̄ gn̄at deū
filiū deus eſt hō: corpus xp̄i eſt
in ſacramēto: ⁊ ſic de multis ſi
milibus. Nā ſi eſſet naturaliter
poſſibile viatorē de illis v̄itati
bus habere noticiā euidentem:
tunc q̄libz infidelis poſſet natu
ral̄r cogi ad aſſntiēdū eidē: qđ
appet falſū p̄ experiētiā. Si aūt
aliq̄s dicat oppoſitū: vadat ad
infideles ⁊ hereticos ꝯuertēdū
⁊c. Dixi aūt notant̄ in ꝯcluſiōe
⁊ ei⁹ ꝓbatiōe: q̄ nō eſt natural̄r
poſſibile ⁊c. Et nō dixi ſimpl̄r i
poſſibile. Un̄ pono aliq̄s ꝓpoſi
tiones. ¶ Pria eſt q̄ ſimpl̄r poſ B
ſibile eſt viatorē manētē viato
rē hr̄e de deo noticiā intuitiuā:
⁊ p̄ ꝯñs de p̄dictis veritatib⁹ de
deo formatis itutiuā noticiā
ſeu cognitionē. Pʒ ex dictis ſu
pra in p̄mo articlo in deſcriptio
ne hui⁹ termini viator: in q̄rto
correlario. Scd̄a eſt q̄ ſimplicit̄
poſſibile eſt viatorē manentem
viatorē de p̄dictis v̄itatib⁹ hr̄e
noticiā euidētē patʒ ex p̄dicta.
Tertia ē q̄ nō eſt poſſibile p̄ ali
quā potētiā viatorē de oib⁹ v̄i
tatib⁹ theologicis hr̄e euidētiā
ſimpl̄r abſolutā. Pʒ de v̄itati
bus de futuro cōtingenti/ ſicut
de illis. reſurrectio gn̄alis erit.
antixp̄s p̄dicabit ⁊c. ſicut tactū
eſt ſupra i ſcd̄a ꝯcluſiōe ꝯ tertiā
ꝯcluſionē p̄mi articuli ⁊c. Quar
ta eſt q̄ poſſibile eſt p̄ abſolutā
dei potētiā viatorē de oib⁹ ve
ritatib⁹ theologicis hr̄e euiden
tiā ſcd̄m q̄d ſiue ꝯditionatā. Pʒ
q: ſi nō maxime videret̄ de illis
de futuro iam dictis. ſz de illis
eſt poſſibile. ſcʒ in caſu q̄ viator
haberet noticiā dei intuitiuam
⁊c. Naʒ iſto caſu poſito poſſibi
le eſſet viatorē habere noticiam
cui cōuenirēt oēs ꝯditiōes eui C
dentie ſcd̄m q̄d ⁊c. ſicut pʒ facili 3. ꝯs ſcd̄i
ter ⁊c. ¶ Contra p̄dicta arguit̄ articuli.
aliq̄bus rōnibus. ⁊ p̄mo contra ar. p̄mo.
primam concluſionem oſtēden

vide hic hec propos

do ꝙ nõ ſit naturaliter poſſibi-
le viatorẽ de veritatibus theo-
logicis habere opinionẽ ſeu ꝓ-
babilem rationem. Unũ argr̃ ſic
Quia ad hoc ꝙ aliqua rõ ſit ꝓ-
babilis reſpectu alicuiꝰ/ vel ge-
neret opinionẽ requiriẗ ꝙ appa
rentia veritatis in antecedente.
et conſequentia excedat apparẽ-
rentiam falſitatis in conſequen
te ſeu concluſione probanda: ſꝫ
nulla eſt ratio ad ꝓbandũ vita
tes fidei in qua viatori appare-
at in antecedente: et ꝯña maior
apparentia veritatis ꝙ̃ ſit ap-
parentia falſitatis in multis ꝓ
poſitionibus theologicis. Igr̃
⁊c. Maior huius rationis vide-
tur nota. ſed minor patꝫ in veri
tatibus theologicis: de trinita
te: de incarnatione et de eucha-
riſtia. Unũ ad ꝓbãdũ ꝙ vna res
eſt tres res et quelꝫ earũ: vel ꝙ
deus eſt homo: vel ꝙ corpꝰ xpi
eſt ſub ſacramẽto altaris et ſub
qualibet eius parte: non videẗ
poſſe fieri aliqua ratio ĩ qua an
tecedẽs ⁊ ꝯña habeãt maiorem
appẽntiã vitatis ꝙ̃ ꝯña hꝫ ap-
parẽtiã falſitatis (⁊ hoc circun
ſcripta fide). Si enĩ ſit aliq̃ deẗ
⁊c. Confirmaẗ: quia nulla rõ ꝓ
bans trinitatem eſt viatori de-
monſtratiua. ſed articulꝰ de tri
nitate circũſcripta fide eque vl'
magis apparet falſus ſicut op-
poſitũ concluſionis demonſtra
te. Igitur maior eſt apparenta
ad oppoſitũ articli. ꝙ̃ ad eius
ꝓbationẽ ꝯña tenet: q̃a conclu-
ſio demonſtrata magis appa-
ret va ꝙ̃ ſolũ dyaletice ꝓbata
et hoc ſic appareat ⁊ huiuſmõi
ꝓbatio ſit dyaletica. ¶ Scdõ ar
2. argũ. guiẗ ꝯ illud qđ deĩn eſt: ꝙ fides
eſt noticia ſimpl'r maior opinio
ne ⁊c. oñdẽdo ꝙ natural'r poſſi
bile ſit viatorẽ de vitatibꝰ theo
logicis hr̃e opinionẽ oĩ fide ma
iorẽ: q2 illa noticia ſimpl'r ẽ ma-
ior fide q̃ eſt certior ⁊ firmior: ſꝫ
poſitiue ẽ aliq̃ opinio certior et
firmior fide. Igiẗ ⁊c. Maior ptꝫ
ſed minor probaẗ: q2 aliq̃ rõ pro iiq.ar.
babilis facit opinionẽ alicuius
adheſiõis ⁊ firmitatis. Igiẗ ta
les due faciũt in duplo firmius
adherere: ⁊ q̃ttuor in q̃druplo ⁊
ſic in infinitum: ⁊ per ꝯñs vltra
omnẽ adheſionẽ fidei põt adhe
ſio opiniõis firmior: et per ꝯñs
certior generari ⁊c. Confirmaẗ:
q̃ aliqui ita firmiter adherent
his de quibus habent opinio-
nem: ſicut alij his de quibus ha
bent ſcientiã: q2 ſicut d'. vij. ethi
coꝝ quidã opinantiũ non dubi
tant. ſed exiſtimant ſe ſcire. ⁊ ni-
chil minus credũt his que opi-
nantur ꝙ̃ alteri his que ſciunt.
Sed nullus ita firmiter ꝑ fidem
adheret credibilibus ſicut ſci-
ens per ſciẽtiam ſcibilibus que
ipſe nouit per cauſã: ⁊ qm̃ illo-
rum ſũt cauſa/ et qm̃ ⁊c. igiẗ ⁊c.
¶ Tertio ad idem arguiẗ ſic. q2 3. argũ.
opinio poteſt tm̃ augeri ꝙ facit
intellectum alicui aſſentire con
tra imperiũ voluntatis. Igitur
talis opinio erit certior ⁊ firmi-
or fide. ꝯña tenet. quia fides hoc
nõ poteſt. ſed añs probatur. q̃a
ſcientia facit intellectum aſſen-
tire contra imperium volunta-
tis igitur et opinio hoc poteſt.
conſequentia tenet per auctori-
tatẽ iam poſitam. Confirmatur
quia capio oppoſitum huiꝰ ar
ticuli deus eſt trinus / et vnus.
tunc reſpectu illius poteſt ha-

bere intellectus aliquā rōnē in
ducentē ad aſſentiēdū illi ꝛ pōt
habere in duplo maiorē: ꝛ ſic vl
tra. ꝛ per ꝯñs eque inducentem
ſicut demōſtratio / ꝛ ſic agentez
cōtra impiū volūtatis. et ꝑ ꝯñs
pōt eſſe aliq̄s de neceſſitate / ſeu
coacte infidelis ꝛc. igit̃ ꝓpoſitū
¶ Quarto arguitur contra ter
tiam concluſionē oſtendendo ꝙ
naturaliter poſſibile ſit viatorē
de omnibus veritatib⁹ theolo-
gicis habere noticiam euiden-
tem. ꝛ per conſequēs omni fide
maiorem. Unde arguitur ſic no
ticia euidens de oībus v̾itati-
bus theologicis non eſt infini-
te difficultatis ideo per ſtudiuz
theologicū pōt acquiri a theo-
logis. antecedens patz. q2 aliter
nulli creature eſſet poſſibilis.
Sed cōſequentia probatur ſup
ponendo vnū quod videt̃ claꝝ
per experientiā. ꝛ ſuper quo fū-
dant ſe Ariſto. ꝛ eius commen-
tator ad ꝓbandum ꝙ intellect⁹
ſit virt⁹ immaterialis. iij. de aīa
commento. vij. ꝛ eſt ꝙ intellect⁹
noſter intelligendo fortificat̃ et
poſt noticiam vnius veritatis
acquiſitam diſponitur ac acq̄ſi
tionem alterius. Cū igit̃ multe
ſint veritates theologice ad q̄-
rum noticiam naturaliter deue
nerūt phi. vt patet ꝛc̃. Sequit̃
ꝙ ꝑ noticiā illarū intellect⁹ po-
terit diſponi ad maiorē et maio
rem noticiā cuiuſcūq3 finite dif
ficultatis: et per conſequens ad
noticiam euidētē per exercitiū
ſtudij. conſequētia poteſt dedu
ci ꝛc. Confirmatur ꝑ auctorita-
tes. Pria eſt ad Rom. i. ſup illo
quod notū eſt dei manifeſtū eſt
in illis. gloſa. quod noſcibile eſt
de deo manifeſtū eſt illis habēt
eīm vnde noſcere poſſūt qđ noſci
bile eſt de deo (ſcʒ naturalē rō-
nem) ꝛ loquit̃ de gētibus phis.
vñ ſtatim poſt: ſup illo / inuiſibi
lia dei ꝑ ea que facta ſūt. ꝛc. poſt
multa ad ꝓpoſitum dʒ gloſa. ꝙ
ea que facta ſūt illi⁹ ſūme trini-
tatis noticiā habuerūt gentiuz
phi ꝛc. Unde etiam Hermes ter
megiſtus de quo Auguſtinus
meminit. d. in libro ſuo de vbo
eterno. ꝙ deus eſt monas et ꝙ
monas gignit monadē. id ē de⁹
deū ꝛc. Secunda auctoritas eſt
ſuper illo paſſu: Exodi. viij. vbi
magi defecerūt in tertio ſigno.
di. gloſa phōs ꝑueniſſe ad noti-
ciam duarū perſonaꝝ ſed non
tertie. igitur potuerūt ꝛc. Ter-
tia eſt Richardi de ſancto Ui-
ctore in libro de trini. Credo ſi-
ne dubio ad quecūq3 que neceſ-
ſario eſt eſſe non tantū probabi
lia. immo neceſſaria argumēta
non deeſſe. Igitur ad articuluz
de trinitate. ꝛc. et ꝑ ꝯñs ad oēs
alios quia ille eſt excellētior ꝛc̃.

D
Ad p̄mā rōnem.

¶ Ad iſtas rationes reſpondet
per ordinē. Uñ ad primam pre-
mittēda eſt vna diſtinctio / que
eſt: ꝙ aliquid eſſe probabile po-
teſt dupliciter itelligi. Uno mo
ſimpliciter. alio modo ſecundū
quid. Unde ſm phm illud dicit̃
probabile ſimpliciter quod vi-
detur omnibus: vel pluribus:
vel maxime ſapientibus. Que
deſcriptio ſic intelligitur. ꝙ ꝓ-
babile eſt quod cum verū ꝛ ne-
ceſſarium / non eſt tamē euidēs:
ſed apparens omnibus / vl̃ plu-
ribus / vel maxime ſapientib⁹.
Per primam clauſulam exclu-
duntur falſa / et vera contingē-

I tia:que ſtricte loquẽdo nõ dicũ
tur ꝓbabilia(licet aliqñ impro=
prie)ſicut dicit phs ꝙ nichil ꝓ=
hibet falſa eſſe ꝓbabilioꝛa qui=
buſdã veris. Capit eñ ꝓbabi=
le impꝛopꝛie pꝛo apparenti. ⁊c.
Per ſcdam excludũtur oĩa prin
cipia/⁊ cõcluſiões demõſtratio
num. Per tertiã excludũtur ne
ceſſaria que apparent falſa oĩb9
vel plurib9 ⁊c. Sed alio modo:⁊
magis large aliquid dicitur ꝓ=
babile ſm quid. quod cum ſit ve
rum ſiue neceſſarium: ſiue con=
tingens non eſt tamen euidens
ſed apparens alicui/vel aliqui
bus. Et ꝓpoꝛtionabiliter poſſꝫ
diſtingui de ratione ꝓbabili. q:
vel eſt ex pꝛobabilib9 pꝛio mo=
do vel ſcdo/vel ſimpliciter/vel
B ſecundum quid ⁊c. Ex hac diſti
ctione ſequuntur alique pꝛopo
ſitiones. Pꝛima eſt ꝙ nulla ra=
tio pꝛo babilis ſeu dyaletica eſt
falſigrapha. ſiue peccans ĩ ma=
teria/vel in foꝛma. ¶ Secunda
eſt. ꝙ non omnis ratio pꝛobabi
lis ſeu dyaletica facit ſemꝑ du=
bitationem ſeu foꝛmidinem. ſed
frequenter firmam adheſionem
Patet. quia quandoqꝫ adhere=
mus ita firmiter pꝛobabilibus
ſicut euidenter notis. Tertia ẽ
ꝙ nullus poteſt ſecundum com
munem curſum euidenter cog=
ſcere de aliquo ſyllogiſmo topi
co ipſum eſſe topicum. Patꝫ ſa=
tis. poteſt tamẽ de hoc habere
C aſſenſum firmũ. ¶ Quarta ẽ re
ſpõſiua ad rõnẽ ꝙ nõ oẽs theo=
logice ṽitates ſũt ꝓmo mõ pro=
babiles. nec ad oẽs pñt hẽri ſim
pliciter ꝓbabiles rões. ¶ Patꝫ
pꝛimo. q: multe ſunt hmõi ṽita
tes ꝯtingentes: et nõ neceſſarie.

⁊c. Scdo q: multe hmõi ṽitates
que apparẽt falſe oĩb9 vel plu=
ribus. vel maxime ſapiẽtib9. et
hoc intelligẽdo de ſapiẽtib9 hu
ius mũdi ꝓciſe innitẽtib9 ratiõi
naturali. q: iſto modo accipit ſa
piens in deſcriptione ꝓbabilis
Sic eñ ſapientes mũdi. ſ. q̃dã
philoſophi irridebant paulũ:⁊
reputabãt ipm inſanire. Actuũ
xvij. ⁊ xxvi. Et hoc pꝛobat rõ. et
nichil plus. Tamen cum iſtis
ſtat ꝙ multe veritates theolo=
gice ſũt pꝛobabiles. pꝛio modo.
et hoc ſufficit. q̃a concluſio non
eſt poſita de omnibus genera=
liter. Similiter omnes ſunt pꝛo
babiles ſecundo modo. ſ. ſecun=
dum quid et apud multos ſicut
apđ illos qui modicũ vel nichil
cõpꝛehẽdũt de difficultate arti=
culoꝝ:⁊ tñ ꝓbationes ipoꝝ bñ
ꝯſiderãt. vtpote q: vident ſupe
rioꝛes ſuos qui eos pꝛedicant:
et eis confoꝛmiter operantur:⁊
contra hoc nõ vadit ratio ſicut D
põt faciliter apparere ⁊c. ¶ Ad
ſecundam rationem rñdetur ꝑ=
mittendo quandam diſtinctio=
nem q̃ eſt de certitudine. Unde
ſciendum eſt ꝙ ab eodem cauſa
tur noticia de aliquo obiecto ⁊
ipſius noticie certitudo ſcilicet
a ṽitate ipſius rei cognite Sic
eñ ſe hꝫ vnũqđqꝫ ad cognitionẽ
ſicut ad ṽitatẽ. Cum igit ṽitas
ſit eq̃tio rei ad itellectũ ideo ex
vtroqꝫ pt oꝛiri certitudo vł ex ꝑ
te rei cognite vł ex pte ipi9 cog=
ſcẽtis. Pꝛio modo fides ẽ noticia
certiſſima vł ſaltẽ ita certa ſicut
aliq̃ alia. q: res cognita ꝑ eã eſt
ꝓma ṽitas:⁊ oẽ aliđ notũ ꝑ eã
innitit ṽitati ꝓme. q̃ ẽ res certiſ=
ſima/neceſſaria/⁊ imutabilis. et

de tali certitudine loq̄tur phūs
pꝛimo meth. dicēs. certiſſime ſci
entiaꝝ maxime ſūt pꝛimaꝝ veri
tatū. id eſt ſubſtantiarū ſepara
tarū: ⁊ tñ cōſtat ꝙ iſta certitu-
do nō eſt ex parte nr̄i intellectꝰ/
cū ſe habeat ad iſta ſicut oculꝰ
noctue ad lumen ſolis. vt dr̄ ibi
A dem. Igitur ⁊c. ¶ Scd̄o mō eſt
vel attendit̄ certitudo ex pte co
gnoſcentis. ⁊ hoc dupliciṫ. quia
vel eſt certitudo firmitatis/ ⁊ ad
herentie. vel ꝓbationis ⁊ appa
rentie. Pꝛimo mō fides eſt notɨ-
cia certiſſima/ vel ſaltem ita cer-
ta ſicut q̄cunq̄ꝫ opinio/ vel ſcien
tia. Unde dicit Auguſti. de vtili
tate credendi. ꝙ nichil eſt certiꝰ
homini ſua fide. ſed alio modo
fides non eſt ita certa ſicut opi-
nio vel ſcientia. quia non eſt de
ita apparentibus intellectui.
Et de tali certitudine loquitur
Linconienſis dicens. ꝙ illa ſūt
certioꝛa que ſunt magis appꝛe-
henſibilia ab intellectu et ma-
gis penetrabilia. et ſic credibi-
lia per fidem non ſunt ita certa
ſicut cognoſcibilia per ſcientiā
vel opinionem. ſed iſta īcertitu-
titudo ſeu minoꝛ certitudo cre-
dendoꝛum fidei ꝓuenit ex indi-
ſpoſitione: ſeu imperfectiōe co-
gnoſcentis. ⁊ eſt incertitudo ſm̄
quid. Exemplum de ſole reſpe-
ctu viſꝰ ⁊c. Sic ergo patet quo
modo fides eſt certioꝛ opinione
et q̄uo non. Sed q̄n arguitur ꝙ
opinio poſſit eſſe firmioꝛ. et per
conſequens certioꝛ ratiōe adhe
ſionis: hoc negatur: ſicut iā pa
tet ⁊c. Ad ꝓbationē q̄n dicit̄ ꝙ
vna ratio facit opinionē alicuꝰ
firmitatis igit̄ dupla in duplo
B ⁊c. ¶ Rn̄detur pmo mō ꝙ. non ē
naturalit̄ poſſibile rōnes ꝓba-
biles ſic in infinitū foꝛtificari ⁊c
Itē alio mō dicit̄ ꝙ ſuppoſito
ꝙ illud eēt poſſibile tñ nō ſequi
tur ꝙ intellectus ꝑ rōnes tales
firmiter adhereret opinabili: ſi
cut per fidē credibili. q2 intelle-
ctus ſic ductus ꝑ rationē p̄ciſe
ſemper adheret cū aliqua foꝛmi
dine. niſi illa tollatur ex impe-
rio volūtatis. Et ſic non erit ꝓ
pꝛie opinio: ſed fides. Itē tertio
dicitur pꝛobabiliter ꝙ reſpectu
cuiuſcū̄q̄ꝫ pꝛopoſitionis cuius
oppoſitum non eſt euidens/ fir-
mioꝛem aſſenſū poteſt in intelle
ctu agere voluntas per ſuū im
perium cum aliquo motiuo: q̄̄ꝫ
quecunq̄ꝫ perſuaſio ſine huiuſ-
modi imperio. Ideo aſſenſus
cauſatus per voluntatem firmi
oꝛ eſt q̄̄ꝫ aliquis cauſatus ſine
voluntate per rationē pꝛobabi
lem ⁊c. Item quarto dicitur ad
cōfirmationē ⁊ auctoꝛitatē phi.
ꝙ ip̄e vult ꝙ aliqui ita afficiun-
tur opinionibus ſuiſq̄ꝫ ex impe
rio voluntatis ita firmiter ad-
herent eis ſicut alij ꝓpoſitioni
bus ſcitis: et hoc nō eſt ꝯtra di-
cta ⁊c. Similiter negatur minoꝛ
ibidem aſſumpta. ſicut patet ex
diſtinctione ⁊c. ¶ Ad tertiā rō-
nem ponuntur aliq̄ ꝓpoſitiōes C
Pꝛima eſt ꝙ ratio ſiue ītellectꝰ
poteſt induci ad aſſentiendū ex
affectione volūtatis ꝑ eiꝰ īperi
um. Nō dico tñ ꝙ ſine motiuo ⁊c
Patet q2. i. ethi. dr̄. ꝙ in beſtiali
bus rō corrūpitur ꝑ volūtatem
Itē Anſel. de ꝯceptu ꝟginali. c.
iiij. dt ꝙ oēs alie vires q̄ ad actꝰ
ſuos ſunt ſubiecte voluntati. et
capitu. pꝛimo. deus nos et po-
teſtatē que in nobis eſt ſubiecit

ad tertiā rōnem.

volūtati: vt ad imperiū ei⁹ non poſſim⁹ nō facere quod vult ⁊c. Itē Aug. ſup Joh. omel. vi. cetera pōt hō nolens. credere aūt nō niſi volēs. Itē ſup illo Eſa. liij. Dñe q̄s credidit auditui noſtro: dicit glo. Si ei q̄rat̄ q̄re iu dei credere nō poterāt. Rn̄deo q: nolebāt. Ex his patȝ contra holkot. ꝙ act⁹ credēdi eſt liber ⁊ in libera volūtatis p̄tāte ⁊ meritori⁹ vite eterne. Sȝ de his magis alias. S'da ꝓpoſitio eſt ꝙ nō pōt intātū augeri opinio ꝙ cogeret itellectū ꝯtra iperiū volūtatis aſſentire alicui cōplexo Patȝ quia aliter fieri poſſet: vt aliquis eſſet coacte infidelis. Tertia eſt ꝙ q̄uis non ſit ita fortis aut ita cogens ratio faciens opinionē quin poſſit magis cogens dari (saltē per diuinam potentiā) tn̄ contra quamlibet talē poteſt voluntas ꝯuertere intellectū in partem oppoſitam. Quarta eſt. ꝙ ſcientia facit maximū aſſenſum ꝯtra queȝ nō poteſt volūtatis imperium ſed contra quelibȝ aſſenſū citra ſcientiā ſeu euidentiā poteſt voluntas auertere intellectuȝ ad oppoſitū ⁊c. Non dico tamē ꝙ hoc poſſit volūtas p̄ciſe per ſuū imperiū ſicut alias tetigi ſuperius ⁊c. Iſta autē ꝓpoſitio eſt ꝓbabilis: ſed etiam videt̄ mihi ꝙ eius oppſituȝ eque ꝓbabiliter poſſet poni. Sicut em̄ fidelis per imperiū volūtatis cum aliquo motiuo paruo: aſſentit ꝙ vna res eſt tres res: et q̄libet eaꝝ. ita videtur poſſibile ꝙ aliquis aſſentiret oppoſito alicuius ꝯcluſionis ſibi demonſtrate per imperiū voluntatis cum aliquo motiuo. puta ex auctoritate alicu⁹ dicētis. pone exemplū ⁊c. ¶ Sed ꝯtra hoc ⁊ ꝓ illa ꝓpoſitiōe arguit̄. q: ſi volūtas ꝑ ſuū imperiū poſſet ꝯtra aſſenſum euidētē: ſequit̄ ꝙ poſſibile eſſet ꝙ aliquis nunq̄ faceret cōtra cōſcientiā: ⁊ ꝙ dānati poſſēt libere tollere maximā partē pene ſue. q: poſſent vermem cōſcientie deponere: imo poſſent ſuam penā diligere: ⁊ ſic non eſſet pena: q: nihil eſt penale niſi qđ eſt cōtra volūtatē. vt ptȝ per Auguſtinū. ix. de trini. ca. iiij. Iſta oīa ſunt abſurda: ſed ꝯn̄a ptȝ. q: volūtas poſſet per imperiū ſuū cū aliquo motiuo imperare intellectui ꝑ aſſentia⁹ per oīa conformiter ſicut voluntas vult: et tūc tollitur oīs vermis ꝯſciētie: q: facere ꝯtra conſciētiā ſeu habere vermem cōſcientie nō eſt aliud q̄ȝ voluntatē dictamini rationis ꝯtraire. Similiter voluntas dānati poſſet itellectui ſuo iperare ꝙ aſſentiat iſti cōplexo hec pena eſt ſumme nobilis ⁊ cōueniens: ſed facto iſto imperio non eſt ratio quare intellect⁹ nō aſſentiat niſi q: aliqua ſunt dictamina rationis ita euidentia ⁊ q: peccata dānatoꝝ ſunt eis ita euidentia ꝙ intellectus non poſſet ꝓpter quodcūq̄ imperiū voluntatis talib⁹ diſſentire vel cōtraire. quare ⁊c. Sed tenēdo oppoſitū diceretur de dānatis ꝙ hoc nō poſſunt: q: deus non vult ad tale imperiū cōcurrere. ⁊c. De hac aūt materia alias et alibi videbit̄. hec autem ad preſens ſufficiant: q: ſatis ptȝ ad rationem ⁊c. ¶ Ad quartā rationē reſpōdet̄ cōcedēdo ātecedēs

Cor. 3 Holkot

D Imp batio ſtan

E Ad rōne

⁊ negando ꝯñam. Et ad ꝓbationẽ ꝯcedo ꝙ intellectus fortificatur. ⁊c. ⁊ tñ nõ ſequit̃ ꝙ ad cuiuſlibet veritatis noticiã poſſit naturalit̃ ꝑuenire ⁊c. Dico igit̃ ꝙ ratio cõcluderet verũ de oĩbus veritatib⁹ quaꝝ difficultas ſubeſt facultati naturali ipſi⁹ intellect⁹: ſed ſic nõ eſt in ꝓpoſito: q̃z in omni cognitiõe obiectũ ſe hꝫ in ratiõe cauſe efficientis ſcđm Auguſtinũ ⁊ phm. Ideo ad illã cognitionẽ ad quã cauſandam non ſufficit obiectũ naturaliter agẽs requiritur obiectũ ſupnaturale. ſic autẽ eſt hic. quare ⁊c.

A ¶ Ad cõfirmationẽ ad primam auctoritatẽ dico: ꝙ apl̃us ⁊ gloſa illa voluit ꝙ gentiles naturaliter deuenerũt ad cognoſcẽduꝫ vnum eſſe deum. vnam primam cauſam. ideo redarguuntur de idolatria q̃ volunt creaturã ꝓ deo. Similiter ad illud qđ ibidẽ ſubdit gloſa. dico ꝙ nõ vult aliud niſi ꝙ phi deuenerunt ad cognoſcenduꝫ appropriata trium pſonaꝝ: ſcꝫ potentiã: ſapientiã bonitatẽ: non tamen ꝓpter hoc ſequit̃ quo ad diſtinctionẽ pſonarũ. Et ſi forte ille hermes ad hoc ꝑuenerit: nõ tamen naturaliter ſꝫ ꝑ diuinã inſpirationem. Nec hoc fuit iꝑoſſibile i gẽtib⁹ ſicut ptꝫ de ſybilla q̃ multas arduiſſimas veritates fidei ꝓphetice dixit: vt teſtat̃ Aug. li. xviij. de ciuitate dei. verſus eius recitans.

B ¶ Ad ſecundam auctoritatem dico. ꝙ illa gloſa que eſt Auguſtini nõ vult aliud dicere niſi ꝙ phi non venerunt ad noticiam tertie pſone. i. potiſſimum effectũ bonitatis. ſcꝫ incarnationem: nec hãc digne venerati ſũt ⁊ ſic min⁹ pfecte cognouerunt appropriatũ tertie pſone: et ſic aliarũ ⁊c.

C ¶ Ad tertiã auctoritateꝫ dico ꝙ nõ deſũt ratiões q̃tuꝫ ẽ ex parte rei: ſꝫ bñ q̃tũ eſt ex pte intellect⁹ nr̃i q̃ nõ põt media inuenire ex quib⁹ tales veritates euidẽter inferãtur. Et ſic patet ꝙ p̃dicte rõnes nõ ſunt ꝯtra dicta. Et hec de ſecundo articulo

D ¶ Quãtum ad tertiũ articuluꝫ in quo videndũ eſt. Utrũ poſſibile ſit viatorẽ habere de ꝯcluſionib⁹ theologicis noticiã ſcientificã ꝓprie. Primo p̃mittã terminoꝝ declarationes. Scđo ponã reſpõſales cõcluſiones. Tertio obijciã ꝑ aliquas rationes.

Tertius articul⁹. vtrũ poſſibile ſit hr̃e ſcientiam de theologicis. Pria ps.

¶ Circa primũ punctũ tres termini ſũt declarãdi. Primo quid ſit theologia. Scđo qđ ſit ꝓprie ꝯcluſio theologica. Tertio quid ſit noticia ꝓprie ſcientifica/ ſiue ſcientia proprie dicta.

E ¶ Primo ergo declaranduꝫ eſt quid ſit theologia. Unde dico ꝙ multipliciter poteſt capi. Uno modo ꝑ ſcriptura ſacri canonis Alio modo pro actu vel habitu mentis reſpectu illoꝝ que in ſacra ſcriptura ꝯtinentur. Et hoc modo iteꝝ dupliciter põt ſumi. Uno modo ꝑ aliquo vno actu vel reſpectu alicui⁹ veritatis ſacre ſcripture. Alio modo ꝑ multis actib⁹ vel habitib⁹ reſpectu pluriũ taliũ veritatũ: ſicut etiã plures actus vel habit⁹ reſpectu pluriũ veritatũ geometrie dicũtur geometria ⁊ vna ſcientia geometrie propter vnitateꝫ ſubiecti: ad qđ habent attributionẽ. Et hoc modo iterũ dupliciter poteſt ſumi. Uno modo ꝑ actibus vel habitibus quibus

Theologia

q̄s notat ſenſum ſacre ſcripture ꝛ ſcit vnū dictū ei⁹ ꝑ aliud exponere ꝛ ꝓbare. ꝛ alia q̄ nō formalit̄ cōtinent̄ in ipſa ex his q̄ i ea cōtinent̄ deducere ꝛ inferre. Alio modo ꝓ actib⁹ vel habitib⁹ adheſiuis in aīo fidelis acq̄ſitis ꝑ diſcurſuz theologicū/vel diſcurſus theologicos de concluſionibus theologicis. Et licet q̄libet iſtoꝝ modoꝝ q̄nq̄z ſumatur theologia: tamen magis ꝓprie ſumit̄ vltimo modo ꝛc. Ex iſta

F

diſtinctione ſequitur aliq̄ ꝓpoſitiōes. ¶ Prima eſt ꝙ ſumendo theologiā pͥmo iſtoꝝ duoruz modoꝝ poſſibile eſt aliquē eē infidelem ſeu nō catholicū et tamen eſſe theologuz. Patet: q2 oēm actū vel habitū preter fidē quē acquirit theologus fidelis poſſet etiaz acquirere infidelis ſi eſſet nutritus inter xp̄ianos: ꝛ erudit⁹ in ſtudio theologico: ſicut p3 ꝛc. ¶ Secūda eſt ꝙ ſumendo theologiā ſecūdo illoꝝ duoꝝ modorum impoſſibile eſt aliquē eſſe infidelem ſeu non catholicū ꝛ eē theologum. p3 ex dictis et loquor de infideli ſimpliciter. q̄ nulli parti ſacre ſcripture dat fidē qualis eſſet pur⁹ gentilis vel pagan⁹. Tertia ꝓpoſitio eſt ꝙ ad eē proprie theologum non requiritur ſcire oēz ſacre ſcripture ſenſum. Pat3 q2 hoc nō eſſet bn̄ poſſibile: ſed ſufficit ſcire de pͥncipalioribus: ꝛ maxime litteralem ꝛc. Quarta eſt ꝙ ad eſſe ꝓprie theologū requiritur credere fideliter explicite vel implicite quicq̄d i ſacra ſcriptura continet̄ eſſe verum: ꝛ ſcire aliqua exponere defendere ꝛ cū omni veritate cōcordare

Viatorē ꝯcluſiōibus.

Vñ eſſe theologum ſuſcipit magis ꝛ min⁹: q2 q̄ plura ſcit vel melius: dr̄ magis theolog⁹. ꝛ q̄ oīa eſſet pfectus theolog⁹. ſicut ſatis p3 ꝛc. ¶ Scd̄o declarandu3 eſt quid ſit ꝓprie cōcluſio theologica. Ad quod oſtendendum primitus videndum eſt quid ſit proprie diſcurſus theologicus quia ex hoc p3 que ſunt principia theologica/ ꝛ concluſiones theologice. Dico igit̄ ꝙ diſcurſus proprie theologicus eſt qui conſtat ex dictis ſeu propoſitionibus in ſacra ſcriptura contentis: vel ex his que deducūtur ex his vel ex altera hmōi. Pat3 q2 ſecūdū beatu3 Dyoni. in de. di. no. ca. ij. Nō aſſentiēti ſacre ſcripture non poteſt manuductio fieri ad theologiam ꝛc. Igitur. ¶ Item tunc ſolum dicim⁹ aliquid theologice ꝓbari quando ex dictis ſacre ſcripture concluditur: ſicut Auguſtinus ꝓceſſit in libro de trinit. qui. libro. i. ca. iiij. ita dicit. Omnes quos legere potui: qui ante me ſcripſerūt de trinitate que deus eſt: hoc intendunt ſecundū ſcripturas docere ꝙ pater ꝛ filius ꝛ ſpiritusſānctus vnius ꝛ eiuſdem ſubſtantie ſunt ꝛc. Non enim ait ſecundum aliquas ſcientias humanitus adinuentas (aut per probabiles propoſitiones) ſed ſecūdū ſcripturas ꝛc. ¶ Ex hac deſcriptione patet que ſint principia theologica. Sunt eñ ipſe ſacri canonis veritates. qm̄ ad ipſas fit vltimata reſolutio theologici diſcurſus: et ex eis primo ſingule concluſiōes theologice deducuntur. Secundo patet que ſint concluſiones proprie theo-

G cōcluſ. theologica.

H 1. corīt.

logice diſtinguẽdo ꝯcluſiões cõ
tra pncipia. Sũt ei ille ꝟitates
que nõ formalir in ſacra ſcriptu
ra cõtinẽtur ſ3 ex ꝯtentis in ipa
de neceſſitate ſequunt: ſiue ſint
articuli ſiue nõ/ ſiue ſint p eccle
ſiã determiate ſiue nõ. ſiue ſint
ſcite ſiue nõ. Tertio p3 ꝙ loquẽ
do de veritatib⁹ theologicis lar
ge ſicut in ſcdo articulo dixi. mlt
te ſũt ꝟitates tales que nec ſũt
principia theologica nec cõclu
ſiones. Patet vt ibi dictum fuit
alique ſunt probabiles preciſe:
que nec ꝯtinẽtur in ſacro cano
ne: nec inde ſequũtur de neceſſi
tate. Quarto patet ꝙ nullus di
ſcurſus qui eſt ex propoſitioni
bus probabilibus vel ex altera
huiuſmodi. eſt ꝓprie theologi
cus cõtra aureolũ. q. i. Patet ex
dictis. Item qꝛ talis ex ſe natus
eſt cauſare ſolum opinionẽ de
ſua ꝯcluſione ꝛc. Item ſecundu3
iſtum doctorẽ nullus diſcurſus
ex ambabus euidẽtibus eſt pro
prie theologic⁹. Igit nec ex am
babus probabilibus. ꝯña tenet
per dicta ei⁹: qꝛ ratio quare pu
or non eſt thelogicus eſt. qꝛ ha
bitus cauſatus ex eo nõ ſuppo
nit fidem vt ipſe dicit. ſed ſcdm
eundẽ etiã opinio nõ ſupponit
fidem: immo nec eã compatitur
vt dicit eadem. q. arti. ij. Igit ꝛc
Item ſcd3 eundẽ nullus diſcur
ſus ex probabilibus ad conclu
ſionẽ credendam nondũ deter
minatã eſt theologicus. igitur
nec ad concluſionem iam deter
minatam: con ſequentia patet:
qꝛ ſi illa concluſio per eccleſia3
determinaretur eſſet conſimilis
proceſſus ꝛc. Ex dictis poteſt
dari vna regla meo iudicio vtil

A

de vtilis. Quod ſi ex aliquo an
tecedente euidẽter vel formalit
ſequat aliqđ ꝯñs: ꝛ añs ſit pro
poſito ꝓbabilis vel aliq ei⁹ ps.
tũc impertinẽs ẽ ꝯñs eẽ conclu
ſionem theologicã catholicam
ſeu firmiter fide credendã. Ita
ꝙ nec iſtud ex illo ſequitur: nec
ſibi repugnat: ꝛ hoc ſatis patet
intuenti ꝛc. ¶ Sed ꝯtra primu3
correlariũ arguit. qꝛ ſicut dicit
primo topico: u3. principia ſunt
que non per alia ſed per ſeipſa
habẽt fidẽ. ſed auctoritates con
tente in ſacro canone/ nõ per ſa
ipſas ſed per aliud habent fidẽ
(ſc3 p auctoritatẽ eccleſie) iuxta
illud Auguſtini cõtra epiſtolã
fundamenti. c. ij. Ego euãgelio
nõ crederem niſi me eccleſie ca
tholice cõmoueret auctoritas.

B Cõtra p mũ corr.

Cõfirmatur: qꝛ nulla ſciẽtia ꝓ
cedit ad ſua principia prima ꝓ
bãda: ſed potius ex eis ad alia
ſed theologia ꝓcedit ad cõclu
dendum articulos et alia que in
ſcriptura continentur. vnde do
ctores formant concluſiones de
articulis ꝛ eos ꝓbant. Pro iſta
ratione pono aliquas propoſi
tiones. ¶ Prima eſt ꝙ nõ eſt in
telligendum ꝙ prima principia
nõ habent, fidem p alia: ſic ꝙ ni
chil aliud ab ipſis ſit cauſa aſ
ſentiendi eis. Nam multa pnci
pia ſumũtur p experiẽtias ſin
gulariũ: quorũ aſſenſus cauſa ẽ
experimentũ vt patet. ij. poſte
rior. in fine ꝛ in ꝓhemio metha
phiſice. Scda eſt ꝙ prima prin
cipia nõ habent fidem/ per alia
(ſcilicet principia) ex quib⁹ ipſa
demonſtrentur. ita ꝙ aſſenſus
illorum aliorum ſit per ſe cau
ſa aſſenſus circa ipſa. ꝛ ad hunc

C Solutio

aſſenſum cõcedit maior: ⁊ negat
minor. ¶ Tertia ꝓpoſitio ꝙ ꝑ
auctoritatem Aug. nõ habet ꝙ
ipſe crediderit euãgelio per au-
ctoritatẽ eccl'ie tãꝗ̃ ꝑ ꝓ̇ncipium
theologicũ ex quo euangelium
theologice ꝓbetur eſſe verũ: ſȝ
ſolũ tãꝗ̃ ex cauſa mouente ipſm
ad fidẽ euãgelij. ac ſi ipſe aut ali
ud dixiſſet. nõ crederẽ euãgelio
niſi me eccl'ie ſctitas aut xp̃i mi-
racula cõmouerẽt. in quo dicto
licet fidei euãgelij cauſa aliqua
aſſignetur: nõ tamẽ aliquod ꝓ̇n
D cipiũ prius: cui⁹ fides cauſa ſit
Inſtātia vt euangelio credat. ¶ Sed for
te diceret ꝙ immo ſcȝ iſtud. om
ne qḋ eccleſia iubet eſſe credẽdũ
eſt verũ. Et quo ꝓ̇ncipio cũ iſta
minore habita per experientiã.
ſ. euãgelio iubet eccleſia eſſe cre
dendum ↄ̈cluditur euãgeliũ eẽ
Solutio verum ⁊c. ¶ Pro hoc ſit quarta
ꝓpoſitio ꝙ poſito ꝙ Aug. ex ta
li ꝓ̇ncipio crediſſet euangelio
(qḋ tñ ex ei⁹ auctoritate nõ ha-
betur) tñ illud nõ fuit in eo ꝑ ſe
ꝓ̇ncipiũ theologie ita ꝙ aſſenſ⁹
theologicus acquireret in eo ꝑ
aliquẽ theologicũ diſcurſũ qui
reduceretur in ipſm vltimate / et
ꝑ ſe. Qḋ patet. ¶ Primo quia il
la maior ex ſacra ſcriptura ẽ de-
ducta / ⁊ ſic eſt magis concluſio
theologica ꝗ̃ ꝓ̇ncipiũ ⁊c. ¶ Se
cundo quia ſi illud eẽt ꝑ ſe ꝓ̇nci
piũ diſcurſus theologici ſeque-
retur ꝙ quilibet articulus fidei
theologice ↄ̈cluderetur arguen
do modo ꝓ̇dicto: ſed cõſtat ꝙ ꝗ̃
uis vere ⁊ bene cõcludatur / non
tñ theologice. al' oꝫ ꝙ̃ ꝗ̃libet fide
lis adult⁹ etiã nouiter baptiza-
tus anteꝗ̃ audiſſet vel legiſſet
ſacrã ſcripturã recipiẽs euãge

liũ videndũ ab eccl'ia: ⁊ habens
illud ꝓ̇ncipiũ theologice ↄ̈clude
ret quẽlibet articulũ: ⁊ ſic abſ
ſtudio ⁊ noticia ſacre ſcripture
foret theologus: quod videt ab
ſurdũ. Ad ↄ̈firmationẽ negatur
minor: ſȝ intelligit de articulis
expſſe in ſacra ſcriptura ↄ̈tẽtis.
Ũñ ſi theologo aliqḋ tale nege
tur nulla theologica ꝓbatio ei
reſtat niſi oñdere illḋ eẽ ſcriptũ
in canone. Ad ꝓbandũ aũt illos
articulos nõ ſic expſſe ↄ̈tentos.
vtiꝗ̃ theologice ꝓcedit ex dict
ſcripture. Doctores aũt diſputã
tes articulos ⁊ ꝓbãtes eos aliũ
de ꝗ̃ ex ſcriptura ſacra nõ faci-
unt hoc ꝑ habitũ theologicum:
ſȝ ꝑ aliũ methaphiſicũ / vl' phiſi
cũ / aut aliũ aliquẽ. Ũñ pur⁹ phs
nõ fidelis ſimiliter facere poſſet ⁊
forte aliqñ melius ⁊c. ¶ Tertio E
declarãdũ eſt qḋ ſit noticia pro- Noticia
prie ſcientifica / vel ſcientia pro- ſcietifica
prie dicta. Unde dico ꝙ eſt noti ꝓprie.
cia euidens veri neceſſarij nata
cauſari per premiſſas applica-
tas ad ipſam per diſcurſũ ſyllo-
giſticũ. et capio ſcientiam ſȝ qḋ
diſtinguitur cõtra illos habit⁹
intellectuales. de quib⁹ loquit
phus. vi. ethi. Per pmã ergo p-
ticulã excluditur error: opinio
ſuſpitio: ⁊ fides. ⁊ alie oẽs noti-
cie que nõ ſunt euidẽtes. Per ſe
cundam excluditur noticia eui-
dens verorũ cõtingẽtiũ: que nõ
eſt proprie ſcientia Per tertiam
excluditur noticia euidens pri-
moꝝ ꝓ̇ncipioꝝ: quia illa nõ ha-
betur per diſcurſũ ſyllogiſticũ
Dico aũt nata cauſari: quia nõ
oportet ꝙ de facto cauſetur ꝑ
tales premiſſas. Nam poteſt ꝑ
experientiã cauſari. poteſt etiã

aliqͣs ſine ſyllogiſmo euidẽt ſcire: ꝙ luna eſt eclypſabilis ꝑ ſolã expientiã ſine ſyllogiſmo. Qȝ aũt iſta ſcia ſit ſcia proprie dicta ꝑȝ: qꝛ ipa eſt hitus ꝟidicus. ſed ſm phm. vi. eth. nõ ſũt niſi qnqȝ tales. ſ. intellectus: ſapnia: ſcia: ars: ⁊ prudẽtia. ⁊ ꝯſtat ꝙ nõ eſt aliquis iſtoꝝ niſi ſcientia. Igit̃ ⁊c̃.

A argũt. 1 — Sed cõtra hoc arguitur ꝑmo: qꝛ non eſt ſimilis modus acquirendi noticiam principiorũ ⁊ cõcluſionũ: ſed noticia aliquorum principioꝝ acquiritur ꝑ experiẽtiã ſine demõſtratiõe. Igitur ⁊c̃.

argũt. 2 — Secũdo aũt iſta noticia eſt eiuſdem ſpeciei cum noticia acquiſita per demonſtrationem reſpectu eiuſdem aut non ẽ eiuſdem ſpeciei. Non poteſt dici primum quia diſtincte cauſe ſpecie: cauſant diſtinctas effect⁹ ſpecie. ſȝ ſciẽtie quarũ vna ẽ per experiẽtiã: ⁊ alia per demõſtrationem cauſantur per diſtinctas cauſas ſpecie. Igitur ſimiliter plus differũt ſcientia acqͥſita per experiẽtiam. et ſcientia acquiſita per demõſtrationẽ q̃ ſcientia. quia ⁊ ſcientia propter quid. ſȝ iſte differũt ſpecie. i. poſteriorum. Igitur ſm eẽ.

B Solutõ. — Pro iſtis pono ꝓpoſitiões. Prima eſt ꝙ poteſt eẽ ꝯſimilis modus acquirendi noticiã aliquoꝝ ꝑncipiorum ⁊ aliq̃rum ꝯcluſionũ: ſed preter iſtum modũ cõmunẽ eſt vn⁹ propri⁹ noticie cõcluſionum. ſcȝ per demõſtrationem: q̃ nullo mõ poteſt ꝯpetere noticie ꝑncipioꝝ primorũ. Et ſic pȝ ad ꝑmũ.

Secũda eſt ꝙ noticia cõcluſionis acquiſita per experiẽtiã ⁊ noticia eiuſdem acquiſita per demonſtrationẽ ſũt eiuſdeȝ ſpeciei: quia non eſt incõueniẽs diſtictas cãs ſpẽ hr̃e eoſdẽ effect⁹ ſpẽ. ſicut ſol ⁊ ignis ꝓducũt eundẽ calorẽ ſpẽ. ita in ꝓpoſito ⁊c̃.

Tertia ꝓpoſitio ſequẽs ẽ ꝙ ſi prio ſciat̃ cõcluſio ꝑ expientiã: ⁊ poſtea eadẽ ꝑ demõſtrationem nõ cauſabitur noua ſcientia diſtincta ſpecie: ſed fiet vnuȝ ex gradu precedente / et ſequente. ſicut ſi primo ponatur calor per ſolem. et poſtea intẽdatur ꝑ ignem. C

Quarta propoſitio ẽ ꝙ ſcientia quia / ⁊ ſciẽtia ꝓpter qͥd dupliciṫ accipi poſſunt. Uno modo pro demonſtratiõe quia / ⁊ ꝓpter qͥd. Alio modo pro noticia cauſata a premiſſis talium demonſtrationũ. Si primo modo ſic dico ꝙ ſpecie diſtiguũtur reſpectu eiuſdem cõcluſionis ſicut ille demõſtratiões. ⁊ ſic loqͥtur phus. i. poſteriorum. Secundo modo dico ꝙ non diſtinguũtur ſpecie quantũcũqȝ noticie premiſſarum q̃ ſunt cauſe efficientes noticie cõcluſionis diſtinguãtur ſpecie. Et ſic pȝ ad ſecũdum: et apparet deſcriptio ſcientie proprie dicte ⁊c̃.

D — Ex q̃ ſequũtur aliq̃ correlaria. Primo apparet quid ſit ſcibile proprie dictum. vñ dico ꝙ eſt ꝓpoſitio neceſſaria dubitabilis nata fieri euidens ꝑ ꝓpões neceſſarias euidentes per diſcurſum ſyllogiſticum applicatas ad ipſam.

1. ꝯditio reqſita ad ꝓpoſitionem ſcibilem. — Prima conditio (ſcȝ ꝙ ſit propoſitio neceſſaria) patȝ. per hoc enim excluditur propoſitio contingens que q̃uis poſſit eſſe euidẽter nota: quia tamen poteſt eẽ falſa non dicitur ſcibilis ſcientia proprie dicta. Secunda conditio (ſcȝ ꝙ ſit propoſitio

dubitabilis) patʒ. per hoc ei excludit̃ ꝓpoſitio ꝑ ſe nota. q̃ ꝯ̃ſuis ſit neceſſaria: q꞉ nõ eſt dubitabilis. nõ dr̃ ꝓprie ſcibilis. Itẽ pʒ ꝑ lincolnienſẽ. i. poſteriorũ capi. i. vbi dicit ꝙ ſcientia principiorum nõ eſt acquiſita per doctrinã: quia nõ docemur vel addiſcimus niſi illud quod cũ primo concipimus eſt nobis dubium/vel apparet falſũ. ⁊ poſt dubitationeʒ manifeſtatur nobis veritas. Item. ij. poſteriorꝫ dicitur: ꝙ queſtiones ſunt equales numero his que vere ſcimꝰ. Igitur omne ſibile eſt queribile: et per ꝯ̃ñs dubitabile. ¶ Tertia conditio eſt ſcilʒ: ꝙ ſit nata fieri euidens ⁊c̃. Quia per iſtam diſtinguitur ab aliquibus principijs que nõ ſunt per ſe nota: ⁊ ꝑ ꝯ̃ñs dubitabilia: quia tamen nõ pñt fieri nota per diſcurſum ſyllogiſticum. ideo non ſunt ꝓpe ſcibilia. Uerbigratia de iſta propoſitione calor eſt calefactibilis que eſt neceſſaria ⁊ dubitabilis: quia ſi aliquis ĩtellectus apprehenderet calorẽ intuitiue ſolum per intellectum: ⁊ nꝰꝯ̃ſenſiſſet calorem calefacere. puta ſi nullumꝰ calefactibile fuiſſet alicui calori ſibi intuitiue cognito approximatum. ita poſſet dubitare an calor poſſet ꝓducere calorem. ſicut dubitat an albedo poteſt ꝓducere albedinẽ. et ſic iſta eſt ꝓpoſitio dubitabilis. et tamen ꝑ nullam aliaʒ poteſt fieri euidens: q꞉ eſt ſimpliciter prima. ſed tm̃ per experientiã. igit̃ ⁊c̃. ¶ Sed contra ſcdam conditionẽ obijcit̃: q꞉ ſi omnis ꝓpoſitio ſcibilis eẽt dubitabilis. ſeq̃ret̃ ꝙ ille intellectus q̃ nõ poſſet dubitare: vel errare: nõ poſſʒ aliq̃d ſcire qđ eſt falſũ: q꞉ ſcia nullã imꝑfectionẽ ĩcludit. igit̃ non debʒ negari a diuĩo intellectu. ¶ Rñdẽdo dico ꝙ intellectꝰ diuinꝰ nõ hʒ ſciam ſic ſtricte ſumptã: nec iſta ſcia dicit ꝑfectionẽ ſimplr̃ ſed includit imꝑfectionẽ ſcʒ ꝙ ſit nata ꝓduci a lia cõplexa noticia. ¶ Scđo ſeq̃tur ꝯtra aliquos ꝙ res extra. nõ eſt obiectum ſcientie ſeu illud quod ſcitur ſciẽtia proprie dicta patʒ ex dicto correlario: q꞉ tale obiectũ eſt ipſa ꝓpoſitio demõſtrabilis ⁊c̃. Item ſi ſic. ſequitur ꝙ multe ſcientie eſſent de contingentibꝰ et poſſibilibus: aliter ſe habere contra philoſophum. vi. ethicorum: et. i. poſteriorum. Item ſequitur ꝙ idem eſſet obiectum ſcientie/opinionis/fidei ⁊ erroris. ¶ Tertio ſequitur contra Grego. q. i. articu. i. ꝙ complexũ ſignificabile ſeu ſignificatuʒ totale concluſionis demonſtrate non eſt obiectum ſcientie proprie dicte. Patet ex primo correlario ſicut ꝓcedens. Iteʒ q꞉ iſte doctor ꝯcludit ꝙ tale ꝯplexuʒ ſignificabile ſeu ſignificatũ totale nihil ẽ ⁊ qđ nihil eſt: ẽ obiectũ ſcie: ſed nullũ videtur poſſe maius incõueniẽs concludi nec rationes ſue ꝯuincunt: ſed eas dimitto: q꞉ ad logicã ⁊ methaphiſicam ſpectãt. ¶ Quarto ſequitur ꝯtra eundẽ doctoreʒ eadem. q. arti. 3. Qꝫ ꝯcluſio demonſtrationis mẽtalis proprie accepte non eſt noticia vl̓ aſſenſus. Oppoſitum ponit iſte doctor in tribus ꝯcluſionibus. ſed tamẽ patet propoſitũ: q꞉ nõ eſt ſcientia/ ⁊ actus ſciendi/ẽt obiectum ſcia

Tertia.

Solu

F

q. 2a. 3 arti.

£ Inſtãtia ꝯ ſcdam ꝯditionẽ

Cõtra grego. q̄ cõplexũ signĩ nõ ẽ propriũ ſcibile ibi

entie: ſed ꝯcluſio demonſtratiõnis eſt ꝓpe obm ſcie: vt dictũ ē. igitur ipa nõ eſt ſcia: vel aſſenſꝰ ſcientificꝰ: quare ꝛc. Itẽ contingit intellectũ formare hmõi concluſionem: ⁊ tñ ignorare an ita ſit ſicut ipſa ſignificat/ ⁊ dubitare/ imo ⁊ diſſentire: ſicut patz ꝑ experientiam. Et ſimiliter. ij. poſterioꝝ dicitur. Qꝺ oĩs cõcluſio eſt queſtio ⁊ per cõſequens dubitabilis propoſitio: vt iã dictum eſt. Igitur nulla ꝯcluſio eſt formaliter noticia vel aſſẽſus ſaltẽ talis qualis habetur ꝑ demonſtrationem. Item aliter ſequeretur: ꝙ eadẽ propoſitio in mente eẽt ſucceſſiue. imo etiã ſimul credere opinari ⁊ ſcire. Quod ſucceſſiue ſatis patet ex ꝑdicta ratione: ſed ꝙ etiam ſimul patz: ſi ſimul haberetur auctoritas cui aſſentiretur: medium ꝓbabile ⁊ medium demonſtratiuum. tunc eñ haberetur quicquid requiritur ad quemlibet talem actum. Item fidelis ⁊ infidelis poſſunt formare propoſitiones in materia fidei omnino eiuſdem rationis. ⁊ tamẽ vnꝰ aſſentit eis quas format ⁊ alius non ꝛc. Igitur neutrum eſt aſſenſus fidei. ⁊ per ꝯſequens eadem ratione nec cõcluſio eſt aſſẽſus ſciẽtie. ⁊ habetur propoſitum. Uerũ eſt ꝙ pre-

A ij. ꝑs. 3. arti. dictus doctor multũ probabiliter ſuſtinet oppoſitum: ⁊ apparenter arguit ꝯtradicta. ¶ Sed iſtam materiã breuiter tranſeo: qꝛ ad aliã feſtinat itẽtio. ¶ His premiſſis reſpõdendũ eſt ad articulum in quo querebat. Utrũ poſſibile ſit viatorem habere de ꝯcluſionibus theologicis noticiam ſcientificam proprie dictã.

Unde aduertendũ eſt ꝙ iſte articulꝰ duas habet difficultates: vnã generalẽ. ſ. Utrũ abſolute ⁊ ſimpliciter poſſibile ſit viatorẽ per aliquẽ diſcurſũ ſyllogiſticũ habere de ꝯcluſionibꝰ theologicis ſcientiã ꝓprie dictam. Aliã ſpecialẽ. ſ. Utrũ de cõmuni lege ⁊ naturalr poſſibile ſit viatorez per diſcurſum theologicũ de ꝑdictis ꝯcluſionibus habere talem ſcientiam. De prima autem ſatis patz ex predictis in iſto articulo: ⁊ ſimiliter in ſecunda: et tertia cõcluſionibus primi articuli ꝙ de aliqbus ſic/ ⁊ de aliquibus non ꝛc. ſed de hac materia remitto ad ea que tractat G. ockam contra ſcotum. q. ij. prologi. quia nolo hic inſiſtere. ideo dicam ſolum de ſecũda difficultate. Sunt autem diuerſe opiniones circa hoc ſicut recitat Ockam. q. vij. ⁊ Gregorius. q. i. prologi. Sed nolo omnes recitare: ideo vnam ſolam que apparet mihi probabilior volo hic breuiter tranſire. Eſt igitur opinio ꝙ ex diſcurſu theologico acquiritur ſcientia proprie dicta: ⁊ ſubalterna ſcientia dei ⁊ beatorum. B i. opinio

¶ Cuius probatio eſt: qꝛ omnis habitus procedẽs ex principijs ſibi creditis et notis in lumine ſuperiorioris ſcientie eſt proprie ſcientia ſubalterna. patet de muſica que vtiqꝫ eſt ſcientia proprie ſubalterna quia procedit ex principijs ſibi creditis et notis in ariſmetrica: et conſimiliter in perſpectiua ꝛc. ar. p. i. opi.

¶ Sed theologia ꝓcedit ex ꝑncipijs tãtũ in ea creditis qualia ſunt articuli ⁊ alia in ſacra ſcriptura contenta notis aũt in ſu-

ſ periorībus ſcientie lumine. ſcilȝ
ſcientie dei ⁊ beatoꝝ. igitur ⁊c.
Cõfirmatur ratio. quia deꝰ poſ-
ſet cõſeruare in intellectu ſortis
habitum muſice que eſt ſcientia
ſubalterna nõ cõſeruando in eo
habitũ ariſmetrice ſȝ in tali intel
lectu illa muſica eēt ꝓprie ſcīa: ⁊
tñ de pricipijs ſuis illa haberet
fidē ſolum ⁊ non euidētiã. Igiẗ
⁊c. Pro ꝑdicta opinione facit ꝙ
oēs theologie doctores vocant
eã ſapiētiã. Vñ Sapiētie. x. De
dit illi ſcientiã ſctõꝝ. Similiter.
i. Coꝝ. xij. Alij datur ſmo ſcien
tie. Et Auguſtinus. xiiij. de tri-
nita. ca. i. huic ſcientie tribuo ⁊c.
Et. vi. ethico. diciẗ habitꝰ intel-
lectuales veridici ſunt tm̃ qnqȝ
⁊ theologia nõ ē aliqs illoꝝ niſi
ſcientia ⁊c. ¶ Sed ↄtra iſtã opi

¶ Improbatur predicta opinio.

nionem arguiẗ ſic. qꝛ oīs ſcien-
tia proprie dicta eſt noticia eui-
dens: vt pȝ ex dictis: ſȝ theolo-
gia non eſt noticia euidēs (vt pȝ
ad experientiã) Igiẗ ⁊c. Confir
matur. qꝛ ad hoc ꝙ ego habeam
ſcientiam de aliqua cõcluſione:
nõ ſufficit ꝙ principia eius ſint
alteri nota. qm̃ per nullam noti
ciã exiſtentē in alio cauſari põt
imediate/ et naturaliter aliqua
ſcientia in mente mea. Cũ igitur
principia theologie nõ ſint aut
fuerint nobis euidēter nota (vt
iſti concedunt) ſeqtur ꝙ theolo
gia q̄ acquiriẗ de cõmuni lege in
nobis vere non eſt ſciētia. Cõfir
maẗ iterũ qꝛ ſi ſcientia ſubalter
na poteſt acquiri ſuis ꝑncipijs
non notis acqrentibꝰ ſed tantũ
creditis. notis aũt alicui haben
ti ſuperiorem ſcientiã. ſimiliter
etiã ſciētia non ſubalterna po-
terit acquiri ab aliquo: eſto ꝙ
non nouerit eius principia dum-
modo credat illa: et alius noue
rit illa. non eñ potior ratio vi-
detur hic q̄ ibi: ⁊ per ↄſequens
non oportet dicere ꝙ ſciētia eſt
ſubalterna ſed abſolute ſcientia
⁊c. qđ iſti negant ⁊c. ¶ Pro ſolu

¶ Pro ſolu[tione] rõni[s] di[cte] op[inionis]

tione aũt rationũ predicte opi-
nionis pono ꝓpoſitiones. Pri-
ma ꝓpõ ꝙ nulli ſciētie ſiue ſub-
alterne ſiue nõ ſbalterne ſua ꝑn-
cipia ſunt credita vel nota: quia
nulla talis eſt ſuoꝝ ꝑncipiorum
nota fides vel intellectꝰ: iõ ma-
ior illius rõnis eſt falſa de ꝟtu-
te ſmonis. ¶ Scđa ꝓpõ eſt: ꝙ ſi
illa maior intelligitur ad bonū
ſenſum vt dicatur ꝙ oīs habitꝰ
ꝓcedens ex principijs in lumine
ſuperioris ſcientie tantũ notis
eſt ſcientia ſubalterna. tunc hoc
poteſt intelligi dupliciter. Vno
modo ꝙ illa principia ſint nota
hñti ipſam ſciētiã cuius ſunt ꝑn-
cipia: ⁊ ſic poteſt concedi. ſed mi
nor ſic eſt falſa: quia principia
theologie non ſunt nota theolo
go vt iſti met dicunt. Alio modo
poteſt intelligi: ꝙ non ſunt no-
ta illi ſed tantum credita ⁊ nota
alteri: ⁊ ſic eſt falſa: qꝛ ex noticia
ꝑncipioꝝ exiſtēte in vno nõ cau
ſatur ſcientia ↄcluſionis in alio
Tertia ꝓpoſitio reſponſiua ad
ꝓpoſitum eſt: nullus ignorans
ariſmetricam niſi principia mu-
ſice per experiētiã aut aliã viã
noſcat ſȝ tm̃ credit acquirit mu-
ſicam que eſt ſcientia ſubalter-
nata. ſed tm̃ quendam habitum
creditiuũ: quē ſi vellemus poſſe
mus vocare muſicã creditiuam
¶ Quarta ꝓpoſitio pro confir
matione illius rõnis eſt ꝙ non
omnis muſica eſt ſcientia ſed il-

la que ſolum eſt euidēs noticia
ex euidentia ꝑncipioꝝ ſuoꝝ im-
mediate vel mediate genita: vel
aliqua alia eiuſdē rõnis quā de-
us imediate ꝑ ſemetipſum vellet
cauſare. Ideo ſi deꝰ aliquā mu-
ſicā q̄ nūc eſt de facto ſcia cõſer-
uaret abſq; ariſmetrica adhuc
ip̄a eſſet ſcia apta nata in actus
ſimiles in quos nūc eſt ſi cetera
pariter ꝯcurrerēt. Nõ t̄n ex hoc
ſequitur ꝙ muſica acquiſita in
non habente ariſmetricam eſſet
A ſcientia ⁊c. ¶ Ad auctoritates
ibi inductas põt dici ꝙ ſcientia
capitur ibi large ⁊ non ſicut hic
Uel aliter põt dici ꝙ theologia
eſt ſcientia capiēdo theologiam
vno modo ſupradicto. ſ. ꝓ habi-
tu quo quis nouit ſenſum ſacre
ſcripture exponere: defendere ⁊
probare ⁊c̄. Qð autem ibi alle-
gatur ꝙ ſolum q̄nq; ſint habitꝰ
intellectuales veridici intelligē-
dum eſt de habitibus euidenti-
bus qualis non eſt theologia vt
hic ſumitur: ſed eſt fides vt dice-
tur. ¶ Pro reſponſione ergo ad
B p̄cedentē articulum ponā tres
Opinio cõcluſiones. ¶ Prima igit̄ con-
doct. cluſio erit ꝙ theologia ꝑ diſcur-
ꝯclſio. ſum theologicū naturaliter ac-
quiſita non eſt ſcientia ꝓpͥe di-
cta: ſed eſt in aīo fidelis quedā
adheſio ſiue cognitio adheſiua
¶ Secunda ꝯcluſio erit: ꝙ theo-
ij.ꝯclo. logia huiuſmodi non eſt adhe-
ſio cū formidine: ſed eſt quedam
fides firma/ ſiue credulitas cū
3.ꝯclo. certitudine. ¶ Tertia concluſio
erit ꝙ theologia in eodē ſubie-
cto/ ⁊ reſpectu eiuſdem obiecti
C non eſt naturaliter cõpoſſibilis
ꝓbatur ſcientie/ vel opinioni. ſ. actꝰ actui
j.ꝯclo. vel habitus habitui. ¶ Prima

concluſio duas h̄z partes. qua-
rū prima ſatis p̄z ex p̄dictis: ſed
iterū ꝓbatur: q2 ꝑ nullū diſcur-
ſum acquiritur ſciētia ꝓpͥe di-
cta q̄ nõ eſt ex ꝓpoſitionibꝰ pri-
mis ⁊ imediatis: vel ex his ꝑ ta-
les mediate vel imediate notata
ſūt. p̄z p̄mo poſterioꝝ. vbi dr̄ ꝙ
ſine his vtiq; erit ſillis ſ3 nõ faci-
et ſciam. Cõſtat aūt diſcurſꝰ the-
ologicus nõ eſt ex talibꝰ vt patz
in ſcd̄a deſcriptione. Confirma-
tur quia oīs diſcurſus per ſe et
propͥe faciens ſcire eſt demon-
ſtratio. p̄mo poſterioꝝ: ſ3 demõ-
ſtratio eſt ſillogiſmꝰ faciens ſci-
re. Conſtat autem ꝙ diſcurſus
theologicus non eſt demonſtra-
tio: aliter cogeret infidelem aſ-
ſentire ⁊c̄. Secunda pars ꝓbat̄
quia ſi theologice probetur ali-
qua veritas non formaliter con-
tenta in ſcriptura: nec ꝑ eccleſi-
am determinata cui ante hmõi
ꝓbationē nõ aſſenſiſſet fidelis:
conſtat ꝙ in aīo talis fidelis ac-
q̄ritur aſſenſus de ꝯcluſione ſic
ꝓbata: q2 impoſſibile eſt natu-
raliter aſſentire p̄miſſis ⁊ non
aſſentire ꝯcluſioni ſi ꝯſequentia
ſit euidens. Dico aūt notantur
in aīo fidelis ſiue aſſentiētis ſa-
cre ſcripture: q2 conſtat ꝙ ꝑ di-
ſcurſum theologicū non cauſa-
tur adheſio in aīo infidelis ſiue
nõ habentis fidem de ſacra ſcri-
tura q̄uis talis noſcat conclu-
ſionē ſequi ex p̄miſſis. ſicut vnꝰ
fidelis vel theologus: qui non
aſſentit p̄miſſis: quare ⁊c̄.
¶ Secūda cõcluſio etiam duas D
partes habet. Prima ꝓbatur: ꝓbatur
quia oīs adherēs ſine formidi- ij.ꝯclo.
ne aliq̄bus p̄miſſis adheret ſi-
ne formidine ꝯcluſioni quā co-

gnoſcit ſequi ex illis: patꝫ clare
ſꝫ fidelis ſine fidē dās ſacre ſcri-
pture aſſētit indubitāter pmiſ-
ſis diſcurſ⁹ theologici. vt pꝫ. igr
ꝛc. Scḋa pars ſeqtur ex pꝛima:
qꝛ oīs aſſenſus ſine euidētia ꝛ ſi
ne formidine eſt fides ſiue credu
litas firma. ſed adheſio cauſata
E in aīo fidelis p diſcurſum theo-
ꝓbat. 3. ꝯclo. logicum eſt talis ꝛc. ¶ Tertia
concluſio includit multas ptes
iō ad declarationē ei⁹ pono ali-
i. ꝓpō. quas ꝓpōes. ¶ Pꝛīa eſt ꝙ theo
logia act⁹ nō eſt naturalr ꝯpoſſi
bilis i eodē ſubiecto ꝛ reſpectu
eiuſdem obiecti ſcientie actui: ꝛ
nec ſimiliter habitus habitui.
Pꝛīa pars ꝓbat: qꝛ ſi act⁹ fidei
ꝛ act⁹ ſcie eſſent naturalr ꝯpoſſi
biles reſpectu eiuſdē tūc nō eſſꝫ
neceſſariū ꝙ accedente ſcia vel
clara noticia fides cedat ꝛ p ꝯſe
quens in patria ſimul cū viſiōe
fides remaneret. hoc aūt eſt fal-
ſum quia ꝯtra Auguſtinū pꝛīo
de doctrina xpiana dicentem. ꝙ
cum quiſq; ad eterna puenerit
deſcēdētibus fide ꝛ ſpe: caritas
auctioꝛ pmanebit: ꝛ eandē ſentē
tiam dicit libro .i. ſililoquiorum
c. xiij. Itē. xij. ſuper Geñ. ad lrām
Fides ꝛ ſpes q̄ nūc tranſeundo
pegrinationem valde neceſſarie
ſunt. nō erūt in illa vita: propter
quā adipiſcendā ſunt neceſſarie
Igitur ꝛc. Secunda pars ꝓba
tur: qꝛ quotiēcūq; habituū natu
raliter acq̄ſitorum actus ſūt in
compoſſibiles etiam ipſi habi-
tus ſūt naturaliter incōpoſſibi-
les ſꝫ hītuū theologie ꝛ ſcie re-
ſpectu eiuſdē act⁹ ſūt icōpoſſibi-
les vt dctm̄ ē i pꝛīa pte. g ꝛc. Ma
ioꝛ pꝫ inductiue. Itē rōne: qꝛ ſi
act⁹ hītuū ſint icōpoſſibiles: cūꝫ

Vide hic bene v. Theologiā sit cōpossibilis opinioni & formidini

habitus naturaliter non acqui-
runtur niſi p act⁹ tales habitus
nō poterunt ſimul acquiri. Itē
detur oppoſitū pari rōne: diceret
ꝙ nulli habit⁹ ſūt incōpoſſibiles
qꝛ de tali incōpoſſibilitate non F
pōt cōſtare niſi p incōpoſſibili-
tatē actuum. g ꝛc. ¶ Secunda ꝓ- ij. ꝓ.
poſitio eſt ꝙ theologicus habi
tus eſt ꝯpoſſibilis ſciētie actui:
ꝛ ſimiliter ecōtra. Probatur: q̇a
non minus iſte habit⁹ illi actui
eſt ꝯpoſſibilis q̄ꝫ hītui virtutis
vel vitij ſit ꝯpoſſibilis actus de
gñe actuū hīt⁹ oppoſiti. vl' etiā
actuali ſcie hīt⁹ erroris oppoſi-
ti. Sꝫ iſta ſūt cōpoſſibilia. pꝫ p
experientiam: quia aliquis ha-
bitualiter vicioſus poteſt elice-
re vnum actū de genere virtutis
non totaliter perdendo habitū
vicij. Similiter vnus habēs ha 4. ꝓpō.
bitum erroris poteſt elicere vnā
demonſtrationem non perden-
do habitum predictū. Quod pꝫ
quia ſi obliuiſceretur illam de-
monſtrationē reperiret ſe prom
ptum ad aſſentiendū concluſio
ni oppoſite ſicut prius. ¶ Ter- G
tia propoſitio eſt. ꝙ theologia 3. ꝓpō.
actus non eſt naturaliter com-
poſſibilis in eodē ſubiecto ꝛ re-
ſpectu eiuſdeꝫ obiecti opinioni
actui. nec ſimiliter habitus ha-
bitui. Prima pars pꝫ: quia im-
poſſibile eſt aliquem adherere
alicui formidando de veritate
oppoſiti. et adherere eidem non
formidando. Patet. quia aliter
formidaret ꝛ non formidaret de
eodem quod implicat contradi-
ctionē: ergo impoſſibile eſt eun
dem ſimul aſſentire eidem aſſen
ſu theologico ꝛ aſſenſu opinio-
nis. conſequentia patꝫ: quia hec

eſt differētia ꝑciſe int̄ fidē ⁊ opi
nionē: q2 fides ē adheſio ſine for
midine. qm̄ vbi dubitatio eſt fi-
des nō eſt. ſecūdū hugonē libro
.i. de ſacramētis. pte. x. ca. ii. ⁊ p
Aug. viii. de tri. ca. iiii. vbi vult
ꝙ in eis q̄ ad fidē pertinent non
licet dicere forte. Aſſenſus autē
theologicus eſt quodāmodo fi-
des vt dictum eſt. opinio vero ē
adheſio cum formidine ſecundū
Auicē. vi. naturalium. parte. v.
capi. i. vbi diffinit opinionem. ꝙ
eſt conceptio ad quam accedi-
tur cū formidine alterius partꝫ.
Et idem dicit lincõieñ. in fine
p̄mi poſteriorum. ergo ⁊c. Se
cunda pars patꝫ ex p̄ma ſicut
prius probatum eſt ꝙ habitus
ſcientie et fidei non ſunt compoſ
A ſibiles ex incompoſſibilitate a-
4. ꝓpō. ctuum. ¶ Quarta propoſitio ē
ꝙ theologia habitus eſt com-
poſſibilis opinioni actui. ⁊ ſimi
liter ecōtra probatur: q2 actua-
lis aſſenſus theologicus de nō
ſic eē eſt compoſſibilis habitui
opinionis de ſic eē. ergo theolo
gicus habitus de ſic eē eſt com-
poſſibilis opinioni actui de ſic
non eē. conſequentia tenet per
locum a minori: quia minus vi-
detur de primo ꝙ̄ de ſecundo.
Antecedens probatur: q̄a non
quilibet aſſenſus etiam ſine for
midine de vno oppoſitorum eli
citus poſt habitum intenſuꝫ de
altero oppoſito corrūpit tota-
liter illū: ſicut nec quilibet actꝰ
bonus totaliter corrumpit ha-
bitualem maliciam intellectiuā
ad actum oppoſitum: eodē mo-
do poteſt ꝓbari ꝙ habitui theo
logico ſit cōpoſſibilis aſſenſus
actualis opinatiuus circa idem

Igitur ⁊c. Et ſic patet concluſ-
ſio. ¶ Sed contra primam pro- B
poſitionē arguit̄ ⁊ p̄io ꝯ p̄maꝫ ꝯ primā
partē: q2 nō eſt maior repugnā- ꝓpōnem
tia fidei ad ſciam ꝙ̄ auctoritatꝫ
ad demōſtrationē. pꝫ: q2 ſi ſit re
pugnātia (cū illa non prouenī-
at ex obiectis) oportet ꝙ ꝓueni
at ex mediis: mediū autem ſciē-
tie eſt demonſtratio. fidei vero
auctoritas: ſed auctoritas ⁊ de-
monſtratio non ſunt incompoſ
ſibiles. quia quis poteſt ſimul
habere demōſtrationē ⁊ aucto-
ritatem. Cōfirmatur quia phs
frequenter poſt demonſtratio-
nes aliquarū concluſionum ad
ducit auctoritates antiquorꝫ.
igitur ⁊c. ¶ Secundo arguitur 2.
ſic. quia cuicūqꝫ eſt poſſibile me
dium theologicum / et aſſenſus
circa premiſſas illius / eidē eſt cō
poſſibilis aſſenſus theologicꝰ.
q2 aſſenſus cōcluſionis ꝯñs eſt
ad aſſenſum premiſſarū. ſꝫ ſcien
tie alicuius ꝯcluſionis theolo-
gice cōpoſſibile eſt mediū theo-
logicū / ⁊ aſſenſus circa p̄miſſas
vt patet ad experiētiam. igit̄ ⁊c.
¶ Tertio arguitur contra ſecū
dā partem. q2 actus theologie 4° arguʳ
compoſſibilis eſt habitui ſcien-
tie. igit̄ et habitꝰ habitui. Añs
pꝫ ex ſecunda propoſitiōe ⁊ cō
ſequentia pꝫ: quia ex actu gene
ratur habitus. ¶ Quarto quia
ſi in habitu ſciētie nō ſtaret ha- 4
bitus theologie. que eſt quedā
fides periculoſum eſſet theolo
gis conari acquirere ſcientiam
eorū que creduntur. q2 ſic cona
rentur ad id per quod perderēt
fidē: ⁊ p ꝯſequēs meritū ⁊c. Ad
iſta rñdetur. ¶ Ad primuꝫ dico C
primo ꝙ auctoritas pōt dupl'r Ad ꝓmū

ſumi. Uno mō pro aſſenſu q̄ adhibet dicto ſeu ſermoni alicuiꝰ ſicut dicimus aliq̄d eſſe magne auctoritatis cui adhibetur magna fides. Alio mō pōt ſumi ꝑ ipſomet dicto/vel ſmone. Scđo dico q̄ ſi ſumat auctoritas pro mō negāda eſt minor: q̄m aſſenſus qui proprie eſt auctoritas non eſt compoſſibilis demōſtratiōi mētali(illi ſcilicʒ) que eſt aſſenſus ſeu que inducit ſciētiam. Tertio dico q̄ ſi ſumat auctoritas ſecundo modo neganda eſt maior. quoniā demonſtrationi eſt compoſſibilis auctoritas ſic ſumpta. vt ſatis patet intuenti. ꝛc. Quarto dico ad ꝓbationem illius maioris cuʒ dicit q̄ illa repugnantia nō prouenit ex obiecto ꝛc. q̄ licʒ non ſit repugnātia ex obiecto abſolute eſt tñ ex obiecto ſecundum quid. Jnquātū eīm eſt obiectū huius: ipſum eſt tale(ſcʒ ignotū) inq̄tuʒ vero eſt illius ipſum non eſt tale. ſed eſt notū. et hoc ſufficit ad icōpoſſibilitatē illoꝝ actuū ſicut patet in ſimili in actibus voluntatis. Deſideriū eīm: ꝛ cōplacētia circa idem ſunt obiectū ꝛ ſimiliter ſpes ꝛ fruitio. et tñ nō ſūt cōpoſſibiles circa idē vt ptʒ. ꝛc.

C ¶ Ad cōfirmationē dico q̄ Ariſt. poſt demonſtrationes nō inducit auctoritates. ſed bñ poſt ſuas dyalecticas rationes: ꝛ ꝓbabiles argumentationes. ſed etiā ſi illud faceret hoc non eſſet vt per eas cauſaret aliquē aſſenſū q̄a hoc nō eſſet poſſibile ꝛc. ſʒ vt oſtenderet cōuenientiaʒ doctrine ſue cum doctrinis aliorū: vel vt qui demonſtrationes capere nō ſūt idonei. auctoritatibus debʒ aſſēſuʒ: aut alia aliq̄ cā eſt.

D ¶ Ad ſecundā negat maior: ꝛ ad ꝓbatōnē dr̄ q̄ nō ſemꝑ aſſēſꝰ circa concluſionē natꝰ cāri ex aſſēſu circa p̄miſſas ꝯñs eſt ad illos aſſenſꝰ: ſʒ hoc ſolū fit qñ potētia nō eſt nata recipe. intellectus autē habens aſſenſum ſcientificū de cōcluſione non eſt aptus pro tunc recipere aſſenſum creditiuū ſeu fidem. Et eſt exemplum ſicut lumē ſolis lʒ ſit cauſatiuū caloris. tamen non calefacit ſperas ꝛc.

E ¶ Ad tertiaʒ dico q̄ actū illum habitui eſſe compoſſibilem pōt dupliciter intelligi. Uno modo ſic q̄ ꝑ ipſū nec tollatur: nec remittatur. et ſic negatur antecedēs. Alio mō ſic q̄ nō tollat ex toto/ ꝛ ſic cōceditur illud ꝛ hoc modo intelligitur illa ſcđa propoſitio vt patet ex probatione. ꝛ tūc negatur conſequentia. Et ad probationem dicitur q̄ per nullum actum generatur habitus. cum quo actu ſtat habitus oppoſitus accipiēdo gñationē proprie pro inductiōe forme. ſcʒ illius habitus. et ſic patet ſolutio.

F ¶ Ad quartā nego conſeq̄ntiam et ad probationem dico q̄ vtiq̄ tales conarentur ad illud per quod perderent fidem nō q̄dem infuſā: ſed illā acquiſitam que dicitur theologica. Nec iſte conatus ꝑiculoſus eſt ſʒ vtilis. Nec per hoc perditur meritum q: ſicut dicit Tho. ij. ij. q. ij. arti. x. Jn ſolutione ſecundi argumēti alij doctores. licet tales ſcientie tollent fidem quia faciunt eſſe euidens illud quod proponitur: non tamen diminuunt rationem charitatis. per quā voluntas prompta eſt ad illō cre=

dendū. etiā ſi nō eēt euidens: ac ꝑ hoc nō diminuūt rōnē meriti. A quare ⁊c. ¶ Sed adhuc ꝯtra tertiam ꝓpoſitionē in cuiꝰ probatione dictū eſt ꝙ opinio hȝ neceſſario ānexā formidinē arguitur ⁊ ꝑ'o ſic. q: capio aliquē q̄ hȝ opinionē de aliquo vero neceſſario vel ergo talis eſtimat illud poſſibile alit' ſe habere: aut non. ſi ſic igitur talis opinio de vero eſt falſa: q: per tale eſtimatur illud poſſibile aliter ſe habere. cōſequēs eſt falſum quia oīs opinio qua quis opinatur veꝝ eſt vera. et ſic erit vera et falſa. Si vero eſtimat illud verū poſſibile aliter ſe habere Igit' illa opinio eſt ſine formidine: quia oīs noticia qua q̄s eſtimat rem eſſe ſicuti eſt et non aliter ē ſine formidine. Scḋo quia nō oīs actus opinatiuꝰ per ſui reiterationē corrūpit habitū firmū. ergo non omnis talis eſt formidoloſus ꝯña pȝ. añs ꝓbatur. quia phus et alij circa ea de quibus habent ſcientiam faciunt rōnes probabiles et opinatiuas. nec ꝓpter hoc perdūt ſcientiā quā habent ſimiliter fideles ad ea que tenent fidem ⁊c. ¶ Tertio ſi formido eſſet de eſſentia opinionis ſequeretur ꝙ aucta opinione augeretur formido et ꝙ quanto quis vellet fortiꝰ opinari tanto vellet fortius formidare. conſequentia videtur nota. et falſitas conſequentis pȝ: quia aliter multum eſſet inutile multiplicare rationes probabiles ad aliquid probandum ⁊c. ¶ Quarto arguitur auctoritate phi. vij. ethi. dicētis ꝙ aliqui tm̄ adherent opinionibus ſuis quātū alij cōcluſionibꝰ ſuis demōſtratis.

(Margin: ꝯtra. 3. ꝓpōnem ꝑ pꝛio. — Ar ſcḋo. — Ar tertio. — Ar q̄rto.)

B notable. ¶ Pro ſalutiōe pdictaꝝ ꝓpoſitionū notandū ꝙ opinio multipliciť ſumiť. Uno modo ꝓ ꝑſūptiōe ſeu aſſenſu temerario quo q̄s eſt̄mat ſe ſcire quod neſcit. ⁊ ſic ſumit Aug. in libr. de vtilitate credendi. c. xxi. Tria ſūt inq̄t hoim genera profecto improperāda ac deteſtāda vnū eſt opinātiū. i. eoꝝ qui ſe arbitrantꝰ ſcire quod neſciunt ⁊c. Et infra q̄d opinamur inq̄t debemus errori. Et ſic non ſumit' hic nec cōmuniter. Alio modo ſumitur pro aſſenſu alicuius ꝓpoſitionis indifferenter. et ſic ſecundum linconieñ. in fine primi poſterioꝝ pōt tripliciter ſumi. ſ. communiter proprie. ⁊ magis proprie. Opinio cōiter vt dicit ē conceptio cum aſſenſu et ſic eſt genus ſcientie. fidei / et opinionis proprie et magis proprie dicte. Opinio autē proprie dicta eſt conceptio vnius partis contradictionis cum timore alteriꝰ et ſecundū hoc vt dicit ſcientia non eſt opinio: ſed tamen idem eſt ſcibile et opinabile. Opinio autem magis proprie dicta eſt conceptio veritatis contingētꝭ inquantū huiuſmodi. ⁊ ſm hoc nec ſcientia eſt opinio nec ſcibile eſt opinabile. Unde ſecundo modo horum triū modoꝝ ſumitur hic et communiter ⁊c.

C Ad pmā rōnem. ¶ Ad primā rōnē dico. ꝙ nō ē neceſſe ꝙ hñs opinionē de aliq̄ vo neceſſario. ip̄ȝ eſtimet poſſibile aliter ſe habere. nec tm̄ ſeq̄tur ꝙ talis opineť ſine formidine ptis oppoſite. Aliud eñ ē timere de oppoſito: aliud poſſibile ipſum aliter ſe hēre. Uerbi gſa. Si q̄s

opinet̄ circulū poſſe q̄drari vti-
q̄ȝ dubitat de oppoſito. non tñ
eſtimat ipm̄ nō poſſe q̄drari. q̄a
ſi ſimul eſtimaret ꝯtradictoria:
nec eſtimat poſſibile eē ipm̄ nō
poſſe q̄drari. multū eñ rudis eſ-
ſet q̄ nō cognoſceret ꝙ ſi circul9
poſſet quadrari. nō eſt poſſibile
nō poſſe q̄drari. Si querat̄ vn̄ō
ꝓueniat ille timor opināti. dico
ꝙ vel ex ꝓbabilib9 ꝓpoſitiōib9
q̄s q̄s habet ad oppoſitū: vl' ex
ineuidentia mediȷ q̄d hȝ ad op-
poſitum. Et iſtud ſcđm magis vi-

D
Ad ſcđaȝ
tionē.

detur dicendum. ¶ Ad ſecūdaȝ
nego añs ⁊ dico ꝙ hñtes ſcien-
tiam vel fidē de aliqua ꝯcluſiōe
lȝ vtantur rōnibus ꝓbabilibus
nō tñ vtuntur actibus formido
loſis qui ſoli proprie dicūtur a
ctus opinatiui / vt de opinione
hic loquimur: q2 tales ꝓbatio-
nes nullum in eis cauſant aſſen
ſum. ſicut ſi aliquis de aliquo ꝑ
ſe noto induxerit ꝓbabilia argu
menta: nullū in eo cauſarēt aſſē
ſum. ¶ Si querat̄ q̄re ergo ph̄s
inducit cū talibus demōſtratio
nibus tales probabiles rōnes.
⁊c. poteſt dici ſicut ſupra de au-
ctoritatibus ⁊c. ¶ Ad tertiā ne

E
Ad tertiaȝ
rationeȝ.

go ꝯñam: q̄tū eñ ad p̄mū ꝯñs
patet inſtantia in ſuſpitione de
qua non eſt dubiū quin ſemper
annexā habeat formidinē: et tñ
non augetur formido aucta ſu-
ſpitiōe: q2 quāto quis vehemen
tius ſuſpicatur: minus dubitat.
Similiter inſtantia eſt de con-
tinentia: q̄ annexam habet diffi
cultatē: ⁊ tñ cū auget̄ nō auget̄
difficultas. Si dicat̄ tñ ꝙ poſſēt
multipliciter augeri rōnes pro
babiles: ꝙ totaliter tolleretur
formido: ⁊ ſic eēt opinio ſine for

midine. Dico ꝙ ſi totalit̄ tolle-
retur formido: etiā tolleret̄ opi
nio: q2 q̄uis opinio poſſit magis
⁊ min9 eē cū formidīe. nō tñ pōt
eē ſine formidīe ſicut ſuo mō vi
deri pōt in ſuſpitiōe ⁊ ꝯtinētia.
Dico igit̄ ꝙ ſi rōnes ꝓbabiles
mētales ſint tales q̄b9 aſſentiat̄
cū formidīe: tūc quātūcūq̄ mlti
plicent̄ nūq̄ȝ tolleret̄ formido d̄
ꝯcluſiōe cū qua lȝ ſecū ꝓpriam
ferat formidinē. Si āt ſint tales
q̄b9 aſſentiat̄ ſine formidīe tunc
ꝯcedo ꝙ tollēt formidinē et ſilr
opinionē e gñabūt fidē. Quātū

F
Ad
rōne

ꝟo ad ſcđȝ ꝯñs pȝ iſtātia de ꝯti-
nētia ſicͭ ꝑus dictū ē. Silr fides
⁊ ſpes hñt annexā carētiā viſio
nis ⁊ fruitiōis nec tñ quāto q̄s
magis vult credere vel ſpare ma
gis vult carere illis ⁊c. ¶ Ad q̄r
tam pōt dici ꝙ hic ph̄us accipit
opinionē ꝓ p̄ſuptiōe iuxta acce
ptionē Augu. ſupradictā quod
innuit̄ ꝑ illō quod ibidē p̄cedit.
Quidā eñ opinātiū nō dubitāt
ſed eſtimāt ſcire. Vl' accipit opi
nionē cōiter ꝓ adheſiōe ꝯdiſtin
cta ꝯ̄ ſciētiā ⁊ ſic ē cōis ad opi-
nionē ⁊ ad fidē ꝓprie dictas. et
hoc ſufficit ad intētionē ſuā. Et
hec de tertio articl'o queſtiōis.

G
Ad
p̄nci

¶ Tūc ad rōes p̄ncipales q̄ſtio
nis ad p̄mā negādū ē añs. ſicut
pȝ ex p̄io articulo. Et ad ꝓba-
tionē negat̄ ꝯñā: et dico p̄mo ꝙ
loq̄ndo de ꝟtute ſmōis noticia
euidēs nō eſt in infinitū certior
opiniōe: q2 nulla opinio eſt cer-
titudo ſiue certa cognitio ꝓprie
loquēdo. ¶ Scđo dico ꝙ loq̄n-
do improprie de certitudine. ſ. ap
parētia de ſic eē: adhuc noticia
euidēs nō eſt in īfinitū apparē-
tior opiniōe: q2 euidētia non eſt

infinita apparẽtia. Tertio dico
ad ꝓbationẽ illi⁹ ꝙ ↄ̃ſtũcũq; au
gerent rões ꝓbabiles ł apparẽ
tia (loquẽdo de rõib⁹ ꝓbabilib⁹
q̃ hñt annexã formidinẽ ꝛ q̃ hñt
gñare opinionẽ) ille nunq̃ poſ
ſent gñare certitudinẽ. id ē ap
parẽtiã equalẽ apparẽtie noti
cie euidẽtis. q: vbi eſt formido.
ibi nõ ē equalis apparẽtia noti
cie euidẽtis. Quarto dico ꝙ tñ
ex his nõ ſequit̃. ꝙ apparentia
euidẽtie excedat in infinitũ ap
parẽtiã opiniõis. ꝛ ſic eēt infini
ta ꝛc. Uerbi gr̃a. Licet pfectio
aſini quãtũcũq; replicata nũq̃
redderet pfectionẽ hoĩs / nec ei
equaret̃. tñ hõ nõ excedit infini
te aſinũ in pfectiõe: q: alit̃ eſſet
infinite pfectiõis: ſʒ de hoc alibi
A Ad ſcdm principale — videdũ ꝛc. ¶ Ad ſcðam pʒ q̃d di
cendũ eſt de antecedẽte ex ſecũ
do articulo ſcðe ↄcluſionis vbi
de hoc viſuʒ eſt ſatis. Auctori
tas aũt Auguſtini ibi adducta
facit pro dictis in tertio articu
B Ad tertiũ principale — lo ꝛc. ¶ Ad tertiã p̃mo dico ꝙ
quicquid ſit de antecedente lo
quẽdo ſimplr̃ abſolute. tñ ↄ̃ña
non valet q: de hoc aliqua ha
betur euidentia. vel haberi põt
abſq; hoc ꝙ de illo habeat̃ ſciẽ
tia proprie dicta ſicut põt appa
rere ex primo articulo. Secũdo
dico ꝙ abſolute ꝛ ſimplicit̃ poſ
ſibile eſt viatorẽ de multis ṽita
tibus theologicis habere ſcien
tiã pprie: licet non de oĩbus ꝛ
de paucis communiter habet̃.
Tertio dico ad ꝓbationẽ añce
dentis ꝙ ibi ſ̃ſupponitur falſũ
ſcʒ ꝙ omnes ṽitates theologi
ce ſint de deo: ſicut patet ex ſe
cundo articulo. ſed tamen oẽs
denominantur a deo ſm ethy
mologiã nominis. quia plures
ſunt de deo: et quia omnes con
ſiderantur ſecundum attributi
onem ad deum vt patuit. Quar
to dico ꝙ de veritatibus de deo
põt hẽri ſciẽtia ꝓp̃e dicta ↄ̃uis
de⁹ nõ hẽat cãʒ nec ph̃s diffini
ens ſcire capit ibi cãʒ ꝓp̃e ꝓ cã
icõplexa reali: ſʒ large ꝓ oĩ illo
cui ↄpetit aliq̃d demõſtrare et
ſic rõ non ꝓcedit ꝛc. ¶ Ad quar
tã rõnem factã poſt oppoſituʒ — Ad rõnē in oppoſitũ
q̃ſtionis. negat̃ ↄſequẽtia. ꝛ ad
ꝓbationem negatur añs q: ſup
ponit ꝙ theologia ſit ſcientia ꝓ
p̃ie dicta. quod eſt falſum. vt pʒ
ex articulo tertio.
Et hec de prima queſtione ꝛ ni
hil plus circa prologum.

¶ Sequitur circa primã diſtin
ctionẽ queſtio ſecunda.

C 2. q̃ſtio. Utrũ ſit nobis notũ deũ eē obm fruitiõis. Arguit̃. A

CIrca primã diſtin
ctionẽ primi libri.
In qua magiſter
agit de fruitione
dei. Quero vtrum
nobis ſit euidẽter
notũ ſolũ deũ eē fruitiõis obie
ctũ. Arguit̃ primo ꝙ nõ: q: frui
tio dei non eſt poſſibilis creatu
re rationali. igitur queſtio fal
ſa. conſequentia eſt nota / ꝛ ante
cedens probatur. q: in tali frui
tione obiectuʒ eſt improportio
natum virtuti create: cum ſit in
finitum et virtus creature ſit fi
nita. ſed inter obiectum: et pot
tiam perceptiuam debet eē ali
qua propoſitio. Igitur. Unde
ſecundo de anima commento.
xiiij. dicitur ꝙ ſenſus conſiſtit
in quadam proportione: qua
non exiſtente ſenſus non poteſt
ſentire. Igitur eadem ratione
potentia intellectiua: ꝛ volitiua

cum non ſit infinite potentior ⁊c. ¶ Scđo. ſic ſolū deo nō eſt fruē-
2. argũ. dum. Igiť queſtio falſa. conſequētia nota. antecedēs ꝓbatur qꝛ virtutibus eſt fruendū ſcđm magiſtrū in prima diſti. capi. v. vbi dicit ꝙ virtutes ꝓpter ſe diligimus ⁊c. ¶ Tertio ſic ad pri-
3. argũ. cipale queſitum nichil qđ apparet eſſe ꝯtra rationē naturalem eſt nobis euidēter notū: ſed deū eſſe ſup oīa diligendum. et p ꝯñs ſolo deo eſſe fruendum: apparet ꝯtra rationē naturalē: ſecundum quā nichil eſt ab aliquo diligendum plus ꝙ̄ ſe ipſum. Unde homo eſt maxim⁹ amicus ſibiipſi

In oppoſitum. ix. ethi. Igitur ⁊c. In oppoſitū arguitur ſic. Nobis eſt euidenter notū ſolū deū eē ſummū bonū ſꝫ oīno videť euidens ſūmū bonum eſſe ſumme diligendum ſcđm phm primo ethicoꝝ igiť. ⁊c. ¶ Hic erunt tres articuli. In

Deciſio q̄ſtionis primo articulo ponā tres diſtinctiones. ex quib⁹ patebit quid ē fruitio. In ſecūdo iuxta tria argumenta ante oppoſitum: ⁊ ad reſpondendū ad queſitū probabitur triplex ꝯcluſio. In tertio circa materiā queſtionis mouebiť ⁊ ſoluetur triplex dubitatio ¶ Quantū ad pmū articulum

D qꝛ vſus ⁊ fruitio ſunt actus vo-
Articul⁹ prim⁹. lūtatis ſit hec prima diſtinctio Qꝫ aliquid poteſt aſſumi in facultate volūtatꝫ dupl'r vel ꝓpť

Prima diſtictio. ſe vel ꝓpť aliud. Primo mō aliqđ aſſumiť i facultatē volūtatꝫ qñ aliquid rep̄ſentatū voluntati p intellectum etiā ſi ſine omni malo repreſentaretur: aſſumeretur in facultatē volūtatis. Alio mō aliquid aſſumiť i facultatē volūtatis quando aſſumiť alio p̄ſentato. ita ꝙ ſi aliud nō p̄ſentareť volūtati illud ſine alio nō aſſumereť in facultatē volūtatꝫ Prim⁹ act⁹ nō eſt referēs vel ſaltē pōt eſſe nō in aliud referens. qñ ſcꝫ volūtas elicit aliquē actū circa aliqđ ꝙ eundē actum eliceret etiā poſito ꝙ nihil aliud ſibi oſtēdereť ſicut ſi alicui clare oſtēdereť de⁹. ille appeteret cū nullo alio ſibi oſtēſo. Scđs act⁹ eſt referēs quādo ſcꝫ nō eliceretur ille actus circa illud ſi nihil aliud oſtendereť vel aſſumereť in facultatē volūtatis. Sicut ſi aliquis appetit potionē amarā quam non appeteret ſi non appeteret ſanitatē. vel ſaltē ſi non oſtēdereť ſibi ſanitas. ¶ Prim⁹ aūt modus ſcꝫ ꝙ aliquis actus ſit nō referēs poteſt eſſe dupliciter. vel ſic ꝙ obiectū acceptetur a volūtate tanꝙ̄ ſumme diligēdum ab ea. ⁊ hec eſt diligere aliquid tanꝙ̄ finē vltimū: et talis actus apud theologos ꝓprie ⁊ ſtricte vocať fruitio. Unde Auguſtinus libro primo de doctrina. capitulo. xviij. Dicim⁹ nos ea re frui quā diligimus ꝓpter ſe. Et infra. Si vero inheſeris atꝙ̄ pmanſeris finem in ea ponēs leticie tue. tūc vere: ⁊ ꝓprie dicēdus es frui. Uel aliter talis act⁹ non referens fertur in obiectum abſolute ſic ꝙ abſolute acceptetur ⁊ aſſumať in facultatem voluntatis nec vt ſummum nec vt non ſummū. nō tamen referēdo in aliud tanꝙ̄ in finem. et talis actus improprie ⁊ large poſſet dici fruitio. Unde hoc modo tenet Adam. ꝙ alio a deo eſt fruendum. capiendo ſcꝫ fruitionem et dictum ē p amore abſoluto:

Vide quid
Fruitio { Stricte / Large } dicta
Uſus { Stricte / Large } dicitur

quo aliq̃d amatur ꝓpter se sine
hoc ꝙ amor ille in aliud referat
magis amatũ. et hoc ꝓbat p ma
gistrũ dis. prima. vbi auctorita-
te Ambrosii dicit. ꝙ virtutes ꝓ-
pter se petende sũt et amande &c.
A Scd'o etiã mod⁹ scz ꝙ aliq̃s act⁹
sit referẽs põt eẽ dupliciter. Uno
modo sic ꝙ obiectũ acceptetur
a volũtate p̃cise ꝓpter aliud: et
non ꝓpter se et talis proprie est
vsus. et stricte. Alio modo sic ꝙ
tale obiectum acceptetur ꝓpter
se. et ꝓpter aliud. vt si aliquis
diligit vinũ ꝓpter se: q: delecta
bile. et tamen si post considerat
bonũ sanguinẽ per ipsum gene
rari / et inde sanitatem ꝯseruari.
incipit diligere illud tã propter
se ꝙ̃ ꝓpter aliud. Et talis act⁹
large potest vocari vsus. Et sa-
tis ꝓprie oĩs actus quo aliquid
diligitur ꝓpter aliud vocand⁹
B est vsus. ¶ hoc autẽ põt esse du
pliciter. q: quando aliquid dili-
gitur ꝓpter aliud vel sic ꝙ vtrũ
ꝙ̃ actu diligitur. vel vnũ actua
liter diligitur propter aliud qđ
habitualiter est dilectum sicut
multi fideles amant facere ele-
mosinas: et multa opera ꝓpter
deũ. ꝙ̃uis de eo actu nõ cõside-
rent. ¶ Secunda distinctio ẽ: ꝙ
C fruitio ꝓpe et stricte dicta qua
2. distin. assumitur aliquod in facultatẽ
voluntatis ꝓpter se tanꝙ̃ sum
mũ bonũ est duplex. quedã est
ordinata: alia inordinata. Frui-
tio ordinata est quãdo aliquid
summe diligendum summe dili
gitur. Fruitio autẽ inordinata
est quando aliquid sũme et ꝓpter
se diligitur: qđ minus et ꝓpter
aliud esset diligendũ. Sed frui-
tio ordinata ẽ duplex. Quedã
est de bono p̃senti et iã habito
q̃ quietat simpliciter volũtatem
qualis ẽ fruitio patrie. Alia est
de bono absente et nõ sic habito
q̃ nõ simpliciter quietat / qualis est
fruitio vie. ¶ Tertia distinctio
est ꝙ vsus capitur dupliciter. Uno D
mõ large et iproprie ꝓ illo quo 3. distin.
vtimur aliquo tanꝙ̃ obiecto. et
sic oĩs actus volũtatis ẽ vs⁹ se-
cundũ Augustinũ. x. de trinita-
te cap. xi. Alio modo stricte et
ꝓprie ꝓut distinguitur ꝯtra frui-
tionẽ ꝓprie dictam. et sic vti est
sumere aliquid in facultatẽ vo-
lũtatis propter aliud. Et talis
vsus est duplex quidam ordina
tus: quidam inordinatus. Usus
ordinatus est quãdo aliq̃d dili-
gitur ꝓpter aliud quo fruendũ
est. Et talis actus appropriate
aliquãdo dicitur vsus. et sic diffi-
nit Augustin⁹. x. de trinita. ca.
xi. vtimur eis que ad aliud refe
rimus quo fruendum est. Et sic
distinguitur vti ꝯtra abuti. Usus
autẽ iordinat⁹ est quãdo aliq̃d
(quo fruendũ est) diligitur ꝓpter
aliud. et talis actus quandoꝙ̃
appropriate dicitur abusus. et sic
dicit Augustinus primo de do-
ctrina xp̄iana ca. i. Usus illicit⁹
abusus potius: vel abusio no-
minãdus est. Sed ista acceptio
est nimis stricta. Ideo &c. ¶ Ex E
predictis sequũtur aliqua. Pri-
mo patet quid est fruitio pro-
prie et scd'm qđ de ea hic loqui-
mur. Est enim fruitio actus vo-
lũtatis quo aliq̃d assumitur in fa
cultatẽ voluntatis propter se et
tanꝙ̃ summe diligendũ. Scd'o
patet quid est vsus ꝓprie et se-
cundũ quod de vsu hic loq̃mur
Est enim actus volũtatis quo

Quid vsus — Large / Stricte — Ord. / Inord.
Quid fruitio proprie dicta
Quid vsus proprie dictus
Quid fruitio — Ordinata / Inordinata

aliquid aſſumiť in facultatē vo
lūtatis nō ꝑpter ſe finaliter. ſed
ꝑpter aliud. Uñ non capiť hic
vſꝯ ꝓut cuiuſlibet potentie ope
ratio dr̄ eiꝯ vſus qualiter diciť
cuiꝯ vſus bonus ipſū quoꝗ̄ bo
nū eſt. Nec loquimur de vſu q̄
dicimur vti potētijs ad elicien-
dū actꝯ ſuos. nec de vſu quo di-
cimur vti habitibꝯ cū volumus
nec de vſu quo dicimur vti ipſo
actu: cū volumꝯ. ſed de vſu quo
dicimur vti aliq̄ tanꝗ̄ obiecto.
nec tñ oīs talis actus in ꝓpoſi
to vocať vſus. patʒ ex dictis ⁊c.
F ¶ Tertio pʒ ex p̄dictis ꝙ aliq̄s
eſt actus volūtatis mediꝯ. q̄ nec
eſt proprie fruitio: nec vſus ſcʒ
quo aliquid amať. nec eſt tamē
finis ſimpliciter vltimꝯ. nec ta-
men in aliud actualiter referť.
¶ Et ſi dicať. ſi quid amatur et
nō ꝑpter aliud. igitur ꝑpter ſe inſtātia.
ſed omne tale amať tanꝗ̄ finis
vltimus. ¶ Dico ꝙ aliquid dici Rn̄ſio.
tur amari propter ſe q: ſcʒ ſi ni-
hil aliud oſtēderetur voluntati
adhuc amaretur. et tamen ſtat
ꝙ tale nō ametur tanꝗ̄ finis vl
timus: nec propter aliud ſaltem
poſitiue et actualiter: quia tūc
tantuʒ amatur aliquid tanꝗ̄ fi
nis vltimus quādo accipiatur
tantū tanꝗ̄ ſup oīa amandum
ſed iſto modo nō omne amatuʒ
ꝑpter ſe eſt amatuʒ tanꝗ̄ finis
vltimus. quia aliquis apprehē-
dens virtutē: ⁊ non cogitans de
felicitate. appetit virtutem non
ꝑpter felicitatē: nō tamē appe-
tit virtutē tanꝗ̄ ſup oīa diligē-
G dam. ¶ Et ſi petatur vtrū talis
actus ſemper ſit malus cuʒ per
ipſum diligatur aliquid quod
eſt ad finē. ⁊ non tamen propter
finem. Dico ꝙ actꝯ reſpectu ali
cuiꝯ ordinati ad finē pōt nō eſſe
malus. quis nō diligať ꝑpter
finē. vel nō referatur poſitiue ⁊
actualiť ad finē. ⁊ hoc maxime inſtātia
ſi nō apprehēdať finis. Et ſi di-
catur ꝙ oīs defectꝯ circūſtātie
req̄ſite ad actū bonū facit actū
malū. ſed circūſtātia finis eſt re
quiſita ad actū moraliť bonuʒ.
Igiť quādocunꝗ̄ talis deficit:
actus eſt moraliter malꝯ ſʒ hic
deficit. Igitur ⁊c. ¶ Dico ꝙ nō H
omnis defectus circūſtantie re- Solu
quiſite ad actū bonū facit actū
eſſe malū/vel peccatū. Tūc eniʒ
ignorantia nunꝗ̄ excuſaret qđ
eſt cōtra ſanctoꝝ doctrinaʒ. ſed
quādo deficit aliqua circunſtā-
tia ad quā eliciens actū ꝓ tunc
obligať tunc eſt actus malus: ſi
autē tunc nō obligatur ad illaʒ
circunſtantiā tunc non eſt malꝯ
Sic aūt nō eſt i ꝓpoſito. q: iſte
in tali caſu nō eſt obligatus ad
volendum iſtud ꝑpter finē: ſi ta
men talis eliceret actum circa
hoc preſtituēdo illud tanꝗ̄ finē
ſibi reſpectu oīm alioꝝ pecca-
ret. ¶ Quarto patʒ ex predictis I
ꝙ aliquis eſt actus voluntatis
qui ſimul eſt fruitio et vſus. ſcʒ
quo diligitur finis. ⁊ ea que ſūt
ad finē propter ipſum. Et iſtud
probat Ockam. q: ſicut intelle-
ctus ſe habet ad principia ⁊ con
cluſiones: ita voluntas ſe habʒ
ad finē ⁊ ad ea que ſunt ad fineʒ
Sed intellectus licet poſſit in-
telligere concluſionem diſtincto
actu ab actu intelligendi princi
pia: poteſt tamen vnico actu
cognoſcere vtrūꝗ̄. Igiť ſic erit
de volūtate. Maior ſatis patet.
ſed minor ꝓbatur. q: non miꝯ

repugnat intellectui intelligere vnū diſcurſū vel vnam ꝯñam q̄ꝫ vnā ꝑpoſitionē vnico actu ſꝫ ſe cūdū pōt ⁊c. Cōfirmat̄ q: ſcđm cōmuniter loquētes intellectus in patria vnico actu itelligit ver bum: ⁊ res in v̄bo. ⁊ ſiſiter ſcđm ſic loquentes voluntas vnico a- ctu diligit deū. ⁊ creaturas. Igi tur hoc nō ē negādū ab iſtis in via ex quo nō apparet euidens ratio in cōtrariū. nec experiētia nec auctoritas ſcripture. Igit̄ hoc erit probabile ⁊c.

Inſtat̄ ꝯ iiij. corr.

❡ Sꝫ cō- tra iſtō vltimū correlariū argui tur p̄io. q̄ finis: ⁊ illud qđ ē ad finē nō poſſunt diligi vno actu. q: primo poſteriorū. propter qđ vnū quodqꝫ tale: et illud magis Sed illud qđ eſt ad finē diligit̄ ꝑpter finē. igit̄ finis magis dili- git q̄ꝫ ordinatū ad finē. ſꝫ idem actus nō pōt eē maior et minor dilectio. Igit̄ ⁊c. Confirmat̄ q: ſi eodē actu diligeret̄ vtrumqꝫ. ergo eque intenſo: ⁊ eque perfe- cto actu aliquis diligeret deū: ⁊ creaturam meritorie. ⁊ per ꝯñs nō magis diligeret deū q̄ꝫ crea- turā. ⁊ ſic deꝰ non eſſet ſumme ⁊ ſup oīa diligēdus: qđ eſt abſur- dum.

Secūdo

❡ Secūdo ſic etiā ſeque- retur q̄ aliquis actꝰ vtendi ali- quo actu fruendi eſſet perfecti- or: cōſequēs ē falſum: q: non eſt aliquis actus volūtatis perfe- ctior fruitione dei. ꝯña patet. q: quādo aliquo actu reſpiciūtur plura obiecta ab aliqua poten tia. et eque perfecte. ille actus eſt perfectior q̄ꝫ alius quo reſpi ciuntur pauciora. ſed iſto poſi- to/ actus fruēdi eſſet tantum re ſpectu finis actus vero vtendi eſſet ⁊ reſpectu finis/ ⁊ reſpectu illius quod eſt ad finem. ⁊ eque perfctē reſpectu finis ſicut actꝰ fruendi: q: ꝑ hoc q̄ aliq̄s diligit aliquā creaturā ꝑpter deū non minus diligit deū/ ergo actꝰ vtē di creatura/ erit perfectior actu fruēdi dei.

❡ Tertio voluntas nō pōt ſimul ⁊ ſemel habere du os actus ꝑfectos vniꝰ ⁊ eiuſdē obiecti. ſed poſito actu merito- rio in volūtate quo aliquis di- ligit deum propter ſe. poteſt of ferri voluntati aliquid diligibi le propter deū quod poteſt tūc voluntas diligere propter deū. et non oportet q̄ voluntas di- mittat actum primum. igitur iſte actus preciſe terminabitur ad creaturam. Aliter enim re- ſpectu dei eſſent ſimul et ſemel duo actus in voluntate. Igitur ⁊c. — Tertio.

❡ Quarto ſicut aliquis pōt diligere aliquid propter aliud dilectum: ita poteſt aliquid de- teſtari propter aliud dilectum. Igit̄ ſi actus diligendi aliquid ꝑpter aliud eſt vnꝰ actꝰ nume- ro habēs vtrūqꝫ ꝓ obiecto. pa- ri ratione actus deteſtādi aliq̄d ꝑpt̄ amorē alicuiꝰ erit vnꝰ actꝰ habēs vtrūqꝫ ꝓ obiecto. ſꝫ hoc eſt ipoſſibile q: tūc idē actꝰ eēt amor ⁊ odium: velle ⁊ nolle ⁊c. — Quarto

❡ Pro ſolutiōe p̄dictorū ⁊ maxi me prime ratiōis. Et pro intelle ctu dictorum premitto iſtam di ſtinctionem. Q꞉ aliquam vnam rem plus diligere q̄ꝫ aliam po- teſt q̄drupliciter intelligi. Uno modo: q: maiori actu dilectiōis diligit vnā q̄ꝫ aliā et iſta maio- ritas poteſt eſſe vel attendi/ vel penes gradualem intentionem vel penes eſſentialē perfectio- nem. id eſt. dilectio poteſt dici

A Diſtictȯ dilectio- nis.

q' vna re plꝰ diligere aliā

maior:vel q: gradualiter intēſi
or.vl' q: eētialiť pfectior. ¶ Se
cūdo modo.q: vult vni mai⁹ bo
num ꝙ̄ alteri. ¶ Tertio modo
q: firmi⁹:ꝛ naturalius ineſt ſibi
dilectio vni⁹ ꝙ̄ alteri⁹: ¶ Quar
to modo . q: ſi deberet alterius
amorē ex electiōe dimittere:eli
geret poti⁹ dimittere amorē vni
us ꝙ̄ alteri⁹:ꝛ illā diceret̄ magꝭ
diligere cui⁹ amorē magis elige
ret ꝯſeruare. Et ſꝫ hoc pono ali
quas ꝓpōnes. ¶ Prima ē ꝙ de
B us nō [illegible] magis diligen
dus ꝙ̄ [illegible]ra pmo mō. expo
nendo magꝭ diligere.id ē maio
ri dilectiōe. Verbigratia. Dico
ꝓbabiliter ꝙ ſortes nō tenet̄ di
ligere deū maiori dilectiōe ꝙ̄ ſe
ipſum vel aliā creaturam. ſiue
hoc intelligit̄ de maioritate gra
dualis intētionis ſiue eētialis
pfectiōis. Patet ex dictis. q: eo
dem actu pōt Sortes diligere
meritorie deū ꝛ creaturā. Item
patet q: Sortes pōt ita remiſſe
diligere deū ſicut vult. dummō
ſibi velit ſummū bonum / ꝛ ſum
mum honorē. et ꝙ tali actu dili
gat ipm / et propter ſe non ꝓpē
aliud tanꝙ̄ propter finem. ſimi
liter Sortes poteſt licite dilige
re creaturā ita intēſe ſicut vult.
dūmō nō velit ſibi ſūmū hono
rem.et non diligat ipſam ꝓpter
ſe tanꝙ̄ vltimū finē . Nam pce
ptū diuinū de dilectione dei et
creature nō determinat ad cer
tum gradū intēſiōis. vel etiā p
fectionis act⁹ ꝛc. ¶ Secūda ꝓ
poſitio ē ꝙ de⁹ eſt ab hoīe ma
gis diligēd⁹ ꝙ̄ aliq̄ creatura ſe
cūdo mō exponēdo magꝭ dilige
re.id ē. ad mai⁹ bonū. pꝫ clare. ꝛ
ſic pceptū diuinū de exceſſu di
lectiōis habēde ad deū ſupra di
lectionē habendā ad creaturā.
intelligit̄ nō de maioritate act⁹
volēdi ſeu nolēdi. ſꝫ de maiori
tate boni voliti. ¶ Tertia ꝓpō C
eſt ꝙ de⁹ nō eſt ab hoīe magꝭ di
ligēd⁹ ꝙ̄ creatura. tertio modo
exponēdo magis diligere. id eſt
firmi⁹ et naturalius adherere.
pꝫ q: quilꝫ homo firmi⁹ ꝛ natu
ralius diligit ſe ꝙ̄ aliq̄d aliud.
Vn̄ nono ethicoꝝ dr̄. ꝙ hō ē ma
ximus amicus ſibiipſi. ꝛ ꝙ ami
cabilia q̄ ſūt ad alterū pſuppo
nūt amicabilia que ſūt ad ſeipꝫ
¶ Quarta ꝓpō eſt ꝙ de⁹ eſt ab
homine magis diligēdus ꝙ̄ ali
qua creatura quarto mō expo
nendo magis diligere. Patet. q:
nullo mō deberet creatura di
mittere dilectionē dei ꝑ dilecti
one alteri⁹ rei. Et ſic patet qui
bus modis deus eſt ſumme dili
gendus ꝛ quibus nō. Nullo au
tem predictoꝝ modoꝝ de⁹ pl⁹
diligit vnā rem ꝙ̄ aliam. ſꝫ om
nes equaliter niſi ſolū ſecundo
modo. q̄libet etiā predictoꝝ mo
dorū poteſt licite ratiōalis crea
tura plus diligere ſeipſam ꝙ̄
aliquam aliam niſi ſolū ſecūdo
modo. Aliqua enim rationalis
creatura tenet̄ plus diligere. id
eſt velle mai⁹ bonū humanita
ti chriſti vel beate virgini ꝙ̄ ſi
biipſi. ſed de hoc alias. ¶ Ex p D
dictis dico ad primā rationem.
quod licet idem actus nō poſſit
eſſe maior:ꝛ minor: intēſior: et re
miſſior: tamen eodē actu poteſt
aliq̄d magis diligi . aliud min⁹.
ſicut deus eodē actu magis di
ligit ſeipſū ꝙ̄ creaturā . ad ſenſū
dictum. Ad cōfirmatiōnē patet
ex pdictis ꝙ non valet iſta cōſe

quētia eq̄ inteſo actu diligit̄ de
us ⁊ creatura. ẜ eq̄ inteſe. q: dili
gere eq̄ inteſe plus cōnotat ⁊c̄.
A ❡ Ad ſcd̄am dico q̄ nō eſt incō-
Ad ſecū. ueniēs aliquē actū vtendi aliq̄
actu fruēdi eē pfectiorē. qn̄ ſcili
cet actus ille vtendi eſt etiā act⁹
fruendi alio obiecto. Unde non
videtur q̄ act⁹ quo creatura di
ligitur preciſe propter deum. ſit
impfectior: q̄ȝ act⁹ quo diligitur
preciſe deus. ⁊ hoc ſi ſit actus e-
que intenſus. qd̄ non ſemp con-
tingit. Uñ dicit iſte doctor: quē
inſequor: pro maiori pte in hac
materia. q̄ fruitio beatifica i pa
tria erit p̄ciſe a ſolo deo: ⁊ reſpe
ctu ſolius dei erit pfectior: q̄ȝ q̄-
cunq̄ȝ que poteſt eē ſimul reſpe
ctu dei ⁊ reſpectu creature. Naȝ
illa que ſimul pōt eſſe reſpectu
dei et reſpectu creature poteſt
elici a voluntate creata. alia aūt
B non. Qȝ autē actus fruitionis
qui eſt beatificus ſit nō actiue a
volūtate ſed a ſolo deo: pſuadet
ſic iſte doctor: q: viſio dei beatifi
ca eſt a ſolo deo actiue. igitur et
fruitio ⁊c̄. Antecedens ⁊ ſimilit̄
ꝯñam probat ſic. Quia quando
aliqua duo ſic ſe habent q̄ ſunt
ſupernaturalia. ſi imperfectius
illorum propter ſui perfectionē
ponat̄ eſſe a ſolo deo creabile: ⁊
id quod eſt pfectius erit a ſolo
deo creabile. ſed habitus chari
tatis et lumen glorie: ſi ponant̄
ſūt ſupnaturalia ⁊ impfectiora
q̄ȝ actus fruitiōis btīfice ſupna
turales ſibi i correſpondētes. et
ſunt a ſolo deo actiue ſm̄ cōmu
niter loquentes. Igitur ⁊c̄. Itē
aliter ſequeret̄ q̄ volūtas beati
ſimpliciter poſſet facere ſe non
eē beatā. cū ipſa reſpectu cuiuſ-

libet obiecti ſit libera. ⁊ ipſa ſim
plicit̄ poſſit ceſſare ab actu ſuo
libero. Itē dānatus nō hēret ſe
actiue reſpectu alicui⁹ act⁹ vo-
lūtatis. q: alit̄ poſſȝ ſe facere ſi-
ne vllo actu ⁊ p cōſeq̄ns ſe poſſȝ
facere ſine triſticia ⁊ ſine pena.
igit̄ nec btūs ⁊c. ❡ Scd̄m iſtā vi C
am ꝯcedēde ſūt iſte ꝓpoſitiōes.
❡ Prīa ꝓpoſitio eſt. q̄ btūs cla
re vidēs diuin[illegible]etiā pōt circa
eā actiue elic[illegible] fruitionis
Patet: q̄a volu[illegible] mi⁹ eſt
potēs in patria q̄ in via. ❡ Se
cunda propoſitio eſt: q̄ talis a-
ctus fruitiōis a beato actiue eli
citus nō erit beatificus. nec ma
xime quietatiuus. pt;: quia ali-
us qui eſt a ſolo deo ē pfectior/
et magis quietat. Si aūt dicat̄
q̄ tunc haberet ſemper beatus
duos actus fruendi deo: vnum
a ſolo deo: ⁊ alium actiue a ſeip
ſo. Ponitur tertia propoſitio: q̄
hoc conſequens eſt probabile.
Patet: q̄a voluntas beati tenet̄
diligere deum omnibus modis
q̄bus poteſt. Igitur ſi poteſt a-
ctiue ſe habere ad aliquā frui-
tionem eliciet eā ſi nō impediat̄
ſed non impedit̄ per actum bea
tificū: q̄a cū illi actus diſtiguan
tur ſpecie et non contrarientur
vnus non impediet alium. Igit̄
⁊c̄. Si vero aliquis vellet nega
re illud ꝯſequens: poſſet dicere
q̄ ille actus non elicitur a volū
tate ꝓpter hoc ſolū: quia deus D
non vult ſibi coagere. ❡ Quar
ta propoſitio eſt q̄ nullo modo
repugnāt (imo magȝ ꝯuenit no
bilitati voluntatis/ ⁊ etiā ratio
ni p̄miſſ) q̄ volūtas ſit pure paſ-
ſiua reſpectu actus beatifici.
❡ Primū aptet. quia q̄ȝuis age

re in cōi ſit nobili⁹ pati in cōi: eo ꝙ nobiliſſimū agēs eſt nobilius nobiliſſimo paſſo. tñ aliqđ pati aliđ agere eſt nobili⁹: ⁊ reſpectu eiuſdē ⁊ reſpectu diuerſoꝝ. Reſpectu eiuſdē ptꝫ: q: nobili⁹ eſt itellectū vel ſenſū recipe ⁊ pati itellectionem vł ſenſationem: ꝙ lapideꝫ agere illas cognitiones vt obiectū ⁊c. Reſpectu diuerſorum ptꝫ: q: nobilius eſt recipere intellectionē ꝙ pducere vnū caloꝛē ⁊c. ¶ Scđm ptꝫ: q: ꝗuis de ratione meriti ſit ꝙ ſit actiue a merēte: tamē de ratiōe premij eſt ꝙ ſit pure paſſiue in p̄miato ⁊ ſolum actiue a p̄miāte. imo ſi eēt actiue a p̄miato hoc nō conueniret ſibi vt p̄mium. nec i hoc haberet rationē premij ⁊c. Hec ergo via eſt probabilis. nec eſt demōſtratiue improbabilis: ſicut nec eſt demonſtrabilis. Uerum eſt ꝙ magis pbabile videtur ꝙ nulla res creata ſit alicui potentie cognitio vel volitio. niſi ſit ab ipſa actiue: ſꝫ de hoc p nunc tranſeo: quia de hoc alias videbitur ⁊c. ¶ Ad tertiā ratio-

E

Ad ťtiā. nem dico: ꝙ volūtas poteſt ſimł habere duos actus pfectos reſpectu eiuſdem obiecti. maxime quando illud eſt obiectum totale reſpectu vnius actus. et tantum partiale reſpectu alterius ſicut eſt in pposito: quia quando diligitur finis preciſe ppter ſe. tunc finis eſt obiectuꝫ totale illius actus: quando aūt diligiť illud qđ eſt ad finē ppter finem tunc finis eſt tm̄ obiectum partiale. ¶ Ad quartam dico ꝙ nō

F

Ad q̄rtā eſt incōueniens ꝙ idem act⁹ numero reſpectu vni⁹ ſit act⁹ deteſtandi: ⁊ reſpectu alteri⁹ ſit act⁹ amādi. ſ. ꝙn vnico actu aliqđ deteſtať ppť aliđ amatū. Si autē dicať ꝙ iſta ſūt oppoſita ⁊ p cōſequēs nō pñt eidē ꝯuenire. Dicēdū eſt ꝙ iſta ſūt oppoſita: ſic ꝙ nō pñt p eodē ſupponere: ſeu eidē ꝯuenire reſpectu eiuſdē: ſed bñ reſpectu diuerſoꝝ. ſicut ē de naturali ⁊ libero. ꝯtingēti ⁊ neceſſario. ꝙ non poſſunt cōpetere eidē reſpectu eiuſdem. tamen bene reſpectu diuerſoꝝ. ſicut voluntas diuina vel pater in diuinis eſt principiū pducendi ſpiritūſanctuꝫ naturaliter ⁊ neceſſario. ⁊ tñ eſt p̄ncipium producendi creaturā ꝯtingenter et libere. Similiter idē actus diuine voluntatis eſt dilectio dei et eſt odium peccati. ſic igitur non eſt incōueniēs eundē actū volūtatis numero ſoꝛtiri diuerſas denominatiōes propter diuerſitatem obiectoꝝ. vt ꝙ voluntas eodem actu dicatur velle vnū obiectū ⁊ nolle aliud: diligere vnū obiectū ⁊ odire aliud. ꝗuis iſta opinantur reſpectu eiuſdē obiecti. Et ſic patet ad iſtas ratiōes Et hec de p̄mo articulo. ¶ Quā-

G

tum ad ſecūdū articulum iuxta materiā triū argumētoꝝ. Et reſpondēdo ad queſitū ponā tres ꝯcluſiōes. In p̄ma videbiť vtrū fruitio dei ſit poſſibilis creature rōnali. In ſcđa vtrū ſit ꝯcedēdū ꝙ nullo alio a deo eſt fruendꝰ. In tertia vtrū ſit nobis euidenter notum ſolo deo eē fruendū. ¶ Prima ꝯcluſio. Sicut fruitio dei eſt poſſibilis viatoribus ſic eſt eis poſſibilis ex puris naturalibus. ¶ Secūda ꝯcluſio. ſicut ꝗlibet alio a deo eſt vtendū. ſic nullo alio eſt fruēdū. ¶ Ter-

2. artꝰ

1. ꝯclo.

2. ꝯclo.

3. ꝯclo

tia?cluſio. ſicut ſolo deo eē fruē-
dum eſt veraciter ?fitēdū. ſic nō
non eſt nobis euidēter notum.
A ¶ Prīa ?cluſio pbať ⁊ pmo pri
p.i.?clo ma ps q: in hoc oēs catholici cō
ſentiunt. ⁊ ſitr ad hāc rationalis
creatura finalit ordiatur/⁊ na-
turalit inclinať. igit eſt ſibi poſ-
ſibilis. ¶ Secūda ps pbať rōni
bus holkot. ¶ Pmo q: oē qđ in
tellect⁹ human⁹ ex ſuis naturali
bus pt credere eē ſummū bonū
⁊ ſūme diligēdum pōt voluntas
humana ex ſuis naturalib⁹ ſum
me/⁊ ſup oīa diligere. q: irratio
nale videť q homo dictet aliqđ
ab eo eē ſūme diligēdū. tñ q nō
poſſit illđ ſūme diligē cū nichil
magis ſit in ptāte ipſi⁹ volūta-
tis q ipa volūtas. 3. libero arbi
trio. c. 3. Sed intellectus hūan⁹
ex ſuis naturalibus pōt credere
deū eē ſummū bonū ⁊c. Nā poſ
ſibile eſt q aliquis ſic aſſentiat
propter auctoritatē alicuius di
centis. vel etiam ppť aliquam
rationē. ſ. q: de⁹ eſt pma cauſa
oīm ⁊c. Nec oportet ad hoc cre-
dendū q de⁹ aliquem ſupnatu-
ralem habitum infundat. igitur
nec ad diligendū. ¶ Secūdo hō
pōt p ſola naturalia diligere de
um plus q iſtā rem demōſtrato
platone. ⁊ plus q iſtam rem de-
mōſtrato ſorte et ſic de ſingulis
ergo ſup oīa. ?ſequentia tenet:
antecedēs pbatur. q: intellect⁹
pōt dictare q deus eſt melior q
ſortes. ⁊ q plato. ⁊ ſic de alijs. et
q magis tenetur diligere illud
qđ eſt maius bonum. igitur cū
volūtas ſic libera ſequitur ⁊c.
¶ Tertio hō pt ex puris natu-
ralib⁹ velle deum eē deum. et ni-
hil aliud a deo eē deū. ſed talis
deo vult maximū bonum: ⁊ nulli
alteri vult tm̄ bonū. q pl⁹ diligit
deū ⁊c. ¶ Quarto hō errās pōt
diligē creaturam ſup oīa. ⁊ frui
creatura ex puris naturalib⁹: q
pari rōne pt frui deo ſine habi-
tu ſupnaturalr infuſo. ⁊ ſic patz
?cluſio. ¶ Sed ? iſtā ?cluſionē
arguiť. Et pmo ? pmā ptem q: B
nulla dilectio īfinite pfectiōis ē ?.i.?clu.
creature rōnali poſſibilis. ſz fru
itio dei eſt hmōi. igiť. Maior pz
q: creatura rōnalis ē finite pfe-
ctiōis ⁊ finite capacitatis. Minor
pbať. q: obiecti pfectiōis ē pfe
ctior dilectio. ⁊ per ?ſequēs infi
niti obiecti dilectio erit infinite
pfectionis. Aliter cū cuiuslibet
finiti ad finitā ſit pportio. eſſet
dare aliquā dilectionē creature
qm̄ eēt dilectio dei. ⁊ tñ eēt equa
lis vel maioris pfectionis q di
lectio dei obiecti infiniti. qđ vide
tur oīno impoſſibile ⁊c. ¶ Scđo ij. ar.
?tra ſcđam partē. q: ſi ⁊c. ſequi-
tur/ q creatura rōnalis poſſ⁹ re
cte agere ſine grā. ?ſequens eſt
falſum ⁊ contra gloſam Augu-
ſtini ſuper illo Ro. xi. nō eſt volē
tis neq3 currentis ⁊c. vbi dr: ⁊ eſt
verbū Aug. in lib. de pfectiōe iu
ſticie q volūtas nr̄a nil boni a-
git niſi diuinitus adiuueť. Con
ſequentia probatur. q: ſi volun-
tas poſſet frui deo ſine grā: poſ
ſet ⁊ recte agere ſine grā. Nam
ſicut dicit Anſ. mono. lxviij. Ni
hil aperti⁹ q creaturā rationa-
lem ad hoc eſſe factam vt ſum-
mam eſſentiam amet ſuper om-
nia bona: ſicut ipſa eſt ſūmū bo
num ſed conſtat rationalē crea-
turam nō eē factam niſi ad opa-
tionē bonā ⁊ rectā ⁊c. ¶ Tertio 3. ar.
q: ſi ⁊c. Cū diligere deum ſuper

omnia ſit maximū mandatum.
Mat.xxij.ſequit̄ q̄ eēt poſſibile
ex purꝫ naturalib⁹ obſuare oīa
mādata/ ⁊ ſic fruſtra daret̄ grā.
Cōfirmat̄ qꝛ ſ꜡ q̄tur q̄ hō ex pu
ris naturalib⁹ poſſet vitare oīe
pctm̄. Nā ſicut q̄s poſſet dilige
re deū ſup oīa. ſic naturalr̄ poſ=
ſet cōformare ſe diuinis p̄ceptis
p oīa: ſed ſic faciēdo vitaret oīe
pctm̄ quia cū tali conformitate
4.af. non ſtat pctm̄ ⁊c. ¶ Quarto qꝛ
ſi ⁊c. ſequitur q̄ magis diligens
deū minus diligeret̄ a deo. con=
ſequens falſum. et contra illud
Prouer.viij. Ego diligentes me
diligo. ꝯſequētia p̄batur. qꝛ ca=
pio aliquē qui ſibi ex puris na=
ralibus acquiſiuit habitū inten
ſum diligendi deum. ⁊ capio ali
um. in gratia nō habentē habi=
tum talē. tunc primus pōt inten
ſius diligere deum in hac hora
q̄ ſecūdus. ponat̄ ita eſſe ergo
ſc̄dus minus diligit ⁊ tñ plus di
ligitur qꝛ habet grām. Cōfirma
tur qꝛ ſi primus decederet dam
naretur. ⁊ ſecundus ſaluaretur.
ergo ſecundus plus diligit̄ ⁊c.
¶ Ad primā rationem nego mi
C norem. ⁊ ad p̄bationē quādo d᷑:
Ad p̄mū. obiecti pfectioris eſt dilectio p̄=
fectior. ꝯcedo ceteris parib⁹ ſed
nego ꝯnam igitur infiniti obie=
cti eſt dilectio īfinite perfectio=
nis. Nec p̄pter hoc ſeq̄tur q̄ ſit
aliqua dilectio que non ſit dile=
ctio dei. que ſit equalis/ vel ma=
ioris pfectionis quam dilectio
obiecti infiniti. Nō oportet eniꝫ
q̄ cuiuſlibet finiti ad quodlibet
finitum ſit iſto modo p̄portio. q̄
vnū aliquotiens replicatū poſ=
ſit reddere pfectionē alterius/
ſeu eā attigere/ vel excedere ſi=

cut alibi videndum eſt. ¶ Si aūt D
dicat̄ q̄ in infinituꝫ pfectius eſt Inſt
diligere deū q̄ lapidē. ſeu aliud
creatū. ergo diligere deū eſt in=
finite pfectionis. ¶ Uno mō p̄t di ſolu
ci negādo aīs ſicut tactū fuit in
fine p̄cedētis q̄ſtiōis. in ſolutiōe
p̄me rōnis aīs oppoſitū. ¶ Alio ſolu
mō dicūt aliqui negādo illā cō=
ſequētiam. Un̄ dicūt q̄ eſt inſtā
tia qn̄ fit cōparatio inter diſtin Ad
cta ſcd̄m ſpēm. ſicut nō ſequitur
in infinitum Sortes eſt pfectior
aſino. ꝗ Sortes ē īfinite pfectio
nis. Similiter nō ſequitur q̄ cor
pus in infinitū excedit lineam/
⁊ linea punctū. ponēdo q̄ talia
ſint res quedā. ergo corpus eſt
infinitum. vel linea eſt infinita.
Qꝫ aīs ſit verum p̄batur quia
corpus excedit ſupficiē. ⁊ linea
punctū pluſq̄ in duplo pluſq̄
in triplo. ⁊ ſic in infinitū. Et ſic
poſſet argui de Sorte ⁊ de aſi=
no. Similiter datur inſtātia ſic.
Nō ſeq̄tur a. in infinitū moue=
tur velocius q̄ b. ergo. a. mouet̄
in infinitū velociter. Ponat̄ q̄ b.
ſit vnū mobile motū difformit̄.
ſic tñ q̄ nunq̄ moueat̄ ita velo
citer ſicut ſol ſed p vnam horam
tardius ⁊ tardius moueat̄. ⁊ ſit
a. ſol. tūc hec eſt vera. in infinitū
mouet̄ veloci⁹ a. q̄ b. qꝛ b. moue
tur ī īfinitū tardi⁹ q̄ a. qꝛ pluſq̄
in duplo pluſq̄ in triplo tardi⁹
⁊ ſic in infinitū. Nā de. a. q̄ non
tunc oportet ꝯcedere q̄ in certa
p̄portiōe. b. mouet̄ tardius q̄ a
ſit ergo in quadruplo. Contra.
qꝛ in aliqua parte hore mouet̄.
b. tardius q̄ ī quadruplo. ergo
nō p̄ciſe ī quadruplo mouet̄. b.
tardius q̄ a. Itē aliter p̄batur
ſic in p̄ma parte p̄portionabili

huius hore.b moueatur tardi⁹
q̄3.a.⁊ in ſcđa tardi⁹ q̄3 in p̄ma.⁊
in ftia tardi⁹ ⁊c. Et ſic nulla tar-
ditas fuit maxia q̄3.b.mouebat
Igit in infinitū mouebat tardi
us q̄3 a.⁊ tñ nō eſt verū q.b.mo
ueat infinita tarditate: nec.a.in
finita velocitate. ſic pōt dici in
ꝓpoſito ⁊c. Sz de hac materia
vidēdū eſt in materia de pfectio
A Ad ſcđz ne ſpeciez. ¶ Ad ſecundā rōnē
reſpondebo/ ꝓ ea ⁊ ſequētibus
pono quattuor ꝓpōnes. Prima
eſt q nullus homo pōt ſtante le
ge per pura naturalia implere
preceptū de dilectiōe dei ſuper
oia. Patz. q lex que eſt/ iubet q
actus cadens ſub p̄cepto fiat in
gr̄a. que eſt habitus ſupnatura
lis. ergo lz exiſtens extra gr̄am
per ſola naturalia poſſit dilige-
re deū ſuper oia. non tñ implet
preceptū ad intētionem preci-
pientis niſi ſit in gr̄a. Et hoc eſt
q multi doctores dicūt q homo
poteſt implere p̄ceptū quantuz
ad ſubſtantiam p̄cepti/ vel facti
cadentis ſub precepto: nō tamē
q̄tum ad circūſtātiā facti ⁊ in-
tentionem p̄cipiētis. Et ad hoc
eſt determinatio eccl'ie. de conſe
cratione diſ. iiij. c. vlti. Qui dixe
rit q ſine gratia poſſum⁹ man-
data dei implere p liberū arbi-
trium anathema ſit. Uñ contra
riū fuit hereſis plene ipoꝝ pe-
lagianorū ⁊c. Secūda eſt q nul
lus hō poteſt ſtāte lege per pu-
ra naturalia recte agere meri-
torie. Et loquor de merito vite
eterne. Pz ex prima. ⁊ iō ſi quis
p pura naturalia eliceret actuz
dilectiōis dei ſup oia. nō eēt ſic
meritori⁹ ⁊c. Tertia eſt q null⁹
hō pōt ſtante lege p pura natu-
ralia ſine gr̄a recte agere ſimpli
citer ⁊ abſolute. pz. q nulli⁹ ſim-
pliciter ⁊ abſolute agit recte ni-
ſi q agit ꝯformiter legi diue. ſz nul
lus ſic agit niſi ſit in gr̄a ſz legē
ſtatutā ⁊c. Quarta eſt q aliqs
pōt ſtāte lege p pura naturalia
ſine gr̄a moraliter recte agē. Patz
q p recte agere moraliter nihil ali
ud intelligo niſi agē ꝯformiter di
ctamini rōnis. quā phi morales
ſicut Ariſtoteles/ Tullius/ Se-
neca/ aut alij ſiles vocaſſēt rōnē
rectā. ſz ꝯſtat q aliqs exiſtēs ex-
tra gr̄am pōt ſic agere. Igit ⁊c.
Et p iſta pz ad rōnē ⁊ apparet
ſolutio ad multas auctoritates
ſctōꝝ q in hac materia videntur
ſibiinuicē repugnare. ¶ Ad ter
tiā pz ex dictis qualiter homo B Ad ftiū
ex puris naturalib⁹ poſſit obſer
uare dei mādata: ⁊ qualiter non
¶ Ad cōfirmationē negat ꝯña
loquēdo ſcđm legē ſtatutam ⁊c.
¶ Ad quartā ⁊ ei⁹ confirmatio-
nē dico p̄mo q ꝯña nō valet. non
eñ ſequit deus infundit ipſi. a. C Ad .iiij.
charitatē/ vel conſeruat/ vel au-
get/ ⁊ non ipſi. b. ergo plus dili-
git ⁊c. Simi'iter nec ſeqtur. de⁹
ſaluaret. a. ſi nunc decederet in
gratia/ ⁊ dānaret. b. quia non eſt
nunc in gr̄a. ergo plus diligit
a. q̄3. b. Inſtantia pz. ſi. b. ſit pre
deſtinat⁹ exiſtens nūc in morta
li pctō ⁊. a. ſit preſcitus exiſtens
nunc in gr̄a ⁊c. Secūdo dico q
cōſequens non; eſt impoſſibile.
Nā de facto verū eſt in exemplo
iam dicto ſimiliter p̄deſtinatus
q dormit ⁊ actu non diligit deū
plus diligitur a deo q̄3 p̄ſcitus
q̄tūcūq3 diligat deū. Dico ter-
tio p intellectu ſcripture. q ly
diligere capit equoce in ſcriptu

ra. Uno modo ꝓ motu/ vel actu volũtatis quo vult deo bonum. Alio mõ ꝓut id ſignificat q͛ vſe nerãter viuere ſcd̃z dei mãdata iuxta illd. Joh. xiiij. Qui habet mãdata mea ſuat ea. ille eſt qui diligit me ⁊c. Quarto dico q͛ q̃ ſcd̃o mõ pl9 diligit plus diligit͛. ſed nõ opertet ꝓmo mõ. Nã xp̄s plus dilexit petrum q̃n negauit eum q̃ꝫ iudam q̃n etiam ipſe erat in gratia. q̃a ad maius bonum. ⁊ ſic pꝫ ad ratione͂. Et de ꝓma

¶ probat .ij. ꝯclo

cõcluſione. ¶ Secunda ꝯcluſio ꝓbatur: ⁊ primo ꝓma pars. quia quodlibet aliud a deo ꝓpter deum/ ⁊ ꝓpter ipm̃ factũ eſt. Nam ipſe eſt finis vltim9 ⁊ prima cauſa effectiua oim̃ alioꝝ. Igitur om̃i alio a deo propter deuz eſt vtendũ. Secunda pars pꝫ: quia nichil aliud a deo eſt ſup omnia diligendũ ⁊c. Tame͂ ad maiore͂ declaratione͂ ei9 cõcluſionis pono quattuor ꝓpoſitiões. ¶ Prima eſt q͛ licet quodlibet ens ſiue deus ſiue creatura poſſit eſſe obiectũ actus vtendi. tame͂ de9 non eſt obiectum vſus ordinati. Prima pars pꝫ. quia quodlibet quod volũtas poteſt referre ad aliud poteſt eſſe obiectũ actus vtendi. ſed volũtas ex libertate ſua poteſt referre quodlibet ad aliud: ⁊ quocũq̃ꝫ ſibi oſtenſo poteſt aliud magis diligere ⁊ per cõſequens poteſt diligere ipſuz ꝓpter aliud. Scd̃a pars pꝫ. q͛ deus eſt finis vltimus. ſed tale non eſt ad aliud referibile. Secũda ꝓpõ eſt q͛ quodlibet aliud a deo põt ee͂ obiectũ vſus ordinati. Pꝫ q͛ quodlibet aliud ꝓ a ſumme acceptato põt aſſumi ordinate in facultate͂ volũtatis ꝓpter ſumme acceptatum. Nam quodlibet tale aut eſt bonũ aut maluz. ſi ſit bonũ ꝓpter ſumme acceptatũ põt ordinate amari: ſi ſit malum põt odiri ꝓpter ipꝫ deũ ſũme amatũ ⁊c. Tertia eſt q͛ aliq̃d aliõ a deo põt ee͂ fruitionis obm̃ inordinate. Patꝫ. q͛ aliqua creatura põt ſeipam dilige͂ ſup oia/ ⁊ tãq̃ꝫ fine͂ vltimũ. ⁊ ſic ex hoc pꝫ reſio ad formã q̃ſtiõis ⁊c. Quarta eſt q͛ nichil aliõ a deo eſt/ aut ee͂ põt ſalte͂ ſcd̃m legem ſtatutã ꝓ nũc ordinate fruitõis obiectũ. Pꝫ. q͛ oĩs dilectio qua aliquid aliud a deo diligeretur ſup oia/ ſiue tanq̃ꝫ finis vltimus eſſet inordinata ⁊ culpabilis ſecundũ legem ſtatutã. Et dico ſecundũ lege͂ ſtatutã. q͛ nõ videt͛ impoſſibile/ nec implicare ꝯtradictione͂ q͛ deus poſſet abſolute obligare creaturã ad vtendũ deo ⁊ fruendum ſeipſa. aut alio obiecto creato. ¶ Et eſt hic aduertendũ q͛ q̃n dico q͛ deus nõ eſt obiectum vſus ordinati nec creatura eſt obiectũ fruitionis ordinate nõ volo dicere quin aliquo actu qui eſt vſus ordinate diligatur de9. ⁊ aliquo actu qui eſt fruitio ordinate diligat͛ creatura. Nã eode͂ actu (vt ſupra dictum eſt) ordinate diligitur de9 ⁊ creatura ꝓpter deum: ⁊ talis actus eſt vſus ⁊ fruitio. ⁊ habet vtrumq̃ꝫ pro obiecto. ſed volo dicere q͛ deus non eſt obiectum quo ordiate vtamur. nec creatura eſt obiectum quo ordinate fruamur: ⁊ ſic pꝫ diuerſ9 ſenſus tituli q̃ſtionis ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯtra iſtã ꝯcluſione͂ arguit͛ ⁊ ꝓmo ꝯtra primã parte͂. q͛ odio dei nõ e͂vtẽdũ igit͛ nõ q̃lbet a deo ⁊c. Añs ꝓ

¶ ꝯ.ij. cluſ

bat. qꝛ odiū dei nō eſt ordinate i
deū referibile. Nā ſeqꝛ. refert. ḡ
eſt. ſꝫ nō pōt eſſe ab aliq̄ volūta-
te ſine pctō. ḡ nec poteſt referri
in deū ab aliqua voluntate ſine
2. arguit peccato. quare ⁊c. ¶ Scdo non
quolibet alio a deo pōt volūtas
abuti. ergo nec ordinate vti. cō-
ſequētia tenet. qꝛ vſus ⁊ abuſus
habent fieri circa idem. Añs pꝫ
qꝛ ſcd̄m Aug. libro. ij. de libe. ar.
Uirtutibꝰ nemo male vtitur ce-
teris autē bonis non ſolū bene
ſed etiā male quiſq̄ vti poteſt.
3. arguit ¶ Tertio arguitur ꝯtra ſcd̄am
partem. om̄i illo eſt fruendū qḋ
poteſt ſatiare volūtatē: ſed aliḋ
a deo eſt hm̄oi. igit maior videt
nota. Probatur minor. qꝛ quan-
do aliqui actus alicuius poten
tie ſic ſe habent q̄ vnus eſt ſim-
pliciter pfectior: ſi actus ſimplr
imperfectior poteſt ſatiare illam
potentiā. multomagis hoc pōt
actus perfectior. Sed poſſibile
eſt q̄ aliquis actus voluntatis
reſpectu alicuꝰ creature ſit pfe
ctior q̄ actus voluntatis reſpe
ctu dei. qꝛ cū actus reſpectu dei
ſit finis/ ⁊ p conſequens habeat
certā ꝓportionē in pfectiōe ad
alios actus poſſibile erit q̄ fiat
aliquis actus pfectior reſpectu
creature ⁊c. vel q̄ tantuꝫ multi-
plicetur reſpectu creature q̄ eq̄
valeat actui reſpectu dei ⁊c.
¶ Quarto. q̄a ſi deꝰ eſt ſumme
diligēdus hoc non eſt niſi quia
ſummū bonū eſt ſumme diligen
dū. ſꝫ ſcd̄ꝫ philoſophū. 3. thopi.
ſicut ſummuꝫ ad ſummū et ma-
gis ad magis ⁊c. et per ꝯſequēs
ſi ſummū bonū eſt ſumme dili-
gēdum: et magis bonū erit ma-
gis diligendum: et ſic angelus
erit magis diligendꝰ ab hōie q̄
ipſemet. qḋ eſt ꝯ phm̄. ix. ethi. et
Auguſtinū de doctrina xp̄iana
vbi ponit ordinē charitatis ⁊c. A
¶ Ad iſtas rn̄det. Ad pm̄ā rō- Ad pm̄ā
nē negat añs/ ⁊ ad ꝓbationē di
co q̄ lꝫ iſta ꝯña poſſꝫ negari odi
um refert ⁊c. ḡ eſt. vt pꝫ ſatis. tñ
cōceſſo ꝯſequēte. dico q̄ non ſe-
quitur/ odiū dei non pōt eſſe li-
bere a volūtate aliqua ſine pec
cato. ergo nō pōt referri in deū
a voluntate aliqua ſine peccato
Nā ab alia volūtate non odiē-
te pōt referri p actum deteſtādi
ſeu nolendi. in quo nō ſoluꝫ non
peccaret ſꝫ mereret ⁊c. ¶ Ad ſe-
cundā dico q̄ iſti termini vti et B
frui accipiūtur equoce. Nā vno Ad ſcd̄ꝫ.
modo dicimur vti vel frui aliq̄
tanq̄ potentia vel habitu: ſicut
dicimus artificem vti arte ſua:
et hoc modo etiā diceremus q̄
fruitione fruenduꝫ eſt. ſcilꝫ deo.
Alio modo dicimur vti vel frui
aliquo tanq̄ obiecto. ⁊ ſic capi
tur in ꝓpoſito: vt patuit. Si er
go pm̄o modo capiatur vti ⁊ ꝓ
portionabilit abuti. verū eſt qḋ
aſſumitur. et ſic intelligit Aug.
non ſecūdo mō. ¶ Ad tertiā di- C
co pm̄o q̄ nichil aliud a deo pō Ad tertiū.
teſt ſatiare volūtatē obiectiue.
hoc aūt ſolum fide creditur/ nec
eſt euidens. Scdo. dico q̄ nullꝰ
actus voluntatis reſpectu alte
rius a deo poteſt ipſam forma-
liter ſatiare: quia nullus alius
actus excludit omnem anxieta-
tem et triſticiā: q̄a quocūq̄ alio
obiecto creato habito pōt volū-
tas aliquid aliud cum triſticia
appetere. Tertio dico ad ꝓba-
tionem q̄ actus fruitiōis diui-
ne eſſentie eſt pfectiſſimus actꝰ

⁊ ille ſol⁹ eſt q̄etiuus volūtatis create. Quarto dico ꝙ lʒ iſte actus ſit finit⁹ finite pfect⁹. nō tñ poſſit attigi ab aliq̄ alio actu ſeu aliis actib⁹. Vñ argumētū ſolū habʒ locū qñ talia quoꝝ vnū ē perfectius ⁊ aliud imperfectius ſunt eiuſdem rationis.

Inſtātia

vide Replicā [illegible]

Sed dicetur. ſolum finite bene eſt creature rationali per fruitionē reſpectu dei ſed in infinitum contingit bene eſſe creature rationali per aliud a fruitione ſiue ſubducta frutione. Igitur ita bene vel melius contingit eē rationali creature per aliō a fruitiōe ſicut bene eſt ei per fruitionem. conſequentia videtur nota: et ſimiliter prima pars antecedentis: ſed ſecunda probatur: quia oſtendatur voluntati aliquod obiectum aliud a deo ſub ratione boni ⁊ delectabilis tūc voluntas poteſt illud diligere: et in eo delectari quantū illud apparet ſibi bonum et delectabile. Iterum oſtendatur ſibi duplum diligibile ſub ratione in duplo diligibilis et delectabil. tunc poterit in duplo plus ⁊ diligere et delectari. et ſic arguaʒ de tertio. quarto. quinto. ⁊ deinceps. Igit̄ ⁊c.

D

Solu. 1.

¶ Ad hoc reſpondet vnus negando ꝯñam ꝓnam lʒ iudicio meo licet ſit facile ſic dicere. non eſt tamen facile intelligere. nam ipſe videtur negare maniſeſte verum. ſ. illam ꝯñam: et concedere falſum. ſ. partē antecedentis ſecundam. quare ⁊c.

Solu. 2.

Ideo conceſſa ꝯña nego illam ptem ſecundam antecedentis: et ad probationē dico. Primo ꝙ eſſet deuenire aliqñ in tali ꝓceſſu ad aliqḋ obiectū qḋ nō amabit a volūtate nec delectabit eā. Et hoc eſt ꝓbabile ꝓpter limitationē capacitatis volūtatis. Nam qñ dilectio ⁊ delectatio volūtatis reſpectu illoꝝ obiectoꝝ ſic ꝑfectoꝝ erit tāta quāta pōt capere volūtas: obiectū vlt̄ius ꝑfectū non delectabit quare ⁊c.

¶ Scḋo dico ꝙ quātūcūq̄ fiat in volūtate delectatio aut dilectio reſpectu taliū obiectoꝝ nūq̄ tñ ſatiat ꝓpt̄ hoc. Et rō eſt: q: quodlʒ aliud a deo ſecū affert quādā indigentiā potiſſime illi potētie q̄ eſt capax dei ſicut diuitie auaro ⁊ hmōi. ſicut etiam poſſet poni exēplū ꝙ rōes dialetice ex natura ſui ſemꝑ adducunt formidinē. ideo q̄tq̄t ſunt nō poſſunt cauſare ita ꝑfectum aſſenſum. ſicut demonſtratio.

¶ Dico tertio ꝙ aliq̄ fruitio reſpectu dei eſt ita ꝑfecta ꝙ per ipſam ſatiatur volūtas creata: q: fruitio beatifica excludit omnē indigentiam: ⁊ hoc naturaliter quod dico: q: forte de potentia abſoluta poſſet compati ſecum triſticiā ſicut fuit in xp̄o ſm aliquos ⁊c. Quarto dico ꝙ cuilibʒ rationali creature frui deo beatifice eſt ſūme bene eſſe ſibi poſſibile. Ptʒ ex ꝑdictis. quia licet per fruitionē ſolum finite bene ſit rationali creature. tñ per nichil aliud poteſt ſibi ita bñ eſſe ſubducta fruitione. Quod pʒ: q: ſi aliter poſſet ⁊c. hoc videretur maxime per vnionē ypoſtaticā. ſed hoc non quia iſta conuenire poteſt tam rationali q̄ irrationali creature. ſed fruitio ſoli rationali creature. Igitur ⁊c. conſequentia tenet. quia ſic probat phus. i. ethico. in voluptatibus

carnalib⁹ nõ eſſe felicitatẽ. Sʒ
A de hac materia in tertio. ¶ Ad
ad q̃rtũ q̃rtã dico p̄io q᷑ ſolus deus eſt
ſũme diligẽdus q꞉ ẽ ſũmũ bonũ
Et q̃n dr̃ q᷑ ſicut maximũ ad ma
ximũ. Dico q᷑ illa ꝓpõ nõ ẽ vni
uerſaliter vera: quia ſũmũ ens ẽ
ꝓductiuũ ſummi effectus. et tñ
non ſemper perfectius ens eſt
productiuũ effectus perfectio=
ris. Nam angelus nõ poteſt ꝓ=
ducere niſi accidens: et tñ mul=
ta minus pfecta producũt ſub=
ſtantiam. ¶ Secũdo dico de cõ
ſequente q᷑ homo põt licite ma
gis diligere angelum q̃ ſeipm̃
id eſt velle maius bonũ angelo
q̃ ſibiipſi. Patet. q꞉ põt licite vel
le angelũ eſſe angelũ. et nõ vel=
le ſibi aliquod bonũ ita magnũ
ſicut eſt bonũ angelũ eſſe ange
lum ꝛc. Uerum eſt autem q᷑ hõ
ſaltem viator poteſt licite plus
diligere ſe q̃ angelũ .i. ad mai⁹
bonũ intelligendo de bono bea
tifico: q꞉ de illo intelligitur ordo
B charitatis ꝛc. ¶ Tertio dico q᷑
hõ põt licite. immo tenetur ma=
gis diligere aliquã aliã creatu=
ram q̃ ſe. i. ad mai⁹ bonũ etiam
beatificũ. Ptʒ. Uiator ſic tenet̃
magꝭ diligere hũanitatẽ xp̄i: q̄a
tenetur credere deũ velle ſe non
habiturum tm̃ bonũ beatificuʒ
ſicut xp̄s. Igitur ꝛc. Quarto di
co q᷑ hõ põt licite. imo tenetur
magis diligere ſe q̃ aliquã ali=
am rõnalẽ creaturã in ſtatu vie
i. ad maius bonũ beatificũ. Pʒ:
q꞉ iſte eſt ordo charitatꝭ de quo
dr̃: charitas eſt ordinata. ſ. p̄io
ad deũ: deinde ad ſeipm̃. poſtea
ad proximũ. Unde hoc intelligit̃
de rõnalibus creaturis exiſtẽti
bus in ſtatu vie. per ꝓximũ em̃
intelligit̃ rõnalis creatura via=
trix. Quod pʒ: q꞉ de beatis hoc
nõ dʒ intelligi. Nã q̃libet btũs
aliũ beatũ quẽlibet tenet̃ dili=
gere ad tm̃ bonũ beatificũ q̃tũ
videt q᷑ de⁹ vult ipm̃ habere: et
ſic q̃lʒ min⁹ btũs pl⁹ diligit ali=
um magꝭ btm̃ q̃ ſeipʒ ⁊ ad hoc
tenet̃: ⁊ ſic pʒ q̃liter debet intel=
ligi p̄ceptũ de dilectiõe dei ſup
oĩa ⁊ ſui poſt deũ: ⁊ ꝓximi poſt
ſeipm̃ ꝛc. Et hec de cõcluſione. C
¶ Tertia ꝯcluſio ꝓbat̃ ⁊ primo Probat̃
p̄ria pars: q꞉ deo eſt fruendũ: et 3. ꝯclo.
nullo alio ab ipo ẽ fruẽdũ. Igi
tur ꝛc. ꝯña pʒ. ⁊ ſcd̃a pars antis
⁊ ſcd̃a pars ꝯcluſionis ſcd̃e. ſed
primũ patet p̄ Aug. i. de doctri.
xp̄iana. Res q̃bus fruẽdũ ẽ: ſũt
pater. fili⁹. ⁊ ſpũſſctũs. Unde iſta
eſt cõcluſio catholica ꝛc. Scd̃a
pars ꝯcluſiõis ꝓbat̃: quia nõ ẽ
euidenter notũ deũ eſſe: igit̃ nec
eſt euidẽter notum ſolo deo eſſe
fruendũ: imo nec deo eẽ fruẽdũ
conſequentia patet: quia ex op=
poſito ſequitur oppoſitũ. ⁊ an=
tecedens patet: quia deum eſſe
ſola fide tenet̃ ad Hebr. xi. Cre=
dere em̃ oportet accedentem ad
deum. quia ẽ ꝛc. Item ſuppoſi=
to q᷑ aliũde q̃ per fidẽ hoc poſ=
ſit ꝓbabiliter haberi. nõ tamen
euidenter: vt poſt ꝓbabit̃. Tñ
ad maiorem declarationẽ hui⁹
partis pono quattuor propoſi
tiones. ¶ Prima eſt q᷑ nõ eſt no
bis euidenter notũ nullo alio a D
deo eſſe fruendum. Patet. q꞉ di=
centi q᷑ aliquo creato eſt fruen
dum: et quod tale eſt ſuper oĩa
diligendum non poteſt euiden=
ter probari oppoſitum: ſicut ſi
quis diceret q᷑ homo debet ſe=
ipm̃ ſup oĩa diligere. Nã phus

videt͛ hoc dicere .ix. ethico. ⁊ ad
hoc etiã quilꝫ hõ naturaliter in
clinat͛ ⁊c. Scd̃a ẽ ꝙ nõ eſt nobis
euidenter notũ: deo eſſe fruẽdũ (Vide ꝗ dicetur)
Ptꝫ ꝑ rõnẽ iã factã. hic tñ dicit
vnꝰ ꝙ licet non ſit euidens ſiue
euidenter demõſtrabile deo eſſe
fruendũ ſiue deũ eſſe ab hoĩe ſu
per oĩa diligẽdũ. tñ iſta ypothe
tica ꝯditionalis. ſi deus eſt: deꝰ
eſt ſuper omnia diligendus ab
homine eſt euidens ſeu natura-
liter ratione demõſtrabilis. Et
hoc ꝓbat ex ſignificato huius
vocabuli deus/ſeu ꝯceptu queꝫ
habemus de deo. ſ. ꝙ ſit vnum
creans et conſeruans libere oĩa
ad cuius non eſſe ſequitur nõ eẽ
omnium. ſine quo nichil poſſu-
mus. ⁊ cetera bono que de deo
concipimꝰ. Vñ arguit ſic. Illud
eſt ſumme diligendum ab hoĩe
quod ſcitur ab eo eẽ ſummũ bo
num ſibi. ſed ſi ſciatur ab hoĩe
ꝙ deꝰ eſt. ſcitur ꝙ ipſe ẽ ſummũ
bonũ homini. Igit͛ ⁊c. Sed iſtõ
dictũ non eſt verũ meo iudicio.
Vñ dico ꝙ illa cõditionalis nec
eſt euidens: nec euidẽter demon (E Improbatio.)
ſtrabilis: nec ratio facta valet.
Primo quia ſupponit falſũ. ſcꝫ
ꝙ ſignificatũ ſiue diffinitio q̃d
nominis huius termini deꝰ ſit
illa oratio compoſita ex oĩbus
predicatis ſignificantibus per-
fectiones dei. quod ſi eſſet verũ
pari ratione argueretur ꝙ iſte
conditionales eſſent euidentes
ſi deus eſt. deus eſt trinus. ſi deꝰ
eſt: deus generat deũ ⁊c. ¶ Se-
cundo ergo dico ꝙ quid nomĩs
huius termini deus: eſt iſta orõ
ſummũ bonũ in entibꝰ ſiue aliq̃
proportionabilis ideo rõ nõ va
let q͛ licet aliquis ſciat ꝙ deꝰ ẽ
et per ꝯñs ꝙ aliq̃d eſt ſũmũ bo-
num in entibus: nõ tñ ſequitur
ꝙ ſciat ꝙ illud eſt ſũmuꝫ bonũ.
nec per ꝯñs ꝙ ſit ab eo ſũme di-
ligendũ. ideo pꝫ ꝙ nec cathego-
rica/nec ypothetica ẽ euidẽs ⁊c
¶ Tertia ꝓpoſitio eſt ꝙ nõ eſt (F)
nobis euidẽter notũ ꝙ volũtas
nõ poſſit quietari aut ſatiari in
aliquo circa deũ. Ptꝫ q͛ nõ põt
euidẽter ꝓbari qñ volũtas poſ
ſit recipere vnũ actũ ab aliquo
ente creato ſicut a cauſa imedia
ta: q̃ ſatiet totũ appetitũ volũ-
tatis immo difficille eſt ſuſtine-
re oppoſitũ ſicut patuit ſupra.
Ex hoc ſequit͛ ꝙ opinio Auicẽ-
ne q̃ ponit ꝙ inferior intelligen
tia beatificatur in intelligen-
tia ſupiori nõ poteſt euidẽter i-
probari. Patet ex dictis ⁊ ſatis
notũ eſt. Quarta ꝓpoſitio ẽ ꝙ
non eſt nobis euidenter notum
ꝙ voluntas poſſit quietari aut
ſatiari per aliquẽ actũ. Patꝫ q͛
nõ põt euidẽter ꝓbari qui quo-
cumqꝫ actu poſſibili poſito i ipſa
volũtate poſſit libere velle ali-
q̃d aliꝰ: et triſtari etiã ſi careat
illo. ⁊ ita nec eſt euidens ꝙ volũ
tas poſſit ſatiari aut quietari
fruitione beatifica quã ponimꝰ
nec ꝙ non poſſit quietari aut ſa
tiari aliq̃ reſpectu alicuius cre-
ature. Ex hoc ſequitur ꝙ nõ eſt
nobis euidenter notũ ꝙ fruitio
beatifica quam ſperamꝰ ſit nob̃
poſſibilis: ſed hoc eſt tñ fide cre
ditum. vel etiã dyaletica et pro
babili ratione perſuaſum. patꝫ
ex predictis ⁊c. ¶ Sed cõtra pre (G)
dictam concluſionem arguitur (Contra concluſionem.)
et primo contra primam parteꝫ
probando ꝙ ipſo deo non ẽ fru
endum. quia fruitio ſuccedit de

ſiderio igiť erit idē obiectũ frui
tionis ꝛ deſiderij ſʒ deſiderium
eſt reſpectu act9 quo poſtea ha
bebiť de9. ꝛ nō reſpectu dei ab-
ſolute. Nō eñ deſideram9 deuʒ
niſi q2 deſideram9 videre euʒ. ꝙ
fruitio nō ē de deo abſolute ſed
de viſiōe ꝛc. Confirmať q2 frui-
tio ē reſpectu alicui9 cōplexi. q2
reſpectu eiuſdē reſpectu cui9 ē
deſideriũ: ſʒ deſiderium ē reſpe
ctu alicui9 cōplexi. nō eñ deſide
ramus deũ ſʒ videre/ aut habe-
re eũ ꝛc. Scḋo contra eādē par
tē ꝓbatur ꝙ nō ſolo deo eſt fru
endũ. quia ip̄a fruitione eſt fru-
endũ. igitur. Antecedens ꝓba-
tur. q2 fruitio eſt diligenda aut
ergo dilectione q̄ eſt ipſamet vł
alia. Si ipſamet ergo fruitione
diligenda eſt fruitio: ꝛ per con-
ſequens fruitione fruendum ē.
Si alia iterũ illa eſt diligenda ꝛ
p conſequens ponenda eſt alia
dilectio qua diligať. ꝛ ſic tertia
quarta. ꝛ ſic in infinitũ erũt ſimul
vel erit aliqua dilectio non dile
cta. Confirmatur. q2 ſignificet
a. deum. ꝛ. b. fruitionē ſortis de
deo. vel ergo ſortes teneť equa
liter diligere. a. ꝛ. b. ꝛ p ꝯſequēs
frui vtroqʒ. vel teneť magis dili
gere. a. ꝙ̄. b. ꝛ p conſequens vel
le magis. a. eſſe ꝙ̄. b. eſſe. igitur
citi9 deberet velle omē illud qḋ
repugnat ad. b. eſſe quam ad. a.
eſſe. ſed odiũ dei repugnat ad. b
eſſe. ergo citi9 deberet velle odi
um dei eſſe ꝙ̄ velle a. nō eſſe. ſʒ
velle. a. non eſſe eſt odire deum
ergo citius deberet velle ſe odi
re deum ꝙ̄ ſe odire deum. qḋ eſt
impoſſibile. q2 ſic ſimul deberet
odire deum et nō odire. ¶ Ter-
tio arguiť cōtra ſecundā partē

cōcluſionis ꝓbādo euidēti rati
one ꝙ ſolo deo ē fruendum ſiue
ꝙ ip̄e ſolus eſt ſup oīa diligen-
dus: q2 hō naturaliter dʒ dilige
re ordinata ad finē. ꝛ per conſe-
quens magis finem ꝙ̄ ea q̄ ſunt
ad finē. q2 ꝓpter qḋ vnũquodqʒ ta
le et illud magis ꝛc. ſed de9 eſt fi
nis hoīs et finis vltim9 oīm qui
mouet vt deſideratũ ꝛ amatum
xii. methaphiſi. cōmēto. xxxvi. ꝙ
hō dʒ deũ ſup oīa diligere. vnde
ad hoc facit qḋ ibidē dicit cōmē
tator. ſi motor corporũ celeſtiũ
eſt magis bon9 oīb9 neceſſe ē vt
ſit deſideratũ magis bonis oī-
bus igiť ꝛc. Cōfirmať q2 bonũ
cōmune ꝛ diuinũ ē magis dili-
gendũ ꝙ̄ bonũ ꝑticulare. primo
ethi. ergo illḋ qḋ eſt ſũme diui-
num ꝛ maxime cōe bonum ē ſũ-
me diligendũ. tale ē de9 Igitur
ꝛc. Quarto ſic illud qḋ antiqui 4 arguiť
philoſophi ſequēdo rōnē natu-
ralē poſuerũt ip̄i euidenť ꝓba-
uerũt. ſed deũ eſſe ſup oīa diligē
dum. antiq̄ philoſophi poſue-
runt. Igiť ꝛc. Maior ſatis pʒ. et
minor ꝓbať. q2 ſm aplm̄ Roma.
i. Gētiles p creaturas viſibiles
deuenerũt in noticiā dei. Uñ ibi
Deus eñ illis manifeſtauit. in-
uiſibilia eñ ipſius a creatura
mundi p ea q̄ facta ſunt intelle-
cta conſpiciunť. ſempiterna quo-
qʒ ei9 vi9 ꝛ diuinitas ita vt ſint
inexcuſabiles. q2 cũ cognouiſſet
deum non ſicut deũ glorificaue
runt. Ex quo arguitur ſic. Iſti
phi tantā et euidentē cognitio-
nem habuerunt de deo ꝙ fue-
runt inexcuſabiles ꝙ non colue
runt et glorificauerunt eum ſi-
cut deum. ergo ita euidentem
noticiam habuerunt de deo ꝙ

Margin: arguiť (beside "re eũ ꝛc. Scḋo"); arguiť. (beside "odire deum et nō odire")

ſciuerūt ipm̄ eē colēdū ſicut de
um. ſꝫ colere aliq̄d ſicut deū: eſt
diligere ipm̄ ſuꝑ oīa ergo ſciue=
rūt deū eſſe ſuꝑ oīa diligēdū ꝛc.
Cōfirmaꝛ qꝛ antiq̄ philoſophi
naturales illud cognouerūt / et
naturali rōne ꝓbauerūt qḋ pre
cipiꝛ iure naturali. ſed diligere
deū ſuꝑ oīa ꝓcipiꝛ iure natura=
li igiꝛ ꝛc. Maioꝛ patꝫ. qꝛ illi phi
cognouerunt ius naturale. ſed
minoꝛ ꝓbatur qꝛ illud ꝓcipitur
lege diuina. ⁊ ꝑ ꝯñs etiam iure
naturali. qꝛ omēs leges diuine
natura conſtant: humane auteꝫ
moꝛibus. ſm̄ Iſidoꝝ. Et habeꝛ
in decretis diſtin. i. omnes ꝛc.
A Ad ꝑmū ¶ Ad iſta reſpondetur. Ad pri=
maꝫ vno modo poteſt dici ſicut
dicit Ockam ꝙ fruitio patrie
non pꝛopꝛie ſuccedit deſiderio.
ſed ſuccedit fruitioni vie que eſt
actus quo deus diligitur in ſe
amoꝛe amicitie ⁊ nō amoꝛe con=
cupiſcentie. ita bene ſiue nō ma
gis q̄ꝫ fruitio patrie. ⁊ iſta frui=
tio eſt alius actus ab actu deſi=
derij. ⁊ iſtaꝝ duaꝝ fruitionum
idē eſt obiectū (ſcꝫ deus) Et per
idem diceretur ad cōfirmationem
ꝙ licet deſideriuꝫ eſſet reſpectu
alicuius cōplexi. non tñ fruitio=
qꝛ nō eſt idē obiectū pꝛimū deſi
derij ⁊ fruitionis. Nam deſide=
riū eſt ꝓpꝛie reſpectu alicuiꝰ fu=
turi. ideo qꝛ actus beatificꝰ eſt
futurus ⁊ nō deus. cōcederetur
ꝙ obiectū deſiderij (qḋ eſt ſūme
deſideratū ꝛc.) eſt actus beatifi
cus. ⁊ ſic ſumme deſideratuꝫ nō
eſt obiectum fruitionis ſed ob=
iectū illiꝰ ſumme deſiderati ꝛc.
Alio modo pōt dici ꝙ obiectuꝫ
deſiderij eſt ipſe deus vel oīno
nihil eſt ſcḋm illos qui ponunt
cōplere ſignificabilia hoc ē nul
la res vel entitas ē videre deuꝫ.
Sed qꝛ iſta ſcḋa pars diſtincti
nō placet mihi qꝛ nōītelligo cō
plere ſignificabilia iſto mō: nec
bñ cōcipio quō mō iſta ſtant ſi=
mul videre deū eſt obiectū deſi=
derij ⁊ nihil eſt obiectū deſide=
rij. ideo cōcedēdo pꝛimā partē
ſcꝫ ꝙ deꝰ eſt obiectuꝫ deſiderij.
qꝛ illud eſt obiectū deſiderij. qḋ
vere ⁊ ꝯuenienꝛ reſpōdeꝛ ad q̄=
ſtionē factam ꝑ quid deſideras
aut ſibi equiualentem. ſic eſt de
deo. Non nego tamē quin actꝰ Adteri
beatificus ſit obiectū deſiderij.
ꝛc. Quādo diciꝛ ꝙ deſideriū eſt
reſpectu cōplexi / ⁊ reſpectu fu=
turi dico ꝙ nō opoꝛtet. Nā deſi
deriuꝫ bene eſt reſpectu alicuiꝰ
obiecti. qḋ de facto ⁊ pꝛincipali
ter eſt ꝛc. ⁊ ſic tale non eſt futu=
rum. ſed bene verū eſt ꝙ deſide
riū nō eſt reſpectu iā habiti ſed
habendi ꝛc. ¶ Ad ſecundam ne B
go antecedens. ſcꝫ ꝙ fruitiōe ſit A
fruendum ſcꝫ tanq̄ꝫ obiecto. Et
ad ꝓbationē quādo diciꝛ. frui=
tio eſt diligenda / vel ergo ſeipa /
vel alia dilectiōe. dico hic ꝙ ſiue
ſic ſiue ſic nō cōcludiꝛ illud āte
cedēs. Nā ſi cōcedatur ꝙ ſeipa
ꝛc. nō tamen valet iſta ꝯña. dili=
go fruitionē fruitiōe. ergo fru=
oꝛ fruitione. ſicut nō ſequiꝛ vtoꝛ
diligo deū / ergo vtoꝛ deo. Unde
tenēdo ꝙ ipſamet fruitione dili
gatur fruitio / diligitur tamē ꝓ=
pter deuꝫ. Et ideo illa fruitione
diligo deum fruendo / et diligo
ipſam vtendo ea. Si vero conce
datur ꝙ fruitio diligatur ꝑ ſi=
milem dilectionē ⁊ nō ſeipſa ſi=
cut melius videtur non ſequiꝛ
ꝓceſſus in infinitū: qꝛ concedem

dum eſt ꝙ ē aliqua dilectio i in-
tellectu nō actu dilecta ſicut eſt
aliqua cognitio nō diſtincte co
gnita. ſicut alias dixi. Ad cōfir-
mationē q̄n dr̄. Sortes tenetur
magis diligere. a. q̄ꝫ. b. concedo
añs. ꝛ nego ꝯñam ergo citi⁹ de-
beret velle oē illd̄ qd̄ repugnat.
b. q̄ꝫ repugnat. a. q: eſt dare ali-
q̄d qd̄ ꝯmunit repugnat ſcꝫ odi
um dei. ideo ſi ꝯcederet illd̄ ꝯñs
ſequit ꝙ citi⁹ deberet velle odi-
re deū q̄ꝫ nō odire deū. ſicut ar-
guit qd̄ eſt falſum ꝛc. ¶ Ad ter-
A Ad tertiū
tiā rationē dico ꝙ licet iſtud ar
gumentū ſit bonū ꝛ ꝯcludat ꝓ-
babiliter verū. nō tamen euidē-
ter. Pro cui⁹ declaratiōe pono
aliquas ꝓpoſitiōes. Prima eſt
ꝙ nō eſt nobis euidēs ꝙ ſit ali-
quis finis vltimus oīm propter
quē oīa fiūt. Unde ꝛ ſi ph̄s hoc
poſuerit hoc tamē euidēter non
probauit. Secūda eſt ꝙ nec eſt
nobis euidens ꝙ homo debeat
ordinare oīa opera ſua ad aliū
finē q̄ꝫ ad ſeipſum ꝛ ad ſuā perfe
ctionē. Et per ꝯñs nō eſt nobis
euidens quādo hoc ſit ſibi finis
vltim⁹ ꝛ q̄n ſeipſo debeat frui ꝛ
nō alio. Tertia eſt ꝙ nec eſt no-
bis euidens ꝙ iſta ꝯña ſit bona
ſiue hec ꝯditionalis vera ſi ali-
quis eſt finis vltimus oīꝫ ille ē
maxime diligendus / ꝛ propter
ſeipſum. Ideo ptꝫ ad rationem
Quarta ꝓpoſitio ꝓ ꝯfirmatio-
ne rationis eſt ꝙ non eſt nobis
euidens ꝙ bonū cōmune ſemp
ſit magis diligēdum q̄ꝫ bonum
particulare. imo hoc nō eſt verū
vniuerſalit niſi q̄n bonū parti-
culare includit in bono ꝯmuni.
Aliter ſequit ꝙ homo magꝫ de-
beret eligere ſalutē vni⁹ cōmu

nitatis q̄ꝫ ſuīpſius. ꝛ ſe dānari
q̄ꝫ vnā ꝯmunitatē cui⁹ non eſſet
pars. qd̄ eſt falſū. ¶ Sed dubi- B
tat hic q̄d ſit finis vltim⁹ natu- Dubiuꝫ
ralis creature rōnalis vtrū de⁹
ſeu fruitio dei. Et circa hoc po- Solutio
no aliquas ꝓpoſitiōes. Prima ē
ꝙ fruitio dei nō eſt finis natura
lis creature rōnalis i quē tēdat
tanq̄ꝫ i finē ſui appetit⁹ natura-
lis. Patet quaſi ita eſſꝫ ille finis
eſſet a creatura rationali natu-
raliter acquiſibilis. ꝛc. Secūda
eſt ꝙ creatura rationalis nō tē-
dit i deū tanq̄ꝫ in finē vltimū ſui
appetitus naturalis. Patet: q̄a
aliter ſequitur ꝙ natura poſſet
huiuſmodi finē habere natura
liter. Tertia eſt ꝙ creatura ra-
tionalis tēdit in ſeipſam. i. in cō
ſeruationē ꝛ in bonuꝫ ſuīpſius
tanq̄ꝫ in finē. vltimū ſui appeti-
tus naturalis. ptꝫ ad experien-
tiā cuiuſlibet. ꝛc. Quarta eſt ꝙ
creatura rationalis appetitu
rationali ꝛ libero pōt et debet
tendere in aliud q̄ꝫ in ſeipſā tan
q̄ꝫ in finē vltimū ſcꝫ in deuꝫ. Ptꝫ
ex p̄dictis. ¶ Sꝫ cōtra primam inſtātia.
propoſitionē inſtat q: creatura
rationalis naturalit appetit ſu
am beatitudinē ſꝫ ipſa fruitio ē
eius beatitudo. Igit eā natura
liter / ꝛ appetitu naturali appe-
tit. Et vltra. igit eſt ſibi natura
liter poſſibilis: quia appetitus
naturalis nō appetit ſibi natu- C
ralit īpoſſibile. ¶ Pro iſto pono Solutio.
alias ꝓpoſitiōes. Prima eſt ꝙ
creatura rōnalis ſi nūq̄ꝫ audi-
uiſſet loq̄ de btitudine quā ſpe-
ramus. eā nō appeteret appeti
tu naturali diſtincte ꝛ abſolute
Patet: q: ignoraret iſtam beati
tudinem nec ad ei⁹ cognitionem

poſſet venire p naturalē ratio-
nē. Scđa ē q creatura rationa-
lis beatitudinē quā ſperamꝰ ap
petit appetitu naturali/ꝛ cōfu-
ſe. ptꝫ q: q̄libet talis naturaliter
appetitq bn̄ ſit ſibi ꝛ q nihil tri
ſtabile vel ꝯtrariū ſuſtineat. et
hoc eſt beatitudineꝫ appetere.
ſaltē cōfuſe. ſed ex hoc nō ſequit
q beatitudo ſit creature rōnali
naturalit poſſibilis. q̄uis ſicut
dictuꝫ ē naturalit appetat. Un̄
ſit tertia ꝓpoſitio. creatura rō-
nalis appetitu naturali ꝛ cōfu-
ſe/bn̄ appetit aliquid qđ eſt ſibi
naturalit ipoſſibile ꝛ appetitu
rōnali etiā diſtincte bn̄ appetit
qđ eſt ſibi ſimplr impoſſibile ſi
cut q nō poſſit triſtari/vel dole
re ꝛc. Quarta eſt q creatura ra
tionalis rōnabiliter nō appetit
diſtincte ꝛ abſolute ſibi impoſſi
bile qđ credit eſſe tale. ptꝫ ſatis
Et dico qđ credit ꝛc. q: aliquis
rationabilit in caſu appetit ſibi
ipoſſibile. q: nō credit illud eſſe
ſibi ipoſſibile. dico etiā abſolu-
te: q: aliqs ſub ꝯditiōe cui caſu
rationabilit appetit qđ credit
ſibi eē impoſſibile ſicut penitēs
appetit pctm̄ pteritū non fuiſſe
ſub ꝯditione ſi hoc eſſet poſſibi
le. non tamen debet abſolute q:
licet qs debeat ſimpliciter ꝛ ab
ſolute appetere aliqđ qđ neſcit
euidēter eſſe ſibi poſſibile. ſicut
eſſe beatū eternaliter: nō tamē
debet aliqs ſic appetere qđ cre
dit ſibi ipoſſibile. Et ſic patꝫ ad
D rationē. ¶ Ad quartā dico. pri-
Ad q̄rtū mo q phi etiā ſequēdo rationē
naturalē multa poſuerūt q non
euidēter ꝓbauerunt ſed ſolum
pſuaſiue ꝛ dyaletice. imo pau-
ca demōſtrauerūt euidēt. mlta
etiā poſuerūt ſine magna ꝓba-
tione miſcēdo ſe opinionibꝰ vul
gi ꝛ legibꝰ ꝛc. Scđo dico ad au
ctoritatē apli q añ ortuꝫ phoꝝ
magnoꝝ fuerunt patriarche et
cultꝰ dei fuit reuelatꝰ hoibꝰ. et
ideo phi hoc ſciuerūt et tn̄ quiſ-
dā eoꝝ eū nō coluerunt. ſed ti-
more tyrānoꝝ vt eis placerent
coluerat ydola. ꝛ illi fuerūt inex-
cuſabiles. ꝛ hos reph̄ēdit apl's.
Sed ꝯtra apl's dicit inuiſibilia
dei ꝛc. ergo hoc potuerūt phi p
rationē naturalē ꝓbare. Hic di
co tertio q licet potuiſſent hoc
aliqua naturali ratiōe pſuade-
re. nō tn̄ euident ꝓbare. ſimilit
habita reuelatiōe q deꝰ ē: credē
ti deū eē multa pn̄t ex cognitio
ne creaturarū concludi de deo
q̄ aliter nō ꝯcluderet. Et ideo
ptꝫ ad rationē. Quarto dico ad
ꝯfirmationē q aliquid ꝓcipitur
iure naturali dupliciter. Uno mo
do expreſſe et formaliter ſicut il
lud hoc facias aliis qđ tibi vis
fieri. Alio modo latēter ꝛ virtua
liter et quaſi i antecedēte ꝛ iſta
ſunt adhuc in duplici differētia
q: ſequit aliquid vel euidenter
vel ſolū ꝯña fideliter credenda.
Illa ergo que primo modo pre
cipiūtur iure naturali vel ex eo
euidenter ſequuntur cognoue-
runt phi euidenter: nō alia ſicut
illa que in euangelio habentur
ꝓ maiori parte. ꝛ tale eſt deum
eē ſumme diligendum. quare ꝛc
Et hec de tertia concluſione.
¶ Nunc ad rationes factas in
principio queſtiōis. Ad primaꝫ E
negatur antecedens. ſicut pꝫ in Ad prim̄
prima ꝯcluſione. Et ad ꝓbatio- principal
nē dico: q obiectuꝫ fruitionis ē
iproportionatū virtuti create:

loquēdo ꝓprie de ꝓportione ſicut mathematici loquuntur q: ſic īfiniti ad infinitū nō ē ꝓportio. ſed tñ bene ē ei ꝓportionatū tali ꝓportiōe que ſufficit ad vitalē imutationē potētie ꝑceptiue ab obiecto perceptibili: de q̄ tāgeꝛ in ſeq̄nti q̄ſtiōe ideo tranſeo.

A
Ad ſcđm

¶ Ad ſcđaʒ etiā negaꝛ aňs ſicut patet ex ſcđa ꝯcluſiōe. Et ad ꝓbationē dico ꝙ virtutibus nō eſt fruendū. Et ad maiorem dico ꝙ licet virtutes ſint ꝓpter ſe diligende: nō tamen ſequiꝛ ꝙ eis ſit fruendū ſaltē obiectiue. ratio quare negaꝛ ꝯña patet ex primo articulo q̄ſtionis ſtatim poſt diffinitionē vſus ⁊ fruitionis.

B
Ad tertiū.

¶ Ad tertiā quicquid ſit de aňcedēte ptʒ ex tertia ꝯcluſione ꝙ ratio concludit verū. igiꝛ ⁊c.

C
Ad rōne poſt oppoſitum

¶ Ad quartā factā poſt oppoſitū q̄ſtionis ptʒ ex tertia ꝯcluſiōe ꝙ vtraqʒ pars aňcedētis ē negāda: tñ r̄ndēdo ad formā tituli q̄ſtiōis ex ſupra dictis q̄ttuor patēt. Primū eſt ꝙ aliđ a deo pōt eſſe fruitiōis obiectū. ſ. fruitionis inordinate. Scđm eſt ꝙ aliud a deo pōt eſſe etiā ordinate fruitiōis obiectū. ſ. fruitiōis q̄ eſt vſus ⁊c. Tertiū eſt ꝙ ſolo deo eſt fruendum. ſcʒ obiectiue Quartū ꝙ hoc nō eſt nobis euidēter notū. ſ. ꝑ ſtatū vie. Sic igitur pʒ r̄ndendo ad q̄ſitū ſʒ intētionē tituli q̄ſtionis. Et hec de ſcđo articulo pricipali.

D
Tertius articul⁹. Prima q̄ſtio. Utrū rōnalis creatura poſſet

¶ Quātum ad tertiū articulū mouēde ſūt ⁊ ſoluēde tres dubitatiōes circa materiā q̄ſtionis. Prima ē vtrū rationalis creatura poſſet frui eſſentia diuina nō fruendo aliq̄ ꝑſona: vl' etiā vna perſona nō fruēdo alia. videꝛ ꝙ ſic quia nō magis repugnat eēntie diuine terminare actū fruēdi ſine ꝑſona vel vni perſone ſine alia q̄ꝫ ipſi ꝑſone repugnat terminare dependētia nature aſſūpte ſine eēntia: vel ſine alia ꝑſona. Igiꝛ cū ꝑſona filij terminet depēdentiā nature aſſūpte ſine eēntia vl' ſine alia ꝑſona. ſequiꝛ ⁊c. ¶ Oppoſitū videꝛ: q: nō eſt niſi vnū obiectū quo licite eſt fruēdū: igiꝛ nō ſtat frui ipō niſi fruēdo omi illo qđ ē ipſū.

frui eēntia diuia nō fruendo aliq̄ ꝑſona. Aꝛ pmo.

E
Secūda queſtio. Utrū rōnaꝛ creatura teneaꝛ magis diligere vnā ꝑſonam quā aliā

¶ Scđa dubitatio eſt vtrū rōnalis creatura teneaꝛ magis diligere vnā ꝑſonā diuinā q̄ꝫ aliam. Videꝛ ꝙ ſic. q: teneꝛ diligere filiuʒ: q: redemit ipſam et q: paſſus eſt ꝓ ipſa. et nō ſic teneꝛ diligere patrē igiꝛ magis ⁊c. Oppoſitū videꝛ oēs ꝑſone diuine eque bone ſunt et eiuſdē bonitatis. igiꝛ eque diligende ⁊c.

F
3ª q̄ſtio. Utrū deus poſſit licite diligi ꝓpꝛ aliđ ab ipſo.

¶ Tertia dubitatio ē vtrum rationalis creatura licite diligat deum ꝓpꝛ aliq̄đ aliđ ab ipſo ⁊ nō p̄ciſe ꝓpter ſeipſuʒ videꝛ ꝙ ſic. q: aliquis licite diligit deum. q: creauit et redemit ipſum ⁊ ꝓpter ſua beneficia: et ꝓpter ſuā retributionem. Unđ ps. Inclinaui cor meū ad faciēdas iuſtificatiōes tuas propter retributioneʒ. Oppoſitū videꝛ q: hoc eēt vti deo qđ eſt illicitū ſil'r ꝓpꝛ qđ vnūqđqʒ tale ⁊ ipſū magis ⁊c.

G
Solutio pme queſtionis.

Contra Scotum

¶ Ad primā dubitationē teneo ꝯtra ſcotū: et pono q̄ttuor ꝓpoſitiōes. Prima eſt ꝙ nulla rationalis creatura ſiue in via ſiue in pr̄ia pōt cognoſcere vl' diligere diuinā eēntiā nō cognoſcēdo vl' diligēdo quanlibet ꝑſonā. Probaꝛ. q: nunq̄ꝫ de eadē re ſeu de terminis ſupponētib⁹ ꝓ eadē re debent ꝯcedi

contradictoria: niſi hoc habeat
ex ſacra ſcriptura: vel ex determinatio
ne eccleſie: vel ex talibus inferatur
cũ igit eadẽ res ſit eſſentia ꝛ p-
ſona non eſt cõcedendũ ꝙ aliqs
poſſit cognoſcere vel diligere eẽn-
tiã ꝛ nõ pſonã cũ hoc nõ habea
tur aliquo pdictoꝝ modorum.
Maior ptz: qꝛ cũ difficillimũ ſit
intelligere contradictoria verificari de
eadẽ re. hoc nõ eſt ponendũ niſi
b ſolũ vbi fides cogit q̃re ꝛc. ¶ Se
cũda ppõ ẽ ꝙ nulla rõnalis crea
tura ſiue in via ſiue in pria põt
cognoſcere vel diligere vnam pſo
nam nõ cognoſcẽdo vel diligendo
quãlibet pſonã diuinã. Probat
p illud dictũ xpi. Joh. xiiij. Qui
videt me videt ꝛ patrẽ. Et ſi di-
catur ꝙ iſtud pcedit de facto: et
et nõ poſſibili. tũc ſequit ꝙ iſta
ꝯña xpi nõ valuit: qꝛ añs põt eẽ
verũ ſine ꝯñte. Similiter hoc ẽ cõ
tra expoſitionẽ Aug. i. de tri. c.
x. dicẽtis ꝙ neutꝛ ſine altero oñ-
di põt. Itẽ pbat fortius qꝛ ſequit
pater diligit: ergo eẽntia diligit. ſi-
cut ptz p pmã ppoſitionẽ et eius
pbationẽ. Et ſimiliter bene ſequi-
tur. eẽntia diligit: ergo filius diligi
tur: ſicut ptz p idẽ. ergo ſequit. pat
I diligitur: ergo filius ꝛc. ¶ Tertia ẽ
ꝙ aliq̃ rõnalis creatura in via
põt aſſẽtire ſe cognoſcere vel di
ligere diuinã eẽntiã non aſſen-
tiendo ſe diligere vel cognoſcere
immo aſſẽtiẽdo ſe nõ cognoſce-
re vel diligere aliquã diuinã p-
ſonã: pz de phis: qui nõ cogno-
uerunt trinitatẽ perſonaꝝ: ꝛ de
hereticis qui credũt nõ eẽ tres
perſonas: ꝛ tñ cognoſcũt: ꝛ etiã
diligũt vel credunt ſe cognoſce
re et diligere diuinam eẽntiam.
Et intelligo pdicta de cognitio
ne ꝛ de dilectiõe que de p ſe ter-
minat ad diuinã eẽntiã vel pſo
nam tanq̃ ad obiectũ ppriũ.
Pro quo ſit q̃rta ppõ ꝙ rõna-
lis creatura in via põt cognoſcere
ꝛ diligere p accidens vnã perſo
nam diuinã nõ cognoſcẽdo vel di
ligẽdo aliã Ptz. qꝛ aliqs põt co
gnoſcere hũanitatẽ xpi nõ dili-
gẽdo patrẽ aut ſpmſctm Igitur
põt diligere filium nõ diligẽdo
patrẽ aut ſpmſctm. Cõſeqntia
tenet propt ꝯmunicationẽ idyo
matũ. ¶ Ad cuius declarationez K
diſtinguendũ eſt: ꝙ viatorẽ frui
vna pſona ſicut pſona filij vel eã
diligere aut cognoſcere põt intel-
ligi dupliciter. Uno modo pro-
prie qꝛ talis pſona ẽ ens vel ob-
iectũ talis fruitiõis de p ſe Alio
modo põt intelligi viatorẽ dili-
gere filiũ dei p accidens. ſcilicet
per cõmunicationẽ idyomatuz:
qꝛ ſcilicet obiectum ſue fruitio-
nis vel dilectionis eſt hũanitas
vnita filio dei ppt quã vnionez
hec eſt cõcedenda. Iſte diligit fi
lium dei ſicut paſſio illata hũa
nitati eſt cauſa quare cõcedimus
ꝙ filius dei eſt paſſus: ꝛ iſto mõ
poteſt ꝯcedi ꝙ aliquis poteſt di
ligere vnã pſonam nõ diligẽdo
aliam: vel etiam nõ diligẽdo eſ-
ſentiã: qꝛ pdicata q̃ ſic ꝯueniunt
perſone vnite humane nature:
per cõmunicationez idyomatũ
poſſũt negari ab alia pſona. Et
ſimiliter ab eẽntia. ſicut ꝯmuni
ter ꝯceditur ꝙ filius eſt incarna-
tus ꝛ paſſus et nõ pater: nec eti
am eſſentia fz aliquos. Si ergo
aliquis diligeret humanitatem
chriſti ꝛ odiret deũ. Patet ppo
ſitum ꝛ fm iſtum modũ loquen
di eſſent cõcedẽde alique ppõs

A tiones mirabiles. ¶ Pria eſt ꝙ
ſtat ꝙ aliq̇s diligat deū ſup oīa
⁊ tn̄ eadē dilectiōe mortalr̄ pec-
cat. Ptz. q: ponat̄ ꝙ aliq̇s delec-
tet̄ in hūanitate xp̄i ⁊ fruat̄ ea.
ſeu diligat ſup oīa neſciens ꝙ ē
aſſumpta. tunc iſte mortalr̄ pec
cat: quia fruitur creatura. ſ. hac
humanitate: ⁊ tamen eadem di-
lectione diligit deum ſuper om
nia per communicatiōnē idyo-
Inſtātia matum: vt patz Igitur ⁊c. Sed
ɔtra: q̇a ſequitur. iſte fruit̄ hac
humanitate. ergo diligit eā pl⁹
q̄ deū. q: diligit eā ſuper oīa
alia ab ea. ergo per ɔmunicatio
nem idyomatum diligit deum
plus q̄ deū. et pari rōne iſte eſ-
ſent ɔcedende. Iudei oderūt de
um plus q̄ deū ⁊ viderūt deum
clarius q̄ viderunt deū. Et pa-
ri rōne. Maria minus dilexit fi
lium q̄ dilexit ſpm̄ ſctm̄. q̇a mi-
nus dilexit hūanitatē filij ꝙ ſpi
ritūſanctum. imo ſeq̇tur ꝙ deus
minus diligit ſe q̄ diligat ſe. q:
filius minus diligit humanita-
tem ſuam q̄ diligit ſe. Igitur ſi
oīa p̄dicata que ɔueniunt natu
re ſic vnite ɔuenirent etiā filio
dei p̄ cōicationē idyomatū hoc
p̄dicatū minus diligi a filio. q̄
filius diligatur a ſe: ɔueniret fi-
lio. Et ſimlr̄ hoc eēt ɔcedendū.
xp̄s vult ꝙ minus diligam⁹ euz
q̄ diligam⁹ eū. q: vult ꝙ minus
diligamus ſuā humanitatē q̄
diligamus eū. ſ. dilectione ordi-
nata. Igitur ⁊c. ¶ Ad iſta poſſz
B dici ſequendo viam p̄dictam ꝙ
Solu. i. nō eſt maior rō q̄re ſit cōicatio
idyomatum in iſtis p̄dicatis tā
gitur. pcutit̄. crucifigit̄ q̄ in iſtz
fruitur. diligit̄. cognoſcitur. io
cōcedātur p̄dicte propoſitiōes.
Nō eīn videt̄ incōueniēs cōcedē
re ꝙ de⁹ minus diligit ſe q̄ dili
git ſe. ſicut ɔcedit̄ ꝙ de⁹ min⁹ di
ligit ſe ſm̄ naturā hūanā q̄ dili
git ſe ſm̄ naturā diuinā. ⁊ ſic de
aliis. ¶ Alio mō ſi ɥ̄ec via n̄ pla C
cet pōt dici ꝙ mīta p̄dicata ſūt Alia ſo-
q̄ conueniūt nature hūane. q̄ non lutio.
cōueniunt filio dei ſicut natura
hūana eſt vnita filio dei ⁊ nō fi-
lius. Similr̄ natura hūana eſt
creatura et eſt realr̄ diſticta ab
eſſētia diuīa ⁊ incepit eſſe. et tn̄
nō filius ſz ſufficit ſanctis ꝙ na-
tura hūana ɔmunicet idyoma-
ta. i. ꝓprietates nature hūane ſi
cut naſci de muliere ſitiri eſuri
re. mori ⁊c. nō ſic aūt i iſtis frui.
diligi. cognoſci ⁊c. Sz q: iſte mo
dus dicendi videtur oīno volū-
tari⁹ pria via videtur ꝓbabilis.
¶ Ideo ſm̄ illā viā ſit ſecunda D
ꝓpoſitio. ꝙ ſtat ꝙ aliquis odiat
deū: ⁊ tn̄ eodem actu mereatur.
Patet. q: ponatur ꝙ aliq̇s odi-
at humanitatem xp̄i. neſciēs eā
eē hūanitatem xp̄i. ſz credēs eaz
eſſe hūanitatē alicuius alteri⁹
hoīs mali. ⁊ ꝓpter hoc odiat eā
deceptus errore inuincibili: ſeq̄
tur propoſituz. ¶ Tertia eſt. ꝙ E
ſtat ꝙ aliquis ſimul ⁊ ſemel ea-
dem re fruatur ⁊ vtatur merito
rie. Patet. quia ponatur ꝙ ali-
quis diligat deū ſuper omnia ⁊
talis videat chriſtum neſciēs ta
mē ipſum eē xp̄m. ſz credens eū
eſſe petrū quē diligit ꝓpter deū
ſequitur propoſitum arguendo
expoſitorie ⁊c. ¶ Quarta eſt ꝙ F
ſtat ꝙ aliquis ſimul ⁊ ſemel ea-
dem re fruatur meritorie quam
odit meritorie. patz. q: ponatur
ꝙ aliquis ſumme diligat xp̄m ⁊
nūq̄ viderit ip̄m nec ſciat ipſuz

diſcernere ab alio: ⁊ tñ odiat iu
dā q̄ ꝓdidit xp̄m tūc occurrat ſi
bi iudas ⁊ credit ipꝫ eſſe xp̄m de
cept⁹ errore inuicibili. ſeq̄tur pro
poſitū arguēdo expoſitorie.
G ¶ Ex iſtis ꝫ ptꝫ veritas quarte
Ꝯ.1. ꝓpō nē ꝑncipalem. ꝓpoſitiōis ꝑncipalis: ⁊ intelle-
ctus p̄ie ⁊ ſc̄de ſicut ptꝫ intuēti
¶ Sed ꝯ ꝑmā ꝓpoſitionē ꝑnci-
palē arguit̃ ſic. q̄a q̄n vnū non
eſt de intellectu alterius non eſt
incōueniens vnum intelligi ſine
alio. ſed perſona diuina nō ē de
intellectu quidditatiuo eſſentie
diuine. igitur non eſt ꝯtradictio
ꝙ eſſentia diuina intelligat̃ non
intellecta perſona. Igitur ⁊c̄.
2. arguit̃ ¶ Secundo alius eſt concept⁹
eſſentie: et alius eſt conceptus ꝑ
ſone. igitur eſt aliquis concept⁹
eſſentie qui nō eſt conceptus ꝑ
ſone. ⁊ ita contradictoria verifi-
cantur de eſſentia ⁊ perſona quā
3. arguit̃ uis ſint vna res. ¶ Tertio ph̄i
habuerunt aliquā cognitionē
de deo et diuina eſſētia: ſed nul-
lam penitus de perſona. Igitur
non obſtante identitate dei ⁊ ꝑ
ſone diuine aliquid affirmatur
de deo quod negatur de perſo-
4. argu. na. ¶ Quarto cōtra ſc̄dam pro-
poſitionem. q̄a q̄uis idē nō poſ
ſit affirmari ⁊ negari de eadem
re: non tamē eſt inconueniens a
liquid vere affirmari de vna re ⁊
vere negari de alia. Igitur q̄c-
quid ſit de eſſentia et perſona q̄
ſunt eadē res tñ poſſibile eſt ꝙ
cognoſci et diligi affirmaret̃ de
vna ꝑſona ⁊ neget̃ de alia. Et
q̄ ſunt diſtincte res ⁊c̄. ¶ Ad iſta
H Ad p̄ꝫ r̄ndet̃. Un̄ ad primā pōt dici ꝙ
q̄n aliquid non eſt de intellectu
alterius/nec idem realiter cum
illo poteſt tunc intelligi alio nō
intellecto. nō ſic aūt in ꝓpoſito
⁊c̄. Tamen pōt hic diſtingui ꝙ
aliq̄d eſſe de intellectu alicuius
pōt itelligi dupliciter. Uno mō
q: non poteſt intelligi niſi illo i-
tellecto. et ſic perſona eſt de in-
tellectu quidditatiuo eſſentie.
Alio mō quia eſt pars eius vel
ꝯſtituens ipm̄ et ſic perſona nō
eſt de intellectu eſſentie non tñ
poteſt eſſentia intelligi ſine per
ſona ꝓpter identitatem realem
eſſentie ⁊ ꝑſone. Et ſimilr̄ de per I
ſona. ¶ Ad ſc̄dam dicitur ꝙ om
nis ꝯceptus eſſētie eſt concept⁹
perſone ⁊ ecōuerſo. tñ aliq̄s cō
ceptus ꝑmo dicit̃ de eſſentia q̄ꝫ
de perſona. Et rō eſt. q: aliquis
qui vere dicitur de oī illo de quo
dr̄ eſſentia diuina et de nullo a-
lio. ⁊ tñ nō ſic reſpicit aliquā ꝑ-
ſonā. quia dicitur de aliquo de q̄
nō dr̄ illa ꝑſona ſicut eē ſapiens
eſſe creatiuū. et hmōi. que ꝑmo
cōpetunt eſſentie et non ꝑſone.
Non em̄ eſſe creatiuū ꝑmo ꝯpe
tit patri: q̄a ꝯpetit filio qui non
eſt pat̃. ¶ Si vo dicatur ꝙ iſta Inſtā
reſpōſio deſtruit rationē p̄me
ꝓpoſitiōis. q̄a hic vere aliquid
affirmat̃ de eēntia: q̄d vere nega
tur de perſona. ſicut dicitur ꝙ
eēntie ꝑmo cōpetit aliq̄s conce-
ptus: ⁊ patri nō ꝯpetit ꝑmo ille
idem ꝯceptus. ¶ R̄ndeo ꝙ iſta K Solutio
affirmatio et negatio debēt ꝯce
di: q̄a ſequuntur euidenter ex il
lis q̄ fide tenemus. q: eo ipſo ꝙ
fide tenemus ꝙ deus eſt creati-
uus ⁊ quicquid eſt deus eſt crea
tiuū. ſ. quelibꝫ ꝑſona diuina eti
am hoc tenemus: ꝙ pr̄ nō eſt fi-
lius euidenter ſequitur ꝙ iſte cō
cept⁹ primo ꝯpetit eēntie: et nō
patri: q: ꝑmo ꝯpetere alicui eſt

competere illi ꝛ nulli alteri. niſi
de quo ipm̄ verificatꝛ ꝯpetē autē
nō p̄mo eſt ꝯpetere alicui. ꝛ tn̄ cū
hoc ꝯpetere aliȷ̄. de q̄ ipm̄ nō ve-
rificatꝛ. Et ita ſi eē ꝯceptū alicu-
ius eſt rep̄ntare ſeu ſignificare
aliq̄d. ꝛ nō aliō ꝯcedendū eēt ꝙ
aliq̄s eſt cōceptus p̄ſone q̄ nō ē
eſſentie qꝛ eſt aliq̄s ꝯcept⁹ per-
ſone qui p̄ciſe ꝯpetit vni perſōe
ꝛ non alteri. ꝛ per ꝯſequens non
eſt ꝯceptus eſſentie ex q̄ nō vere
A cōpetit oī de quo dicitur eſſētia

Ad tertiū. ¶ Ad tertiam dicitur ꝙ quācū
ꝗ cognitionem habuerīt p̄hi de
diuina eſſentia. habuerūt etiam
de p̄ſona qꝛ p̄hi nō habuerīt co-
gnitionem de diuina eſſentia: ni
ſi habendo aliq̄s cōceptus ſim-
plices ꝯmunes deo ꝛ creaturis.
vel conceptus proprios negati
uos ꝛ cognitatiuos. ſed omnes
tales cōceptus ad quod potue-
runt p̄hi deuenire ꝛ quāꝛ ꝯpe-
tebant cuilibꝫ perſone ſicut di-
uine eēntie. cuiuſmodi ſūt tales
immateriale ſummū. eternū ſa-
piens ꝛc. Dico tamen ſecūdo ꝙ
hoc non obſtante p̄hi potuerūt
ſcire tales ꝓpoſitiones de⁹ ē im
materialis. ſumm⁹. etern⁹. ꝛ non
iſtas. de⁹ trinus ꝛ vnus deus eſt
pater. filius. ꝛ ſpūſſanct⁹. ꝛ hoc
modo dicitur ꝯmuniter ꝙ potu
erūt naturaliter cognoſcere di-
uinā eēntiā: ꝛ nō trinitatē perſo
narum ꝛc. ¶ Tertio dico. ꝙ lo-
quendo virtute ſmonis ſicut cō
ceditur ꝙ ex puris naturalibus
p̄hi diuinā eſſentiam cognoue-
runt. ita ꝯcedendū ē ꝙ trinitatē
perſonarum cognouerūt. ſed nō
cognouerunt trinitatem perſo-
narum. id eſt. deum eē tres per-
ſonas. ¶ Quarto dico ꝙ ſtat ꝙ
aliq̄s trinitatē perſonaꝝ cogno
ſcat ꝛ diligat ꝛ tn̄ nō cognoſcat
ſe trinitatē p̄ſonaꝝ cognoſcere
aut diligere. imo credat oppoſi
tū. ſ. ſe trinitatē nō cognoſcē ꝛeā
odire ꝛc. Patꝫ clare. vn̄ apparet
ꝙ aliqua ꝯn̄a nō valet. ꝛ tn̄ non
ſtat ꝙ aliq̄s aſſentiat anteceden
ti illi⁹ q̄n aſſentiat conſequenti.
¶ Patet de iſta deū trinū ꝛ vnū
cognoſco. ergo cognoſco deū tri
num ꝛc. ¶ Ad quartum dico ꝙ
non eſt ꝯcedendum aliquid ve-
re affirmari de aliqua re. ꝛ vere
negari ab alia re q̄ tn̄ ē vna res
numero ſimpliciſſima ꝛ vna res
ſingulariſſima eſt quelibet illa-
rum rerum: niſi vbi fides ꝯpel-
lit. mō in ꝓpoſito q̄uis pater ꝛ
filius diſtinguūtur realiter ta-
men vna res ſimpliciſſima eſt
pater ꝛ filius. ꝛ ideo quicq̄d vni
ꝯpetit alteri. niſi vbi fides cogit
dicere oppoſitum. ſic aūt nō eſt
hic. immo magis ꝯcedit ꝓpoſi-
tum. Nā auguſtin⁹ p̄mo de tri-
nita. cap. x. ex identitate patris
ad filium probat ꝙ vn⁹ ſine alio
oſtendi non poteſt ſimpliciter i
diuerſis locis ex identitate ipſo
rum probat ꝙ neuter creat ſine
alio. Igitur eodē modo ꝓbabitꝛ
ꝙ neuter ſine alio poteſt intelli
gi ꝛc. ¶ Ad argumentū p̄ncipa-
le dico ꝙ plus repugnat aſſētie
diuine terminare actum intelli
gendi ſine perſona q̄ꝫ repugnat
vni perſone terminare depēden
tiam nature aſſumpte ſine alia.
ſicut ſm̄ beatum Auguſtinum
plus repugnat vni perſone cre-
are ſine alia q̄ꝫ icarnari ſn̄ alia.
Dico ſecundo ꝙ non eſt nobis
euidens ꝙ ſit maior repugnan-
tia hic q̄ꝫ ibi. nec iſta repugnan-

B ad quartum.

C ad rōnez q̄ſtionis

tia poteſt concludi rōne naturali. vnde ſecluſo articulo fidei per nullā rationē pōt ꝓbari: ꝙ vna pſona pt incarnari ſine alia plꝰ ꝙ̄ poſſit probari ꝙ vna pt creare ſine alia ⁊ ita in ꝓpoſito. Dico tñ tertio ꝙ vnū eſt tenendū: ⁊ aliud non. Et ſi q̄rat vñ ꝯſtat: ad hoc dico ꝙ ꝑ ſcripturā ſacram ⁊ determiatōez eccl'ie ⁊ nō aliūde. Dico quarto ⁊ hoc ſeq̄tur ex p̄dictis. Qd ꝓbabiliter poteſt cōcedi diuinā eſſentiā terminare dependentiā nature aſſumpte. ptꝫ per rationē ſupra factā cum non cogat fides ad oppoſituꝫ vt videt̄. Sed de hac materia videndū erit in tertio libro. hec de prima dubitatione ⁊c̄. ¶ Ad ſcđam dubitationē rn̄deo: ⁊ pono quatuor ꝓpōnes. Prima eſt ꝙ nulla rationalis creatura tenet̄ magꝫ diligere vnam diuinam pſonam ꝙ̄ aliā. Ptꝫ: quia eadē eſt bonitas oim propter quā debet rationalis creatura eas diligere. Secūda eſt. ꝙ nulla rationalis creatura poſſet ſiue licite / ſiue illicite magis diligere vnā diuinā perſonā ꝙ̄ aliā. ptꝫ ex dictis in prima dubitatōe. q: quacūꝙ dilectione diligitur vna diligitur alia. ⁊ loquor de dilectione que terminatur de per ſe. et non de per accidens ad perſonam diuinam ⁊c̄. ¶ Tertia propoſitio eſt contra aliquos ꝙ nulla rationalis creatura propter aliquam cauſam tenetur diligere vnā perſonā diuinā ꝓpter quā nō tenetur diligere aliā. Oppoſitum dicunt aliqui propter rationē factam proponendo dubitationem. quia diligo filium ꝓpter hanc cauſam quia redemit

D
ad ſcđaꝫ q̄ſtionē.

me. ⁊ nō diligo patrē q: redemit me ⁊c. Sed ratio nō valet q: licꝫ nō diligā patrē q: redemit me vt q: paſſꝰ / aut mortuꝰ eſt ꝓ me: tñ eadē cauſa qua diligo filiū. q: ſ. filiꝰ redemit me: ⁊ q: paſſus ⁊c̄. diligo ſimiliter patrem: ⁊ ſpiritūſanctū ꝗa filius redemit me: quia quantū opatus eſt filiꝰ ad redēptionē tm̄ illi operati ſunt. ⁊ ſic nō valet ratio. Probatur ergo ꝓpoſitio. quia ſequit̄ bene ꝓpter hanc cauſam diligo filiū ergo ꝓpter eādē cauſam diligo ſpm̄ſanctum. ⁊ ſimiliter patrem Igitur ⁊c. conſequentia tenet. ⁊ antecedēs patet. ſ. ꝙ illa conſequentia ſit bona per illa q̄ dicta ſunt in ſecunda dubitatione. Quarta ꝓpoſitio eſt. ꝙ non obſtantibus predictis illa eadem cauſa. propter quam rationalis creatura diligit quālibet perſonā diuinā. per diuerſas ꝓpoſitiones cauſales exprimit̄ in comparatiōe ad aliā ⁊ aliam perſonam. Patet. quia vere dicit̄ diligo filium quia ipſe redemit me ⁊ non diligo patrē. quia ipſe redemit me. ſed quia filius redemit me. Et hoc probat ratio ⁊c. ¶ Ad tertiam dubitationē ſunt diuerſi modi dicendi. Unde dicit vnus doctor. ſ. magiſter Gregorius. Qꝫ omnis actus quo aliquis diligit deum ꝓpter aliquid aliud a deo eſt illicitus / vicioſus / ⁊ abuſiuus. Et ad hoc facit plures rōnes cōtra vnum alium doctorē. q̄ tenet oppoſitum ſed eas cauſa breuitatis dimitto. videat eas qui vult. 3. q. diſti. pme. ar. ij. Ad auctoritatē autēꝫ pſalmiſte ſupra inductā reſpondet. ꝙ ibi ly propter nō tenetur

F
ſolutio q̄ſtionis
Opinio grego.

cauſalit᷑ ita ꝙ retributio ſit cau ſa finalis dilectionis / vel iuſtifi cationis. ſed cõſecutiue ita ꝙ iu ſtificationes illas ſequitur eter na retributio. ⁊ ſic actũ dilectio nis dei ꝯſequitur retributio pre mij. ſed non debet fieri ꝓpter in tuitum premij ſcd̃m Bern. de di ligendo deũ. non ſine premio in quit diligitur deus. ⁊ ſi abſq; in tuitu premij diligendus ſit. Et eundem ſenſum h̄z gloſa ibidem

B ¶ Sed q: videt᷑ michi ꝙ iſte mo dꝰ dicẽdi nõ euacuat totalit᷑ dif ficultatẽ. Jdeo ꝯtra hoc ꝓbabi liter dicam aliqua. Ũn̄ p̄mitto iſtã diſtinctione. Qd̃ hec dictio ꝓpter qñq; capit᷑ conſecutiue / ⁊ tũc denotat ordinẽ ꝯſecutionis vniꝰ rei ad aliã vt cũ dr̄ p̄miũ da tur ꝓpter meritũ. Nichil eñ ali ud ſignificat᷑ niſi ꝙ poſt meritũ datur premiũ. ⁊ nõ niſi poſt me ritũ. ſicut alias patebit in mate ria de merito. Quandoq; vero capitur cauſaliter . et hoc dupl̕r q: qñq; denotat cauſalitatẽ mo tiuam ſiue efficientẽ. vt cũ dicit᷑ intellectꝰ aſſentit ꝯcluſioni pro pter euidentiã p̄miſſarũ. Quan doq; vero denotat cauſalitatem finalẽ vt cum dicitur creatura di ligenda eſt propter deum. De p̄ ma autem ſignificatione non eſt hic difficultas. Sed de alijs po no quattuor propoſitiones.

cobaſ vl. gg.

¶ Pria eſt ꝙ nulla rõnalis crea tura licite diligit deum propter aliquid aliud ab ipſo tanq; pro pter cauſam efficientẽ motiuam preciſam / aut principalem. P̄z q: in omni dilectione licita reſpe ctu dei principalis cauſa effici ens motiua debet eſſe ſũma bo nitas diuina que eſt obiectum charitatis ſicut in oĩ credulita te licita articuli fidei p̄ncipalis cauſa efficiẽs motiua nõ d3 eſſe ratio ſeu probabilitas ſ3 aucto ritas diuina q̄ p̄cipit ſic credere.

C ¶ Scd̃a ꝓpo eſt ꝙ rõnal᷑ creatu ra licite diligit deũ ꝑꝑ aliq̄d ali ud ab ipſo tãq; ꝑꝑ cãm efficiẽtẽ motiuã. nõ tñ p̄ciſaȝ aut p̄ncipa lẽ. P3. q: ſicut aliq̄s licite credit articulũ fidei ꝓpter rationẽ ſeu apparentiã aliquã mouentem. imo ſine hoc non poſſet credere (vt alias dixi) non tñ ꝓpter hoc preciſe aut principaliter d3 cre dere. vt dictũ eſt: ſic aliquis dili git deum propter bñficia ſua: et ꝓpter retributionẽ eternã tan q; propt᷑ cauſam motiuã ad di lectionem non tñ p̄cipalit᷑ aut preciſe ſed principaliter propter ip̄mmet deũ. Unde ad hoc vide tur facere auctoritas pſalmiſte p̄dicta. ⁊ ſimiliter experientia. q: videmus ꝙ doctores ⁊ p̄di catores volentes mouere fide les ad dilectionẽ dei: mouẽt ad hoc ex beneficijs creationis re demptionis. ⁊ ſaluationis. ⁊ con ſtat ꝙ audientes hmõi motiua accendunt᷑ ad maiorem dilectio nẽ dei ꝑ hoc ⁊c. ⁊ nimis eſſet du rum dicere ꝙ in hoc peccarent. Jgitur ⁊c.

D ¶ Tertia ꝓpõ eſt. ꝙ nulla rationalis creatura licite diligit deum propter aliq̄d aliud ab ipſo tanq; propter cauſam fi nalem p̄ncipalẽ ⁊ ſimpl̕r vltimã. P3 quia hoc eſt ꝑuertere ordi nem diligẽdorũ cum deus ⁊ ni chil aliud ſit ſimpl̕r vltimus fi nis. Et eſt vti fruendis / et frui vtendis q̄ eſt maxima ꝑuerſitas ſcd̃m auguſtinũ ⁊ hoc probant optime rationes ⁊ auctoritates

E predicti doctoꝛis. vt pꝫ intuenti
¶ Quarta ꝓpō eſt ꝙ rōnalis
creatura licite diligit deū ꝓpter
aliq̄d aliud ab ipo tanq̄ ꝓpter
cāz finalē. ñ tñ pncipalē / aut ſim
plicit̄ vltimā. Uñ ad declaratio
nē iſti⁹ ꝓpoſitionis in qua diffi-
cultas pncipalit̄ iacet diſtinguē
dū eſt. Qꝫ diligere deū pp aliq̄d
aliud vt puta ꝓpter a. tanq̄ pro
pter finē poteſt dupl'r intelligi.
Uno mō ꝙ tali dilectiōe diliga-
tur deus referendo ſeu oꝛdinan
do ipſum in aliud tanq̄ in finez
et tunc dico ꝙ talis dilectio eſt
illicita. ꝛ eſt vſus dei: ꝛ abuſus
vicioſus. et hoc eſt contra illum
doctoꝛē quē repꝛobat magiſter
Gregori⁹. q2 tenet ꝙ aliq̄s vſus
dei eſt licitus. hoc em̄ ſufficien-
ter repꝛobāt rōnes ei⁹. Uñ cum
deus / et nichil aliō a deo ſit ſim
pliciter vltimus finis. ꝛ tanq̄ vl
timus finis diligendus deus nō
eſt licite oꝛdinabilis in aliquid
aliud tanq̄ in finē ſiue vltimuz /
ſiue non vltimū: ideo omnis dile-
ctio qua ſic referret̄ eſſet illicita
ꝛ abuſiua. q2 eſt amoꝛ ꝯcupiſcē
tie: ꝛ non amoꝛ amicitie. omnis
aūt amoꝛ concupiſcētie preſup-
ponit amoꝛē amicitie. ita ꝙ qñ
aliquid diligit̄ amoꝛe ꝯcupiſcē-
tie eſt aliquid magis amatum
amoꝛe amicitie: ꝛ p ꝯñs omnis
amoꝛ cōcupiſcentie reſpectu dei
eſt illicit⁹. igit̄ ꝛc. Alio modo po
teſt dici vel intelligi deum diligi
ꝓpter aliq̄d aliud tanq̄ ꝓpter
finem. nō ſic q2 dilectione illa re
ferat̄ de⁹ in aliq̄d aliud tanq̄ in
finē ſꝫ q2 illa dilectio refert̄ ſeu
oꝛdinat̄ in aliq̄d aliō tanq̄ in finē
Non quidē vltimatū ſꝫ vlteri⁹
F oꝛdinatū i deū. ¶ Et tūc dico ꝙ
ſic intelligit̄ p̄dicta ꝓpō. ꝛ ſic ali
qua dilectio dei qua diligit̄ ꝓpt̄
aliō tanq̄ pp finē eſt licita ꝛ illa
non eſt vſ⁹ dei / ſꝫ fruitio lꝫ bñ ſit
vſus creature. Uerbi grā. Si q̄s
diligat deū ſup oīa ꝛ tanq̄ finem
vltimū. referēdo ſeu oꝛdinādo il
lā dilectionē i btitudinē ſeu feli
citatē ſiue eliciēdo eā ꝓpt̄ felici
citatē tanq̄ ꝓpt̄ finē nō ſimpl'r
vltimū. ſed vlteri⁹ oꝛdinatū i deū
Dico ꝙ illa dilectio ē licita. Qð
pꝫ. q2 oīs dilectio vie pōt licite
oꝛdinari in btitudinē tanq̄ in fi
nem: nō tamen ꝯſtituendo btitu
dinē tanq̄ finē vltimū: ſed vlte-
rius oꝛdinādo eā in deum ꝛ dili
gēdo eam ꝓpter deū ſumme bo
num. Nec cōtra hoc valēt rōes
vel auctoꝛitates quas magiſter
Gregoꝛius facit. ſed ſolū ꝓbant
pꝛimā ꝛ tertiā ꝓpōnes. ꝛ nichil
faciunt cōtra ſcðam / tertiaz / vel
cōtra quartam intellectā modo
pꝛedicto ſicut pꝫ ꝛc. ¶ Si autez Inſtā
dicatur ꝯtra id qð modo dictuz
eſt. ꝙ beatitudo nō eſt finis vlti-
mus ꝛc. q2 dicit phs ꝙ felicitatē
nullus eligit ꝓpter aliud. igitur
beatitudo eſt finis vltimus quo G
fruendū eſt. ¶ Ad hoc vno mo- Solu
do pōt dici ꝙ phs de dilectione
dei ꝛ btitudine impfecte loq̄tur
q2 eā ſolū vmbratice ſomniauit
Alio modo pōt dici ꝙ btitudo
ſiue felicitas tripliciť pōt ſumi.
Uno modo ꝓ obiecto beatificā
te: ꝛ ſic eſt verum qð dicit phus.
Alio modo ꝓ beatitudine nō ſic
obiectiue: ſed foꝛmaliter nos ꝑ
ficiente: ꝛ iſta eſt creatura / ꝛ dili
genda ꝓpter aliud: ſcꝫ ꝓpt̄ deū
Tertio modo pro btitudine cō-
pꝛehendente btitudinē pmo mō
dictā: ꝛ ſimiliter ſecundo modo.

et oīa ad ſtatū btitudinis ptinē
tia q̄ multa ſūt vt alias videbiť
Et ſic ſumit Aug. cū dt beatus
eſt q̄ habet q̄cquid vult.⁊ nichil
mali vult. Et ſimiliť Boeti⁹ di
cit lib.3.de cōſolatiōe proſa ſecū
da.ꝙ beatitudo eſt ſtatus oīum
bonoꝝ aggregatiōe pfectus:et
ſic loquēdo ptꝫ ꝙ beatitudo nō
eſt ꝑpter aliud diligenda:q̄a in
cludit deū: ſed ſecūdo modo in=
telligitur quod dictuꝫ ē. Et hec
de dubitatione tertia:⁊ toto ter
tio articulo. ¶ Queſtio tertia ꝑ
materia ſcđe diſtinctiōis.

A 3.q̄ſtio.

Circa ſcđaꝫ
diſtictionē huius
pmi in qua magi=
ſter oſtēdit vnita=
teꝫ dei. formo iſtā
queſtionē. ¶ Utrū nobis ſit eui
denter notū in vniuerſitate en=
tium vnū eſſe deū. ¶ Arguitur
primo ꝙ nō:q2 non eſt nobis na
turaliter cognoſcibile deum eē.
igitur q̄ſtio falſa. Ptꝫ ꝯſequētia
⁊ aňs ꝓbatur:quia noticia pro=
pria deitatis non eſt nobis na=
turaliter poſſibilis. Nā ſi ſic vľ
eſſet intuitiua vel abſtractiua a
ſufficiēti diuiſiōe. Non prima:
q̄a illa ſoluꝫ eſt ſupnaturaliter
ꝯmunicabilis nec ſcđa eo ꝙ ipa
preſupponit primā. Et ꝯfirmať
q2 de⁹ nō eſt a nobis ſenſibilis.
ergo nec naturaliter intelligibi
lis. antecedens ptꝫ. ꝯña probať:
quia omnis noſtra naturalis co
gnitio intellectiua dependet ex
ſenſitiua. vt habeť primo poſte
rioꝝ ⁊c. ¶ Secūdo q2 illud non
eſt nobis per ſe notū quod pōt
eſſe naturaleter dubium. ⁊ cui⁹
poſſumus credere oppoſitum.

Utrū ſit euidēter notū vnū deū eſſe. arguiť .i.

Argu.ij.

ſed ſic eſt de iſta ꝓpoſitiōe. De
us eſt iuxta illō. pſ. Dixit inſi=
piēs in corde ſuo nō eſt de⁹ igiť.
⁊c. Et ꝯfirmať auctoritate Aui
cēne pūo metha. dicētis. Q2 de
uꝫ eſſe nec eſt manifeſtū p ſe nec
deſperatū manifeſtari. Igiť ⁊c.
¶ Tertio q2 nō eſt nobis euidē
ter notū tm̄ vnū eſſe deū. igř nō
eſt p ſe notū aliq̄d eſſe deū. ꝯña
tenet. quia per deū nichil aliud
intelligimus q̄ vnū ens ſummū
in entibus. Igitur cū nō poſſit
eſſe niſi vnū ſummū bonū ſi eſſꝫ
per ſe notum aliq̄d eſſe deū eui
denter. ſequeretur tantū vnum
eſſe deum. quare ⁊c. Et antece=
dens probatur: q2 dicēti ꝙ ſunt
tres dij non poteſt euidenter ꝓ
bari oppoſitum plus q̄ dicenti
ꝙ ſunt tres perſone: quarū que
libet eſt deus poſſit oppoſitum
euidenter probari: quare ⁊c.
Confirmatur. quia tantum vnū
eſſe deū eſt articulus fidei. igi=
tur non eſt euidenter notuꝫ: nec
euidēter pōt probari. ꝯña tenet:
quia fides eſt argumentum re=
rum non apparētum. ad hebre.
xi. ¶ In oppoſituꝫ arguitur: q2
nobis eſt per ſe notum illud eſ=
ſe quod non poteſt cogitari non
eſſe. quia eſſe eſt de quidditate
rei: ⁊ per cōſequens non poteſt
cogitari de⁹ quin cogitetur eſſe
Confirmatur. per deum intelli=
gimus neceſſe eſſe: ſed nō poſſu=
mus cogitare neceſſe eſſe nō eē
quare ⁊c. ¶ In iſta q̄ſtione erūt
tres articuli iuxta tria argumē
ta ante oppoſitū q̄ſtionis. Pri=
mus eſt vtrū nobis ſit naturali
ter notum deum eſſe. Scđs vtrū
nobis ſit per ſe notum deum eſ
ſe. Tertius vtruꝫ nobis ſit eui=

Argu.3.

In oppo ſitum.

Deciſio q̄ſtionis.

denter notũ tm̃ vnũ deũ eẽ. Circa p̄mũ articulũ p̄ͦ videbit̃ q̄d ſit noticia ſiue cognitio. Sc̄do q̄lis noticia nobis ſit naturalit̃ poſſibilis de deo. Tertio inſtabit̃ ꝯ dicta multiplici argumento.

B

Primi articuli. prĩa po.

¶ Quãtũ igit̃ ad primũ articulum primo videndum eſt q̄d ſit noticia ſiue cognitio. Un̄ p̄t ſic deſcribi. Noticia eſt actus aliquid repreſentans potẽtie vitaliter perceptiue. Uel ſic. Noticia eſt actus vniens potentiaꝫ perceptiuam vitaliter cuꝫ obiecto. Et capio hic actũ nõ prout diſtinguitur contra habitum. ſ. pro illo quo potẽtia vitalis formaliter percipit. Unde apparet ꝙ nulla res eſt noticia niſi ſecũdũ habitudinem quaꝫ habet ad potentiã vitalem perceptiuam Ideo ad maiorem declarationẽ predicte deſcriptionis: et ad euidentiam huius materie. videñde ſunt hic tres difficultates.

Prima q̄ſtio.

Prĩa erit per quid ſiue per quam habitudinem conueniat alicui rei eſſe noticiã ſiue cognitionẽ.

Sc̄da q̄ſtio. C

Secũda vtrũ aliqua noticia poſſit alicui eẽ magis vel minꝰ noticia q̄ʒ ſit eſſentialiter perfecta.

Tertia q̄ſtio.

Tertia vtruꝫ diuina eẽntia poſſit eẽ intellectui creato formalis noticia.

Ad p̄mã q̄ſtioneꝫ.

¶ Ad primaꝫ difficultatem pono quattuor propoſitiones. ¶ Prima eſt. ꝙ nulla qualitas ſeu queuis de genere accidentis eſſentia. eſt intrinſece ⁊ eſſentialiter noticia. ꝓbatur. q: quelibet talis põt eſſe et nõ eſſe noticia. Igit̃ ⁊c. Conſequentia tenet per quid nominis. quia illud dicitur intrinſece et eſſẽtialiter tale qd̄ ſic eſt tale ꝙ non ſtat ipſũ eſſe ⁊ nõ eſſe tale. Sicut hõ intrinſece et eſſentialiter dr̃ rõnalis. q: hõ nõ põt eẽ ⁊ nõ eẽ rõalis. Añs patꝫ: q: quodcũq; accidẽs ſi eſſꝫ ſine ſubiecto. vel etiã i ſubiecto nõ vitalit̃ ꝑceptiuo ipm̃ eſſet ⁊ non eſſet noticia ⁊c. Ex hoc ꝯ̄ patꝫ ꝙ nullũ accidens eſt noticia per denominationẽ intriſecam ſed ſolum extrinſecam ⁊c.

D

¶ Secunda ꝓpoſitio eſt ꝙ nullum accidens eſt noticia alicui per hoc preciſe ꝙ ẽ ab illo cauſaliter effectiue. Probatur. quia ſtat ipſuꝫ cauſari ſeu fieri ab aliquo ⁊ ipſum non eẽ illi aut alteri noticiã. Igitur preciſe ꝑ hanc habitudinẽ nõ cõuenit ſibi eſſe noticiã. ꝯ̄ña patet. ⁊ añs apparet quia ſi deus ſolus cauſaret illud ⁊ nichil aliud. illud nõ eſſꝫ alicui noticia et ſic ex cauſalitate efficiente prime cauſe non capit ꝙ ſit noticia. et per ꝯ̄ñs nec etiã ex cauſalitate effectiua alicuius creature quia cauſalitas dei effectiua non minus poteſt dare talem denoiationẽ q̄ʒ cauſalitas effectiua create potẽtie. Item obiectum cognitum ipſã noticiã cauſat et tamen clarum eſt ꝙ non propter hoc capit ipſa noticia talem denominationeꝫ. Igitur nec preciſe ꝓpter hoc ꝙ ipſum cauſat potẽtia perceptiua ⁊c.

E

¶ Tertia propoſitio ẽ ꝙ nullũ accidẽs eſt noticia ꝑ hoc preciſe ꝙ eſt in alio formaliter inheſibile. Probatur. quia ſi tale accidens informaret ſubiectum nõ viuẽs nõ eſſꝫ noticia vt patꝫ. Igitur iſta denomiatio nõ ꝯuenit ſibi per hoc preciſe ꝙ informat aliqd̄ ſubiectũ ſeu inheret alicui ſubiecto depẽdẽdo ab eo in genere cauſe materialis ſeu

ſuũ eſſe ſibi intrīſece formaliter
cõmunicando. Itẽ nulla forma
ſuo ſubiecto formali cõmunicat
per informationẽ intrinſecã pre
ciſe illud qđ nõ hꝫ in ſe intrinſe-
ce ſed nulla forma hꝫ in ſe intrin
ſece vt ſit noticia. igit̃ nulla ta-
lis per informationẽ intrinſecã
ꝓciſe cõmunicat ſuo ſubiecto ꝙ
ſit cognoſcẽs ⁊ ꝑ ꝯñs nec ꝑ hoc
ꝯuenit ſibi vt ſit noticia ſiue co
gnitio Minor pꝫ ex ꝯ̃ria ꝓpõne
Maior aũt apparet ꝑ qđ nõis i
formatiõis intrinſece. Nã ꝑ in-
formare intrinſece non intelligo
aliđ niſi cõicare alicui cõcretiue
illud qđ aliqđ cõtinet abſtracti
ue ſicut aĩa q̃ ẽ abſtractiue vita
cõmunicat corpori ꝙ ſit viuẽs.

A ¶ Quarta ꝓpoſitio eſt ꝙ qđli-
bet accidẽs qđ eſt noticia ꝑ hoc
eſt noticia ꝓciſe ꝙ ẽ a potẽtia vi
taliter perceptiua effectiue ⁊ eſt
in ea informatiue. Probatur qꝛ
licet nullũ iſtorũ preciſe ſuffici-
at vt ſatis patet per ꝓdicta / tñ
vtrũqꝫ ſimul requiritur / ⁊ ſuffi-
cit vt aliquod accidens ſit noti
cia. igitur ꝯña pꝫ. Sed ad decla
rationẽ añtis pono quattuor ꝓ
B poſitiões. ¶ Prima ẽ ꝙ ad hoc
ꝙ accidens ſit noticia non ſuffi
cit / ſed bene requiritur ꝙ ſit ef-
fectiue a potentia vitaliter per-
ceptiua. Patet. ꝙ eñ hoc nõ ſuf
ficit apparet ſatis ex ſecũda ꝓ-
poſitiõe principali. Itẽ ad hoc
ꝙ aliquid ſit noticia requirit̃ ꝙ
ſit in potẽtia vitaliter ꝑceptiua
aliter oporteret dicere ꝙ eſſet
poſſibile ꝙ aliquod accidens
exiſtens in aere et nõ exiſtens in
intellectu eſſet ipſi intellectui
noticia quod eſt abſurdũ. Igit̃
ſequitur ꝙ ad hoc ꝙ accidens
ſit noticia nõ ſufficit. ſꝫ bñ reqri
tur ꝙ ſit effectiue a potẽtia vi-
taliter perceptiua. nã ſi eſſet ab
ea / ⁊ nõ in ea nõ eẽt noticia. Sꝫ
qđ hoc requirat̃ ꝑſuaderi põt
ſed nõ demõſtrari Uñ arguo ſic
qꝛ ſi nõ ⁊c. ſequit̃ ꝙ lapis vł ali
ud qđlibꝫ obiectũ ſufficiẽter ꝓ-
ſentatum intellectui poſſet ſibi
eſſe noticia de ſeipõ. ita bene ſi-
cut qualitas producta in intel-
lectu ab obiecto. hoc autẽ videt̃
abſurdũ. ſed ꝯña patet. qꝛ non
apparet ratio de vno magis q̃
de alio niſi quia tale obiectum
licet ſit ꝓ̃ſens intellectui tñ nec
eſt nec eſſe poteſt ſibi cognitio.
qꝛ non poteſt eſſe effectiue ab
eo. non ſic autẽ eſt de ipſa noti-
cia. Si vero dicatur ꝙ alia eſt Inſtãtia
ratio ſcꝫ quia tale obiectum nõ
poteſt informare talem intelle-
ctũ ſicut poteſt ipſa noticia. ita
ꝙ diceretur ꝙ noticia eſt noti-
cia per hoc ꝙ ipſa eſt ſic ſuffici-
enter preſens potentie ꝑcepti-
ue ꝙ ipſa informat ipſam. aut
ꝓpter hoc ꝙ ipſa formaliter a-
ctuat ſubiectum vitale et nõ qꝛ
eſt ab eo effectiue. Sicut cũ ha-
bemus oculos apertos ⁊ albe-
do eſt in ꝓſpectu noſtro nõ eſt
poſſibile quin videamus albe-
dinem et hoc non eſt niſi qꝛ po-
tentia vitaliter perceptiua eſt
informata viſione igitur. ¶ Ad
hoc dico ꝙ habitudo informa- Solutio
tionis ſiue cauſalitatis formal̃
ad hoc non ſufficit ſed requirit̃
habitudo cauſalitatis effectiue
Uñ q̃uis nõ eſſet poſſibile rem
talem informare potentiam ꝑ-
ceptiuam et ipſam non eſſe ſibi
notitiã. non tamẽ ſequit̃ ꝙ iſtã
denoĩationẽ capiat preciſe per

hoc ꝙ informat talē potētiā ſed
ſimul ꝑ aliā inſepabil'r ꝯcurrēs
q̄n talis res talē potētiā infor-
mat. Sicut lꝫ nō ſit poſſibil'e for-
mam aliq̄d ſubiectū actuare q̄n
ſubiectū ſit effect⁹ talis forme i
genere cauſe formalis. nō tñ ſe-
quit' ꝙ illud ſubiectū ſit effect⁹
talis forme in genere cauſe effi-
cientis. ſed ſolum effect⁹ forma-
lis vel forte nullo modo eſt ei⁹
effectus ſecundū illos qui po-
nunt ꝙ ſubiectū formale nō ef-
fectus formalis ipſius forme ſꝫ
totū ꝯpoſitū. Igitur ꝛc. Sic er-
go poteſt dici probabiliter licꝫ
hoc nō poſſit probari euidēter.
Unde alia opinio videtur val-
de probabilis. ſed tñ iſta ꝓbabi-
lior et magis conſona doctrine
peripatheticoꝝ. quia cum intel-
ligere ſiue cognoſcere ſit perfe-
ctionis. iſta perfectio eſt magis
attribuenda potentie ꝑceptiue
ſm rationem efficiētis ſiue agē-
tis: q̄ȝ ſm rōnē ſubiecti ſiue pa-
tientis cum ceteris paribus ꝑ-
fectius ſit agere q̄ȝ pati. et effi-
cere q̄ȝ informari. Igitur ꝛc.

D ¶ Secūda ꝓpoſitio ē. ꝙ ad hoc
ꝙ accidens ſit noticia non ſuffi-
cit ſed bene requiritur ꝙ ſit in-
formatiue in potentia vitaliter
perceptiua. pꝫ ꝙ enī hoc nō ſuf-
ficit apparet ſatis ex tertia pro-
poſitione ꝓncipali ꝛ ex imedia-
te dictis. Sed ꝙ requirat' pſua-
deri pōt q: vt iam dictum eſt ad
hoc q̄d aliquod accidens ſit ali-
cui potētie ꝑceptiue noticia. nō
ſufficit ꝙ ſit ab ea niſi etiā ſit in
ea. Igit' ꝛc. Si v'o dicat' ꝙ ſuffi-

Inſtātia cit ꝙ ſit ab ea ꝛ etiā ſit in ea per
inexiſtētiā ſeu coexiſtētiā ꝛ non
req̄rit' ꝙ ſit in ea ꝑ informatio-
nem intrinſecā. Ad hoc dico ꝙ
nō ſufficit. ꝛ q̄uis hoc nō poſſet
euidēter ꝓbari. pōt tñ ꝓbabil'r
cōcludi. Uñ arguo ſic. Pono ꝙ
ſūt duo angeli ſiue duo itellect⁹
localiter ſepati. ſ. a. ꝛ. b. ꝛ videat
vn⁹ aliū. ita ꝙ a. agat viſionem
ſeu cognitionē ſui in. b. tūc cer-
tum eſt ꝙ illa viſio nō eſt ipi a.
cognitio q̄uis ſit ab eo Si ergo
de⁹ ponere. a. ꝛ. b. in eodē loco
nō tñ ſequit' ꝓpt' hoc ꝙ illa viſio
eēt ipi. a. cognitio magꝫ q̄ȝ ante
Igit' ad hoc ꝙ ipa ſit ſibi cogni-
tio: nō ſufficit ꝙ ſit ab eo ꝛ ꝙ ſit
in eo ꝑ talē coexiſtētiā ſed req̄ri-
tur ꝙ ſit in eo ꝑ informationem
intrinſecā. ¶ Tertia ꝓpō eſt ꝙ E
ad hoc ꝙ accidēs ſit noticia nō
ſufficit nec requirit' ꝙ ſit inheſi-
ue in potētia vitalit' ꝑceptiua.
Pꝫ ꝙ enī hoc nō ſufficiat appet
ex ꝓdictꝫ ꝛc. Sꝫ q̄d nō requirat'
pſuadeo. Pro q̄ ſciēdū ē ꝙ drīa
ē inter iexiſtere informare. ꝛ in-
herere. vñ lꝫ ꝯueniāt ꝑ eē in: dif-
ferūt tñ q: nō oē q̄d iexiſtit ali-
cui iformat illd̄ Sicut pꝫ de deo
q̄ inexiſtit cuilꝫ rei ꝛ tñ nl'lā ifor-
mat. Silr nō oē q̄d iformat ihe-
ret ſicut pꝫ de intellectu hūano
q̄ informat corp⁹ ꝛc. ꝛ tñ nō ihe-
ret ei q: inherere vltra informa-
re req̄rit' ꝙ illd̄ q̄d iheret alicui
ſubiecto depēdeat ab ipo i gñe
cauſe material' ſic aūt nō ē de in-
tellectu cū nō ſit educt⁹ de potē-
tia materie ſed creat⁹. Sꝫ d̄ hoc
alias in materia de creatiōe. et
cauſalitate formali ꝛ materiali
dicet'. Dico igit' ꝙ ad hoc ꝙ ali-
quod accidens ſit alicui intelle-
ctui noticia non requiritur ꝙ
educatur de potentia ſubiecti
ſeu ꝙ educatur vel dependeat

a ſubiecto cauſalitate materia-
li. Nã ſi tale ſit a potẽtia intelle-
ctiua effectiue/ et ſit in ea infor-
matiue. hoc ſufficit. Si ꝟo dica-
tur ꝙ nõ ẽ poſſibile. qꝛ eo ipſo ꝙ
aliqđ accidẽs eſt ab itellectu ef-
fectiue. et eſt in eo informatiue.
ſequit ꝙ eſt in eo ſic ꝙ reducit
de potẽtia ipſiꝰ ſubiecti/ ⁊ depẽ-
det ab eo propria cãlitate mate-
riali. ⁊ ꝑ ↄ̃ñs inheſiue. Aliter ſe-
quitur ꝙ intellectꝰ poſſet crea-
A re ⁊c. ¶ Ad hoc dico. ꝙ non ha-
Solutio. beo ꝓ incõueníenti ꝙ itellectꝰ/
ſeu alia creatura poſſit creare
iſto modo. Quod qualit ſit ve-
rum declarabo in quarto libro
⁊c. ¶ Quarta propoſitio eſt ꝙ
ad hoc ꝙ accidẽs ſit noticia ſuf-
ficit ⁊ requirit qđ ſit a potentia
vitaliter ꝑceptiua cauſalit effe-
ctiue et in ea ſeꝛmaliter intrinſe-
ce. Patet ex ꝑdictis. et ex his pa-
tet quarta propoſitio principa-
lis. ¶ Ex predictis ſequẽtur ali-
qua. ¶ Primo ſequitur contra
B vnũ doctoꝛem ꝙ omne accidẽs
quod eſt noticia capit vt ſit no-
ticia per habitudinem propꝛie
cauſalẽ et ꝓꝑe effectualẽ ad po-
tentiam vitalem. Patet ex dictꝭ
quia capit ꝑ hoc ꝙ eſt ipſi potẽ-
tie vitaliter ꝑceptiue cauſe for-
malis. et eſt effectus ipſiꝰ vt cau-
ſe efficiẽtis vel agẽtis ⁊c. Scđo
ſequit cõtra eũdẽ ꝙ nullũ acci-
dens põt eẽ noticia ꝑ aliquã ha-
bitudinẽ ad potẽtiã vitalẽ aliã
ꝙ̃ per cauſalem et effectualem.
Patet. quia non eſt imaginabi-
lis alia habitudo ⁊c. Unde licet
doctoꝛ tenens oppoſitum dicat
ꝙ noticia non capit hanc deno-
minationem ꝑ hoc ꝙ intellectꝰ
efficit eam/ et quod informat eã

ſed per hoc ꝙ vitaliter immutat
intellectum tñ non efficacit pro-
bat (vt pꝫ ex dictis) nec ſufficien-
ter explicat qualis ſit iſta habi-
tudo ſeu qđ eſt vitalit immuta-
re nec videt hoc explicabile niſi
tenendo viam ꝑdictam ⁊c. Igit
⁊c. Tertio ſequit ꝙ deus nõ po-
teſt ſe ſolo in intellectu creato a-
liquam cognitionẽ/ vel volitio-
nem cauſare ipſo non communi-
cante vel coagẽte. De cognitio-
ne patet ex predictis. ſed de vo-
litione patet per ſimile quia nõ
videtur ratio diuerſitatis ⁊c.
¶ Quarto ſequitur ꝙ hoc non
obſtante omnem cognitionem/
vel volitionem poteſt deus cau-
ſare. ipſo intellectu creato non
cogente. Patet Quia quicquid
deus poteſt cauſare cum cauſa
ſecunda poteſt ſe ſolo ⁊c. Uerũ
eſt tamen quod tũc talis res nõ
eſſet cognitio/ vel volitio ⁊c. Ex-
emplum Oẽm actum meritoriũ
põt deꝰ ꝓducere ſine creatura
ↄcurrente ⁊c. ſꝫ tunc talis actus
non eẽt meritoꝛius ⁊c. ¶ Ex his
ergo patet quid ſit cognitio et
ꝑ quã habitudinẽ ↄueniat ſibi
hec denomiatio. hec de pͥma ⁊c.
¶ Ad ſecũdam difficultatẽ etiã ¶ C
pono aliq̃s ꝓpoſitiões. ¶ Pͥa Solutio
ꝙ omnis noticia ſeipſa eſt ſimilis q̃ſtionis.
obiecto ab ea diſtincto ⁊ ꝑ ipſaꝫ
cognito. Patet. quia niſi eſſet ſi-
milis non plus repꝛẽſentaret vnũ
obiectũ ipſi potẽtie ꝙ̃ aliđ qđ ẽ
falſũ vt pꝫ. Qꝫ ſeipſa ſit ſimilis
obiecto apparet qꝛ alias ipſa nõ
repreſentaret directe ⁊ imedia-
te ipſm obiectũ imo magis illud
ꝑ quod eſſet ſimilis obiecto qđ
ſupponit eſſe falſum. Scđa ꝓ-
poſitio ẽ ꝙ lꝫ aliq̃ noticia ſeipſa

ſeu ſua ꝑfectione intrinſeca ſit magis ſilis vni obiecto q̄ȝ alia tn̄ noticia ⁊ obiectū nō pn̄t eſſe magis vel minus ſeip̄is ſimilia q̄ȝ de facto ſūt dū exiſtunt ī rerū natura. Prima pars pȝ q2 noticia ꝓpria ⁊ intuitiua alicuiꝰ obiecti ē magis ſimilis obiecto q̄ȝ ꝯ̄ḡnalis ⁊ abſtractiua. Sc̄da ꝑs pȝ de ſe. q2 nulla duo entia ſeipſis ſimilia pn̄t eſſe magis vł minus ſimilia ſeipſis q̄ȝ de facto ſint ſicut nō poſſunt eſſe maioris vel minoris ꝑfectiōis eſſentialis q̄ȝ de facto ſint. Tertia ꝓpoſitio eſt q̄ nulla noticia pōt eſſe magis de aliq̄ noticia: q̄ȝ ip̄a ſit illi obiecto ſeipſa ſimilis dū obiectū ē vel foret ſimilis ſi obiectum eſſet. ⁊ ſic nō pōt magis eſſe de aliquo noticia q̄ȝ ipſa ſit intrinſece ⁊ eſſentialiter ꝑfecta. Patet clare ex p̄dictis.

D ¶ Quarta ꝓpoſitio eſt q̄ noticia poteſt minus eſſe de aliquo noticia. q̄ȝ ip̄a ſit ſeipſa ſiue ꝑ ſuā eſſentiaȝ ſimilis ſuo obiecto. ⁊ ſic poteſt minus eſſe noticia q̄ȝ ſit quidditatiue perfecta. Patet q2 aliqua noticia alicui itellectui pōt eſſe ita magna q̄ alteri nō poſſet eē aliqualiter magna ⁊ tamē vtriq; poteſt eſſe noticia. Igitur ⁊c. Conſequētia ptȝ ⁊ antecedens apparet. q2 aliqua noticia intellectui angelico pōt eſſe ita magna q̄ intellectui humano non poſſet equaliter eſſe magna cuȝ ipſe ſit minoris capacitatis vitalis. ⁊ tamen illa vtriq; poteſt eſſe noticia. q2 de facto noticia ē vni ⁊ poſſet alteri applicare in omnino ſimili habitudine. igit̄. ⁊c.

inſtātia. ¶ Si vero dicat̄ q̄ illa noticia minori intellectui nō poſſit eſſe noticia ſed bene maiori.

¶ Contra hoc arguit̄. q2 ſequit̄ q̄ aliqua viſio dei etiam creata eſſet vel eē poſſet ita magna q̄ aīa xp̄i non poſſet videre ꝑ eam etiā ſub quocūq; gradu. ⁊ tn̄ angelus ſupior bn̄ poſſet qd̄ videtur abſurdū ⁊c. Cōfirmat̄ q2 excellēs intelligibile nō corrūpit intellectū. igit̄ ꝑ quācūq; cognitionē q̄ȝtūcūq; ꝑfectā pōt intellectus cognoſcere q̄ȝtumcūq; ſit parue capacitatis q̄ȝuis nō cognoſcat ꝑ eā ſcd̄m totā latitudinē illiꝰ ſȝ ſm̄ capacitatē ſuā ⁊c.

¶ Sed cōtra illud qd̄ dictū eſt: qd̄ ſupponit tota iſta imaginatio inſtatur. ꝓbando q̄ aliqua ſit noticia q̄ nō eſt ſimilis obiecto. q2 aliqua ē noticia p̄ciſe ad placitū vel ꝑ ſolā inſtitutionē voluntariā repreſentās aliquod obiectū. Igit̄ ⁊c. ꝯn̄a ptȝ. q2 non videt̄ q̄ per liberā impoſitionē illud qd̄ nō eſt ſimile obiecto fiat ſibi ſimile. Et antecedens apparet de ꝯceptu huiꝰ vocis homo qui licet rep̄ſentet naturaliter iſtā vocē homo ad placituȝ tamen rep̄ſentat. Sortē ⁊ platonem ⁊ oēs hoīes quibus nō eſt ſimilis.

¶ Ad hoc dimiſſis aliis modis dicēdi. Reſpōdeo breuit̄ q̄ conceptus huiꝰ vocis homo proprie loquēdo non eſt noticia hoīs nec rep̄ſentat hoīem ſed ꝑ cōſuetudinē eſt quedā colligantia ſeu mutua cōcomitantia inter ꝯceptū naturalē hoīs ⁊ ꝯceptū huiꝰ vocis hō ꝓpter quam vno ꝯceptu moto ꝑ obiectū ſuū ſcȝ quādo audit̄ iſta vox homo ſtatim mouet̄ alius conceptus ſiue ſpecies naturalis hoīs. ⁊ ſic obiectū eiꝰ cognoſcitur. non

quidaʒ p̄ speciē illi⁹ vocis: sed p̄
ꝓpriā speciē. Et ꝙ ita sit p3 q:
si deperderet̄ species naturalis
A hois. iā spēs illi⁹ vocis hō nullo
Solutio 3. q̄stiōis. mō repn̄tentaret hoēm ⁊c. ¶ Ad
tertiā difficultatem pono aliq̄s
ꝓpositiōes. Prima ē ꝙ nō ē ita
de facto ꝙ diuina essētia sit itel
lectui creato formalis noticia.
Patet p̄ extrauagantē. dn̄i be-
nedicti ⁊c. Secunda ē ꝙ nō ē ita
de facto ꝙ deus vel sp̄ussanct⁹
sit volūtati create charitas for-
malis siue dilectio. Sequit̄ ex
p̄ma p̄ sile. ⁊ in hoc non tenet
mag̃r a doctorib⁹ ⁊c. ¶ Tertia
est ꝙ nō ē possibile ꝙ diuina es-
sentia sit formalis noticia intel
lectui creato vel volūtati crea-
te formalis dilectio. Et hoc ē cō
tra vnū doctorē q̄ tenet opposi
tuʒ. Etiā p3 q: cuʒ nō sit de fctō
(vt dictuʒ est) si eēt possibile ita
eē. sequit̄ ꝙ aīa xp̄i pfecti⁹ pos-
set cognoscere ⁊ diligere deū q̄
faciat de facto ⁊ pfectius posset
beatificari q̄ de facto sit. Cōse
quēs est absurdū ⁊c. et ꝯn̄a p3
q: pfecti⁹ eēt diligere et cogno-
scere et btificari p̄ diuinā essen-
tiā formaliter: q̄ p̄ aliquā crea-
turā informantē accidētalit̄ ⁊c.
B ¶ Quarta est. Q: non ē nobis
euidēs vel euident̄ demōstrabi-
le eē ipossibile ꝙ diuina essētia
sit formalis noticia intellectui
creato: vl' volūtati create forma
lis dilectio. Patet. q: licet dictū
sit ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d accidēs sit
noticia requirit̄ ꝙ sit effectiue
a potentia vitaliter ꝯceptiua: ⁊
ꝙ sit sibi forma. tamen hoc nō ē
euidēs imo bene dici ꝙ opposi
tū est ꝓbabile. Itē supposito ꝙ
hec habitudo requireretur ad
hoc ꝙ aliqua res creata esset a-
licui noticia videt̄ ꝓbabile: tn̄ p̄
hoc nō habet̄ ꝙ ita sit de noti-
cia increata. Sicut q̄uis sit ꝓ-
babile. ꝙ nulla potētia ꝯcepti-
ua creata possit cognoscere se-
ipsam aut aliquā rē aliā p̄ suam
essentiā: tn̄ ꝓpter hoc nō negat̄
quin diuina potentia ꝯceptiua
hoc possit ⁊c. Igit̄. Si ergo ali
quis dicat sicut tenet q̄daʒ do-
ctor. Q: ad hoc ꝙ diuina es-
sentia sit noticia itellectui crea-
to nō requirit̄ intrinseca infor-
matio ipsi⁹ potentie cognoscen
tis: nec affectiua ꝓductio ipsi⁹
noticie. s3 sufficit ꝙ sit pn̄s potē
tie cognitiue tanq̄ spēs cognō
scibilis ipsam potētiā vitaliter
imutans. ⁊ ꝙ diuina essentia ab
solute pōt se hēre in tali habitu
dine ⁊c. non video ꝙ hoc possit
euident̄ improbari. s3 oppositū
apparet ꝓbabilius ꝓpter dicta
Et hec de primo primi articuli.
¶ His p̄missis videduʒ est qua-
lis noticia sit nobis naturaliter
possibilis de deo. Circa q̄d p̄- C Primi articuli secūda ps
mittā tres distinctiōes. deinde
ponā tres ꝯclusiones. Prima di
stinctio est. Q: noticiaʒ nobis
possibiliuʒ quedā est sensualis.
alia intellectualis. Uoco auteʒ
sensualē oēm noticiaʒ ad quam
causandā p̄ se concurrit virtus
aliqua sensitiua. aut aliq̄d exi-
stēs in ipsa. Intellectualē vero
voco oēm noticiā itellect⁹. siue
ois noticia sensualis hoīs sit
intellectualis siue non. de q̄ alit̄
et aliter eēt dicenduʒ secundum
aliā et aliaʒ opinionē de distin-
ctione et idētitate potentiaruʒ
anime: sed de hoc alias. Harum
autem noticiarum tā s3 sensua

lis.

liſi. ꝙ intellectualiū quedā eſt ſimplex ⁊ incōplexa. alia vero cōplexa. Cōplexarū aūt alia diſtans vt ꝓpoſitio vera aut falſa. Alia indiſtās. vt oratio q̄ nec eſt vera nec falſa. loquēdo de veritate cui opponitur falſitas.

Qualiť autē debet intelligi iſta cōplexio in oratiōe mētali alibi

D declaraui. ¶ Sʒ ꝙ noticia ſenſualis poſſit eē cōplexa ſicut et intellectualis pʒ: q: aīalia bruta in quib⁹ nō eſt noticia intellectualis hñt aliquā noticiā cōplexā de ſenſibilib⁹: qđ apparet: quia aliquā videm⁹ vnū brutū apprehēdere aliqđ ſenſibile ſicut panē ⁊ moueri ad ipſū. aliquando vero apprehēdere idē ⁊ non moueri ad illud. ergo mot⁹ iſte cū ſit ꝑ appetitū naturalem et talis appetit⁹ q: ſequiť apprehēſionē preſupponit ꝓter ſimplicē apprehenſionē rei ſenſibilis noticiā complexam. q: iudicat talē rem eſſe ſibi vtilem ⁊ bonā. Ad hoc eſt etiā experientia multiplex ⁊ ſpecialiter de canib⁹ venaticis. Et ꝓ hoc eſt auctoritas Auicēne. vi. naturaliū parte. iiij ca. primo vbi probat in brutis eſſe ſenſum communem. Uidemus etiam quedā bruta eſſe diſciplinabilia. diſciplina vero nō fit ſine complexa noticia. nec valet ratio quam facit Adam dicens ꝙ ſecundum hoc in talib⁹ brutis eſſet intellectus practic⁹. ⁊ deberent talia vocari rationabilia. hoc enim non ſequitur loquendo ad ſenſum in quo dicimus hominem eē rationalem ⁊ habere intellectum practicū: q: homo nō tantū habet ſingularia iudicia: ſed etiā vniuerſalia nec tantū circa ſenſibilia ratiocinaŕ. ſimiliť intellect⁹ practic⁹ nō ſolū ex ſingularib⁹: ſʒ ex altera vniuerſali q̄ñq; cōſiliaŕ. Et ꝓpter hāc differentiam ⁊ multas alias illa ꝯña nō valet. Si tamē quis vellet vocare illa rationabilia / noīa ſūt ad placitū ⁊ i pura obediētia. ſic etiā vn⁹ ali⁹ volens vocare oīa cognoſcētia rationabilia. poſſet negare a brutis oēm cognitionē etiā ſimplicē ⁊ inferre: q: alias ipā eſſent rationabilia. quare ⁊c. De noticia autē ſenſuali ſiue ſimplici ſiue complexa: nō plura dico: q: magis ſpectat ad naturales phōs et medicos. et q: ſatis notum eſt ꝙ talis nō eſt nobis naturaliter poſſibilis de deo. ideo de intelligibili dicendū eſt hic ⁊c. ¶ Secunda diſtinctio eſt ꝙ duplex ē noticia incomplexa nobis poſſibilis. quarum vna ſolet vocari abſtractiua. alia intuitiua. E

Dupliciter autem poteſt accipi noticia abſtractiua. Uno modo q: eſt reſpectu alicuius abſtracti a multis ſingularibus. et ſic cognitio abſtractiua non eſt aliđ ꝙ cognitio alicui⁹ vniuerſalis abſtrahibilis a multis ſingularib⁹. Aliter accipiť cognitio abſtractiua ſcđm qđ abſtrahit ab exiſtentia et nō exiſtentia et ab aliis cōditionib⁹ que cōtingenter accidunt rei vel predicantur de re. nō ꝙ aliquid cognoſcaŕ ꝑ noticiā intuitiuā qđ nō cognoſcatur ꝑ abſtractiuam. ſed idem totaliter ⁊ ſub omni eadē rōne cognoſcitur per vtrāq;. ſed diſtinguuntur per iſtū modū: q: noticia intuitiua rei eſt talis noticia virtute cuius poteſt ſciri

vtrum res ſit vel nō ſit. ita ꝙ ſi
res ſit ꝟtute ei⁹ ſtatim cogſcit̄
euidēter rem eē: ⁊ ſiliter ſi eſſet
talis noticia ꝑ diuinā potentiā
ꝯſeruata de re nō exiſtēte virtu-
te illi⁹ noticie euidēter cogſcere
tur rē nō eē niſi forte hoc impe-
diat̄ ꝓpt̄ impfectionē ipſi⁹ no-
ticie. Nā aliqñ ꝓpt̄ iperfectio-
nē ipſius noticie intuitiue ſcʒ q̄z
eſt valde remiſſa et obſcura vel
ꝓpt̄ alia ipedimēta ex pte obie-
cti/vel medij/ vl' alteri⁹ pōt ꝯtin
gere ꝙ vel nulle/vel pauce ꝟita
tes ꝯtingētes de re ſic intuitiue
cognita poſſūt cogſci. ſed quan
do ē ſufficiēter pfecta/ꝟtute ei⁹
poteſt euidēter cognoſci exiſtē-
tia vel nō exiſtētia rei vt dictuʒ
ē. Similiter quando alique res
intuitiue cogſcuntur quaꝝ vna
inheret alteri vel vna diſtat lo-
co ab altera: vl' alio modo ſe hʒ
ad alterā ſtatim virtute ill⁹ no-
ticie incōplexe ſcitur ſi res inhe
ret vel non: ſi diſtat vel nō. et ſic
de alijs veritatib⁹ cōtingentib⁹
⁊ vniuerſaliter oīs noticia incō
plexa virtute cui⁹ poteſt euidē-
ter cognoſci aliqua veritas con
tingens maxime de pſenti ē no-
A ticia intuitiua. ¶ Noticia autē
abſtractiua eſt illa virtute cui⁹
de re exiſtenti non pōt ſciri eui-
denter vtrū ſit vel nō ſit. Et per
iſtuʒ modū noticia abſtractiua
abſtrahit ab exiſtentia ⁊ nō exi
ſtentia. q̄z nec per ipſum poteſt
euidēter ſciri de re exiſtente qꝺ
exiſtit. nec de nō exiſtēte qꝺ non
exiſtit per oppoſitū ad noticiaʒ
intuitiuā. Similiter ꝑ noticiaʒ
abſtractiuā nulla veritas con-
tingēs maxime de pſenti poteſt
euidenter cognoſci: ſicut de fa-
cto ptʒ: ⁊ albedo ei⁹ in abſentia
ſortis noticia abſtractiua incō-
plexa. ꝟtute illius noticie nō pt̄
ſciri ꝙ ſortes ē nec ꝙ non eſt nec
ꝙ eſt albus nec ꝙ nō eſt albus.
nec ꝙ diſtat a tali loco vel nō ⁊
ſic de alijs ꝟitatib⁹ ꝯtingentib⁹
⁊ tñ cōſtat ꝙ iſte ꝟitates poſſūt
euidēter cognoſci. oīs aūt noti-
cia cōplexa vltimate reducit̄ ad
noticiā incomplexā terminoꝝ.
Igit̄ illa noticia incōplexa ꝟtu
tu cui⁹ poſſūt ille ꝟitates euidē
ter cognoſci erit noticia intuiti
ua et iſta eſt noticia a qua inci-
pit noticia experimētalis. quia
vniuerſaliter ille qui poteſt ac-
cipere experimentum de aliqua
veritate ꝯtingente et mediante
illa de aliqua veritate neceſſa-
ria habet aliquā noticiā incom
plexam de aliqua termino quā
nō habet ille qui non poteſt ſic
experiri. Et ideo ſicut ſecundū
philoſophum primo methaph.
et ſecundo poſteriorum. ſciētia
iſtorum ſenſibilium que accipi
tur per experientiam incipit a
ſenſu. id eſt a noticia ſenſitiua
intuitiua iſtorum ſenſibilium.
ita vniuerſaliter noticia ſcien-
tifica ipſorum pure intelligibi-
lium accepta per experientiam
incipit a noticia intuitiua intel
lectiua ipſorum intelligibilium
¶ Ex iſtis ſequūtur alique pro- Vide ppōs cor relarias
poſitiones. Prima eſt ꝙ noticia
intuitiua ⁊ abſtractiua non dif
ferunt per obiecta. ſcilicet quia
abſtractiua poteſt eſſe indiffe-
renter exiſtentis et non exiſten-
tis preſentis et non preſentis. in
tuitiua tantū exiſtentis ⁊ pſen-
tis realiter. ſicut mlti imaginā-
tur. ſiue q̄z abſtractiua nō attin

git obiectū in ſe ſub pfecta rōne
ſed tm̄ in quadā ſilitudine dimi
nuta. intuitiua aūt attingit ob-
iectū in ſe ⁊ ſub pfecta rōne. vt
dt vnus doctor. ¶ Primū patꝫ
q: obiectū inquātū terminans
aliquā noticiā hꝫ reſpectu illi⁹
rōnē cauſe aut nō. Si ſic cū non
poſſit habere rōnē niſi cauſe ef-
ficientis. vt pꝫ. ſequit̄ ꝙ illa no-
ticia pōt fieri ſine illo obiecto.
q: q̇cq̇d de⁹ pōt p cauſā efficien
tem mediā pōt immediate ſe ſo-
lo. Si nō arguit̄ ſic. oīs effect⁹
ſufficiēter depēdet ex ſuis cau-
ſis. ita ꝙ illis poſitis oīb⁹ alijs
circūſcriptꝫ pōt ſufficiēter poni
effect⁹. Igitur ſi obiectum noti
cie intuitiue inquātū terminās
non habet rationē cauſe reſpe-
ctu illius ſi tale obiectū inquā-
tum terminans ſimpl'r deſtrua
tur ſm oēm exiſtentiam ſui rea-
lem poteſt adhuc poni ipſa no-
ticia intuitiua et p ꝯſequens ip
ſa ſm ſe et neceſſario non pl⁹ eſt
exiſtentis ꝙ̄ non exiſtentis pre-
ſentis ꝙ̄ non pn̄tis ⁊c. ¶ Scd̄m
ptꝫ. q: idē totaliter ⁊ ſub eadem
ratiōe a parte obiecti ē obiectū
intuitiue ⁊ abſtractiue: nec pōt
aliquid cognoſci intuitiue quin
C poſſit cogn̄ſci abſtractiue. ¶ Se
cūda ꝓpoſitio ē ꝙ noticia intui
tiua ⁊ abſtractiua nō differūt p
ratiōes motiuas formales ſiue
p quaſcūꝗ ſuas cauſas. ſ. q̇a in
cognitione intuitiua res in pro
pria exiſtentia eſt motiua per ſe
obiectiue ⁊ in cognitiōe abſtra
ctiua eſt aliquid motiuū in quo
res hꝫ eſſe cogn̄ſcibile ſicut dicit
idem doctor. ſiue q: in ipa intui
tiua obiectū mouet vt pn̄s in
ꝓpria exiſtētia. In abſtractiua

vero obiectū mouet vt pn̄s in
aliquo ipꝫ repn̄tare ſicut ponit
idē. Pꝫ totū. q: ſicut iā tactū eſt
de⁹ per idē totaliter pōt cauſa-
re vtrāꝗ noticiā nec requiritur
ſimpl'r ꝙ res moueat in ꝓpria
exiſtentia. etiā obiectiue. nec ꝙ
ſit pn̄s ⁊c. Uerū ē tn̄ ꝙ naturali
ter noticia intuitiua nō pōt eſſe
ſine exiſtētia rei q̄ eſt vere cauſa
efficiens ei⁹ mediata vel imedia
ta. Abſtractiua aūt pōt eſſe na-
turaliter ipa re nota ſimpl'r de-
ſtructa. Sꝫ tn̄ p hoc nō differūt
formaliter iſte noticie. ſꝫ ſeipſis
differūt. ¶ Pro cui⁹ maiori de- D
claratiōe ſit hec tertia ꝓpoſitio
ꝙ noticia intuitiua tā ſenſitiua
ꝙ̄ intellectiua pōt ſimpl'r ⁊ ab-
ſolute eē ⁊ de re nō exiſtēte. pro-
bat̄ aliter ꝙ̄ prius q: oīs res ab
ſoluta diſticta loco ⁊ ſubiecto ab
alia re abſoluta. pōt p diuinam
potētiā abſolutā exiſtere ſine il
la. Nō eīn videt̄ veriſile ꝙ ſi de
us vult deſtruere vnā rē abſolu
tam exiſtētē in celo ꝙ neceſſitat̄
deſtruere vnā aliā exiſtentē in
terra. Sed viſio intuitiua tā ſen
ſitiua ꝙ̄ intellectiua eſt res ab-
ſoluta diſtincta loco ⁊ ſubiecto
a ſuo obiecto ſicut ſi videā intui
tiue ſtellam in celo. ergo iſta vi-
ſio poteſt manere ſtella deſtru-
cta. Confirmat̄. q: deus hꝫ noti
ciam intuitiuā oīm ſiue ſint/ ſi-
ue nō ſint. ⁊ ita euidēter cogno-
ſcit res non eſſe q̄ non ſunt/ ſicut
res eē q̄ ſūt. Igit̄ ⁊c. ¶ Quarta E
propoſitio eſt. ꝙ intellectus no
ſter p ſtatu iſto intuitiue cogno
ſcit etiam aliqua intelligibilia
que nullo modo cadūt ſub ſēſu
plus ꝙ̄ ſuba ſeparata. Patet de
intellectionibus ⁊ volitiōib⁹ no

ſtris q̄ hõ põt expiri ſibi ineſſe ꝛ tñ nõ ſũt ſẽſibilia. Euidẽter enim cognoſco ꝙ ego intelligo ꝛ ego diligo ꝛc. ꝛ talis noticia accepta eſt imediate ex noticia icõplexa termioꝝ ꝛ certũ ẽ ꝙ ad hoc non ſufficit noticia ituitiua mei. ſꝫ re q̄tur noticia ituitiua ipſi⁹ intellectiõis ꝛ dilectiõis. q̄re ꝛc. Confirmat̃ q: iſta ẽ noticia accepta ꝑ experiẽtiã q: ita expimur iſta innob is ſicut q̄cũq₃ ſẽſibilia. ſed talis nõ põt eẽ ſine intuitiua ſicut prius tactuꝫ ẽ. quare ꝛc. Ex p̄dictis aũt ſatis eſt notuꝫ ꝙ talis noticia intuitiua nõ eſt nobis naturalit̃ poſſibilis de deo: ideo de abſtractiua dicendũ eſt

A hic ꝛc. ¶ Tertia diſtinctio eſt ꝙ duplex ẽ noticia abſtractiua nobis naturalit̃ poſſibilis. Nam q̄dam eſt qua res ipſa immediate cognoſcitur in ſeipſa ꝛ ad ipſam obiectiue terminat̃ ita ꝙ nichil aliud ab ea diſtictũ terminat illam noticiam. Alia eſt q̄ res ipſa nõ in ſe cognoſcitur. ſꝫ i alio nec ad ipſã rẽ imediate terminat̃. ſꝫ ad eius ſpẽm ſeu ei⁹ imaginẽ in aia exiſtẽtẽ. Jtẽ taliũ noticiarũ q̄dam eſt ſimplex ꝛ q̄dã cõpoſita. Jtẽ q̄dã eſt cõis ꝛ q̄dã ꝓpa. Jtem q̄dã ẽ abſoluta. q̄dam ꝯnotatiua. Un̄ oẽs iſte differentie reperiuntur i noticia abſtractiua incõplexa vocando large oẽm illã noticiã incõplexã q̄ nõ eſt ꝓpoſitio. Et ſic ex p̄dictis tribus diſtictionibus pꝫ qualit̃ diuerſi modi noticiaꝝ ſunt nobis naturalit̃ poſſibiles. ꝛ de aliq̄b⁹ ſatis apparet ꝙ deus non eſt illis modis nobis naturaliter cognoſcibilis. Difficultas ergo huius articuli ꝑncipaliter eſt de noticia incõplexa qualis poſſet naturalit̃ fieri de deo. nã niſi aliqua talis eẽt nobꝫ naturalr̃ poſſibilis nullã ỽitãtem ꝯplexã de deo hr̃e poſſem⁹ cũ iſta ꝑſuppõnit aliã ꝛc. circa ideo hoc ponaꝫ tres ꝯcluſiões. ¶ Pria eſt ꝙ de⁹ nõ eſt a nobis naturalr̃ ꝓ ſtatu vie cognoſcibilis imediate in ſeipſo. ſꝫ bñ in aliquo alio ei⁹ repſentatiuo. ¶ Prima ps ꝓbatur q̄a nichil naturaliter põt cognoſci in ſeipſo niſi p̄cognoſcat̃ intuitiue. ſed de⁹ naturaliter nõ põt cognoſci a nobis intuitiue. igit̃ ꝛc. Minor patet. q̄a ſcd̃m ap̄ſtm̃ viſio facialis dei non habet̃. nec in hac vita. nec videt̃ ituitiue et in ſeipõ imediate ſic ꝙ nullũ aliud medium terminet illaꝫ viſionem. Maior ꝓbatur. q: nõ ẽ maior ratio ꝙ vna res poſſet a nobis cognoſci in ſe ſine p̄uia noticia intuitiua q̄₃ alia ſꝫ multe res non ſũt a nobis cognoſcibiles i ſe niſi preuia intuitiua cognitione. q: ſm̃ philoſophum cecus a natiuitate non põt hr̃e ſcientiã de colore nec poteſt cognoſcere colorẽ in ſe. q̄a nõ põt cognoſcere colorẽ intuitiue. Jgit̃ vniuerſaliter vna res non põt in ſe cognoſci niſi p̄cognoſcatur ituitiue. ꝙ ſi creatura non poſſit multo magis nec deus. Quare ꝛc. ¶ Scd̃a ps cõcluſionis patebit ex ꝯſequẽtibus. ꝛ ſequitur ex prima. q̄a cũ deus non ſit naturaliter cognoſcibilis in ſeipſo. ſeq̄tur ꝙ i alio. Alias nullo modo eſſꝫ naturalit̃ cognoſcibilis. q̄d eſt falſum. Et hac cõcluſione et eius ꝓbatiõe ſequit̃ ꝙ oĩs noticia qua res cognoſcit̃ in ſeipã ẽ noticia intuitiua vel ex noticia

B i. ꝯclo.

intuitiua accepta. ¶ Scḋo ſeq
C tur q nulla ſubā corporea extrio
ra a nobis naturalr̄ eſt in ſe co-
gnoſcibilis q̄cq̄d ſit de aīa intel
lectiua vel quacūq3 alia ſubā q̄
eſt de eēntia cognoſcētis. Uñ cū
video ignem eius ſubſtantia nō
cognoſcitur in ſeipſa. q̄a non co
gnoſcitur intuitiue ſed defacto
non cognoſcit̄ in ſe niſi accidens
D ignis ꝛc. ¶ Secunda ꝯcluſio ē q
2. cōclo. deus nō eſt a nobis naturaliter
pro ſtatu vie cognoſcibilis ī ali
qua propria ſpecie vel cōceptu
ſimplici ſibi ꝓprio et abſoluto.
ſed bene in aliquo tali ſimplici
et abſoluto cōmuni ſibi ꝛ altꝛi
ab ipſo. ¶ Prima pars ꝓbatur
ex pma parte ꝯcluſionis precedē
tis. q: nullus rei ꝯceptū ſimpli
cem ꝓprium ſibi ꝛ abſolutū ſeu
non cōnotatiuū hr̄e poſſumus
naturaliter niſi illius ſpēi quā
immediate in ſeip̄a apprehende
re poſſumus nec per talē conce
ptū aliquid cognoſcitur niſi q
aliud imediate in ſeipſo preco-
gnoſcitur. ¶ Secūda ps ꝓbat̄.
quia vt ſtatim dicet̄ deꝰ eſt natu
raliter cognoſcibilis in aliq̄ con
ceptu ſimplici ꝓprio et ꝯnotati
uo. omis autē ꝯceptus ꝯnotati
uus aliquē ꝯceptum abſolutū
p̄ſupponit cui attribuitur ſicut
album attribuitur alicui abſo-
luto. Aliquid enī ē quod dicitur
albū. ſcilic3 lapis aut lignū. Et
iſtud pt3 ex diffinitiōe quid no-
minis ꝛc. Igit̄ cū ꝯceptus cōno
tatiuus deo proprius attribui-
tur alicui conceptui abſoluto ꝛ
non proprio deo. vt pt3 ex pma
parte. nec ꝓprio creature: vt p3
de ſe. igitur ꝯmuni deo creatu-
re. Sic igitur oportet cōcedere
aliquē vnū cōceptū ꝯmunē deo
ꝛ creaturis ī q̄d p̄dicabilē de ip
ſis alit̄ impoſſibile eſſ3 ſaluare q
deꝰ ſit naturalit̄ cognoſcibilis a
nobis. Utrū aūt iſte ꝯceptus ſit
ꝯceptus entis/vel ſubſtantie/vl̄
alius. ꝛ vtrū per eandē rationē
oporteat ponere aliquē ꝯceptū
commune quidditatiuū ſubſtā-
tie ꝛ accidēti h3 videri ī metha-
phiſica ꝛc. ¶ Tertio ꝯcluſio, eſt
q deus eſt nobis naturaliter ꝓ E
ſtatu vie cognoſcibilis ī aliquo 3. con
conceptu cōplexo ſibi ꝓprio. et
etiam in aliquo ſimplici ſibi ꝓ-
prio connotatiuo vel negatiuo.
¶ Prima pars ꝓbat̄. q̄a aliquē
conceptum proprium deo poſſu
mus cōponere ex conceptiōibꝰ
ſimplicibus ab aliīs rebus ab-
ſtractis. ſicut ſunt tales ꝯceptꝰ
ens. neceſſarium. ſummū bonū
ſapiētia infinita ꝛc. ¶ Scḋa ps
ꝓbatur. q̄a poſſumꝰ de deo ha-
bere tales conceptus creatiuū.
btificatiuum eternū increabile.
impoſſibile immutabile ꝛc. Et
iſte cōceptꝰ eſt ſimplex ſm̄ ꝯmu
niter loquētes: q̄uis diſtinctas
ſignificet ſiue p̄ncipaliter / ſiue
ſecundario hoc eſt in recto vel ī
obliquo. ¶ Ex hac ꝯcluſione ſe- F
quitur. ¶ Primo q nos hēmus
de deo multos ꝯceptus q̄s neſci
mus eſſe conceptus dei niſi per
diſcurſum. Patet de iſtis prima
cauſa ens omnipotens ꝛc. ¶ Se
cūdo ſequitur q nos hēmus de
deo multos conceptus quos na
turaliter nō poſſumꝰ ſcire eē cō
ceptus dei. ſed ſolum credimus
Patet de iſtis. trinitas perſona
rū: generās deū ꝛc. ꝛ nulli taliū
cōceptuū deo ſūt ꝓprij ſimpli-
ces/abſoluti. ſed oportet q ſint

cõmunes vel ꝯpoſitivel cõnota-
tiui.q: oĩs ꝯcept⁹ ꝓpri⁹.ſimplex
⁊abſolut⁹ põt cognoſci de re ſi-
A ne diſcurſu ⁊c. ¶Sed ꝯtra iſta
3.p.9.1. inſtat ꝓbãdo q̄ de⁹ non eſt a no
ar.a.1. bis cognoſcibilis. ¶Primo q:
ſi ſic ſequit̄ q̄ eẽt a nobis cõpre
henſibilis.ꝯn̄s eſt falſū ⁊ ꝯ illud
hiere.xxxij. Potẽs eẽ magnus
ꝯſilio ⁊ incõprehẽſibilis. Ad idẽ
Auguſtin⁹ lib.de vidẽdo deum.
et Damaſcenus lib.i. Deus eſt
incomprehẽſibilis:ſed ꝯn̄a ꝓba-
tur.q: illud comprehendit̄ a co-
gnoſcente qd̄ cognoſcit̄ eẽ tãtū
q̄tum eſt. p3 per Auguſtinum
de videndo deū. Videndo inquit
comprehendit̄ qd̄ ita videtur q̄
nihil illius latet vidẽtẽ ⁊c. ſed
cognoſcẽdo re quãta ẽ nihil ei⁹
latet cognoſcẽs autem deū co-
gnoſcit ens infinitum.⁊ per ꝯn̄s
cognoſcit deum tm̄ quantus eſt
igitur ꝯprehẽdit deū. Confirma
tur.q: omne ſimplex aut totalit̄
ſcitur aut totaliter ignoratur.
q: in eo nõ poteſt eẽ pars ſcita ⁊
pars ignorata.ſi ergo deus non
totaliter ignoratur.ergo totalit̄
ſcitur ⁊ per ꝯn̄s comprehendit̄.
Et ſm̄ Auguſtinū in.xij.de trini
tate ca.xiiij. Quicquid ſcientia
comprehẽdit̄ ſcientis ꝯprehen-
ſione finitur.de⁹ aũt eſt infinit⁹.
1.ar. Igitur ⁊c. ¶Scd̄o arguitur ſic
quia dictum eſt q̄ de⁹ nõ cogno
ſcitur a nobis imediate in ſeipõ
ſed in aliquo repreſẽtatiuo cre-
ato.ſed ꝓbatur hoc eſſe impoſſi
bile.quia nullū medium cogno
ſcẽdi ducit in cognitionẽ alicu-
ius niſi propt̄ ſimilitudinẽ quã
habet ad ipſum.q: ſicut pa3 ex
prius dictis.oĩs cognitio fit ra
tione aſſimilatiõis medij cogno
ſcendi ad ip̄m cognitum ⁊ quan
to eſt min⁹ ſimile tãto imꝑfectio
rẽ cognitionẽ inducit ſ3 in infini
tū maior eſt diſſimilitudo. inter
deū ⁊ creaturã.q̄ ſit ſimilitudo
⁊ etiã in īfinitū maior ẽ ſil̄itudo
īter vnã creaturã ⁊ aliã q̄ inter
deū ⁊ creaturã.⁊ tm̄ ẽ dare duas
creaturas inter quas nõ ẽ tanta
ſimilitudo vt vna ſufficiat duce
re in cognitionem alteri⁹.igitur
a multo fortiori nulla creatura
poteſt ducere in cognitionẽ dei
vel eẽ cognitio dei ſeu medium
eum cognoſcendi. Confirmatur
ꝓbando q̄ de⁹ ſeu alia res non
poteſt cognoſci in alio q: quan
do illud qd̄ denominat aliquid
eſt totaliter extrinſecum alteri.
nõ propter hoc denominat illud
alterum igitur ex hoc q̄ aliquis
conceptus ſeu aliqua ſpẽs vel
imago alicuius rei cognoſcitur
non ſequitur q̄ illa res cogno-
ſcitur. ¶Tertio arguit̄ ſic. Nul 3.ar.
lum obiectum infinitū p̄t cogno
ſci a potentia ꝑceptiua finita.ſ3
de⁹ eſt obiectū infinitū ⁊ intelle-
ctus noſter ẽ finitus. igitur ⁊c.
Minor patet.maior ꝓbatur.q̄a
inter obiectū cognitum ⁊ potẽ-
tiam cognoſcẽtem debet eẽ pro-
portio.vn̄ aliquod eſt obiectum
qd̄ maxime ẽ ꝓportionatū itel-
lectui ad cognoſcendū ⁊ illd̄ nõ
obiectū īfinitum vt notū ẽ. igit̄.
finitū.⁊ tamẽ illud obiectum eſt
in certo gradu difficultatis ad
cognoſcendum. et per ꝯn̄s om-
ne quod excedit illud ẽ maioris
difficultatis ad cognoſcendum.
ſed deus excedit obiectū omne
datum in infinitum igitur eſt in
infinitum maioris difficultatis
ad cognoſcendum. Igitur ⁊c.

Cõfirmat̃ q2 ſicut ẽ aliq̃d obie-
ctũ viſ9 corꝑalis qḋ ꝑꝑ ſuã ma-
gnitudinẽ nõ eſt ꝑfecte appꝛ̃hẽſi
bile a viſu vt ſol: ⁊ ſilr̃ eſt aliud
obm̃ qḋ ꝓpt̃ paruitatẽ ſuã non
põt ꝑfecte mouere viſum. ⁊ ẽ ali
qḋ maxie ꝓportionatũ viſui. ⁊ ſi
eẽt aliqḋ obiectũ quod infinite
recederet ab illa ꝓportiõe nullo
modo appꝛehẽderet̃. Ita ſimili
ter videt̃ de itellectu. quare ⁊c.

4. ar. ¶ Quarto arguit̃ ſic nulla co-
gnitio infinite ꝑfectiõis eſt no-
bis poſſibilis cũ intellectus no-
ſter ſit finite capacitatis ſed co-
gnitio dei eſt infinite ꝑfectionis
q2 ꝑfectiõis obiecti eſt ꝑfectio:
cognitio igit̃ ⁊c̃. Confirmatur.
q2 cognitio qua infinita cogno-
ſcerentur/ ⁊ qḋlibet eoꝝ diſtin-
cte eſſet cognitio infinite perfe-
ctionis. q2 equiualeret infinitis
ꝓpꝛijs noticijs illorũ infinitorũ
ſi eſſet. ſed deus eſt obiectũ equi
ualens vel excedẽs illa obiecta
infinita Igitur cognitio eius ẽ
infinite perfectionis. quare ⁊c.

B ¶ Ad iſta rñdetur. ad pꝛimũ q2
Ad pꝛimũ ibi ſit mentio de cõpꝛehenſione
ſeu cognitione cõpꝛehẽſiua dei.
Ideo de hac maĩa pono quat-
tuor ꝓpoſitiones. Pꝛima eſt ꝙ
deus non poteſt a nobis cogno
ſci quantum eſt cognoſcibilis.
Ptʒ q2 deus cũ ſit infinitũ ens ⁊
per ꝯñs infinite cognoſcibile ex
natura ſua nõ eſt tñ a nobis in
finite cognoſcibilis. ⁊ ſic non eſt
cõpꝛehenſibilis a nobis. bñ ta-
men concedẽdũ eſt ꝙ deus põt
a nobis cognoſci eẽ tant9 quan
tus eſt. quia poteſt cognoſci eẽ
infinitus quantus veraciter eſt

C ¶ Secunda ꝓpoſitio eſt ꝙ de9
poteſt a nobis cognoſci totali-
ter ſiue totus vt notetur totali-
tas rei cognite ſic ꝙ nichil eius
lateat videntem. Et iſto mõ poſ
ſet dici cõpꝛehendi. Non tñ con
cedẽdũ ẽ ꝙ ſic totalit̃ cognoſcit̃
ꝙ oĩs v̾itas de eo cognoſcibil̃ cog
ſcatur. Et ſic cõmuniter capio
cõpꝛehendi. ¶ Tertia ꝓpoſitio D
⁊ ſequens/ gratia materie erunt
de ꝯpꝛehẽſione creature. Et ſit
hec tertia. ꝙ creatura eſt a no-
bis cognoſcibilis totaliter ⁊ cõ
pꝛehenſiue. ſic ꝙ cognoſcitur a
nobis tanta cognitione ineſſe
cognitionis quanta ipſa eſt ex
natura ſua cognoſcibilis. Patʒ
q2 ipſa non eſt infinite cognoſci
bilis cũ nichil ſit magis cogno
ſcibile ꝙ̃ ſit ens ſeu perfectum i
ſua natura. ſicut nichil eſt ma-
gis riſibile aut rationale ꝙ̃ ſit
homo. Igitur ⁊c̃. Non tamẽ cõ
cedendũ eſt ꝙ aliqua creatura
ſit a nobis cognoſcibilis totali
ter ⁊ compꝛehenſiue. ſic ꝙ ſit no
bis poſſibile cognoſcere omnez
veritatẽ de ea cognoſcibilez. q̃a
infinite v̾itates ſunt de ea cogno-
ſcibiles ⁊c. ¶ Quarta ꝓpõ eſt ꝙ E
nulla creatura eſt a nobis co-
gnoſcibilis tãta cognitiõe quã-
ta ipſa eſt cognoſcibilis. Ptʒ. q2
deus poteſt ipſam cognoſcere:
⁊ de facto cognoſcit infinita co-
gnitione. quia eadẽ qua ſeipm̃.
Igitur ⁊c̃. Nõ tamẽ ꝓpter hoc
ſequitur quin ſit a nobis cogno
ſcibilis quãtum ipſa eſt cogno-
ſcibilis ad ſenſum pꝛius dictũ.
quia ipſa nõ eſt plus cognoſci-
bilis ꝙ̃ ens. ¶ Ideo dicũt aliq̃
ꝙ creatura non eſt tantũ cogno
ſcibilis ꝙ̃tũ deus poteſt ipſam
cognoſcere. ⁊ negant iſtam con-
ſequẽtiam. deus poteſt infinite

cognoſcere a creaturã. igitur a
creatura põt infinite cognoſci.
vel eſt ĩfinite cognoſcibil'. Nam
aliter eſſet cõcedendum ipaz eẽ
infinite/ ꝛ ꝑ ꝯñs equalit' cogno-
ſcibilẽ ſicut de⁹ eſt cognoſcibilis
qđ nõ videt' bene ſonare. ¶ Sed [ꝓproba-tio]
iſtud dictũ videt' oĩno impoſſi-
bile: nã illa cõſequẽtia ẽ euidẽs
vnde dico ꝙ ſi concedat' ꝙ de⁹
poteſt infinite cognoſcere crea-
turã/ oportet cõcedere ꝙ creatu
ra poteſt infinite cognoſci. ꝛ per
ꝯſequens ꝙ eſt tãtum cognoſci-
bilis ꝗ̃tũ deus. ꝛ conſequenter
ꝙ ipſa eſt ſimpliciter magis co-
gnoſcibilis ꝗ̃ ipſa ſit ens ex na-
tura ſua. ideo q: iſtud non appa
ret mihi rõnabile. ¶ Dico ꝙ de [B primo rõnis.]
us non poteſt infinite cognoſce
re creaturam. ꝛ nego iſtam con
ſequẽtiã. de⁹ cognoſcit cognitio
ne infinita creaturã. ergo infini
te cognoſcit eã ſicut ꝛ iſtã. deus
dilectione infinita diligit creatu
ram. igitur infinite diligit eam
Si aũt ẽ alique auctoritates re
periantur q̃ dicant ꝙ deus infi-
nite cognoſcit creaturam: intelli
gende ſunt infinite cognoſcit. i.
cognitione infinita. vel infinite
cognoſcit. i. infinitas veritates
de ea cognoſcit. ſed tamen lo-
quendo incomplexe ſoluz finite
ꝓducit et finite cognoſcit crea-
turam: ꝛ finite diligit. Si dicat'.
ergo creatura eſt ſimpliciter a
nobis tãtuz cognoſcibilis: ꝗ̃tũ
eſt a deo cognoſcibilis. quia ſo-
lum finite eſt a deo cognoſcibi-
lis: et preciſe tãtum: ꝗ̃tum ipſa
eſt ex natura ſua cognoſcibilis
ꝛ tantum cognoſcibilis eſt ipſa
a nobis vt tertia ꝓpoſitio. igit'
ꝛc. Ad hoc probabiliter dico cõ

cedendo ꝯſequẽs ſaltem de ali-
qua creatura. ꝛ dico de aliqua ꝛ
nõ de qualibet. q: forte aliqua ẽ
vel eẽ põt ita pfecta: ꝙ illa nõ eſ
ſet a nobis cognoſcibilis ꝗ̃tũ ẽ
ex ſua natura cognoſcibilis non
tñ ꝯcedo aliqua creatura ſit taz
pfecte a nobis cognoſcibilis ꝗ̃
pfecte ẽ cognoſcibilis a deo. Si
cut lz ꝯcederẽ ꝙ cã ſcda ita pfe-
ctũ ꝓducit effectũ ſicut cã pma.
nõ tñ ꝙ tã pfecte. quare ꝛc. Ex
his ꝑ patz qualr' de⁹ vi creatura
eſt cõphẽſibilis ꝛ qualr' nõ. Et
ſic pz ad pmã rõez. ¶ Ad ſcdam [B ad ſcdaz]
rõnẽ de ſimilitudie dei ꝛ medij ꝑ
qđ cognoſcit' ſit pma ꝓpoſitio.
Q꞉ aliqd poteſt eſſe ſimilitudo
alterius duob⁹ modis. Uno mõ
in eſſendo ꝛ ĩperfectione quiddi
tatiua. Alio modo in repreſen-
tando ꝛ in ratione repñtatiua.
Secũda eſt. ꝙ pmo modo ma-
ior eſt ſimilitudo inter quãcũqꝫ
creaturã ꝛ aliã. ꝗ̃ inter creatu-
rã ꝛ deũ. imo ſcdm aliquos iter
deũ ꝛ creaturã eſt infinita diſſi-
militudo iſto modo. Iſti tamen
negant ꝯſequẽtiam. ergo nulla
eſt ſimilitudo. ſcdm alios vero
illa ꝯña cõcedit' quia ſi eſt infini
ta diſſimilitudo. igitur ꝗ̃ta ma
ior cogitari nõ poteſt ꝛ ꝑ conſe-
quens ſine aliqua ſimilitudine
Item ſi eſt ĩfinita diſſimilitudo
igitur deus eſt equaliter diſſimi
lis oibus creaturis ꝛ per conſe-
quens ſi (cõiter ſimilitudo) erit
equalis: ꝛ erunt oẽs creature
eq̃ ſimiles deo vel nõ vna pl⁹ ꝗ̃
alia. Jõ iſti ꝯcedũt ꝙ inter hec
nulla ẽ ſiĩtudo ĩ eſſẽdo ſiue in
perfectione quidditatiua. quia
eſſentie habẽt repugnãtes ꝯdi-
tiones eſſendi. nam vna eſt ne-

eſſe eſſe: alia ↄtingēs eē q̄cq̄d tn̄ ſit de his patȝ ꝓpō. ¶ Tertia ꝓpoſitio maior eſt hmōi ſilitudo iter aliquā creaturā ⁊ deū q̄ꝫ inter oēꝫ creaturā ⁊ aliā. licȝ nō ſit ita de oīb⁹ gñaliter. Vñ ad pñs poteſt hic aſſignari triplex ſimilitudo. Prima eſt maior colligātia creature ad deum. q: ſcilicet creatura eſt effect⁹: ⁊ cauſa relucet aliquo modo in ſuo effectu ratiōe cui⁹ quis ex noticia creature ducitur in cognitionē dei. magis q̄ꝫ ex noticia huius creature in noticiā alterius cui⁹ non eſt effectus nec habet talē colligantiam ad aliā. Secūda ſimilitudo eſt ex hoc ꝙ omnis creatura ex quo oēm ſuā pfectioneꝫ recepit a deo eſt mediū cognoſcēdi pfectionē dei. ⁊ ſic pfectior creatura perfectior dei ſimilitudo exiſtit. ſicut de naturali pfectione. pȝ in hoīe q̄ dicit̄ imago dei ⁊ de morali pfectione ptȝ in hoīe iuſto in quo plura relucēt de deo. Tertia ſimilitudo eſt ꝑ predicationē q: ſcȝ multa predicata pfectionalia ꝑdicantur de deo ⁊ creaturis. ⁊ plura de deo et vna creatura q̄ꝫ de alia.

D ¶ Quarta ꝓpō eſt ꝙ oīs ſimilitudo quā habem⁹ de deo in infinitū differt ab entitate ⁊ perfectione dei. ⁊ ideo oīs cognitio quā habemus de deo in īfinitū differt in rōe cognitiōis ab entitate dei in rōne cognoſcibilitatis. ita ꝙ entitas diuina in infinitū magis eſt cognoſcibilis q̄ꝫ hec cognitio ſit cognitio ⁊ hoc probat rō. Ad confirmationem ꝯo dico ꝙ denominatione extriſeca aliq̄d poteſt dici cognoſci. et hoc eſt ꝙ aliq̄d aliud īmediate cognoſcit̄ q̄d ſupponit ꝓ eo ⁊ ↄuenit ei. Et iō nō ſeq̄t̄. ↄcept⁹ nō eſt de⁹. igr̄ ꝑ hoc ꝙ cognoſcit̄ ↄcept⁹ nō cognoſcit̄ de⁹: ſȝ bñ ſequit̄ ꝙ nō cognoſcit̄ imediate ⁊ in ſe ſed in alio. Et hoc nō eſt aliud niſi q: nō poſſum⁹ deū ī ſe cognoſcere vtimur ꝓ eo vno ↄceptu ſibi attributo ⁊ illi ↄceptui attribuim⁹ q̄cq̄d pōt deo attribui nō ꝓ ſe ſȝ ꝓ deo. ⁊ ſic dr̄ de⁹ cognoſci in alio. Alio mō pt̄ dici ꝙ de⁹ nō cognoſcit̄ ī ſe. q: non cognoſcit̄ cognitōe ſibi ꝓpa ſed cōi ſibi ⁊ aliis. ſaltē in ſignificādo: ſȝ nō ſupponēdo ⁊ iō non dr̄ in ſe cognoſci q: ↄcurrit aliquid aliud in ratiōe obiecti q̄ꝫuis deus in rōne obiecti īmediate terminet illū actum cognoſcēdi. Et iſte modus videt̄ mihi ꝓbabilis

E ¶ Ad tertiā de ꝓportione obiecti ad potētiā ⁊c̄ pono quattuor ꝓpoſitiones. Prima eſt ꝙ aliq̄d eſt obm̄ maxime ꝓportionatum intellectui vel pt̄ eē ⁊ illō nō eſt infinitū. ⁊ eſt in certo gradu difficultatis. Scđa eſt ꝙ omne illō quod excedit illud obiectum in perfectione eſt maioris difficultatis ad cognoſcendū. ⁊ non ita perfecte cognoſcit̄ ab intellectu ⁊ ſi ita pfecte hoc eſt cū maiori difficultate. Tertia eſt ꝙ nō ꝓpter hoc ſequitur ꝙ obiectū qđ excedit illud in infinitū ſit infinite difficultatis ad cognoſcēdū: ſed bñ ſeq̄tur ꝙ eſt infinite difficultatis ad cognoſcēdū ita pfecte ſicut intellectus intelligeret illud obiectū maxime ſibi ꝓportionatū. Vñ bñ cōcedit̄: ⁊ hoc ꝓbat rō. ꝙ noſter intellect⁹ nō pōt pfecte cognoſcere deū nec ita pfecte ſicut illō obiectū. Ex his ſe

Ad ſcḋ

Per se notum ppō per se nota Deus vt

q̄tur q̄rta ppō.q̄ itellect⁹ nr̄ se-cūdū suā facultatē: cognitionez dei recipit ⁊ nō ſm dei cognoſci bilitatē:⁊ iō cognitio dei nō dr̄ i nob̄ finita vel ifinita a re cogni-ta finita vl'ifinita:ſʒ a facultate cognoſcētꝭ.Et ſic nō ſeq̄r.de⁹ ē infinit⁹.igr̄ cognitio nr̄a de deo eſt ifinita: ſʒ q̄ itellect⁹ nr̄ finit⁹ eſt:iō finite cognoſcit deuz.⁊ ſic p̄ʒ ad rōnē.Ad ꝯfirmationē de ſēſu ꝯcedit̄ aſſūptū.⁊ hoc ē:q̄ ex cellēs ſēſibile corrūpit ſēſū:non ſic aūt eſt de intellectu.q̄re ⁊c.

Ad q̄rtā ¶ Ad q̄rtā ꝯceditur maior: ⁊ ne gat̄ minor.⁊ ad ꝓbationē dico. q̄ c̄ꝰuis vna noticia ſit pfectior alia (q̄ pfectioris obiecti) nō t̄n ſimpl'r ⁊ vl'r opʒ ſic eē: ſʒ cū iſta circūſtātia ceteris parib⁹.poſſʒ eni aliūde noticia fore ita impfe cte:q̄ maior impfectio obiecti n̄ faceret eā magis pfectā.bene ſe q̄tur t̄n eā eē magis pfectam p̄ fectione ꝓueniēte ex parte obie cti abſolute ꝯſiderati: ⁊ ſic p̄ʒ q̄ nō eſt neceſſe infiniti obiecti no ticiā eē ifinite pfectiōis ſed ſtat ipam eē minus pfectaʒ q̄ ſit ali qua noticia obiecti minus perfe cti.q̄re ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmationē di

B co q̄ iſta cognitio q̄ ifinita diſti cte cognoſcerētur eēt infinite p fectiōis in rōne cognitionis: q̄a equaleret ifinitis cognitionib⁹ pp̄:ħs.⁊ nego ꝯn̄am:q̄ ḡ illa co gnitio quā habem⁹ de deo ſit in finite pfectionis:ſʒ ſolū illa qua de⁹ cognoſcit ſe:q̄a licet iſta co gnitio quā habem⁹ de deo ſit de obiecto q̄ quod equalet illis infi nitis:t̄n in ifinitū min⁹ facit co gnoſcere illō q̄ illa cognitio fa ceret q̄ eſſʒ infinitorū obiectorū. Vn̄ ſi iſta cognitio quā habem⁹ de deo faceret ipm cognoſcere t̄m q̄ꝰtū cognoſcibilis eſt rō bn̄ ꝯcluderet.igit̄ ⁊c. Et ſic p̄ʒ ad p̄dictas rōnes.Et hec de toto p̄ mo articl'o. ¶ Quātū ad ſm ar ticulū in q̄ vidēdū ē vtrū nobis ſit p ſe notū deū eſſe. Prio p̄mit tā diffinitionē q̄d nōis q̄d dicat̄ p ſe notū.Scd'o ponā ꝯcluſiōes r̄nſales ad articulū. Tertio ar guā in ꝯrīū et breuit̄ i diuerſos modos dicēdi eligā hic vnuz ⁊c.

C 2.articl' p̄tia p̄s.

Quātū igit̄ ad p̄mū pūctū dico q̄ illō q̄ꝺ ꝓp̄e dr̄ p ſe notū ē ip̄a ꝓpoſitio:⁊ non ipſi⁹ ꝓpōnis ſi gnificatū:q̄ nō pono aliq̄ꝺ ꝯple xe ſignificabile ſau ſignificatuz totale ipſi ꝓpoſitioni adeq̄tū ſi cut imaginantur aliq̄.ideo p ſe notū pōt deſcribi q̄ eſt ꝓpō q̄ vl' alia ſibi equalēs in ſignificādo cuilibet vti rōne potēti natura liter poteſt eē nota abſq̄ indigē tia noticie alicui⁹ extrinſeci. Di co primo q̄ vel alia ſibi equiua lens ⁊c.vel oino ſimilis:q̄ nulla vna numero eſt cuilibet nota.

Quid per se notum? Per se notum

Cō Gregorium

Dico ſecundo cuilibet vti ratio ne ⁊c.quia ipſa ꝓpoſitio p ſe no ta debet eſſe talis q̄ cuilibet ad uertēte eam ſit euidēs nec poſ ſit naturaliter eſſe dubia. Per p̄ mum excluduntur propoſitio nes dubie credite / vel opinate: per ſecunduʒ vero ꝓpoſitiones: que licet non ſint dubie :tamen poſſunt eſſe dubie ante demon ſtrationem vel experiētiam. Di co tertio ſine indigentia noticie ⁊c.quia ſi ad ſuaʒ noticiam alia noticia eſſet neceſſaria iam non eſſet per ſe nota. Sed quarto ad do alicuius extrinſeci:q̄ non ex cluditur noticia terminorū p hoc quod dicit̄ per ſe. Nam ſine

noticia terminoꝝ nō pōt aliqua
ꝓpoſitio eē nota. Un̄ dicit phs
ꝙ pncipia cognoſcim⁹ inq̄tū t'mi
nos cognoſcim⁹: qḋ intelligēdū
eſt de illis pncipiis q̄ vocantur
dignitates: non autem de illis
que ſumuntur per viam ſēſus ꝛ
experientie. Hec igit' deſcriptio
ſic intellecta eſt de intētiōe phi
ſecundo poſteriorum: ꝛ commē
tatoris. 3. de anima. cōmēto. 36.
vbi loquitur de dignitatibus ꝛ
propoſitiōibus que ſine doctri
na: ꝛ ſine antecedentis cognitio
D ne veniunt in mentem. ¶ Ex pre
dicta deſciptione ſequūtur alia
correlaria. ¶ Primum eſt ꝙ nul
la propoſitio contingens eſt ꝑ
ſe nota q: nulla vel ſibi equiua
lens poteſt naturaliter cuilibet
eſſe nota ſine ꝛc. cū quelibet per
experiētiā pꝛio fiat nota. Un̄ nul
la iſtaꝝ ego intelligo ego diligo
ꝛc. ꝓprie dicitur per ſe nota q̄a
q̄libꝫ per experiētiā intellectua
lem eſt nota: ꝛ licet ſit michi no
ta non tn̄ cuilibꝫ alt'i ꝛ ſi ita ē de
his ſequit' ita eē de oībus aliis
a fortiori. Secundo ſeq̄tur ꝙ nō
oīs ꝓpoſitio immediata eſt per
ſe nota: q: multe ſunt imediate q̄
abſq; experientia cognoſci non
poſſunt ſicut iſte aliquid moue
tur calor eſt calefactiuus ꝛc.
Tertio ſeq̄tur ꝙ nulla propoſi
tio demonſtrabilis eſt per ſe no
ta: q̄a oīs talis eſt dubitabil'. ſꝫ
nulla dubitabil' ē ꝑ ſe nota: ꝛ hoc
Opinio aureoli. eſt ꝯ Aureolū qui tenet ꝙ que
dam communes animi ꝯceptio
nes et per ſe note propoſitiōes
veniunt in mentem quodam ſil
logiſmo iperceptibili vt ꝙ omē
totū ſua pte quātitatiua eſt ma
ius. ꝓbatur ex hoc: q̄a continet
partē ꝛ addit ſup eā ꝛ ad hoc eſt
alacen. 2. ꝑſpectiue. ca. ii. dicens
ꝙ plures ſūt ꝓpoſitiōes q̄ repu
tant' ꝙ ſint pꝛie ꝛ tn̄ nō cōphen
dunt' niſi p rōnē. verbigr̄a de p̄
dicta ꝓpoſitiōe. Sed iſtud non E
valet: q̄a ſiue illa ꝓpoſitio ſit ꝑ
ſe nota ſiue nō: dico tn̄ ꝙ nō eſt
demonſtrabilis q̄uis ſit ſillogi
ſabilis ſillogiſmo ex veris ꝛ ne
ceſſariis: q̄a licet iſte ſillogiſm⁹
ſit bonus ꝛ ex neceſſariis. omne
quod continet tantū ꝛ amplius
eſt maius ſua parte oē totū con
tinet partē ꝛ amplius ergo ꝛc.
q̄a premiſſe nō ſunt notiores cō
cluſione vt patet ideo nō eſt de
mōſtratio ſꝫ petitio ꝛc. ¶ Quar
to ſequitur ꝙ non oīs propoſi F
tio cuius predicatū includitur
in rōne ſubiecti eſt ꝑ ſe nota nec
etiā oīs ꝓpōis per ſe note p̄di
catū includit' in rōne ſubiecti: ꝛ
hoc eſt cōtra aliquos doctores
Primū tn̄ ptꝫ: quia aliter ſequit'
ꝙ oīs ꝓpō in qua p̄dicat' diffi
nitio: vel pars diffinitiōis de dif
finito eſt et per ſe nota cōſequē
tia patet: ꝛ falſitas ꝯn̄tis nota ē
Secundum etiā ptꝫ q̄a iſte ſunt
etiā ꝑ ſe note hō eſt aſinus vl' nō
eſt aſinus. Si ab equalibus eq̄
lia ꝛc. ꝛ tn̄ predicata nō ſunt de
ratione ſubiectorū vt notum eſt G
igitur ꝛc. Sic ergo patꝫ q̄d ſit ꝑ
ſe notuꝫ ꝛc. ¶ His ergo p̄miſſis
ponam tres concluſiones reſpō
ſales ad p̄ntem articulum. Pꝛia
et principalis eſt: ꝙ licet illa ꝓ
poſitio deus eſt. nō ſit per ſe no
ta nobis exn̄tibus in via ipſa tn̄
quam formant beati in patria ē
per ſe nota. Prima pars proba
tur: quia illa propoſitio quam
de facto habemus eſt naturali

ter dubitabilis. igit̄ &c. ꝯña ptz ex dictis. & añs apparet de ſe &c. Scd̄a pars ꝓbat̄ q: btūs appꝛehendēs illos termios & formās ꝓpōnē naturaliter aſſentit ei ſicut ꝑmo principio nec poſſet eā plꝰ dubitare ꝙ̄ primū ꝑncipiū & ita eēt de quolibet alio intellectu formāte talē ꝓpōnē &c. Igit̄ &c. Añs pz & ꝯña tz: q: illa ꝓpō ē per ſe nota q̄ licet non naturaliter veniat in mētē tñ ipſa formata ſiue volūtarie: ſiue naturaliter ſiue ſupernaturaliter eius euidentia naturaliter venit in mentē ex ſola noticia terminoꝝ. Sicut eñ (vt dixi) ꝓpoſitio ꝑ ſe nota non excludit noticiam terminorum: ſic nec noticia terminorū eſt cauſa ſufficiēs talis noticie: ſed cum noticia terminorū requiritur formatio ꝓpōnis. q̄re &c. ¶ Ex prima parte ꝯcluſio

A nis ſequitur ꝙ deum eſſe nō eſt ꝑmū principium / & primū oīz veroꝝ ea naturaliter ꝑcedēs ꝯtra auctorē de cauſis. ab. xi. ca. vſq ad finem. xxij. partis ꝑme ſūme ſiue contra pelagiū. ptz q: ꝑmū principiū debet eſſe per ſe notū. Itē patet ex vno ab iſto doctore frequenter aſſūpto. ſ. ꝙ prius natura eſt a quo non conuertit̄ ſubſiſtendi ꝯña. conſtat autē ꝙ euidenter ſequitur deus ē: ergo deus eſt: vel nō eſt. & econuerſo. non ſequitur euidenter vt patz. igitur &c. Vñ gratia huius pono hic quattuor conditiōes primi principij omnium verorum. ¶ Prima eſt ꝙ tale primū principium debet eſſe cōplexum. pz. quia loquimur de ꝑmo ꝑncipio in cognitione et non in cauſalitate. Secūda ē ꝙ debet eſſe oīm cōplexoꝝ notiſſimū: pz. q: dz eē ꝑmū in euidentiā &c. Tertia eſt ꝙ dz eē ex terminis cōmuniſſimis & cōmuniſſimū. pz. q: dz ad oīa alia vera ſe extēdere. Quarta eſt ꝙ debet eſſe ꝓpō affirmatiua vel ſaltē non pure negatiua & ꝓpoſitio ypotetica vł ſaltem non pure cathegorica. pz q: affirmatio eſt prior pura negatione et per conſequens ꝓpoſitio pure negatiua non pōt eſſe primū principiū ꝯplexū: ſed propoſitio pure affirmatiua. Et cathegorica nō pōt eſſe primū ꝑncipiū. q: nulla talis eſt euidentiſſima: vt patz inductiue igitur ſequitur ꝙ primū ꝑncipiū ꝯplexum eſt propoſitio ypotetica affirmatiua ſicut iſta aliquid eſt vel nichil eſt vel eſt propoſitio nō pure cathecorica: ſed de ipotetico extremo nec pure affirmatiua nec pure negatiua q̄lis eſt iſta quodlz eſt vel non ē. Et ſic ex his patet ꝙ primū principiū ꝯplexum non eſt illud deus eſt. Ex ſecunda parte concluſionis ſequitur ꝙ illa ꝓpoſitio deꝰ eſt quam formamꝰ et illa quam format beatus non ſunt oīno ſimiles ſpeciuoce ſed vna eſt perfectior alia in ſpē. ptz aliter vna eēt ꝑ ſe nota ſicut alia qd̄ ē fłm. Sic ḡ pz ꝙ nō eſt nobis ꝑ ſe notum deū eē. ¶ Sz vidēdū ē vtꝝ ſit nobis euidēter notū ſeu demōſtrabile. ¶ Et de hoc ſit ſcd̄a ꝯcl̄o ꝙ lz iſta ꝓpō deꝰ ē non ſit nobis euidēs aut euidenter demonſtrabil̄ ipa tñ ē naturaliter ꝓbabilis ꝑria pars declarabit̄ ſz ſcd̄a ps pz. q: phi naturali ratione ꝓbauerūt ꝑmū motorē eē ꝑmā cauſā eē. ꝑmū ꝑncipiū eē.

C ij. cōcl̄o.

Contra pelagium

Complexum
Notiſſimum
Conditiones primi principij q̄ ſit
Communiſſimum
Affirmatiuum

vt pʒ.viij.phi.⁊.xij.math.igitur
⁊c. Sʒ ad declarationẽ p̃rie par
tis pono aliq̃s ꝓpões. Pria eſt
ꝙ ex nullis apparẽtibꝰ natura
liter põt cõcludi deũ eſſe euidẽ
ter.pʒ.qꝛ ſi ſic maxime hoc eſſet
ex ꝓceſſu phi arguẽtis ex muta
tione ⁊ nouitate rerũ cuʒ finito
ꝓceſſu in cauſis mouẽtibꝰ ⁊ mo
tis ſicut patʒ.viij.phiſicoꝝ.xij.
metaaph.⁊ in pluribꝰ paſſibus
phiſice ⁊ methaphiſice. Nullus
eñi videt̃ fortioꝛ modꝰ ꝓbandi.
Sed licet iſte modꝰ bñ ſit ꝓba
bilis tñ nõ demõſtratiẽ nec eui
dẽter ↄcludit deũ vt poſtea oſtẽ
dam igit̃ ⁊c. ¶ Scḋa ꝓpoſitio
eſt cõtra vnũ doctorẽ parif̃. Cõ
radũ de rippa. Non ex quolibet
gradu eſſendi euidenter infert̃
immenſitas gradus primi. Pʒ
quia vel hoc eſſet ſupponendo
proceſſũ finitũ in gradibus eẽn
di ⁊ hoc nõ qꝛ hoc nõ ẽ euidens
vel ſupponẽdo ꝓceſſũ infinituʒ
⁊ hoc non quia tunc nullius ta
lis gradus cõcluderetur primi
tas ſicut nec ex infinito ꝓceſſu
in partibꝰ ↄtinui ↄcluditur ali
cuiꝰ illaꝝ vltimitas. vñ patʒ ꝙ
deductio illiꝰ doctoꝝ petit prin
cipiũ ⁊c. Tertia eſt cõtra eũdẽ
ꝙ ex nulla entitate immateria
li ſeu quãuis in mẽte nr̃a crea
bili ſpecie intellectibili preciſe
poteſt euidenter cognoſci deuʒ
eſſe. Patʒ.qꝛ quacũq; tali poſi
ta in mente adhuc deus libere
obijcit ſe menti nr̃e: vt obiectuʒ
cognoſcibile igit̃ ⁊c. ¶ Quarta
ex ſola dei gratuita vnione cum
mente noſtra per modum obie
cti viſibilis ac luminis ſufficiẽ
ter de ſe lucentis cum alijs ex p
te potentie nr̃e intellectiue req̃
ſitis põt euidẽter cogñſci deũ eẽ.
Pars excluſiua pʒ ex p̃cedenti
bus ſed affirmatiua apparet qꝛ
talis p̃ñtia ſeu vnio dei ad men
tẽ noſtrã nõ minꝰ ſufficit gñare
euidẽs iudiciũ ꝺ ſui exiſtẽtia q̃ꝫ
obiectũ ſenſibile ⁊c. Ex his ergo D
pʒ pria pars ↄcluſiõis ⁊c. ¶ Ter
tia ↄclo eſt ꝙ licet iſta ꝓpõ deꝰ
nõ ẽ nõ ſit primũ falſũ ipa tñ nõ
minus implicat ↄtradictionẽ q̃ꝫ
primi principij ↄtradictorioꝝ.
¶ Prima pars pʒ ex p̃cedẽtibꝰ.
qꝛ ſua ↄtradictoria nõ eſt primũ
verũ. Itẽ nõ infert euidẽter qḋ E
libet falſũ igit̃ ⁊c. ¶ Sʒ ad de
clarationẽ ſcḋe partis pono ali
quas ꝓpões. Prima ẽ ꝙ ſicut
vnũ impoſſibile nõ ẽ impoſſibili
us alio: ſic ex quolʒ ĩpoſſibili ſe
quitur ↄtradictio. Primũ pʒ de
ſe. Scḋm ſequit̃ ex p̃io ⁊c. Iteʒ
ꝓbat̃. qꝛ impoſſibile ẽ ita eſſe ſi
cut p añs impoſſibile ſignat̃ q̃n
ita ſit ſicut p qḋlʒ ↄñs ſignatur
igit̃ ⁊c. Itẽ cũ nullo impoſſibili
ſtat p̃mũ principiũ. igit̃ p rõnẽ
cõem oppoſitũ p̃mi p̃ncipij ſeq̃
tur ⁊c. Scḋa ꝓpõ ẽ ſicut quod
libet impoſſibile implicat ↄtra
dictionem ſic non quodlibet im
poſſibile euidenter infert falſi
tatem. Primũ patet: qꝛ ex quoli
bet impoſſibili ſequuntur con
tradictoria vt dictũ eſt. mõ hoc
ntelligitur per implicare ↄtra
dictionem. igitur ⁊c. Unde ap
paret ex hoc ꝙ mgr̃ hugolinus
male negat iſtã ↄditionalẽ: ſi de
us nõ eſſet deum non eſſe nõ im
plicaret. Reſpondet enim ꝙ im
mo adhuc implicaret. ſed ego
bene concedo ꝙ ſi deus nõ eſſet
adhuc deũ non eſſe implicaret
ſed ꝓpter hoc nõ ẽ alia ↄditio

nalis negāda ⁊c. Scdm patʒ de
duabus cōtradictorijs de poſſi
bili opinalib⁹ ad vtrūlibet ſicut
ſūt iſte de⁹ pōt facere ſupremaʒ
ſpēm: de⁹ nō pōt facere īfimaʒ
ſpeciē. Altera eñ ē impoſſibilis
D ⁊c. Tertia ꝓpō eſt ꝙ lʒ bon⁹ lo-
3.co.. gic⁹ ſciat ex quolibet īpoſſibili
ſeq̄ cōtradictionem tñ ex aliquo
impoſſibili bon⁹ logic⁹ non ſcit
ſequi falſitatē. Patet ex dictis.
Quarta eſt. licet bon⁹ theolog⁹
ex aliquo impoſſibili cognoſcat
ſequi qd̄libet certitudinalr̄ ta-
men ex eodeʒ impoſſibili neſcit
E ſequi aliquod falſum euidenter
Patet de iſto impoſſibili de⁹ nō
eſt vel non trinus ⁊c. Sic ergo
patet ex his ꝙ iſta deus non eſt
implicat cōtradictionē licet nō
explicet. i. non ſit nobis euidēs
ipſam inferre cōtradictionē. Et
ſic patet tertia cōcluſio: ⁊ rñſio
A ad iſtū articulū ⁊c. ¶ Sed con-
2. articli. tra predicta arguitur: et primo
1. pars. contra illud quod dictum eſt in
et primo. prima concluſione: et in ſecūdo
correlario eius. et probatur ꝙ
iſta propoſitio deus eſt quam
formamus et illa quam format
beatus ſunt eiuſdem ſpeciei ⁊ ꝑ
ꝯñs ſi vna eſt per ſe nota et alia
quia vel ad illam quam format
viator concurrit de⁹ tanꝙ̄ obie
ctum agens et cauſans ac termi
nans illā ꝓpoſitionē vel nō. Si
ſic cum intellect⁹ ſit eiuſdē ſpēi.
et obiectum idē ſequit̄ ꝙ vtraqꝫ
cognitio erit eiuſdem ſpeciei cō
ſequētia pʒ ꝑ phm. viij. metha-
phiſice. Si materia ſit eadem ⁊
agēs idē forma erit eadē. Si nō
ſeq̄t̄ ꝙ illa ꝓpō quā formam⁹ de
deo nō erit cognitio dei ⁊ ꝑ ꝯñs
de nulla ei⁹ cognitio erit nobis

naturalr̄ poſſibilis ꝯtra p̄dicta
in pmo articulo ſʒ ꝯña ꝓbat̄ ꝑ
Aug. ix. de trini. c. ix. liq̄do tenē
dū eſt ꝙ omis res quā cognoſci
mus generat in nobis ſuā noti-
ciā. Ab vtroqꝫ eñ parit̄ noticia
ſcʒ a cognoſcente ⁊ cognito.
¶ Scdo arguit̄ cōtra primā par 2. arguit̄
tē cōcluſiōis ſcōe ⁊ primā ꝓpo-
ſitionē et ꝓbat̄ demonſtratiue
deū eē ſcʒ ꝑ ꝓceſſū philoſophi
⁊ arguit̄ ſic. Manifeſtum eſt ali
qua moueri: ſed oē qd̄ mouet̄
ab alio mouet̄: et nō eſt ꝓceſſus
in infinitū igitur ē deuenire ad
aliquod mouens imobile. Silr
arguitur. manifeſtū ē aliq̄d eſſe
nouiter ꝓductū: et non a ſe igit̄
ab alio. Et nō eſt ꝓceſſus in infi
nitum nec eſt circulatio igitur ē
deuenire ad aliquod producēs
improductū. Et illud eſt de⁹ igi
tur cuʒ iſta deductio ſit euidēs
ſequitur euidēter deū eē. ¶ Ter
tio ad idem argui poteſt per ꝓ- 3. argu.
ceſſum venerabilis Anſelmi in
libello ſuo cōtra inſipientē dicē
tem in corde ſuo nō eſt deus vbi
multis. ca. nititur demonſtrare
deum eſſe. Sed qꝛ rationes ſue
non ſolum non ſunt demonſtra
tiue imo pure ſophiſtice. et pec
cantes in logica ꝓpter cuius de
fectum iſte deuotus homo non
ſolū in hoc loco: ſed in alijs paſ
ſibus ſepe deceptus fuit vt di-
cit vnus doctor et patet intuen
ti iō nolo in ꝓceſſu ſuo inſiſtere
Sed tñ breuit̄ arguo ſic demon
ſtrabile ē ꝟitatē eē igit̄ ⁊ deū eē
ꝯña pʒ ⁊ añs apparet qꝛ Anſel-
m⁹ credidit hic demōſtrare mo
nologiō. xviij. Cuius vis ſtat in
hoc qꝛ ſi ꝟitas nō ē ꝟ ꝟitatē nō
eē verꝫ ē ꝟ ꝟitas ē: ⁊ ſic ꝟitatē eē

ſequitur ex vtraꝛ parte cõtradi-
ctiõis quare &c. ¶ Quarto ar-
4. argū. guitur ↄtra tertiã ↄcluſionẽ ⁊ di-
cta ibidẽ ꝓbando ꝙ iſta de⁹ nõ
eſt nec q̄libet ĩpoſſibilis ĩplicat
cõtradictionẽ q: itellect⁹ põt in
telligere ĩpoſſibile. ergo nõ q̄oli
bet ĩpoſſibile ĩplicat ↄtradictio
nẽ. ↄña tenet q: intellect⁹ nõ po
teſt intelligere ↄtradictoria. An
tecedẽs apparet q: itellect⁹ im-
poſſibile opinatur &c. Itẽ patz q:
nõ min⁹ põt intellect⁹ intellige-
re ĩpoſſibile q̄ꝫ volũtas velle im
poſſibile ſꝫ hoc põt volũtas q:
volũtas eſt ĩpoſſibiliũ. iij. ethi-
coꝝ. Patꝫ etiã de penitẽte q̄ vellet
nõ feciſſe q̄ꝺ fecit. Itẽ de lucife-
ro q̄ appetiuit equalitatẽ dei.
Itẽ de pelagianis q̄ volũt eſſe
primi dñi ſuoꝝ actuũ. Item de
odiente deũ &c. ¶ Ad iſta reſpõ
B
Ad p̄mũ deo ad primũ. dico primo ꝙ ad
illã cõcurrit de⁹ tanq̄ꝫ obiectuꝫ
Vide bene agens ⁊ terminãs nõ tñ imedia
te terminãs. vt patꝫ ex ſupradictꝫ
in primo articulo. Dico ſecũdo
ad illã auctoritatẽ phi: ꝙ ſi ſub-
iectũ ſit idẽ ⁊ agens idẽ ſequitur
eadẽ forma. quãdo agens natu
raliter agit ⁊ eodem modo ſe
habet ad paſſum: ⁊ ſubiectum ẽ
eodẽ modo diſpoſitũ: ſed non ẽ
inconueniens ꝙ idẽ intellectus
de obiecto habeat cognitiones
ſpecie diſtinctas ſcꝫ aliã ⁊ aliã
habitudinẽ vel diſpoſitionẽ in-
tellectus obiecti vel medij ſicut
in ꝓpoſito. Dico tertio ad illaꝫ
partẽ antecedẽtis ꝙ licet omne
ſubiectũ cognitũ terminet ſuaꝫ
cognitionẽ ex eo ꝙ aliquod ob-
iectũ termiare aliquã cognitio
nem non eſt aliud q̄ꝫ ipſum co-
gnoſci ꝑ illã: tamẽ nõ omne ob-
iectũ cognitũ agit ſuã cognitio
nẽ: q: aliq̄ꝺ eſt obiectũ cognituꝫ
q̄ꝺ nõ ẽ nec fuit: ⁊ nihil tale agit
vel egit &c. Dico quarto ad au-
ctoritatẽ auguſtini ꝙ illa debet
intelligi de re quaꝫ cognoſcim⁹
imediate in ſeipa: et ſic eſt vera.
vñ patꝫ ad rationẽ. ¶ Ad ſecũdaꝫ C
dico ꝙ ille ꝓceſſus phi nõ ꝓbat Ad
demõſtratiue deum eẽ. vñ dico
primo ꝙ nõ ẽ euidẽs euidentia
ſũma aliq̄d moueri: diceret eniꝫ
proteruus: q: lꝫ ſic appareat tñ
nõ ſic eſt. Scḋo dico ꝙ lꝫ eẽt eui
dens aliq̄d moueri. nõ tñ illꝺ ab
alio moueri. diceret eñ ꝓteru⁹
ꝙ aqua ſeipam mouet ad replẽ
dum vacuum &c. Similiter ipa
aqua calefacta ſeipſam reducit
ad frigiditatẽ &c. quare &c. Ter
cio dico ꝙ lꝫ eſſet euidẽs omne
quod mouetur ab alio moueri
⁊ conceſſo ꝙ non eſt ꝓceſſus in
infinitum in mouentibus/ q̄ꝺ nõ
eſt euidẽs: tamen ꝑ hoc nõ ↄclu
ditur mouẽs imobile diceret ei
ꝓteruus ꝙ mouetur. b. et licet. b.
pro tũc ſit mouens immotũ nõ
tamen imobile. Quarto dico ꝙ
nõ eſt euidẽs ꝙ circulatio nõ ſit
poſſibilis imo ſic eſt ꝙ eſt poſſi
bilis diuerſo genere cauſe. q̄re
&c. Et ↄſimiliter poſſet reſpon-
deri ab alios modos probandi
deuꝫ eẽ. De cõfirmatione auteꝫ
q̄ eſt de nouitate reꝝ &c. poſtea
dicã. ¶ Ad tertiã dico primo ꝙ
iſta ↄña non eſt euidẽs veritas D
eſt. ergo de⁹ eſt &c. Scḋo dico ꝙ Ad
antecedẽs nõ ẽ euidens nec hoc
demõſtrat Anſhel. vnde ad pro
bationẽ eius dico tertio. ꝙ licet
iſta cõditionalis ſit vera ſi veri
tas non ẽ/ veritatẽ nõ eẽ verum
eſt: q: antecedens ẽ ĩpoſſibile vt

alias dixi: tñ illa nõ eſt euidens
ſicut nec iſta ſi homo non ē aſi-
nus hoiem nõ eē aſinū. eſt verū.
Quarto dico ꝙ iſta ꝯña non eſt
euidēs nulla veritas ē. ergo iſta
ꝓpoſitio eſt vera vel ei⁹ ꝯtradi
ctoria ꝛc. quia ſtat ꝙ nec ipa nec
ſua ꝯtradictoria ē vera vt ptꝫ: et
ſic iſta ratio peccat ꝑ logicā ꝛc.

A ¶Ad quartā ꝯcedo añs ꝛ nego
Ad q̄rtū ꝯñam vñ primo dico ꝙ intelle-
ctus poteſt intelligere impoſſi-
bile nõ ſolū intellectione appre-
henſiua: ſed etiam iudicatiua.
Scđo dico ꝙ intellect⁹ põt itel-
ligere ꝯtradictoria ꝛ licet de in-
tellectiōe iudicatiua hoc poſſit
negari tamen de apprehenſiua
nullus negat. Tertio dico ꝙ li-
cet intellect⁹ poſſit aſſentire ali-
cui ipoſſibili: ꝛ ipſe nõ poſſit aſ-
ſentire ꝓpoſitiōi ipoſſibili que
eſt copulatiua ex ꝯtradictoriis
nõ tamē ſequit̄ quin quodlibet
ipoſſibile iplicet ꝯtradictionem
licet nõ explicet ꝯtradictionem
ſicut talis copulatiua. Et ratio
diuerſitatis ē: q: talis copulati-
ua euidenter implicat contradi
ctionē: ꝛ hoc ego voco explicare
ſeu iplicare ꝯtradictionē nõ ſic
autē quodlibet aliud impoſſibi
le. quare ꝛc. Quarto dico ad cõ-
firmationem ꝙ volūtas poteſt
velle ipoſſibile vel ſaltē ipoſſibi
le põt velle. ꝛ hoc videre meo be
ne probant ille ſex rationes ibi-
dem inducte: vt patꝫ intuenti et
deducēti ꝛc. Et ſic patꝫ ad iſtas
B rationes. Et hec de ſcđo articulo.

Tertius ¶Quantū ad tertiū articulū in
articul⁹. quo videndū eſt vtrū nobis ſit
euidenter notū tantū vnū deuꝫ
eſſe. Primo premittā deſcriptio
nem / ſiue qđ nois hui⁹ termini
de⁹. Scđo ponā ꝯcluſiōes. Ter
tio obiiciā ꝯtra ꝛc. Quātū igit̄
ad primū punctuꝫ notādū eſt ꝙ
ad deſcribendū deuꝫ nõ oportet
oēs ei⁹ ꝯditiōes ꝛ ꝓprietates in
cludere in ei⁹ diffinitione q: hoc
nobis foret impoſſibile. ideo di-
cūt aliqui ꝙ ſufficit oēs / vel plu
res / vel aliquas eaꝝ de ipo no-
tiores ꝛ ſibi ſoli cõpetētes in ei⁹
deſcriptiōe ponere: ꝛ inde ē ꝙ ei⁹
dantur diffinitiōes diuerſe a di-
uerſis ſicut patꝫ in libris ſancto
rum et doctoꝝ. Ad cõuenienter
autē deſcribendū datur ab aliq̄
bus hec regula ꝙ de⁹ debet de-
ſcribi per oēm terminū ſignan-
tem ꝑfectionem ſimpliciter ſiue
bene eē ſimpliciter ſic ꝙ in omi
materia melius eſt ipſuꝫ eſſe q̄
nõ eſſe ꝛ hoc cum iſto aduerbio
ſumme. vt dicēdo ꝙ deus ē ens
ſumme bonum. ſumme ſapiens.
ſumme potens et ſic de aliis ꝛc.
ꝛ quanto plures termini ibidem
congregātur tanto melior ꝛ per C
fectior eſt deſcriptio ꝛc. ¶Secū
do notandū eſt ꝙ iſta regula nõ
videtur omnino ratiōalis quia
ſcđꝫ iſtū modū dicendi non erit
aliqua certa deſcriptio dei Pro
cui⁹ declaratione aduertendum
eſt ꝙ aliqua eſt ꝑfectio ſimplici
ter de qua non eſt nobis euidēs
ꝙ ſit perfectio ſimpliciter ſicut
eſt iſta poſſe facere q̄dlibet ali-
ud a ſe. et ita ſtat aliquē de deo
aliquam eius proprietatē ꝛ per
fectionē ſimplicit̄ negare / dubi-
tare / vel opinari quaꝫ alius fir-
miter credit. Sunt eñ multe ꝑ
fectiones ſimpliciter ꝛ ꝓprieta-
tes dei q̄ pure creduntur ex fide
vl̄ quas nullo modo eſt euidēs
deo cõuenire ſicut eſſe liberum

actiuũ.⁊ infiniti vigoris.⁊ ſic de
multis alijs.quare ⁊c. Ideo ad
ꝯueniẽt deſcribẽdũ deũ pono
iſtã regulã ꝙ de⁹ debet deſcribi
ꝑ illos q̃ cõiter cõcedit deo con
uenire ab oibus q̃ ꝯcedũt deum
eſſe/vt dicẽdo ꝙ de⁹ eſt ens ſum
me bonũ ⁊ ꝑfectiſſimũ in entib⁹
Oẽs eni cõcedentes deũ eẽ com
muniter cõcederẽt deo illud cõ
uenire.et ſic iſta deſcriptio erit
certa ⁊ cõis apud oẽs ꝯcedẽtes
deũ eẽ. Nõ ſic aũt eſſet ſi in ſua
deſcriptiõe deberẽt poni cõiter
⁊ idiffer ẽter alij termini ſignan
tes ꝑfectiões ſimpliciter qui de
deo nõ ab oibus/ſed ſolũ ab ali
quibus/vel a fidelib⁹ cõcedun
tur.ſicut ſunt iſti eſſentia ꝓdu
ctiua oim alioꝝ a ſe eſſentia infi
niti vigoris.eſſentia cõmunica
D bilis tribus ſuppoſitis.eſſentia
creatura de nichilo ⁊c. ¶ Ter
tio notandũ ꝙ ſicut iam patz ex
dictis in deſcriptione dei debet
poni iſtõ aduerbiũ ſũme vl' ali⁹
ſuplatiu⁹ includens ipſuz.ſicut
dicẽdo ꝙ de⁹ eſt ens ſumme bo
num.vel ꝑfectiſſimũ in entibus
Et ideo ſicut ſuplatiuus poteſt
dupliciter exponi affirmatiue ⁊
negatiue.ſic iſte terminus deus
poteſt habere duplicẽ deſcripti
onem. Prima eſt ꝙ deus eſt ens
omni alio a ſe melius ⁊ ꝑfecti⁹.
Secunda eſt ꝙ de⁹ eſt ens quo
nihil eſt melius/vel perfectius.
E ¶ His premiſſis pono tres con
i.xl'o. cluſiones. Prima ꝙ licet primo
modo deſcribẽdo deũ nõ poſſit
a nobis euidẽter ꝓbari tantum
vnũ deum eſſe. tamen ſic poteſt
euidenter ꝓbari ꝙ ad deum eẽ
ſequitur tantum vnũ deum eſſe
Prima pars probatur quia iſta
propoſitio deus eſt. non eſt per
ſe nota nec ex per ſe notis demõ
ſtrabilis:nec eſt nobis ꝑ experi
entiam euidẽs vt ſatis pꝫ ex di
ctis in primo articulo. Igit̄ iſta
tm̃ vn⁹ de⁹ eſt.nõ põt nobis eui
dẽter probari deſcribendo deuz
illo modo. Conſequentia patet
quia ſecunda euidenter infert pri
ma ⁊c. Secunda pars probatur
quia euidenter ſequitur deus ẽ.
eſt ergo tantum vnus deus: qꝛ
ſi detur oppoſitũ ſcilicet ꝙ ſint
duo dij et plures dij illo modo
deſcribendo deum euidenter ſe
quitur contradictio quia ſequi
tur.a.⁊.b.ſunt duo dij.ergo per
illam deſcriptionem.a.eſt perfe
ctioꝛ.b.⁊ ſimiliter ergo.b.eſt ꝑ
fectioꝛ.a. ⁊ per ꝯñs.a. eſt perfe
ctioꝛ ⁊ imꝑfectioꝛ q̃.b.⁊.b.q̃.a.
quare ⁊c. ¶ Secũda cõcluſio ꝙ F
licet ſecundo modo deſcribendi
deũ non poſſit a nobis euidẽter
ꝓbari tantũ vnũ deum eſſe:nec
ꝙ ad vnũ deum eẽ ſequatur tm̃
vnũ deum eẽ.tamen ꝙ nõ poſſit
euidenter ꝓbari non poſſumus
euidenter probare. Prima pars
ꝓbatur.qꝛ dicẽti ꝙ ſunt plures
dij equaliter perfecti nõ poteſt
euidenter oppoſitũ ꝓbari plus
q̃ poſſit euidenter ꝓbari oppo
ſitum dicenti ꝙ ſunt plures reges
equaliter perfecte quarũ queli
bet eſt de⁹ ſicut arguebatur an
te oppoſitum ⁊c. Secũda pars
ꝓbatur qꝛ licet rationes ꝓban
tes vnitatem dei poſſint appa
renter ſolui: ꝓpter quod bene
concedo ꝙ vnitas dei nõ poteſt
nobis euidenter probari.tamen
non poteſt euidenter oſtendi ꝙ
ille rationes non concludũt. qꝛ
hoc non poſſet euidenter oſten

di niſi euidēter ſoluendo rōnes illas qꝰ nō poſſumꝰ. Propꝫ qꝺ concedo ꝙ iſta negatiua vnitas dei nō pōt euidentꝫ ꝓbari.nō poteſt a nobis euidenter ꝓbari ſicut licet iſta ſit vera trinitas pſonaꝝ nō pōt a nobis euidēter ꝓbari:tñ iſta negatiua nō poteſt euidēter ꝓbari.ꝛc. ¶ Tertia cōcluſio ꝙ licet nullo predictorum modoꝝ deſcribendo deū ſit nobis euidēs/aut poſſit eſſe in naturali lumine tātum vnū deum eſſe.tamen hoc eſt ꝓbabile naturali ratione. Prima pars ſequitur ex dictis ſuppoſito quid nominis huius termini lumen naturale.per quem intelligo lumen ſiue cognitionē ſine errore intellectui poſſibilē de cōmuni curſu nature.Et dico ſine errore qꝛ cognitio erronea non debet dici lumen naturale ſed potius tenebra. ſic ergo ſumendo lumen naturale.ptꝫ ꝙ in naturali lumine non eſt nobis per ſe aut ꝑ experientiā notū tantum vnū deū eſſe vt clarū eſt: nec ex taliter notis poteſt nobis euidenter ꝓbari vt dictū eſt quare ſequitur ꝙ hoc nō eſt nobis euidens nec poteſt eſſe.igitur ꝛc.

A concluſio.

Secūda pars probatur ſuppoſito quid nominis huiꝰ termini ratio naturalis per quē intelligo rationē ſumptā ex hiis que nobis apparent de cōmuni curſu nature.Sic ergo ſumēdo ptꝫ ꝙ multe ratiōes naturales poſſunt fieri ⁊ facte ſunt a philoſophis concludentes tantum vnū deum eſſe licet non euidenter tamen probabiliter et probabilius ꝙ̄ poſſet concludi oppoſitum vt poſt patebit. ¶ Ex hiis

B

ſequitur aliqua. Primo ex prima parte huiꝰ ꝯcluſiōis:ſequitur ꝙ nec oppoſitū articuli de vnitate dei nec oppoſitū alicuiꝰ alteriꝰ articuli fidei pōt probari in lumine naturali. Patet ꝙ licet ad probandum oppoſita horū articulorum fidei poſſunt fieri alique rationes naturales probabiles tamen tales non probant in lumine naturali quia ſemper peccant vel in materia vel in forma.ꝛc.quare.ꝛc. Secundo ſequitur ꝙ articulum de vnitate dei crediderunt philoſophi et probauerunt in lumine naturali. Patet in libris Ariſtotelis et aliorum plurium philoſophorum.

Opinio hugolini

¶ Sed contra hoc eſt mageſter hugolinus qui tenet ꝙ philoſophus nunꝗ̄ formauit propoſitionem mentalem verā de deo/et ratio eius eſt quia cōceptus illi quos Ariſtoteles opinabatur vel credidit ſupponere pro deo. pro nullo ſupponebant. Uerbi gratia primum ens infinitum in vigore vel cognoſcens per ſuam eſſentiam/⁊ nichil extra ſe/ vel prima cauſa naturaliter agens/ vel ſumma perfectio ſolum in vno ſuppoſito exiſtens.ꝛc. Iſti enim conceptus pro nullo ſupponunt eo ꝙ implicent aliquid quad non poteſt vere dici ō deo quare ꝛc.

¶ Improbatio.

¶ Sed hoc dictum videtur puerile nec eget reprobatione. Primo enim patet falſitas in negatiuis.et cetera. Secundo in affirmatiuis poteſt euidenter oſtendi: quia licet hoc totum aſinus rationalis pro nullo ſupponit non tamen ſequitur ꝙ ly aſinus per ſe nullo modo ſup-

ponat. quare ⁊c. Vñ ad euidentem hui⁹ declarationē. ¶ Prio ſuppono ꝙ aliqua res bene concipit̄ plurib⁹ conceptib⁹ pro ea ſuppoſibilib⁹. ¶ Scđo ꝙ ꝯcept⁹ vni⁹ rei pōt nō cōponi cum alio cōceptu eiuſdē rei vel nō adiungi ſibi per modū determinationis cū ſuo determiabili. ¶ Tertio ꝙ iſti cōcept⁹ pria cauſa ⁊ finitum in vigore ſūt diuerſi conceptus. Tūc arguitur ſic ſtat ꝙ aliqua res ꝯcipitur vno ꝯceptu ꝓ ea ſupponēte abſq; hoc ꝙ alius cōceptus prior adiūgat̄ per modum determinationis ad ſuum determinabile. ergo ſi talis ꝯceptus predicetur de ſe erit ꝓpoſitio affirmatiua vera. ⁊ per cōſequēs Ariſtoteles formans iſtam mentalem. prima cauſa ē. prima cauſa formabat verā propoſitionem ⁊c. Item aliter ſeq̄tur ꝙ quicunq; opinaretur aliquē ꝯceptū ſupponere pro aliq̄ re pro qua non ſupponit tūc nō poſſit habere cōceptum ſupponentem pro illa re de qua falſe opinaretur. Conſequētia patet ſed abſurditas ꝯſequētis patet q̄a ſic q̄cūq; aliquod falſū opinaretur de deo / vt quod poſſet facere ſupremam ſpeciē ⁊c. nullum verū crederet de deo. et ita in alijs ⁊c. ¶ Tertio ſequit̄ ꝙ articulus de vnitate dei licet non poſſit nobis fieri euidens in lumine naturali: tñ hoc pōt in lumine ſuperiori. Patet. q2 i lumine ſupnaturali ⁊c. ¶ Quarto ex hoc ſequitur ꝙ articul⁹ de vnitate dei poteſt eē magis euidens q̄ nobis ſit euidens veritas prima principij. patet. q2 ꝓbabile ē ꝙ ꝯprehēſores in lumine patrie ſupnaturali clari⁹ vident cōcluſiones q̄ nos viatores p̄ncipia nā cū finite ⁊ nō multū clare videam⁹ ⁊ per lumen min⁹ tā pfectionaliter q̄ gradualiter. videtur ꝙ quelibet veritas neceſſaria poſſit abſolute a nobis videri clari⁹ q̄ nos modo ꝑ lumē naturale p̄mū p̄ncipium videam⁹ ⁊c. ¶ Sed contra p̄dicta arguit̄ ꝓbando ꝙ vnitas dei poſſit naturalit̄ demōſtrari. ¶ Primo q̄dem ſic q2 euidens ē aliq̄d poſſe nouiter eſſe / ⁊ per ꝯñs tale ē ꝓducibile et nō a ſe ergo ab alio. Et de illo quero vt prius et ſic ſemp vltra. vel ergo deueniā ad aliqđ ſimplr̄ p̄mū / ⁊ habetur ꝓpoſitū. vel erit ꝓceſſus in infinitum qđ eſt euidenter impoſſibile ⁊c. Et ſi dicatur ꝙ ſm phm in generationibus eſt poſſibile ꝓcedere in infinitum hoc non valet q2 philoſophus non cōcedit ꝓceſſum in infinitū in cauſis eſſentialit̄ ordinatis. ſed tñ in accidentaliter ordinatis. ¶ Scđo arguitur ꝯfirmando predictam rationē / ⁊ ꝓbando ꝙ nō ſit poſſibilis ꝓceſſus in infinitū in cauſis eēntialiter ordinatis q2 vniuerſitas cauſatoꝝ eēntialit̄ ordinatoꝝ ē cauſata igitur ab aliquo qđ eſt ſupra illā multitudinem ⁊ nō ē aliq̄d illius multitudinis. aliter eñ idem eſſet cauſa ſui ipſius quare ⁊c. Itē aliter ſequeretur ꝙ idem effectus haberet ſimul infinitas cauſas actu ipm cauſantes et per ꝯſequens in cauſis eēntialiter ordinatis erit aliquid ſimpliciter primū. ¶ Tertio arguitur per rationē cuiuſdā doctoris qui tenet ꝙ p̄dicta argumētatio valet ita bñ

in accidētal'r ordiatis ſicut in eſ-
ſential'r ordinatis ſi bn̄ formetur
Capio inquit totā m'titudinem
illoꝝ quoꝝ quodlꝫ hꝫ aliqđ p̄us ſe.
Tunc arguit' ſic. Tota iſta mul
titudo habet aliqđ p̄us ſe. & pre-
ter totā illam multitudinē opor
tet dare aliquid prius/vel ergo il
lud eſt ſimpliciter primum ⁊ ha-
betur ꝓpoſitum/vel nō ⁊ hoc eſt
contra propoſitū quia ipſū erit
pars multitudinis illorū quorū
quodlibet habet aliquid prius.
quare ⁊c. ¶ Quarto arguit' ſic ſi
iiij. arg. eēnt plures dij aut diſtinguerē-
tur ſpecie aut ſolo nūero. ſi ſpe-
cie tunc non eſſent eque perfecti
⁊ per cōſequens min⁹ perfectus
non eēt deus. ſi ſolo numero tūc
poſſent eē infiniti. q̄a quādo ſūt
plura indiuidua diſticta ſolo nu
mero. non apparet contradictio
qui ſint plura. nec poteſt aſſigna
ri ſtatus ad certum numerū qui
maior poſſit eſſe ⁊c. ¶ Ad iſta re-
A ſpondetur ad p̄mū/⁊ ſcōm ſimul'
Ad p̄mū reſpondendo quia faciunt vnam
⁊ ſcōm. rationem. vnde primo dico. iſta
ratio non probat euidenter tan-
tū vnū deū eē. quod patet multi
pliciter. ¶ Primo quia in iſta ra
tione p̄ſupponitur nouitas rei
q̄ nō prefuit/nec aliquid eius. ta-
lis autem nouitas nō cōcluditur
euidenter ex apparētibus natu-
ralib⁹ cū multe mutationes val
do apparenter ſaluent' a moder-
nis abſq꞉ rerum a p̄exiſtentibus
diſtinctaꝝ nouitate ſicut de mo-
tu locali ⁊ de motu ad quantita-
tem ⁊c. Et tali modo diceret pro
teruus ꝙ poſſent ſaluari omnes
mutationes ad accidentia ⁊ etiā
ad ſubſtātias a fortiori. quia nō
ſunt ſenſibiles niſi per mutatio-
nem factā in accidētib⁹ ſenſibili-
bus. et ſic ſi talia ſaluarent' p res
alit' ſe hr̄e/vel appere res alit' ſe
hr̄e ſolū. nō reqreret' aliqđ agēs
extrinſecū a re ipſa aliter haben
te. nam res aliqn̄ aliter ſe habet
vel apparet aliter ſe habere ſeip
ſa ſola ſine extrinſeco agente ſen
ſibili vel apparente. ¶ Secundo
in predicta ratione preſupponit'
bonitas huius conſequētie ſi ali
quid nouiter eſt illud ꝓducitur
ab aliquo hec autem ꝯſequentia
nō eſt euidēs ⁊c. Diceret eni pro
teruus ꝙ ſicut non ſequitur eui
denter. a. nouiter non eſt: igitur
ab aliquo nouiter non eſt. ſic nō
euidenter ſequit'. a. nouit' eſt igit'
ab aliquo ⁊c. q̄a ſicut aliquis p̄t
deſinere eē per ſolam abſentiam
ꝯſeruantis nullo ad hoc poſiti-
ue agente. ſic pōt incipere eē p ſo
lam abſentiam impediētis nullo
ad hoc poſitiue ꝯcurrēte. immo
diceret ꝓteruus valde apparen-
ter ꝙ multum difficile eſt exp̄me
re quid eſt vnam rem eſſe ab alia
ſine effici aut ꝓduci ab ea. maxi
me vbi vna pōt eſſe ſine alia. ver
bigratia tu dicis ꝙ ignis efficit
vel producit calorem et eſt eius
cauſa efficiens conſtat tamen ꝙ
iſte calor poſſet eſſe et non eē ab
illo igne. ſꝫ a ſolo deo. igne ſe ha-
bente ad illuꝫ calorem oīno ſimi
liter ſicut prius. ſcōm omneꝫ no-
ſtrā apparentiam ⁊c. quare ⁊c.
¶ Tertio iſta ratio preſupponit
ꝙ alique ſunt cauſe eſſentialiter
ordīate. hoc aūt non eſt euidens
q̄a ille ꝯditiones cauſarū eēntia
liter ordiatarum quas ifert⁹ po-
nam non poſſent euidenter pro-
bari cōuenire aliquibus cauſis
vt p̄tꝫ intuēti. ¶ Quarto iſta ra

rio ſuppponit ꝙ nõ ſit poſſibilis
ꝓceſſ⁹ in infinitũ in cauſis eẽntia
liťr ordiãtis. hoc aũt nõ eſt eui
dẽs. tũ p̄io. q: ſm phos talis ꝓ-
ceſſ⁹ ↄcedit poſſibilis i cauſis ac
cidẽtaliť ordiatis. tũ ſcd̃o q: ſm fi
dẽ poſſʒ ꝓbabiliť dici ꝙ de⁹ poſ-
ſet facere infinitas cauſas actu ex
iſtentes ſibi eſſentialiter ordina
tas ⁊c. ¶ Quinto conceſſis om-
nibus predictis adhuc ratio non
probat euidenter. quia ꝓteruus
diceret ꝙ in cauſis eſſentialiter
ſub ordinatis eſſet circulatio ita
ꝙ quelibet eſſet ab aliqua et ſic
eſſet ꝓceſſus in infinitum nec ali
qua ſimpliciter prima. ꝙ autẽ ta
lis circulatio nõ ſit poſſibilis nõ
poteſt euidẽter probari. Sexto
conceſſis omnibus preſuppoſi-
tis ⁊ etiam ꝙ non ſit talis circu-
latio poſſibilis: adhuc ratio non
probat aliquid eſſe ſimpliciter p̄
mum exponendo affirmatiue. i.
quo nihil eſt prius ⁊ ſic ratio nõ
probat euidenter illud primum
efficiens eſſe tm̃ vnum: q̄a proter
uus diceret ꝙ plura eẽnt prima
efficientia. ita ꝙ nullo aliquid eſ
ſet prius efficiens. diceret etiam
ꝙ licet vnum eẽ tantum primum
efficiens illud tamen non eẽt ſim
pliciter primum ens ⁊ perfectiſſi
mum quia aliquid eſſet eo prius
quod non eſſet efficiens ſed eius
vltimus finis propter quod age
ret. ⁊ ſic primum efficiens non eſ
ſet deus. Patet ergo ꝙ predicta
ratio non probat euidenter tan-
B tum vnum eẽ deum. ¶ Ex predi-
cto proceſſu apparet ꝙ in philo-
ſophia ſeu doctrina Ariſtotelis
nulle vľ pauce ſunt rationes eui
denter demõſtratiue. patet quia
iſta ratio videtur apparentior in
ter omẽs quas vnq̄ꝫ Ariſtoteles
fecit ⁊c. Item ſeq̄tur ꝙ phia Ari
ſtotelis ſeu doctrina magis de-
bet dici opinio q̄ꝫ ſcientia ⁊c. ⁊ iõ
valde ſunt reprehẽſibiles q̄ nimis
tenacit̄ adherẽt auctoritati Ari-
ſtotelis ⁊c. ¶ Secunda principa
liter dico ad predictam rationem
ꝙ iſta ratio licet non ſit demon-
ſtratiua ipſa tamẽ eſt ꝓbabilis ⁊
debet dici bona ratio naturalis.
Patet q̄a licet proteruus poſſit
eam multipliciter euadere vt pa
tuit. tñ probabilius perſuadet q̄ꝫ
poſſit perſuaderi oppoſitum ⁊c.
¶ Tertio dico ꝙ iſta rõ põt ap- C
parentius et efficacius formari
q̄ꝫ Ariſtoteles eam formauit: vñ
ſicut dicit Ockam apparentius
poteſt probari primitas efficien
tis ⁊ eius vnitas p̄ conſeruatio-
nẽ rei a ſua cauſa q̄ꝫ p̄ ꝓductiõeꝫ
accipiendo productionem ſm ꝙ
eſt reꝫ accipere eẽ imediate poſt
non eſſe. Cuius ratio eſt q̄a ni-
mis difficile eẽt ꝓbare ꝙ non ſit
ꝓceſſus in infinitũ in cauſis eiuſ
dem rationis quarũ vna poſſit
eẽ ſine alia ſicut philoſophi poſ
ſuerunt hominem generantẽ an-
te hominem generatum in infini
tuꝫ. Similiter difficile eſt proba
re per productionem ꝙ vnus ho
mo non poſſit produci ab alio ſi
cut a cauſa totali. modo ſi iſta
duo concederentur non poſſet ꝓ
bari ꝙ iſte proceſſus in infinituꝫ
non eſſet poſſibilis niſi eſſet ali-
quid vnum ſemper manẽs a quo
tota iſta infinitas dependeret.
Et ideo ratio poteſt melius ſic
formari quicquid taliter produ-
citur ab alio q̄ꝫdiu manet in eſſe
reali ab aliquo realiť ↄſeruatur:
ſed iſte effectus producitur. igit̄

ꝗdiu manet ab aliquo ꝯſeruat.
tūc q̄ro de illo ꝯſeruāte aut pōt
ꝓduci ab alio/aut nō. ſi nō tunc
eſt efficiēs ꝓmū ſicut eſt conſer-
uans primum: q̄ꝛ eē conſeruans
eſt eē efficiēs vt oñdam in quar-
to. Si aūt illꝺ ꝯſeruās ꝓducitur
ab alio igit̄ ꝯſeruatur ab alio: et
de illo alio q̄ro ſicut priꝰ. ⁊ ſicvt
oportet ꝓcedere in infinitum: vł
oportet venire ad aliqꝺ primum
conſeruās nō cōſeruatum: ⁊ tale
eſt ꝓmū efficiēs. Sꝫ nō eſt poſſi-
bile eē proceſſum in infinitum in
cōſeruantibus. q̄ꝛ tunc actu eēnt
īfinita: quod eſt impoſſibile ſal-
tem naturaliter. ſicut poſſet ꝓ-
bari per rōes phi et alioꝝ. q̄ ſūt
ſatis rationabiles. Et ꝑ ꝯſequēs
per iſtam rationē patet ſufficiē-
ter: licet non euidenter ꝙ opor-
tet dare primū conſeruans ⁊ ita
B primū efficiens. ¶ Differt autē
iſta ratio ab alia ratione facta
ſub alia forma: q̄ꝛ iſta arguit ꝑ
conſeruationē: alia ꝑ productio
nem modo ſemꝑ om̄e cōſeruans
aliud ſiue mediate ſiue īmedia-
te eſt actualiter cū ſuo ꝯſeruato
⁊ ecōuerſo. nō autem omne ꝓdu
ctum ab alio requirit ꝙ illud a
quo eſt ꝓductum ſit ſimul actu
cū eo ⁊ ſic q̄uis poſſit poni pro-
ceſſus in īfinitum in cauſis pro-
ducentibus ſine īfinitate actua-
li. non tamen in conſeruantibus
⁊c. quare ⁊c. Et ſic patꝫ quomo
do predicta ratio poteſt appa-
renter fortificari. ¶ Quarto ꝓn-
cipaliter dico circa ꝓdictam ra-
tionem ꝙ ip̄a ſolum valet argu-
endo in cauſis eēntialiter ordi-
natis ⁊ nō in accidētaliter ordi-
natis: ſicut prius tactum eſt. ideo
ad declarationē huius videndū

eſt que ſint cauſe eēntialiter or-
dinate: et q̄ accidētaliter ordina
te. Et de hoc dico ꝙ inter eas eſt
triplex differentia. ¶ Prima eſt
ꝙ in cauſis eēntialiter ordinatꝫ B
ſcꝺa depēdet a ꝓma in cauſando
Cauſe aūt accidētaliter ordina-
te ſūt quaꝝ neutra ad ꝓductio-
nē alicuiꝰ effectꝰ aliā req̄rit neu-
traliter in cauſando. ¶ Secūda
differētia eſt q̄ ſeq̄tur ex ꝓma. ꝙ
in cauſis eſſentialiter ordinatis
eſt cauſalitas alteriꝰ ratiōis: ⁊ al
teriꝰ ſpeciei. ita ꝙ cauſe eēntialit̄
ordinate ſunt alteriꝰ ſpeciei: q̄ꝛ
ad cauſationem vnius effectus
ſufficit vnum vnius rationis ſic
nō eſt de alijs quare ⁊c. ¶ Ter-
tia differentia eſt ꝙ omnes cau
ſe eſſentialiter ordinate ſimł re
quiruntur ad cauſandum effe-
ctum: in cauſis autem acciden-
taliter ordinatis non requiritur
earum ſimultas in cauſando. q̄ꝛ
re ⁊c. Et ſi dicatur ꝙ mus et ſol
eſſentialiter ſubordinantur in
cauſando murē et tamen non re
quiritur earum ſimultas. dico
ꝙ licet mus eſſentialiter ſubor-
dinatur ad ſolē nō tamē ecōuer-
ſo ⁊c. ¶ Unde circa predicta ſci- C
endū eſt ꝙ cauſarum concurren
tium ad determinatum effectuꝫ
ſi vna non poſſit concurrere ni-
ſi alia concurrat ita dependet
vna ab alia in cauſando ſicut
econuerſo. generaliter tamen
illa que eſt prior et illimitati-
or non ſic omnino dependet a
poſteriori cauſa eiuſdem effe-
ctus ſicut econuerſo. verbi gra-
tia. dico ꝙ in generando homi-
nem homo eſſētialiter a ſole de-
pendet: et econuerſo. q̄ꝛ nec ho-
mo ſine ſole: nec ſol ſine homi-

ne pot eſt hoīem gn͞are: ſed tn̄ ſol
ſine ſorte pōt hoiem gn͞are: ⁊ ſic
cauſa vniuerſalior ⁊ illimitatior
nō oīno depēdet ab inferiori ſcꝫ
ſol ab homine ſicut īferior a ſu-
periori ⁊ vniuerſaliori propter
cauſam dictā ſcilꝫ: qꝛ ſol in ꝓdu-
cēdo hoīem nō reqrit neceſſario
hoc ſingulare, puta ſortē ad cō-
producēdū ſed ecōtra. Aliqn̄ au-
tē non eſt ſic mutua dependētia
cauſarū ꝯcurrētiū in cauſādo: ſi
cut qn̄ ſol ⁊ mus generāt murē:
qꝛ licet mus nō poſſit gn͞are mu
rē ſine ſole: ſol tn̄ pōt ſine mure:
⁊ ꝑ hoc pōt apparere quomodo
ꝓcedūt multe inſtantie: quas in
hac materia mouet ockam ꝯtra
ſcotū ponētem p̄dictas drīas ⁊c.

D ¶ Ex p̄dictis ſeqtur primo ꝙ
nō eſt nobis euidēs per experiē
tiam nec per demonſtrationem:
ſed ſolum opinatū vel creditum
aliquas cauſas ſic eſſe eſſentiali
ter ordinatas. patꝫ ſatis ꝑ p̄di
cta. Secūdo ſeqtur ꝙ ſcḋm fidē
cīnis cauſa creata non ſolum in
eſſendo: ſed etiam in cauſando
eēntialiter dependet a deo. Ter
tio ſeqtur ꝙ deus a nulla cauſa
depēdet eſſentialiter in cauſan-
do. Quarto ſequitur ꝙ ſm̄ fideꝫ
ſimpliciter et abſolute nichil eſ-
ſentialiter dependet ab aliqua
cauſa creata ſiue in cauſari ſiue
E in eſſe. ¶ Circa qḋ ſciendum qḋ
aliqd eſſentialiter dependere ab
alio pōt dupliciter itelligi. Uno
modo ſimpliciter ⁊ abſolute. qa
ſcꝫ ſine illo nō poſſet eſſe vel con
ſeruari aliis qbuſcunqꝫ poſitis:
⁊ ſic nichil eſſentialiter depēdet
niſi a ſolo deo. Alio mō ſecūduꝫ
quid quia ſcilꝫ de facto ponit in
eſſe et conſeruatur ab illo ⁊ ſine

illo nō fieret nec naturaliter fie-
ri poſſet licꝫ bene abſolute. ⁊ ſic
aliqd eēntialiter depēdet a cau-
ſa creata qa ſecundum curſū na
ture cauſatur ⁊ cōſeruatur ab il
la ⁊c. Sic igitur patet ad p̄di-
ctā rationē qnantum ꝓbat: ⁊ q̄n-
tum non: ⁊ qualiter debeat intel
ligi ⁊c. ¶ Ad tertiam rationē di F
co ꝙ non valet. vnde ipſa hꝫ mul Ad
tas inſtātias. nā cōſimiliter pro
baretur p̄mū inſtās t̄pis: ⁊ p̄mū
punctū in cōtinuo: ⁊ ꝙ in eo nō
ſunt partes infinite: ⁊ ꝙ mūdus
non durabit in infinitū ſic̄ pꝫ in
tuenti ⁊c. Un̄ maior eſt falſa ſi ly
tota capiat cathegorematice
nec ꝓbat ad illum ſenſum. ⁊ ſic
nō valet ratio gratia forme/ gr̄a
tn̄ materie tenet de primo agēte
licet nō cōuincat ⁊c. ¶ Ad quar G
tā dico ꝙ licꝫ illa ſit bona ratio Ad
naturalis ⁊ ꝓbabiliter ꝯcludēs
ꝙ nō poſſent eē plures dii nō ta
men euidēter ꝓbat. qḋ. pꝫ. qa nō
poteſt demonſtrari ꝙ ſpēs plu-
rificabilis in indiuiduis non ter
minet ſe ad certum numerū indi
uiduorū. Non eīm pōt demōſtra
ri qui aliqua aſtra ſint eiuſdem
ſpēi. ⁊ tn̄ illa ſcḋm philoſophos
ſibi determināt certū numerum
indiuiduoꝝ ſub qualibet ſpecie
ita ꝙ non poſſunt plura eē ſub
eadē ſpecie. Similiter ſol ē eiuſ-
dem ſpeciei cum ſuis medietati-
bus ⁊ tamē determinat ſibi cer-
tum numerū medietatum. Simi
liter ſcḋm catholicos tres perſo
ne diuine ſunt eiuſdem ſpeciei ⁊
tamē determinant ſibi certū nu-
merum. Et ita dicere poſſet pro
teruus ꝙ ſpecies diuina deter-
minat ſibi certum numerū ita ꝙ
ſunt duo/ vel tres dii eiuſdē ſpe-

rei.nec pñt plures eē:nec oppoſitum poſſit euidenter probari pluſq̄ poſſet euidēter ꝓbari ꝙ ſi eē pſone eiuſdē ſpeciei ⁊ equalis pfectionis quarū quelibet ē deus non pñt eē/immo apparētius poſſet probari ꝙ ſunt tres tales pſone q̄ ꝙ nō ſint tres dij: q̄a ad ſaluanduꝫ pmum oportet ponere ꝙ vna ē tres res ⁊ quelibet illaꝝ. ⁊ ꝓpter hoc negare cōſequētias valde apparētes.ſ.ſillogiſmū expoſitotiū barbara et cetera:vt poſt patebit non autē ꝓpter ſcḋm. Et ſimiliter valde difficile eſt ſaluare ꝙ ſint tres tales pſone abſq̄ hoc ꝙ ponantur tres dij.vt magꝭ poſt apparebit Et p hec que dicta ſūt patꝫ.quō poteſt rñderi ad oēs rationes q̄ pñt fieri ad ꝓbandū vnitatē dei oſtēdendo ꝙ non demonſtrāt ſed ſemp aliquod aſſumūt dubium/vel eque/aut magis ineuidēs ſicut illud quod ꝓbāt/⁊ ſic petūt principium vt oſtendit ockam cōtra ſcotum pmo quolibe.q̄ſtiōe. i.Et hec de tertio articl'o

A
Ad.i. principale.

¶ Tūc ad rationes principales. Ad primam pꝫ ex primo articulo ꝙ antecedēs eſt negādum. Et ad probationē dico ꝙ eſt cognitio abſtractiua ⁊ non oīs talis preſupponit intuitiuā illius rei cuius eſt ſed alterius ⁊ ſic habem⁹ de deo cognitionē abſtractiuam ex cognitione intuitiua creature p modum ibidem dictum. Qualis autē ſit iſta cognitio dei dictum eſt. Ad ꝯfirmationē conceditur antecedēs ⁊ negatur cōſequentia et ad auctoritatem philoſophi dico ꝙ ipſe loquitur de cognitione intellectiua cauſata a fantaſmate ipſius rei intellecte: et de omni tali verum eſt ꝙ ipſa dependet ex cognitiōe ſenſitiua eiuſdem rei. cui⁹ ratio eſt: q̄a de nulla re poteſt haberi fantaſia ſine ſenſatione preuia illius rei. Ibi ergo philoſophus ſolum loquitur de cognitiōe intellectiua rerū ſenſibiliū cauſata ex fantaſmatibus ⁊ ſic illud intelligit tertio de anima ꝙ nequaq̄ ſine fantaſmate intelligit anima. Propē hoc tamen non ſeqtur ꝙ de deo poſſit haberi cognitio intellectiua niſi de eo precedat cognitio ſenſitiua q̄a de ipſo nō habetur cognitio cauſata ex fantaſmatibus. ſicut habetur de ſenſibilib⁹ ſed ſoluꝫ ex diſcurſu rōnis q̄ modus poteſt fieri ſine fantaſmatibus ⁊ ſenſatiōe. quare ⁊c.

B
Ad ſcḋꝫ.

¶ Ad ſecundā pꝫ ex ſecundo articulo. ꝙ ipſa concludit verum ⁊ eſt prodictus ibidē.

Ad tciū.

¶ Ad tertiā patꝫ ex tertio articulo. ꝙ antecedens et ꝯſequens eſt verum ⁊ de probatione ꝯſequētie patuit ibidem.

Ad rōnē p⁹oppo.

¶ Ad aliā poſt oppoſitū negatꝛ minor ⁊ clare pꝫ ꝙ ꝓbatio non valet ⁊c. q̄r ita argueretꝛ de qualibet alia re quia cuilibet rei eſſe de ſua quidditate ⁊c. Ad confirmationē q̄cq̄d ſit de maiore negatur minor. q̄a iſta eſt dubitabilis ⁊ non per ſe nota imo nec euidēter demonſtrabilis neceſſe eſt ⁊c. ⁊ hec de tertia q̄ſtione.

C
q̄ſtio.4.

¶ Queſtio quarta circa materiam tertie diſtinctionis.

Utꝝ creatura rōnal' ſit veſtigium trinitatꝭ

Circa tertiā diſtīctionē huius libri primi in qua oñdit magiſter q̄liter in creaturis eſt veſtigium ⁊ imago trinitatꝭ

ſo vno iſtā queſtionē vtrū crea-
tura rōnalis ſit veſtigiū ⁊ ima-
1. arguit go increate trinitatis. ¶ Argui
tur p̄mo ꝙ nō. q: nulla creatura
eſt veſtigium increate trinitatis.
igitur ⁊c. ꝯña p3 ⁊ añs ꝓbatur
quia veſtigiū ducit in noticiam
illius cuiꝰ eſt: ſed nulla creatura
ducit i noticiā trinitatꝭ imo po-
tiꝰ ex creaturꝭ naturalr̄ ꝯcludit
ꝙ nulla res ſit tres res ⁊ q̄libet
earū ⁊c. ¶ Scđo ſic ꝙ creatura
2. ar. rōalis nō ſit veſtigiū trinitatꝭ q:
in illo qđ eſt veſtigiū trinitatꝭ. in
uenit triū rerū realis diſtictio ſi
cut in ip̄a trinitate ſūt tres pſo-
ne realr̄ diſticte ſed aliqua crea
tura rōnalis ſicut aīa vel ange-
lus eſt ſimplex ⁊ indiuiſibilis in
3. arguit qua nō eſt diſtictio igr̄ ⁊c. ¶ Ter
tio ſic ꝙ creatura rōnal non ſit
imago trinitatꝭ. q: ſi ⁊c. vel hoc
eſſet rōne ſubſtātie aīe. vel rōne
ſuorū actuū: nō rōne ſubſtātie. q:
cū ſit ſimplex nec in ip̄a ſit diſti-
ctio rerū ip̄a non repreſentaret
diſtinctionē pſonarum. nec rōne
ſuorum actuum quia nō repre-
ſentaret ꝯſubſtantialitatē perſo
narum ⁊c. ¶ In oppoſitū argui
In opp. tur: quia ſm Auguſtinū. vi. de
trinita. cap̄. vlti. Oportet vt crea
torē per ea que facta ſunt intel-
lectū ꝯſpicientes trinitatē intel
ligamus cuius in creatura quō
dignū eſt apparet veſtigium.
Et ſi hoc verū ſit de aliqua crea
tura maxime videtur de rōnali
quā etiā in pluribus locis dicit
eē imaginē trinitatis ſm mentē.
vt p3. xiiij. de trini. c. viij. ⁊ aliis
Deciſio diuerſis libris eius ⁊c. ¶ Primo
q̄ſtionis. premittā tria notabilia ad ter-
minorū declarationē. Scđo po
nā ad q̄ſitum triplicē ꝯcluſionē
Tertio ſoluā circa iſtam materi
am triplicē dubitationē. Circa
p̄mū in p̄mo notabili videbitur
quō veſtigiū ⁊ imago in aliq̄bus
conditionibꝰ ꝯueniūt ⁊ in aliq̄bus
differūt. In ſcđo quō veſtigiū ſu
mit multipliciter. In tertio quō
imago ſumit ſimilr̄. ¶ Pro pri-
mo notandū ſcđm ocɫam ꝙ veſti D
giū ⁊ imago aliquas hn̄t ꝯditio Lanū
nes ⁊ ꝓprietates cōes ⁊ aliquas
ꝓprias. Prima cōmunis eſt ꝙ tā
veſtigiū ꝙ̄ imago differt ab il-
lo cuius eſt. Secunda ꝙ vtrūq̄
ducit in noticiā illius cuius eſt
Tertia ꝙ vtrūq̄ ex natura ſua
non plus repñtat vnū indiui-
duū ꝙ̄ aliud ſibi ſimillimū vñ ꝙ
repñtat vnum indiuiduū ⁊ nō
aliud hoc eſt ideo. q̄a nō inueni-
tur aliud indiuiduū ſibi ſimillimū.
Tamen circa hoc eſt aduerten-
dū aliq̄d ducere in noticiā alte-
rius pōt dupliciter intelligi. Uno
modo q̄a eſt cauſatiuū cognitio
nis alterius mediante ſua noti-
cia ita ꝙ noticia ipſius ſit cauſa
noticie alterius. Alio modo q̄a
eſt cauſatiuū cognitionis alte-
rius immediate ſine noticia ſui
ſicut intellectus ducit tanq̄ cā
in noticiam cuiuſlibet intelligi-
bilis. Primo modo adhuc ꝯtin-
git dupliciter: q̄a vel ducit in pri
mā talē noticiam. vel tantum fa
cit rememorationem de aliquo
habitualiter noto. Primo modo
noticia ſingularis eſt cauſa no-
ticie vniuerſalis: ⁊ noticia p̄miſ-
ſarū noticie ꝯcluſionis. ſ3 nunq̄
iſto modo noticia vniꝰ rei incom
plexa eſt cā ſufficiēs alteriꝰ no-
ticie prime alterius rei incōple-
xe. Secundo modo vna res incō
plexa mediante noticia ſua po-

Imaginis
Appellatio
Verbo
Veſtigio

teſt eſſe cauſa partialis rememo
rationis alterius rei habitualr̄
note illa autem noticia habitua
lis neceſſario concurrit ratione
cauſa partialis.et iſto modo taz
veſtigium ꝙ̄ imago repreſentat
illud cuius eſt:ſicut patet ad ex-
perientiam de imagine herculis
que ſolum repreſentat herculem
illi qui primo habuit noticiam
de hercule et ſic de veſtigio ꝛc.
Et his ſeqr̄ ꝙ aliqua duo poſ
ſunt ſe repreſentare mutuo patz
ſi ſint duo homines multum ſi-
miles et ſint noti aliquibus vter
ꝙ indifferenter poterit ducere in
recordationem alterius ꝛc. Sed
etiam veſtigium et imago in ali
A quibus differunt. ¶ Prima diffe
rentia eſt. quia de ratione veſti-
gij eſt ꝙ ſit cauſatum ab illo cu-
ius eſt:quia veſtigium vt patz in
ductiue dicitur illud quod eſt de
relictum ab alio: de ratione autē
imaginis,nō eſt ꝙ ſit cauſata ab
illo cuius eſt: quia imago hercu
lis poteſt eſſe ab alio ꝙ̄ ab her-
cule. ¶ Secunda differentia ſeq-
tur ex prima. ꝙ veſtigium niſi ſit
B impeditum ducit non tantum in
noticiam recordatiuam illius cu
ius eſt ſed etiam in noticiam cō-
plexam alicuius veritatis conti
gentis dei ipſo verbigratia veſti
gium ex pede bouis non tantuz
facit recordari de boue habitua
liter noto ſed ducit communiter
in noticiam huius ꝙ bos hic trā
ſiuit ꝙ̄uis quandoq; poſſet eſſe
error ꝛc.imago autem quia non
neceſſario cauſatur ab illo cuius
eſt:ideo nō facit regulariter no-
ticiam alicuius veritatis contin
gentis de illo cuius eſt niſi forte
recordatiuā de quo nunc non eſt
ſermo ꝛ ſic patet ꝛc. ¶ Secundo
notandum ꝙ veſtigiū prout vna C
creatura dicitur veſtigium alte-
rius accipitur tripliciter. Uno
modo large ꝛ ſic veſtigium eſt ef
fectus derelictus ex aliqua cau-
ſa rememoratiuus ipſius/ et du
cens communiter in noticiaz ali
cuius propoſitionis contingen-
tia enuncianitis eſſe/vel fuiſſe.vt
alicuius talis de ipſa cauſa: ꝛ ſic
fumus derelictus ex igne/vel cō
buſtio derelicta poteſt dici veſti
gium ignis:ꝛ etiam odor dereli-
ctus ab animali veſtigium ani-
lis. Secundo modo dicitur veſti
giū magis ſtricte pro impreſſio
ne alicuius in aliquid ſibi cedeſ
remanente in abſentia illius et
ſic in cera relinquitur veſtigium
ſigilli. Tertio modo ſtrictiſſime
et ſic dicitur impreſſio alicuius
partis alicuius totius i aliquid
ſibi cedens derelicta et manens
in abſentia illius et ducens in re
cordationem eius ꝛc. ¶ Tertio
notandum ꝙ imago etiam acci- D
pitur tripliciter. Uno modo ſtri
ctiſſime:ꝛ ſic imago eſt ſubſtan
tia formata ab artifice ad ſimili
tudinem alterius ſecundum ali-
qua accidentia conformia acci-
dentibus illius ad cuius ſimili-
tudinem fit diſtincte ab alijs re-
preſentās ſibi diſſimilibus in ali
quibus accidentibus ſuis ver-
bigratia. Lignuz formatur ad ſi
militudinem herculis vt habeat
conſimilem figuram qualem ha
buit hercules:ꝛ conſimiles colo
res propter que facit cognoſcen
tem venire in recordationem iſti
us herculis ſecūdū quod eſt ali⁹
ab alijs hominibus qui non ha-
bēt cōſimilia accidētia.ꝛ iſto mo

do imago non eſt primo ſimilitu do totius. ſed eſt primo ſimilitudo accidentis: quia accidētia ſūt ſimilia in eis ſed non ſubſtancie etc. Et ſic accipiendo imaginem de ratione imaginis eſt quod fiat ad imitationē illius cuius eſt hoc tamē nō competit ſibi ex natura ſua ſed tantū ex intentione agentis. quia poſſet ſimpliciter. fieri non ad imitationem illius Secūdo accipitur imago ꝓ tali formato ſiue fiat ad imitationē alterius/ſiue non. Tertio modo pro omni voce producto ab alio quod ſecundum rationem ſue ꝓductionis producitur vt ſimile ꝛ ſic filiꝰ poſſet dici imago patris qualiter apoſtolus vocat filium dei ꝛc. ¶ His premiſſis ponam tres ꝯcluſiōes.

C i. ꝯcluſio

Pria eſt ꝙ rōnalis creatura et gñalr q̄libet alia pōt rōnabilr dici veſtigiū trinitatis inquantum ſcȝ approꝑata creaturis poſſunt aliquo modo ducere in noticiā appropriatoꝝ in diuinis perſonis. patet. quia poſſunt ducere in noticiam recordatiuam. Verbi gratia ex ſpecie in creatura concluditur pulchritudo que eſt vnum appropriatū diuine perſone. poſt ea accurrente aliqua pulchra creatura incipit intellectus recordari de pulchritudine diuīa ꝛ ſic ducit in noticiam recordatiuam ipſius ꝛ habet rationem veſtigij ꝛ iſta ē prima conuenientia cū veſtigio corporali. Scḋa eſt ꝙ ſicut veſtigiū corporale eſt cauſatuȝ ab illo cuius ē veſtigiū ita q̄libȝ creatura a deo ꝛc. Ex qua ſequitur tertia ꝙ ſicut veſtigiū corporale ducit in noticiam complexaȝ alicuius veritatis contingentis de illo cuius eſt. ita creatura ducit in noticiā ꝯplexā de deo contingētem vt deꝰ cāt hoc vel hmōi. Quarta ꝙ ſic veſtigiū cōuenit cū illo cuius eſt in aliq̄bꝰ accidētibꝰ ꝛ nō in oībus ita creatura habȝ aliq̄s conceptus vniuocos cum deo ꝛ aliquos non. Quinta ꝙ ſicut veſtigium corporale eſt ſimilitudo aliquo modo non ſimplicit̄ exp̄ſſa ita creatura reſpectu dei. Pro ſecunda conuenientia videndum eſt que ſint illa in creatura in q̄bus conſiſtit veſtigium. vnde dico ꝙ aliquādo veſtigiū ꝯſiſtit in realiter diſtinctis quia aliquando rei ſubſtantiā repreſentat aliquod appropriatum patri ꝛ vna qualitas vel actio repreſētat aliquo ſpeciali modo aliquod appropriatum filio ꝛ aliud accidēs aliud appropriatum ſpirituiſancto: et tunc veſtigium conſiſtit ī ſubſtantia/ꝛ diuerſis accidentibus. ꝛ hoc patet per Auguſtinū vi. de trinita. capitu. vi. vbi aſſignat quomodo in creaturis eſt veſtigium trinitatis in qua aſſignatione partes veſtigij diſtinguntur. Patet etiam ſatis in diſtinctione ex dictis magiſtri et auctoritatibus ibidem ꝛc. Aliquando autem non diſtinguuntur realiter ſed eſt vnicum quod ſortitur diuerſas denominationes vel contentū ſub diuerſis cōceptibus ex quo poſſunt haberi diuerſa appropriata in deo ꝛ tūc in illo quod eſt veſtigiū non ſūt multa ſed eſt tantum vnuȝ: tñ ex illo poſſūt haberi in recordatione plura recordabilia de deo appropriata diuerſis ꝑſōis. primo mō nō oīs creatura eſt veſtigiuȝ trinitatis q̄a non q̄lȝ hȝ diuerſa

accidentia. ſed ſcḋo mõ q̄lꝫ crea-
tura eſt veſtigiū trinitatis ⁊ ſic
A patꝫ prima ꝯcluſio. ⁊c. ¶ Scḋa
2.cõclo. concluſio eſt q̄ creatura rõna-
lis/⁊ nullā alia eſt imago trini-
tatis. pꝫ q̄ꝛ vt apparet ex dictis
imago ſḿ q̄ inuenit̄ in creatu-
ris d̄r ꝑpter ꝯformitatē alicui⁹
ſimilitudinis in illo cui⁹ ē imago
⁊ in imagine qḋ eſt natū ducere
in recordationē illius cui⁹ ē ima-
go et per ꝯñs illa creatura ma-
xime proprie dicetur imago dei
q̄ aliquid habet quod conuenit
deo per ſimilitudinem ita q̄ eſt
precise cõmune vniuocum deo ⁊
illi. ſed ſola creatura rõnalis eſt
talis. quod patet. q̄ꝛ nichil com-
mune vniuocum deo et cuicūqꝫ
creature eſt tale quin poſſit cõ-
petere creature rationali. patet
enī q̄ entitas: bonitas: veritas:
perfectio ⁊ et ſic de omnib⁹ aliis
q̄ conueniunt ꝑprie deo ⁊ crea-
ture rõnali et nõ ſolum ſḿ ſimi-
litudinem cõueniūt etiam deo ⁊
creature rõnali. multa autem ꝑ-
prie conuenientia deo ſunt pre-
ciſe cõmunia deo ⁊ creature rõ-
nali ſicut eſſe, intellectiuū voliti
uum: iuſticia: mīa: ſapientia et
ſic de aliis. iō creatura rõnalis
ſola dicitur imago dei q̄uis nõ
ita pfecte ſicut ſi itellectio voli
tio ⁊c. eſſent accidētia in deo vt
B in creatura ⁊c. ¶ Tertia conclu
3.cõclo. ſio eſt q̄ creatura rõnalis ſic eſt
imago trinitatis q̄ ratio imagi
nis conſiſtit radicaliter et origi
naliter in ipſa aīa ſecundū ſuam
ſubſtantiā. ſed tñ perfectiue ⁊ cõ
plectiue conſiſtit in ſubſtantia
anime et duobus actibus ab ea
ꝑductis. Prima ps pꝫ p. Augu-
ſtinū. xiiii. de tri. ca. viii. dicentē.

Eo aīa imago dei ē quo eius ca
pax ē participeſqꝫ eē põt ⁊ ſic de
quocūqꝫ v̄ificat̄ eſſe capax dei/
poſſeqꝫ ei⁹ eē ꝑticeps de illo ſo-
lo v̄ificat̄ imago dei. ideo aīa ſo
lum ſenſitiua vel etiā intellecti-
ua ſꝫ ꝑtē ſenſitiuā nõ d̄r imago
dei ſed aīa intellectiua ſḿ ſuam
ſubſtātiā eſt capax dei. Igit̄ ⁊c
Si v̄o dicat̄ q̄ aīa nõ eſt capax
dei niſi p act⁹. R̄ndeo q̄ li p põt
dicere circūſtantiā ſubiecti ſeu
denoīati tali denoīatiõe vel cir-
cūſtātiā ꝯnotati ſine q̄ nõ ſic de
noīatur. Pmo modo aīa ē capax
dei p ſuā ſbam q̄ꝛ ipſa eſt illō qḋ
capit deū. Scḋo mõ ipſa ē capax
dei p act⁹ ſuos ſine q̄b⁹ non põt
capere deum ⁊c. ſcḋa pars pꝫ ⁊
eſt contra ſctm̄ thomā q̄ ponit
quod imago conſiſtit in poten-
tiis aīe ⁊ nõ in actibus. Sed cõ-
tra hoc eſt Auguſtin⁹ in q̄dam
ſermone de martire dicens q̄ ſi
hõ ſuaſſet in ſe bonū qḋ in illo
creauit deus: id eſt imaginē ſuā
non ſolū ſemp laudaret deū lin-
gua ſed et vita. ergo ſḿ Augu.
creata fuit in hoīe imago dei q̄
nõ ſuauit ſꝫ hoc nõ põt intelligi
de ſubſtātia aīe aut potentiis ꝫ
intelligit de aliq̄ accidēte crea-
to quod hõ ꝑdidit p pctm̄ ipius
Sed tale nõ põt poni niſi act⁹ i
telligendi/aut volēdi/vel hītus
⁊ ſi hītus ꝑtineāt ad imaginem
multo magis ipſe act⁹. Cõfirma
tur. q̄ꝛ oēs ponūt imaginē in tri
bus ꝯſiſtere habētib⁹ ordinem
originis iter ſe: ſed aīa aut potē
tie aīe nõ originat̄. iō opꝫ pone
re aliq̄ accidentia originata ꝑti
nere ad imaginem trinitatis in
create. Sic ꝫ pꝫ q̄ cõpleta ratio
imaginis ꝯſiſtit in ipſa ſubſtāa

ria aīe ⁊ duobꝰ actibꝰ. ſ. actu in
telligendi ⁊ volendi: et etiā pōt
cōſiſtere in ipa ſubſtātia anie et
duobꝰ habitibꝰ correſpōdenti-
bus dictis actibus vnde ꝗuis
ſint multi actꝰ ⁊ habitus diuer
ſarū ſpecierū. ſicut iuſticia mīa.
ars ſciētia. prudentia ⁊c. tñ oīa
reducūtur ad duo gña ideo po-
C nitur imago in duobꝰ. ¶ Tunc
igitur loquēdo de actibꝰ natu-
ralibus pōt aſſignari iſte ordo.
ꝙ ſicut pater in diuinis habet
fecūditatē ad ꝓducendū filiū ⁊
ſpm̄ſctm̄: ⁊ cōmunicat filio fecū
ditatē ꝓducendi ſpm̄ſctm̄ et ſic
pater ⁊ filius ꝓducūt ſpm̄ſctm̄.
Sic ipa ſubſtātia aīe ē fecūda ⁊
ꝓductiua tā actus intelligendi
ꝗ̄ volendi et tunc iſte due cauſe
ſcʒ ſubſtantia aīe ⁊ actus intelli
gendi poſſunt producere actum
volendi ita ꝙ ſicut filius in di-
uinis eſt tantū ab vno ⁊ ſpūſſā-
ctus ē a patre ꝓducēte ⁊ a filio
ꝓducto: ⁊ ſic imago pōt aliquo
modo repreſentare diſtinctas ꝑ
ſonas ſm̄ originē ac ordinē eaꝝ
quia in iſta imagine eſt actual'
rerum trinitas. ſed non eſt con-
ſubſtantialitas niſi inquantum
illi duo actus in eadem ſuba re
periuntur: ⁊ ſic poteſt imagina
ri imago. ſed etiam pōt aſſigna-
ri imago in ipſis potentijs non
ꝙ ſint realiter diſtincte ſed per
hunc modū qꝛ eadē ſubſtantia
aīe d̄r memoria. intellectꝰ. ⁊ volū
tas d̄r eēn̄ intelligentia inꝗ̄tum
ipa pōt ꝓducere v̄bū ſeu actū i
telligendi ſicut pr̄ pōt ꝓducere
filiū: ⁊ d̄r memoria inquātū ipſa
retinet habitū de obiecto cogni
to p v̄bū ſicut filiꝰ ē eternaliter
v̄bū pr̄is. ⁊ d̄r volūtas inquātū

ipa cū v̄bo pōt ꝓducere actum
volendi ſicut pater cū filio ꝓdu
cūt ſpm̄ſctm̄ et ſic ſicut in diui-
nis eſt cōſubſtātialitas ſic aliq̄
modo ē hic nō ſic ꝙ in mēte nr̄a
ſint aliqua tria que ſint vnū. ſʒ
ſic ꝙ iſti tres termini ꝓ vno ſup
ponūt. ſ. ꝓ ipa aīa. Et ſicut in di
uinis ē diſtictio realis triū ſup-
poſitorū ſic iſti tres termini di-
uerſa cōnotant vt dictū eſt. ⁊ ſic
in potentijs aīe pōt poni ima go
trinitatis lʒ imperfecte. Expreſ-
ſius tñ ponit' in ſubſtātia ⁊ acti
bus: ſm̄ qd̄ ponit Ockam vt iā
dictū eſt. ¶ Tūc ad rōnes ꝑnci- D
pales. Ad pmā nego añs: et ad Ad p
ꝓbationē dico ꝙ veſtigiū nūꝗ̄ pncip
ducit in noticiā illius cuiꝰ ē niſi
ꝑſuppoſita noticia habituali ip
ſius ⁊ iō ſi trinitas ꝑſonaꝝ non
ꝑcognoſceretur ꝗuis creatura
tūc nō deduceret in cognitionē
trinitatis de facto adhuc tamē
poſſet ducere. iō dici pōt veſtigi
um trinitatis q̄liter autē poſſit
ducere dictū ē ¶ Ad ſcdaʒ nego E
añs: ⁊ ad ꝓbationem dico ꝙ nō Ad ſ
opʒ in oī veſtigio trinitatꝪ capi
endo veſtigiū vno mō ſupradctō
inuenire aliq̄ tria: ſʒ ſufficit ꝙ ex
illo poſſit hēre noticiā triū ap-
propriatoꝝ mō ſupradctō Sit'
ꝗuis in ſb̄a intellectuali nō ſit
diſtictio real' triū rerū intriſeca
⁊ eēntial' ibi ē tñ tal' diſtictio ex-
triſeca ⁊ accidētal': ⁊ hoc ſufficit F
Ad t'tiā nego añs: ⁊ ad ꝓbatio- Ad t
nē dico aliq̄s ꝓpōnes. Pria ē ꝙ
imago trinitatꝪ creatura rōnal'
tā rōe aīe ꝗ̄ rōe actuū eiꝰ. Pʒ qꝛ
imago ꝯplete cōſiſtit in ipa ſb̄a
aīe ⁊ eiꝰ actibꝰ ſil'. Scd̄a ē ꝙ crea
tura rōal' ē imago trinitatꝪ ma-
gis rōe ſb̄e aīe ꝗ̄ rōe actuū eiꝰ. Pʒ

q2 ipſa ē q̄ ꝓprie ē capax dei. Un̄ iſte ſmīn9 imago ſupponit ꝓ ipſa aīa bn̄ tn̄ ꝯnotat ipſos act9 q̄ nō ſunt imago dei ſ3 ipſa aīa in comparatiōe ad illos act9 q̄s ꝓducere pōt ſm ordinē ſupradictū expreſſi9 dicat̃ imago. ⁊ nō cū hēat illos act9 accidētalr̄: ⁊ qn̄q3 habeat/⁊ qn̄q3 non. pat3. q2 ipſa aīa pōt vna vice dici expſſius imago q̄ alia. Tertia ꝓpō ē q creatura rōnalis ſcōm ſubſtātiā aīe deficit a rōe imaginis pfecte. p3 q2 nō repñtat diſtinctionē pſonarū. vt bn̄ dr̄. nec hoc eſt inconueniens q2 ſm mgr̄m in lr̄a non pōt i nobis reperiri ratio imaginis ad plenū. Un̄ in aīa nō ē tāta ſimilitudo trinitatis quin ſit maior diſſimilitudo ipſa tn̄ q2 intelligit meminit/⁊ vult. iuuat ad noticiā aliqualē trinitat3 ⁊ emanationis pſonaꝝ. Aliq̄ tn̄ ad ſaluādū rōnē imaginis i ſbā aīe cōcedūt diſtictiōem ſeu nō idētitatē inter ſbam aīe/ intellectū ⁊ volūtatē ſ3 talis diſtinctio nō pōt ꝓbari vt bn̄ dr̄. Scot9. nec videt̃ neceſſaria aut vtilis ad ſaluandum ꝓpoſitū. q2 ſiue ſic ſiue nō inter potentias aīe nō ſaluatur originatio. Quarta eſt q creatura rationalis ſm ꝯpationem ad ſuos act9 deficit a rōe imaginis perfecte. p3 q2 vt ſi nō repñtat ꝯſubſtantialitatē pſonaꝝ vt bn̄ arguitur tn̄ ſigna repñtatiua illoꝝ actuū ſeu alios ꝯſeruātia vere affirmātur de eadē ſubſtātia q2 eadē ſubſtātia eſt meōria intelligentia/ ⁊ volūtas. Iſti eni termini ſ3 connotēt diuerſa ⁊ diſticta realiter ab ipſa aīa ſupponūt tn̄ ꝓ ipſa que eſt ꝯſubſtātialitas. quā intendūt Aug. et aliq̄ doctores. ⁊ ſic p3 ad q̄ſitū reſpōſio. Que tn̄ p ſequētia amplius declarabit̃ ⁊c. ¶ Circa predicta moueo tres dubitatiōes. ¶ Prima ē. q2 videt̃ q imago trinitatis nō ꝯſiſtat in ſubſtātia aīe: et duob9 actib9 ab ea ꝓduct3. Primo q̄dē. q2 arguit̃ q imago non ꝯſiſtat in ſubſtātia aīe q2 imago neceſſario req̄rit diſtinctionem aliquā ſ3 in ipſa nō eſt diſtinctio aliqua cū ſit indiuiſibilis ⁊ per ꝯñs ipſa nullo mō habet rationem imaginis. Unde Auguſtinus vbicūq3 expreſſit imaginem expreſſit eam p aliqua diſtincta ſicut. ix. de trini. p mētē noticiā et amorem. ⁊ x. deinceps per memoriā intelligentiam et voluntatem. quare ⁊c. Confirmatur quia Auguſtin9 in ſermone de vno martyre dicit q ſi hō ſuaſſet bonum quod in illo creauit deus: id eſt imaginē ſemper laudaret deum ⁊c. et ſic imaginem non ſeruauit. Item. xii. de trinita. ca. xi. imago ita deformis et obſcura facta eſt vt pene nulla ſit. ſed ſubſtantia anime integra remanſit. quare ⁊c. ¶ Secundo ꝓncipal̃r ar̃ q imago nō ꝯſiſtat i actib9 aīe q2 iter ptes imaginis debet eē ꝯſubſtātialitas ſ3 inter ſbam aīe et illos act9 non eſt ⁊c. Cōfirmat̃ q2 Aug. xiiii. de trin. cap. 3. di. q imago creatoris immortaliter inſita eſt anime ſed tales non inſunt anime immortaliter. Item ibidem. ca. v. dicit q imago non eſt ponēda in trāſeuntib9 ⁊c. ¶ Scda dubitatio vtrum ſecūda pars imaginis. ſ. actual̃ cognitio gignat̃ a pria. ſ. ab aīa: ⁊ tertia. ſ. actual̃ volitio a prima ⁊ ſecūda ſc3 ab aīa ⁊ et9

A
Scd̄s articul9. i. ꝯclo. Prio ar̄

Scd̄o ar̄

B
q̄. ꝯclo.

noticia/ſicut ſupradictum eſt.
Prio ar. ¶ Primo em̄ argr̄ ꝙ nō oīs co-
gnitio ſeu noticia ꝓducatur ab
aīa cui eſt noticia : qꝛ aīa eſt ſi-
bi ipſi cognitio ſeu noticia. igit̄.
ꝛc. ꝯña patꝫ qꝛ idē nō ꝓducitur
a ſe . ⁊ antecedens ꝓbatur quia
itelligere vl̕ cognoſcere eſt viue
re. viuere aūt eſt eē. eſſe vero eſt
ipſa res. que eſt igit̄ intelligere
Item eſt ipſa aīa intelligēs. ¶ Itē aīa
eſt eſſentialit̄ intellectiua naꝫ ꝑ
hoc reponit̄ i gradu ſpecifico er
go nullo accidēte indiget vt in-
Item. telligat ꝛc. ¶ Itē intelligere ip-
ſius aīe nō eſt niſi moueri inten
tionalit̄ ſicut corp⁹ mouet̄ loca-
liter pōt ſuſtineri ꝙ i corporib⁹
mot⁹ localis realiter nō differt
a mobili. igit̄ in ſpiritib⁹ hoc po
Item teſt ſaluari ꝛc. ¶ Itē ſicut ſalua
tur deū aliq̇d intelligere ꝑ ſuaꝫ
eſſentiā ita ꝙ nūc intelligit ali-
qualiter eſſe qualiter prius non
intellexit ꝛc. propter hoc ſolū qꝛ
nūc ita eſt qualiter prius nō in-
tellexit neqꝫ prius fuit ita vide-
tur poſſe ꝓbabiliter ſaluari de
quolibet alio intelligēte quare
fruſtra ponitur pluralitas ſine
ſ̄ argr̄. neceſſitate ꝛc. ¶ Scd̄o principa
liter arguit̄ ꝙ nō oīs volitio ſit
effectiue ab actu intelligendi. qꝛ
ſicut arguit ſcotus libro primo
di. 3. q. vltima noticia genita eſt
accidens cui nō cōmunicatur fe
cūditas ꝓducēdi actū volitiōis
tale em̄ accidens non eſt natum
eſſe formaliter intelligens ⁊ vo-
lens. igit̄ mens non cōmunicat
tali accidenti ꝓducto illā fecun
ditatē quā prius habuit qꝛ non
cōmunicat ſibi naturā eandem:
ſed aliā. ſimiliter Aug. dicit. ix.
de trini. ca. vij. ꝙ verbum amore
ꝯcipit̄: ergo amor eſt cauſa effe-
ctiua verbi magis ꝙ̄ econtra.
¶ Item appetit⁹ ſenſitiu⁹ pōt
eſſe ſine ſenſatione igit̄: ⁊ appe-
titus intellectiu⁹ ſine itellectiōe
Añs ptꝫ: qꝛ naturalit̄ aliq̇s pōt
habere famē ⁊ ſitim etiā ſi nun-
ꝙ̄ ſentiret aliq̇d ab extrinſeco:
ſed fames ⁊ ſitis ſūt quidā appe
tit⁹ ſcd̄m cōmenta. ij. de aīa. cō-
mento. xij. ¶ Item volūtas pōt
imꝑare cognitionē de aliq̇ de q̇
actualiter nō cogitat̄. Aut igit̄
illud apprehenditur actualiter
⁊ tūc fruſtra preciperet̄ fieri qḋ
prius fiebat. aut nō apprehēdi-
tur: ⁊ tunc volūtas operat̄ circa
incognitū. ¶ Item cognitio ha
bitualis pōt ſufficere: qꝛ habiti-
bus vtimur cū volumus. igitur
non requirit̄ cognitio actualis
ſaltē videt̄ ꝙ non requiratur ad
ei⁹ ꝯſeruationē: qꝛ ſicut ſpecies
ſenſibilis nō cauſat̄ ſine preſen-
tia rei ſenſibilis tamē ipſa cau-
ſata aliquādo ſine ea conſeruat̄
vt ptꝫ de claudente oculos poſt
ꝙ̄ vidit aliqḋ lucidū: ſic propor
tionaliter volitio licet nō cauſet̄
ſine actuali intellectione pote-
rit ſaltē ſine ea per tempus ꝯſer
uari ꝛc. ¶ Tertia dubitatio eſt
vtrum partes ymaginis create
ſint equales inter ſe: videtur ꝙ
nō: qꝛ ymago creata non habet
partes diſtinctas inter ſe. igit̄.
ꝛc.. In oppoſitū eſt dictū cōmu
ne ꝛc. ¶ Ad primā dubitationē
dico ꝙ ad pfectā ymaginem tri
nitatis requireret̄ aliqua diſtin
ctio: ſed ſubſtantia aīe eſt impfe
cta ymago: qꝛ ꝙ̄uis lōginquam
habeat ſimilitudinē cuꝫ deo: tñ
maiorē ꝙ̄ ſit inter deū ⁊ creatu-
ram aliā. vñ quādo Augu. locis

ibidē allegatis exprimit ymagi
nē trinitatis ad habenduȝ ꝯfor-
mitatē aliqualē inter ptes yma
ginis ⁊ pſonas in diuinis expri-
mit eā p noīa ſignificantia ſub-
ſtātiā aīe ꝯnotādo tñ ipos actꝰ
⁊ ió.ix.de trinita ca.iiij.aſſignat
ymaginē p mētē noticiā ⁊ amo
rē:vbi p mētē itelligit ſubſtātiā
aīe.p noticiā ipaȝ ſubſtātiā aie
ꝯnotādo verbū qḋ ē actꝰ ſcḋs.ꝑ
ducibilis ab ipa ſubſtātia aīe p
amorē étiā itelligit ipam ſubſtā
tiā aīe ꝯnotādo actū volēdi ꝑ-
ducibilē ab ipa ſubſtātia aīe et
v̄bo ꝑducto ꝙ em̄ ſic intelligit
Aug.pȝ ibidē.vbi dicit ꝙ amor
eſt ſubſtantia ⁊ nō corpꝰ ⁊ mēs
nō ē corpꝰ:ſȝ ſpūs neqȝ tñ amor
et mens duo ſpūs ſed vnꝰ: neqȝ
due eſſentie ſed vna. Et ſubdit.
hec aūt duo relatiue adinuicem
dicunt.⁊ ſic vult ꝙ mēs et amor
iportāt vnā eſſentiā aie dicunt
tñ relatiue.i.ꝯnotatiue ⁊ eodeȝ
modo itelligit.ca.v.vbi ꝓbat ꝙ
cognitio ⁊ amor ſūt in mēte: nō
tanq̄ accidētia in ſuo ſubiecto
ꝓpẗ hoc:qꝛ accidens nō excedit
ſuū ſubiectū.mens autē amore
quo ſe amat poteſt etiaȝ amare
aliud ꝓter ſe.ſimiliter nō ſe ſolā
cognoſcit mens ſed multa alia.
ergo amor ⁊ noticia non ſunt ac
cidētia ipſiꝰ mētis.hoc em̄ argu
mentū nō valeret de amore ⁊ co
gnitiōe actuali ⁊ elicito/vł etiaȝ
habituali acquiſito vt pȝ.In-
telligit ergo de amorē ⁊ cogni-
tione habituali intrinſeco que
eſt ipſa mens:que poteſt vocari
habitꝰ:qꝛ eſt principium actuū
reſpectu cognitionis et amoris
actualis ſuſpſius : ⁊ ſic iſti ter-
mini amor et noticia capiuntur

equiuoce ⁊c. ¶ Si dicat ꝙ ſcḋs A
ꝓdicta eadē eēt aſſignatio yma
ginis:quā ponit Aug.ix.de tri.
per mētē/noticiā/⁊amorē:⁊quā
ponit poſtea p memoriā: intelli
gentiā ⁊ volūtatē:et p ꝯſequēs
vna nō eſſet euidētior alia. Cu-
ius oppoſitū dicit Auguſtinus
xv.de trinita.cap.iiij. reſpōdēdo
ꝙ iſte due aſſignatiōes ſunt eiuſ
dem rei:et non differunt niſi ſin
nomia diuerſimode idem expri-
mentia. Secunda tamen aliquo
modo eſt euidentior q̄ prima:
qꝛ intentio beati Auguſtini eſt
inueſtigare quomodo tres pſo
ne diſtiguūtur inter ſe:et tamen
ſunt vnꝰ deus:qꝛ ſcḋm vſum lo-
quendi magis dicitur ꝙ eadem
res eſt memoria intelligentia et
volūtas q̄ ꝙ ſit idem mens no
ticia et amor.ideo q̄tuȝ ad hoc
eſt euidentior.qꝛ euidentius eſt
notū illa tria predicari de eodeȝ
⁊c. ¶ Ad confirmationē dico ꝙ B
imago capitur dupliciter. Uno
modo vt ſupponit ꝓ ſubſtantia
aīe que eſt memoria:intelligen-
tia/et volūtas.et ſic non ꝑdidit
homo ymaginē dei. licet p pec-
catū bene perdiderit efficaciam
bene operandi ex impedimentꝭ
que icurrit. Alio modo capitur
vt eſt nomen collectiuū ſuppo-
nēs pro ſubſtantia aīe et actibꝰ
cognitionis et dilectionis dei:
iſtos autē ꝑdidit homo pro ſta
tu nature lapſe. ¶ Ad ſcḋam ra
tionē dico ꝙ nō oportet ꝙ inter
partes ymaginis ſit conſtantia C
litas:niſi ſicut ſupra dictum ē. Ad ſcḋm
Et ad auctoritatē Auguſtini re
ſpondeo ꝙ intentio Auguſtini
eſt ꝙ ymago eſt immortaliter.
⁊c.q̄ illa per que partes ymagi

nis exprimuntur ſemꝑ ꝑdicant̃
de ipſa aĩa. Nam hec ſemꝑ ẽ ve=
ra aĩa ẽ memoria: intelligẽtia et
voluntas ⁊ hoc mõ loquẽdi ſepe
vtunt̃ ſancti. ⁊ ſic pꝫ ad primã
dubitationẽ. ¶ Ad ſcd̃aꝫ dubi=
D tionẽ dico ꝙ ſic. ſicut dictũ ẽ ſu
Solutio pra. Et ad primã rationẽ dico ꝙ
2. q̃ſtiõis añs eſt falſũ. vnde ad ꝑmã ꝓba=
Ad ꝑmũ tionẽ põt multipliciť responde=
ꝑncipale ri. vno modo ſcd̃m tenẽtes con=
plere ſignificabilia ꝙ intellige=
re / vel cognoſcere / vel aĩam vi=
uere / vel eſſe nõ eſt aĩa nec aliq̃
entitas ſed aliquod complexe ſi
gnificabile. Alio modo ſcd̃m il=
los qui non ponũt ꝯplexe ſigni
ficabilia poteſt dici ꝙ ille ꝓpo=
ſitiones ſunt impropꝛie et incõ=
grue capiẽdo infinitũ ꝟbaliter:
qꝛ verbũ nõ poteſt reddere ſup
poſitũ verbo: nec etiã oratio in
finitiui modi. quare ⁊c. Alio mo=
do cõcedendo illas ꝓpoſitiões
poſſet dici ꝙ intelligere non eſt
intellectio: ſed eſt res ĩtelligens.
cuiꝰ oppoſitum ſupponit argu
mentum. Melius tamẽ videtur
mihi dicendũ ꝙ per talem ꝓpo
ſitionẽ intelligere eſt viuere. ĩtel
ligatur iſta quod ĩtelligit viuit
E ⁊ nihil plus. quare ⁊c. ¶ Ad ſe=
Ad ſcd̃m cundã rationem dico ꝙ licet aĩa
ſit eſſentialiter intellectiua: non
tamẽ eſt eſſentialiter ſeu ꝑ ſuaꝫ
eſſentiaꝫ ĩtelligẽs. nec ſua eſſen=
tia eſt ſua ĩtellectio: et licet hoc
cõcederetur poſſe eſſe. tamen de
facto aliud ab ipſa eſt ſibi ĩtelle
ctio. ¶ Ad tertiam dico ꝙ ſiue
ad tertiũ aĩa intelligẽdo moueatur intẽ=
tionaliter ſiue nõ tamẽ ponẽdũ
eſt ꝙ aliqua qualitas ꝑmanẽs
Ad q̃rtũ eſt ĩtellectio. ¶ Ad quartã dico
ꝙ licꝫ hoc poſſet ſine cõtradicti

one ſaluari: nõ tñ ita rationabi
liter. qꝛ deꝰ nõ ĩdiget aliquo ex=
trinſeco ad ſui ꝑfectionẽ: cetera
vero indigẽt. Ideo dicitur ꝙ nõ
fruſtra ponit̃ in aĩa ⁊c. Quis in
deo hoc nõ ponat̃. Ulteriꝰ tñ cir
ca hoc dico ꝙ nõ eſt euidẽs quin
anima poſſit cognoſcere ſeipſaꝫ:
vel aliquã rẽ aliã puta angelũ:
vel ſcd̃m aliquos deũ nulla alia
re poſita ꝑter potentiaꝫ ⁊ obie=
ctuꝫ. Et ſi queratur in caſu iſto. q̃
res eſſet cognitio vel res cogno
ſcẽs vel res cognita. ¶ Ad hoc F
poſſet ꝓbabiliter dici ꝙ ſi obie=
ctu eſſet ꝑfectiꝰ cognoſcẽte ⁊ co
gnoſceret̃ clare tũc ipſũ eſſet co
gnitio: ſꝫ ſi enigmatice nõ opor
tet. Si vero obiectũ ſit eq̃ vl̃ mi
nus ꝑfectũ cognoſcẽte ita ꝙ co
gnoſcẽs ꝯtineat illud ꝑfectiona
liter: tũc non oportet ꝙ obiectũ
ſit cognitio. Ex hac ymaginati
one ſequit̃ ꝙ intellectꝰ noſter ꝑ
ſuaꝫ eſſentiã nõ poteſt clare co=
gnoſcere eſſentiã diuinã / aut an
gelicam. Scd̃o ſequit̃ ꝙ non eſt
euidẽs quin intellectꝰ noſter ꝑ
ſuã eſſentiã poſſit cognoſcere ſe
ipſum et quolibet ſue ſpeciei et
circa ſpeciẽ ſuã: tamen his non
obſtantibꝰ ꝓbabiliꝰ ponit̃ ꝙ in
tellectꝰ noſter quicq̃d intelligit
per cognitionẽ a ſe ⁊ obiecto co
gnito diſtinctã cognoſcit. ¶ Ad G
ſcd̃am rationẽ dico ꝙ actus vo= Ad
lendi eſt effectiue ab actu ĩtelli= pric
gendi qđ ꝓbat Ockam. qꝛ omẽ
abſolutũ neceſſario preſuppoſi
tũ alteri habet reſpectu illiꝰ ra=
tionẽ cauſe: ſed actus intelligen
di neceſſario tanq̃ aliquod ab=
ſolutũ preſupponit̃ actui volen
di. igitur habet reſpectu illius
rationẽ cauſe. ⁊ nõ niſi effectiue

vt ptʒ. igit ⁊c. Un̄ ad p̄mā inſtā=
tiā ꝯcedo an̄s: ſed nego ꝯn̄a: q̄
etiā ſcd̄m Sco. aliqd̄ pōt eē cau
ſa effectiua intellectionis ⁊ voli
tionis: qđ nō eſt natū eſſe intelli
gens aut volens. ſcʒ aliqđ obie=
ctū quare ⁊c. Et ad auctoritatē
Auguſtini dico q̄ ſicut patet ex
ꝓceſſu ſuo per verbū intelligit
ibi noticiā complexā elicitā ex
habitu. ⁊ per amorē volūtatē. ⁊
quantū ad illud verbū cōcurrit
volūtas. quia verbū complexū
quod eſt determinate affirma=
tiuū vel negatiuū ſcʒ aliquos
nō fit niſi mediāte voluntate ta
men reſpectu illius actus volū
tatis eſt noticia ſcʒ incomplexa
termini vel terminorum que eſt
concauſa ipſius. Similiter quā
do verbū habetur habitualiter
frequenter ad eliciendū ipſum
actualiter: ⁊ diſtincte: ⁊ ad con=
ſeruandum precipue concurrit
ipſa voluntas q̄a intelligimus
cū volum⁹ quod eſt intelligēdū
poſt noticiā habitualē acquiſi=
A tam. ¶ Ad ſecundā nego ante=
Ad ſcdʒ. cedens: ⁊ ad probationem dico
q̄ fames ⁊ ſitis licet poſſint ha=
beri ſine ſenſatione extrinſeca:
nō tamen ſine ſenſatione ab ex=
trinſeco ſcʒ ex actione vni⁹ par=
tis in aliam. qualis poteſt habe
ri ſine ſenſatione ab extrinſeco.
ſicut ptʒ in habentibus dolorē
capitis vel dentiū ⁊c. vel poteſt
dici q̄ fames et ſitis non ſunt
actus appetitiui eliciti reſpectu
cibi ⁊ potus ſed ſunt quidā lan=
guor ex defectib⁹ cibi ⁊ potus:
loquendo de fame et ſiti preue=
nientibus omnē experientiam
cibi ⁊ pot⁹. Ad hoc ergo q̄ ſint
actus appetitiui requiritur pri
ma ſenſatio ⁊c. ¶ Ad tertiā ꝯce= B
do q̄ volūtas pōt imperare co= Ad ẗtiū.
gnitionē actualē de aliquo non
prius cogitato actu diſtincto ſi=
cut cū occurrerit alicui q̄ audi=
uit aliqd̄ ⁊ nō cogitet qd̄ fuerit
illud tūc volūtas precipit intel
lectui. vt inquirēdo recogitet. et
ſic frequēter inuenit imo cōiter
iſte ē ꝓceſſus in reminiſcēdo di
co tamē q̄ illđ apprehēdebatur
prius non diſtincte ſed confuſe
ideo ꝑcogitabatur vno modo ⁊
alio modo ꝑcipiebatur cogno=
ſcenti. dico etiam q̄ ſuppoſito
q̄ voluntas preciperet eandem
cognitionē quā prius nō tamen
prius fruſtra preciperet q̄a per
hanc poteſt illa conſeruari ⁊c.
¶ Ad quartā dico aliquas pro
poſitiones. Prima eſt q̄ volun= Ad q̄rtū
tas nō poteſt diligere ſeu velle
incognitū patʒ per Auguſtinū
Inuiſa diligere poſſumus. in=
cognita nequaq̄ȝ immo ſecūdū
quod ponit Adam oīs volitio
eſt quedā cognitio de quo ali=
as videbitur. Secunda eſt q̄ ad
hoc q̄ voluntas eliciat actū vo
litionis nō ſufficit cognitio ha=
bitualis vnde licet habitibus
vtamur cum volumus tamē ha
bitibus vti non volumus niſi
cum de eorum vſu diſtincte vel
confuſe actualiter cogitamus.
Hic autem aduertendum eſt q̄
habens habitum: et non cogi=
tans actualiter de obiecto illi=
us poteſt moueri ad cogitādū
de illo nō ſolum a volūtate: ſed
aliūde mltiplicíter ſcʒ vel a mo
tore extrinſeco vel ab influentia
celi. vel a diſpoſitione corporꝰ.
ſepe tamen mouetur a volunta
te retrahēte intellectū ab aliīs.

vel trahente ad illud nõ tñ ſem=
per vñ ſit vt frequẽter habitua
tus incipiat cogitare de aliq̃.et
neſciat vñ mouet̃ ad cogitãduꝫ
de illo pluſq̃ de alio. ¶ Tertia
ꝓpõ eſt ꝙ ad hoc ꝙ volũtas cõ
ſeruet actũ volitiõis nõ ſufficit
cognitio habitualis pꝫ ſicut p̃
D cedens. ¶ Quarta eſt que ſequi
tur ex aliis.ꝛ eſt ꝙ ad hoc ꝙ vo=
lũtas eliciat aut cõſeruet actuꝫ
volitiõis req̃ritur naturalit̃ co=
gnitio actualis. Patet ex dictis
Unde ſequitur ꝙ volitio plꝰ de
pendet in eſſendo/ꝛ permanẽdo
a cognitione q̃ꝫ ſpẽcies in ſenſu
a re ſenſibili licet forte nõ plus
dependeat in fieri:ꝛ nichil plus
concludit argumentũ. ¶ Scḋo
ſequitur ꝙ volitio plus depen=
det a cognitione q̃ꝫ executio ex=
terior libera depẽdeat a volitio
ne.qꝛ executio exterior(ſicut ire
ad eccleſiam)poteſt ab homine
fieri etiam meritorie abſqꝫ hoc
ꝙ ſit ab actu voluntatis:ſed ſuf
ficit ꝙ influerit ꝛc.quare ꝛc.Ue=
rum eſt tamen ꝙ talis executio
non dicitur libera intrinſece: ſꝫ
ſolũ extrinſeca denominatione
q̃a ab actu volũtatis ꝛc. ¶ Ter
tio ſequitur ꝙ cognitio põt eſſe
cauſa effectiua contrariarũ vo
litionum ſucceſſiue in eodẽ ſub
iecto ꝛ eodem modo diſpoſito.
patet.qꝛ eadem ſtante cognitio
ne eiuſdem obiecti volũtas po=
teſt illud velle ꝛ nolle. ¶ Quar
to ſequitur ꝙ idem agens natu
rale poteſt contrarios effectus
cauſare in idem paſſũ eodẽ mo=
do diſpoſituꝫ.vnde hoc non eſt
incõueniens de cauſa determi=
nabili ad varios effectus p̲ con
curſum eſſe libere ſicut hic ꝛc.

¶ Ad tertiã dubitationẽ pono E
aliq̃s ꝓpões. ¶ Prima ꝓpõ eſt Solu
eſt ꝙ loq̃ndo de v̇tute ſermonis q̃ſtion
ꝛ proprie ptes imaginis create
nõ ſũt eq̃les inter ſe.qꝛ nulle plu
res res diſtincte ſũt ptes imagi
nis create vt ſatis patet de aĩa
ꝛ eiꝰ actibꝰ.qꝛ nõ cõſtituũt ali=
quod vnum.Similiter de intel
ligentia/memoria/ et voluntate
patet ꝙ ſũt idem. et per ꝯſeq̃ns
non ſunt partes alicuius. tñ im
proprie vocãdo iſtas ptes ima=
ginis ipſas eſſe equales põt itel
ligi multipliciter. ¶ Unde ſit ſe F
cunda ꝓpoſitio ꝙ partes ima=
ginis vno modo poſſũt intelli=
gi eẽ equales ratione obiectoꝝ
ſuoꝝ ſcꝫ quia quicquid eſt obie
ctum vnius poteſt eẽ obiectũ al
terius et eodẽ modo ſcꝫ habitu
vel actu ꝛ ſic ꝯcedũtur eẽ equa=
les tã in via q̃ꝫ in patria. ¶ Ter
tia ꝓpoſitio eſt ꝙ partes ima=
ginis alio modo poſſunt intelli
gi eẽ equales ratõe ſuoꝝ actuũ
ſic ſcꝫ ꝙ nulla earum ſm̃ ſuam A
diſpoſitionẽ naturalẽ eſt magꝭ
ĩpedita a ſuo actu q̃ꝫ alia et ſic
nõ oportet ꝙ ſint eq̃les ĩ via.vn
de in quibuſdã videmus ꝙ me=
moria excedit intelligẽtiã. qꝛ be
ne retinẽt.ſꝫ nõ faciliter ſubſtã=
tialiter intelligũt in aliis econ=
tra. In aliis amor excedit intel=
ligentiam ꝛ meõriã.in aliis ecõ=
tra.Sed erunt equales in patria
quãdo erunt ab oĩ languore ſa=
nate.ſicut dicitur.x.de trinita.
¶ Quarta propoſitio eſt ꝙ par
tes imaginis alio modo pñt in=
telligi eẽ eq̃les rõne ſuoꝝ actu=
um ſic ſcꝫ ꝙ reſpectu eiuſdẽ ha=
beant actus eque intẽſos et ſic
clarum eſt ꝙ in via nõ ſũt equa=

les. Sed etiam videtur quibuſ=
dam ꝙ impoſſibile eſt ꝙ iſto mō
ſint equales in patria reſpectu
dei. et ꝙ ibi eſt ſēꝑ intenſior actꝰ
dilectionis ꝙ̄ cognitionis. Ali
is videtur ꝙ in patria erit eque
intenſa cognitio ſicut dilectio.
Quod ꝓbatur auctoritate ma=
giſtri in ſcḋo. di. xxiij. vbi videtur
dicere ꝙ in patria tantū quiſqꝫ
cognoſcit quantū diligit. Iſtud
tamē nō cogit. q2 magiſter ibidē
non vult aliud dicere niſi quod
qui plus diligit plus cognoſcit
ita ꝙ notet ꝓportionē nō equa=
litatem. hoc eīn ſufficit ad inten
tionem magiſter q̄a non intēdit
ibi ꝓbare niſi ꝙ ſeraphin plus
cogſcat deū ꝙ̄ cherubin q̄a plꝰ
diligunt. Dico tñ ꝙ iſta queſtio
vtrū illi actus beatifici ſint eque
intenſi in ſua ſpecie ē queſtio fa
cti. de qua non conſtat ſine reue
latione dei. ⁊ ſic patꝫ quomodo
partes imaginis debent conce=
di equales ⁊ quomodo non ⁊c.
A ¶ Si vero dicatur ꝯtra ſcḋaꝫ ꝓ
poſitionem ꝙ actus malus hic
in via poteſt eē cognitꝰ a beato
et tamen nō volitus: q2 tūc bea=
tus peccaret. nec non volitus q2
tunc non eſſet de om̄ibus ſicut
vellet igitur ⁊c. Reſpondeo vno
modo poteſt ꝯcedi ꝙ actus pec=
cati eſt volitus a beato ſicut eſt
etiam volitus a deo nec in hoc
peccat q̄a nec deus nec beatus
malevult iſtum actum. Alio mo
do poteſt dici ꝙ actus peccati
eſt volitus a beato ſicut a viato
re: ſicut ex charitate ⁊c. Nec opꝫ
ꝙ omnia fiant circa alios que fi
eri optant circa eos tamen cir=
ca ſeipſos fiunt quecunqꝫ fieri
optant ſaltem vt pluribus. licet
non in omnibus forte circa iudi
cium quia anime beate optant
vniri ſuis corporibus ⁊c. Sm̄ Au
guſtinum. ⁊ ſm̄ hanc viā n dicē=
dum eſſet quod non oporteret vo
lūtatem beatam ꝯformari deo i
omni volitione quod vider deum
velle ⁊c. ¶ Et hec de iſta q̄ſtiōe. B

¶ Queſtio. v. de vnitate eſ=
ſentie ⁊ trinitate perſōaꝝ. q̄ſtio. v.

CIrca tertiā
diſtinctionē ⁊ ali= Utrū po=
as multas ſequen ſitō fidei
tes in quibus ma de trini=
giſter agit de eſſē= tate poſ=
tie diuine vnitate ⁊ perſonarum ſit ſuſtie
trinitate quero vtrum poſitio fi ri.
dei de dei vnitate ⁊ pſonarū tri=
nitate probabiliter valeat ſuſti=
neri. ¶ Arguitur primo ꝙ non. Argui. i.
q̄a talis poſitio non eſt a nobis
imagīabilis. igr̄ nec ꝓbabiliter
ſuſtinibilis. conſequentia tenet.
quia non videtur ꝙ illud poſſit
probabiliter ſuſtineri: quod nō
poteſt imaginari. Et antecedēs
patet quia imaginatio non ca=
pit ꝙ vna res ſimpliciſſima ſit
tres res et quelibet earum. vn=
de ſepe dicunt doctores hoc non
eſſe imaginabile. ſic eīn Anſ. di=
cit de incarnatiōe Vbi cito poſt
principium. ꝙ xpiana fides mul
tum ꝯfitetur quod intellectu ca
pere nequimus ⁊c. ¶ Scḋo ſic. 2. argui.
talis poſitio nō poteſt ſine ꝯtra
dictione ſaluari igitur nec ꝓba
biliter ſuſtineri. ꝯña tenet et an=
tecedens patꝫ. q̄a iſta poſitio idē
de eodem affirmat et negat: vt
patet in iſtis ꝓpoſitionibus. de
us generat deū. deus non gene=
rat deū: et tñ nō eſt niſi vnus de
us. ſimiliter de iſtis: eſſentia nō

gnat. pr̄ in diuinis gnat. ⁊ tñ oīs-
no idē eſt eſſentia: ⁊ paē in diuinis
3. arguit̄ ⁊c. ¶ Tertio: talis poſitio ſine
negatione forme ſillogiſtice aut
formalis ꝯñe nō pōt defēdi. igit̄
⁊c. ꝯña tenet: ⁊ antecedens patꝫ
quia propter illam poſitionem
oportet negare ſillogiſmū expo
ſitoriū: ſicut iſtum. hic pater ge-
nerat. hic pater eſt eſſentia diui
na: ergo eſſentia diuina generat
Similiter iſtum: quecunqꝫ res ē
pater eſt pater: filius ē res que
eſt pater ergo filius eſt pater: q̄
tñ videt̄ eſſe in diuiñ. Similit̄ cō
ſequētiam conuerſiuā ſicut iſtā
nulla eſſētia diuina generat er-
go nullum generans eſt eſſētia
diuina. in his omnibus antece-
dens eſt verum ⁊ conſequēs fal-
ſum ſm̄ poſitionem fidei ⁊c. igi-
In opp̄. tur. ¶ In oppoſitum arguitur:
q̄a fides noſtra eſt vera et ſalu-
berrima: ⁊ per ꝯñs inconueniens
eſſet ꝙ non poſſet defendi: ⁊ pro
babiliter ſuſtineri. Etiā fruſtra
laborarēt circa ſtudium fidei fi
deles catholici ⁊ doctores theo-
logi: niſi poſſet probabiliter ab
Deciſio omni falſitate tueri. ¶ In iſta q̄
q̄ſtiōis. ſtione erunt tres articuli iuxta
tria argumenta iam facta. In p̄
mo videbitur quid ꝯcedat poſi-
tio fidei de trinitate. In ſecūdo
qualiter hec poſitio poſſit ſuſti
neri ſine ꝯtradictione. In tertio
qualiter etiā ſine forme ſillogi-
ſtice aut alterius bone ꝯſequen-
C tie negatione. Et ſūt hec tria val
1. articu. de vtilia in theologia. ¶ In pri
mo articulo ponam ⁊ deducam
tres ꝯcluſiones. In prima vide-
bitur quid ꝯcedat hec poſitio fi
dei. In ſecunda vtrum hec poſi
tio poſſit euidēter ꝓbari. In ter
tia vtrum poſſit imaginari aut
probabiliter ſuſtineri. ¶ Prima
cōcluſio eſt ꝙ poſitio fidei ꝯce- 1. ꝯcluſ.
dit ꝙ vna res ſimpliciſſima eſt
tres res: ⁊ quelꝫ earū. ſ. ꝙ vna di
uina eēntia eſt ꝯiūcti paē ⁊ fili⁹ ⁊
ſpūſſctūs ⁊ eſt ſigillati paē ⁊ eſt
etiam filius et eſt ſpirituſſanct⁹
quarum trium rerum vna nō eſt
alia: ſed ſūt eadem indiuiſibilis
eſſentia: que quidem eēntia nul
lam illarum trium rerū generat
nec ab aliqua generatur. nec a-
liquam producit: nec ab aliqua
ꝓducitur: ſed vna illarum triuꝫ
ſcilicꝫ pater a nulla re genenera
tur vel producitur: ſed generat ⁊
ꝓducit vnam illarum trium. ſ. fi
lium: ⁊ pater ⁊ fili⁹ tanq̄ vnum
p̄ncipiū producūt ſed non genē
rant ſpiritūſanctum. Iſta ꝯclu-
ſio patet ex ſimbolis per eccleſi
am factis et per eā approbatis:
nec aliter probo eā. ¶ Sꝫ ad ſci-
endum que propoſitiones debe D
ant concedi ſm̄ hanc poſitioneꝫ
fidei ponam aliquas diſtinctio
nes et inde eliciam plures pro-
poſitiōes ſatis vtiles. ¶ Prima
diſtinctio eſt ꝙ nomina ſignifi-
cantia deū ſūt in multiplici dif-
ferentia: quedam ſunt eēntialia:
quedā perſonalia. quedā cōia: q̄
dam nocionalia. Eſſentialia au-
tem dicuntur que ſic ſupponūt
pro eēntia vel natura: ꝙ ſi eſſen-
tia ⁊ ſuppoſitum in diuinis rea
liter diſtinguerētur. illa ſuppo-
nerent ꝓ eſſentialia ⁊ non ꝓ ſup
poſito. noīa vero perſonalia ſūt
illa que ex vſu loquendi ſic ſup-
ponunt ꝓ ſuppoſito. ꝙ ſi ſuppo
ſitum ⁊ eēntia diſtinguerentur.
adhuc ſupponerent ꝓ ſuppoſi-
to ⁊ nō pro eēntia. Uel aliter lo-

queđo pſonalia ſũt q̃ ſupponũt
ꝑ pſona vt pſona eſt. ⁊ lꝫ pdicte
locutiões forte non ſint vere de
ꝟtute ſermonis: tñ qualiter de-
beãt intelligi patebit in ſecundo
articulo magis. Nomina autẽ
cõmunia ſũt q̃ ex vſu loquendi
ſupponũt ꝑ ſuppoſito ⁊ eẽntia:
⁊ ſi ſuppoſitum ⁊ eẽntia diſtin-
guerent adhuc ſupponerẽt pro
vtroqꝫ. Nomina vero notiona-
lia ſũt illa q̃ dicũtvr de vna pſo-
na vel de plurib⁹ non tamen de
qualibet: et ſi illa dicerentur de
creatura ſupponerent pro qui-
buſdam actionibus creaturaꝝ.
Exempla autem iſtorum pate-
A bũt. ¶ Secũda diſtinctio eꝗ no
mina eẽntialia ſunt in multipli-
ci differentia. quedam ſunt ſub-
ſtantiua: vt hoc nomen deitas:
quedam adiectiua vt eſt cõmu-
nicabile. Item ſubſtantiua que
dam ſunt numerabilia: vt trini-
tas: quedam non numerabilia:
vt eſſentia ſapiẽtia bonitas ve
ritas. Item nomina perſonalia
ſunt in multiplici differẽtia. q̃a
quedam ſunt cõmunia. ſicut ſũt
iſta ſuppoſitum perſona q̃dam
vero propria ſicut pater filius:
⁊ iſta ſunt duplicia. q: quedam
ſunt abſtractiua vt paternitas
filiatio ⁊ iſta dicuntur proprie-
tates perſonarum: ⁊ alia cõcre-
tiua et iſta quinqꝫ ſumũtur ſub-
ſtantiue et tunc ab antiquis do
ctoribus ex eis dicitur eſſe pre-
dicatio identica vt dicendo eſſẽ
tia eſt pater. quandoqꝫ autẽ ad
iectiue ⁊ tunc dicitur predicatio
formalis ⁊ ſic iſta apud quoſdã
eſſet falſa eẽntia eſt pater. Itẽ
nomina cõia ſunt in multiplici
differentia q: quedam ſunt que
ſemper tenẽtur cõmuniter ſicut
res ens ⁊c. quedã vero ſũt vt ſal
tem aliqñ eſt q̃ð q̃nqꝫ ſumũt cõ-
muniter q̃nqꝫ p̃ciſe eſſẽtialit̃ q̃n-
qꝫ vero preciſe perſonaliter ſi-
cut hoc nomẽ deus de quo poſt
ea dicetur magis. Item nomi-
na notionalia ſunt in multipli-
ci ſaltem in duplici differentia:
q: aliqua ſunt que ſolum ſuppo
nunt pro vna perſona ſicut ge-
neratio: actio: ſpiratio: paſſio. q̃-
dam vero ſupponũt pro aliqui-
bus pſonis ſicut ſpiratio: actio:
productio: paſſio. et hec omnia
patent faciliter cuilibet aduer-
tenti ⁊c. ¶ Tertia diſtinctio eſt B
ꝗ ꝟba que dicuntur in diuinis
ſunt in multiplici differentia. q̃
dam ſunt ſubſtantiua ſicut iſta
eſt exiſtit. quedam ſunt adiecti-
ua ⁊ iſta ſunt in duplici differẽ-
tia: quedam ſunt perſonalia vel
notionalia ſicut generare ſpira-
re. quedam eſſentialia ſicut com
municari plurificari. quedam ve
ro communia ſicut creare/ velle
intelligere. ⁊ conſimiliter poteſt
fieri diſtictio de pticipijs ¶ his C
premiſſis. poſſunt poni multe ꝓ
poſitiones ſeu regule. ¶ Prima
eſt ꝗ nomina eſſẽtialia ſubſtan-
tiua non numeralia vere dicun-
tur de eſſentia ⁊ de quolibet ſup
poſito in ſingulari vt dicendo
eſſentia eſt deitas pater eſt dei-
tas. ¶ Secunda nomina eſſen-
tialia ſubſtãtiua numeralia ve-
re dicũtur de eſſẽtia in ſingula-
ri ⁊ nõ de ſuppoſito vt eẽntia eſt
trinitas ⁊ nõ pr̃ ẽ trinitas ¶ Ter
tia nõia eẽntialia adiectiua di-
cunt̃ de eẽntia ⁊ nõ de ſuppoſi-
to vt eẽntia ẽ cõicabilis ⁊ nõ pr̃.
¶ Quarta nõia eẽntialia cuiuſ-

cūq꜔ ꝯditionis exiſtāt dicunt̃ de
noibus cōib⁹ ac etiā de iſto ter-
mino de⁹ vt aliqua res ē trini-
tas aliqua res eſt cōmunicabil',
Quīta noia pſonalia cōia dicū-
tur de eēntia ⁊ quolibet ſuppo-
ſito vt eēntia eſt pſona pr̄ eſt p-
ſōa. Sexta pſonalia ꝑꝑe abſtra
ctiua dicunt̃ de eēntia ⁊ aliquo
ſuppoſito vt eēntia eſt paterni-
tas pater eſt pr̄nitas. Rō eſt q̄a
nō poſſunt p̄dicari niſi ſubſtātī
ue ⁊ identice ⁊ nunq̄ adiectiue
vel formaliter vel ſcōm modum
loquendi antiquoꝝ. Septima
ꝓpria pſonalia cōcreta dicūtur
de eēntia ⁊ aliquo ſuppoſito. vt
eēntia eſt pater ⁊ hoc qñ predi-
cantur ſubſtātiue ⁊ identice ſed
ſi adiectiue vel formaliter ſoluꝫ
dicunt̃ de vna pſona vt pr̄ eſt pr̄
⁊ non de eſſentia. Octaua noia
notionalia abſtractiua dicūtur
de eēntia ⁊ aliquo ſuppoſito vel
aliq̄bus ſꝫ nō de oibus vt eēntia
D eſt gn̄atio actiua. ¶ Nona. oīa
verba tam ſubſtātiua q̄ adiecti
ua ⁊ cōia dicunt̃ de eēntia ⁊ quo
libet ſuppoſito. Decia oia v̄ba
adiectiua eſſentialia dicunt̃ de
eēntia ⁊ nō de aliqua pſona. vt
eēntia cōicat̃ nō pſona. Undeci-
ma v̄ba pſonalia adiectiua di-
cūtur de pſona nō de eēntia niſi
forſan cū aliquo addito qḋ facit
illa non teneri adiectiue reſpe-
ctu eēntie. vt eēntia eſt res gene
rās vel q̄ generat. Sꝫ vidēdū eſt
etiā quō tales termini pn̄t dici
in plurali. ¶ Uñ ſit duodecima
E regula ꝙ noia q̄ ſupponunt pro
ſuppoſitis ⁊ ꝓ eēntia ⁊ q̄ nō ſup
ponerēt ꝓ eēntia. ſꝫ ꝓ quolibet
ſuppoſito ſi ipa diſtinguerētur
dicunt̃ vt plurimū de trib⁹ per-
ſonis pluraliter ⁊ nō ſingularit̃
vt tres pſone ſūt tria ſuppoſita
⁊ nō vnū ſuppoſitū tres ypoſta-
ſes ⁊ nō vna. Ab hac regula. exci
pit̃ hoc nomē de⁹ q2 ex vſu docto
rū nō dr̃ pluralit̃ ſꝫ ſingularit̃ ⁊
tn̄ ſi ſuppoſitū ⁊ eēntia diſtigue
rētur ſupponeret ꝓ ſuppoſito
nō ꝓ eēntia de hoc tn̄ poſtea di-
cā. Deciatertia noia q̄ nō ſuppo
nerēt niſi ꝓ eēntia ⁊ nō ꝓ ſuppo
ſito ſi diſtiguerētur dicūt̃ de tri
b⁹ pſonis ⁊ nō pluralr̃ vt tres p-
ſone ſunt deitas ⁊ nō tres deita
tes. Deciaq̄rta noia abſoluta q̄
ſupponūt ꝓ eēntia et quolibet
ſuppoſito ⁊ ita ſupponerēt ſi di
ſtinguerētur dicunt̃ de trib⁹ p-
ſonis ⁊ pluraliter ⁊ ſingulariter
ſicut tres pſone ſunt tres res et
ſunt vna res tria entia et vnum
ens. Deciaquinta. noia adiecti-
ua q̄ ſupponūt ꝓ eēntia ⁊ quoli
bet ſuppoſito. ⁊ ita ſupponerēt
ſi diſtinguerent̃ dicūtur vt plu
rimū de trib⁹ pſonis ſingularit̃
⁊ non pluraliter vt tres perſone
ſunt vnus creator vnus eternus
et non tres creatores vel tres
eterni niſi cū addito vt tres pſo
ne ſunt tria ſuppoſita creantia.
tria ſuppoſita etn̄a. Ab hac re
gula excipiunt̃ iſti t̃mini: coeter
ni: coequales. Uñ i ſymbolo bn̄
ꝯcedunt̃ tres coeterni. īō miror
quare ibidē negant̃ tres eterni
nec video rationē diuerſitatis.
Decimaſexta. noia q̄ ſupponūt
ꝓ ſuppoſito vno ⁊ nō ꝓ alio nūq̄
dicunt̃ vere de trib⁹ pſonis nec
ſingulariter nec pluralit̃: ſed bn̄
de iſto termino de⁹ ſingulariter
vt deus eſt pr̄ ſed non tres pſo-
ne ſunt pater. ¶ Regl'e poſſunt
multiplicari et poni de verbis F

et participijs.ſz ex predictis ſatis patet qđ debeat ꝯcedi vel negari in materia de trinitate ſcđz poſitionē fidei verūtñ añ oīa ſeruāda eſt iſta regula null9 hoīz i hac materia ex ꝓpꝛo ſenſu aliqđ audeat aſſerere qđ non ſit a ſanctis doctorib9 approbatū.ſic eñ docet hilarius dicēs ꝙ forma fidei certa eſt nō ergo aliquid addendū eſt ſed modus cōſtituendus audacie ⁊ hoc allegat magiſter li.i.di.33.⁊ eſt verbum notabile.Et hoc de pꝛima concluſione.

A ¶ Scđa concluſio eſt ꝙ ſicut pꝛedicta poſitio fidei nō eſt nobis naturaliter euidens nec poteſt euidenter pꝛobari.ſic nec ipa ex ſcrip:uris noui aut veteris teſtamenti poteſt euidenter concludi. Pꝛima pars pȝ.qꝛ talis poſitio non eſt ꝑ ſe nota.nec per experientiā vt clarū eſt. Uñ qui hoc negaret indigeret ſenſu.Nec ipſa poteſt euidenter demōſtrari in lumine naturali. qꝛ tūc īfideles poſſent cogi vi rōis naturalis ad aſſentiēdū fidei articulis qđ eſt falſum. vñ ſi quis dicat oppoſitū vadat ergo ad infideles conuertendum.Scđa ꝓbatur ⁊ illam non aſſero ſed ſolū pono ꝓbabiliter vnde ad huius ꝓbationē ſuppono tria.

B ¶ Pꝛimū ē ꝙ pꝛedicta poſitio nō ꝯtinet formaliter ⁊ expreſſe in ſcriptura noui ⁊ veteris teſtamenti ſeu in textu biblie.pȝ īuēti ſcripturā.etiā aliter eccleſia in ſuis cōcilijs:⁊ ſcti in ſuis libꝛis nō laboraſſent ad ꝯcludēdū illā poſitionē ex ſcriptnris ⁊c.Scđo ſuppono ꝙ pꝛedicta poſitio ꝯcedit aliqđ ꝓpter quod opoꝛtet negare aliquam ꝯñam multū apparentez ſimo appaꝛēter euidēte cuilibet non catholico ſicut ſillogiſmuz expoſitoꝛiū.vel ſillogiſmū quez Ariſtoteles reputaſſet in darij. vel ꝯñam quā ipe reputaſſet cōuerſiuā ſicut arguebat in tertia rōne ante oppoſitū vt poſt patebit.Tertio ſuppono ꝙ nulla ꝓpoſitio euidēter ꝯcludit per aliquā ꝯñam minus apparētem ꝙ ſit illa ꝯña quā opoꝛtet negare ꝓpter illā poſitionē nō pt ꝯcludi ex ſcripturis ⁊c.niſi ꝑ aliquā ꝯñam.tūc q̄ro de illa ꝯña vł ipa eſt magis aut min9 aut eque appa rēs:ſicut illa quā opoꝛtet negare ꝓpter illā pōnem vt dicit ſcđa ſuppoſitio.Non pt dici pꝛimū ſcȝ ꝙ ſit magis apparēs qꝛ nec Auguſtinus nec alius vnꝙ fecit aliquā talē vt pȝ.nec tertiū ſcȝ ꝙ eque qꝛ nulla reperit talis Itē nec hoc ſufficeret ad euidēter ꝯcludēdū ſȝ ſolū peteret pꝛincipiū ergo opoꝛtet dicere ſm ſcȝ ꝙ per min9.⁊ ꝑ ꝯñs ⁊ ꝑ illam nō cōcluditur euidēter vt dicit tertia ſuppoſitio.quare ⁊c.Et iſta ratio videt mihi foꝛtis nec ſcirē eā ſoluere ⁊c.

¶ Secundo ſpāliter arguo ꝙ ex ſcripturis nō poteſt euidenter cōcludi ꝙ eēntia diuina nullam rē in diuinis generat nec ab aliqua gñat. Ubi ſciendū eſt ꝙ ſm aliquos ex duobus euidētibus ſuppoſitis vna cum illis q̄ manifeſta ſunt in fide magr̄ euidenter concludit ꝙ eſſentia diuina non generat ⁊c. Pꝛima ſuppoſitio eoꝛū eſt hec: ꝙ nulla res generat ſeipſam. Secunda eſt ꝙ tanta eſt identitas eſſētie diuine ad quamlibet perſonam ſicut eſſentie ad ſeipſā.¶ His eñ ſuppoſitis argui ꝓbatio.

C

ſic. Si eſſentia diuina generat ⁊
generat eſſentiā diuinā aut pa=
trem aut filiū aut ſpiritūſāctū.
non pͥmū ꝑ pͥmā ſuppoſitionem
nec ſcđm aut quartū qꝛ hoc eſt
manifeſte hereticū. nec tertiū ꝑ
ſcđam ſuppoſitionē etiā ſꝫ Au=
gu. pͥmo de tri. c. i. ⁊ de imortali=
tate aie. ca. xiiij. Nichil gn̄at idē
E qđ ipm̄ eſt. ¶ Sic eīn format rō
Improbatio nem magr̄. Greg. ⁊ videt̄ multis
euidēs illatio. Sed ſalua oīꝫ re
uerētia dico ꝙ ex dictis ſuppoſi
tionibꝰ vna cū oībus manifeſtis
in fide añ determiatonē in qua
magr̄ ſn̄iaꝝ approbat̄ ⁊ eiꝰ ſn̄ia.
non cōcludebat̄ euidēter illud:
nec ab Auguſt. nec a magr̄o: nec
ab aliquo alio qđ patꝫ. qꝛ ꝯuis
cōcederet̄ ſcđa ſuppoſitio ꝙ ſcꝫ
eſſentia ſit tam idem patri ⁊c. qđ
tamē non eſt euidēs vt poſtpa=
tebit. non tñ ſequit̄ pater gn̄at.
ergo eēntia gn̄at. ergo pari rōe
non ſeq̇tur euidēter nec formali
ter eēntia gn̄at filiuꝫ ergo gn̄at
ſe. Ideo dicūt aliqui ꝙ non ſeq̇=
tur niſi ꝙ eſſentia diuina gn̄at
idem qđ ſe. ſicut bene ꝯcedit̄ ꝙ
pater gn̄at id qđ ſe. quare. ⁊c.
Sic igitur dupliciter potuiſſet
reſpōderi magr̄o añ determina
tionē. Uno modo ꝙ licet eēntia
diuina non generet eēntiā diui=
nā nec generet̄ ab eēntia diuia.
tñ gn̄at filiū ⁊ generet̄ a patre:
nec opoſitū euidenter concludit
predicta ratio. Scđo modo po=
tuiſſet dici ꝙ licet eſſentia gn̄a=
ret eſſentiam non tamen ſequi=
tur euidēter eſſentia diuina ge=
nerat diuinā eſſentiā. ergo gene
rat ſe eſſentiam vel aliam: ſicut
ipſe magr̄ negat iſtā. deus gn̄at
deum ergo ſe deū vel aliū deum

Et ſi dixiſſet ꝙ non eſt ſimile qꝛ
iſte terminus deus qñqꝫ ſumit̄
ꝑſonalit̄. nō aūt iſte terminꝰ eſſē
tia. Cōtra hoc eſt Aug. q̇ ſumit
hunc terminū eēntia ꝑſonaliter
quādo dicit eēntiā de eēntia et
ita ſepe faciebāt doctores alij añ
illā determinationē ꝯcilij. ⁊c. Si
ergo dicatur ꝙ magiſter ꝑ illaꝫ
ꝓpoſitionē eēntia non gn̄at eſ=
ſentiam non intendit aliud niſi
ꝙ res q̄ eſt plures res ⁊ quelibet F
illaruꝫ nō generat. ⁊c. ¶ Ad hoc
dico ꝙ illud nō ſequebatur eui=
denter ex manifeſtis in fide ante
illam determinationem damna=
mus extra de ſum. trinita. ⁊c. Si
autē dicat̄ quare ergo eccleſia
talē poſitionē ita mirabilē acce
ptauit et determinauit. ex quo
non poterat euidēter ꝯcludi ex
ſcripturis ⁊c. Dico ꝓbabiliter
ꝙ ipſa in hoc articulo ⁊ in pluri
bus alijs multa determinauit
q̄ non poterat euidenter ꝯcludi.
⁊c. ſed tales varitates deus vo=
luit credi a catholicis quare vo
luit ipſas reuelare eccl'ie ⁊ per
eam determinari. ⁊ ſic qñqꝫ de=
terminatiōes eccl'ie nō ſemꝑ ꝓ=
cedunt ꝑ euidentem illationē ex
ſcripturis ſed ꝑ ſpālem reuela=
tionē factaꝫ catholicis. Si vero
q̄ratur quō conſtat de tali reue
latione ⁊c. Dico ꝙ difficile eſt
ꝯſtare niſi illis quibꝰ reuelatio
fit ideo donū dei ſpeciale eſt cre
dere recte ⁊c. Et hec de ſecūda. G
¶ Tertia ꝯcluſio eſt ꝙ ſicut pre 3. ꝯclu.
dicta poſitio fidei a nobis ima=
ginabilis ſic ipſa ꝓbabiliter eſt
ſuſtinibilis. Prima pars ꝓbat̄
qꝛ talis poſitio fidei pt̄ a nobis
credi. igitur ⁊ imaginari. antece
dēs ptꝫ ⁊ ꝯña tenet: quia crede=

re aliqd eſt appet ſic eſſe vel ſal
tē nō ſtat aliqd credere ⁊ nō ap-
parere ſic eē. ſ3 ꝑ imaginari nihꝉ
ꝑ nūc aliud intelligo ꝙ̄ appere
ſic eē. quare ⁊c. Un̄ ſi q̄ auctorita
tes videnẗ ſonare oppoſitū itel
ligēde ſūt ꝙ hoc nō a nobis ima
ginabile. ſ. naturaliẗ ꝑfecte ⁊ cla
re. Scđa pars probatur q̄ꝛ illa
poſitio pōt ꝓbabiliter ſuſtineri
q̄ poteſt imaginari et credi ⁊ ad
cuius apparētiā pñt aliqͤ ra-
tiones ꝓbabiles fieri: ⁊ q̄ poteſt
ſine ꝯtradictiōe ſuſtineri ſed pre
dicta poſitio pōt credi et imagi
nari vt dicit pma pars. ⁊ ad eius
apparētiā pñt aliq̄ rōes ꝓbabi-
les fieri ſicut miracła ⁊ perſuaſio-
nes vt dictum fuit in. i. q. arti. ij.
Et ipſa poteſt ſine ꝯtradictione
ſuſtineri vt diceẗ in ſcđo ar. huiꝰ
q̄ſtionis. Et ſic p3 minor. ſ3 ma-
ior ꝓbatur: q̄ꝛ ille ſunt tres ꝯdi-
tiones reqſite et ſufficientes ad
hoc ꝙ aliqua poſitio poſſit ꝓba
biliter ſuſtineri. ⁊ ſic p3 tertia cō
cluſio ⁊ ꝑ ꝯñs rñſio ad iſtum ar
A ticulū. ¶ Sed ꝯtra arguiẗ ꝓbā
ar. primo do ꝙ p̄dicta poſitio non poſſit
ꝓbabiliter ſuſtineri. Pꝛio ſic ta-
lis poſitio repugnat ſimplicita
ti dei. igitur ⁊c. ꝯña tenet q̄ꝛ ca-
tholicus cōcedēs deum eſſe ſim
pliciſſimū non poteſt ꝓbabiliter
ſuſtinere aliqd huic repugnans
ſeu ꝯtrariū. Añs ꝓbatur qꝛ vbi
eſt pluralitas: ibi nō poteſt eſſe
ſumma ſimplicitas. Nam illud
videtur ſimplicius in quo nulla
omnio eſt pluralitas ꝙ̄ illud in
quo eſt pluralitas. Confirmaẗ.
quia ſi pluralitas triū ꝑſonarū
non repugnat ſimplicitati dei.
pari ratione nec quaternitas et
per conſequens nec infinita plu
ralitas. ꝯña tenet: q̄ꝛ omnino videẗ
cōſimilis rō ⁊ per ꝯñs eſt abſur-
dū ⁊c. ¶ Scđo p̄dicta poſitio re
pugnat vnitati igitur ⁊c. ꝯſe- ar. ſcđo.
quētia p3 ſicut prius. ⁊ antece-
dēs probaẗ. quia iſta ꝯſequen-
tia eſt bona vnū eſt tale quo ma
gis cogitari non poteſt ꝙ̄ illud ē
deus. Ita pari ratione iſta erit
bona tria ſunt talia quoꝝ quoli
bet maius cogitari nō poteſt ꝙ̄
ſunt tres dij quia non appet ra-
tio diſſimilitudinis ſed añs ſecū
de conſequentie ſecundum p̄di-
ctam poſitionem conceditur de
perſonis diuinis igiẗ ⁊c. Confir
matur qꝛ ꝑſonaꝝ pluralitas ar-
guit oppoſitionē ꝯtradictoria3
inter ꝑſonas quia pater eſt pa-
ter et filius non eſt pater ſed op
poſitio ꝯtradictoria eſt maxima
ſcđm phm igitur ꝑſonarum plu
ralitas arguit oppoſitionē ma
ximā. ſed illa excludit vnitatem
ſumma3 q̄ꝛ minor oppoſitio ſc3
contrarietas excludit illam. igi-
tur ⁊c. ¶ Tertio p̄dicta poſitio
repugnat infinitati dei. igitur ⁊c. ar. tertio
ꝯſequentia p3 vt prius. et ante-
cedens probatur quia ſi perſoe
diuine diſtinguntur vel ergo fi-
nite vł infinite. Si finite ergo cū
iſta diſtinctio vnius perſone ab
alia non ſit niſi perſona ⁊ illa di
ſtinctio eſſ3 finita ſequitur ꝙ il-
la perſona erit finita. ⁊ per con-
ſeqͤns deus erit finitus non ꝙ̄ in
finitus quod eſt ꝓpoſitū. Si in
finite ꝙ̄ tunc ipſa diſtictio eſſ3 in
finita ⁊ per cōſequens nulle alie
res magis diſtiguerenẗ ꝙ̄ tres
ꝑſone nec deus a creatura nec
due creature intra ſe quod eſt
falſum quia diſtinguntur per-
ſonaliter et eſſentialiter et per-

ſone diuie ſolū pſonal'r. Confir-
mat̄. q2 ſi infinite ꝯ ſi ꝑ impoſſi-
bile eēnt duo dij illi nō magiꝫ di-
ſtiguerent int̄ ſe ꝗ pſone diuie.
4. argu. ¶ Quarto ꝑdicta poſitio repu-
gnat pfectiōi dei. igit̄ ꝛc. ꝯña pꝫ
vt pri⁹ ꝛ añs ꝓbat̄ q2 vel eē pa-
trē eſt alicui⁹ pfectiōis vel nulli
us. Si nullius ꝯ nichil ē eē pꝛēꝫ
in diuinis. Si alicuius ergo cuꝫ
filius nō ſit pat̄ ſequit̄ ꝙ aliqua
perfectio conuenit patri q̄ non
cōuenit filio. ꝛ ꝑ cōſeqns fili⁹ nō
eſt ſumme pfectus. igitur ꝛc.
Confirmatur. quia vel quelibet
perſona eſt ſufficientur perfecta
ad agendum omnia que omnes
poſſunt vel non. ſi nō. ergo non
quelibet eſt omnipotēs. nec per
conſequens ſumme perfecta. Si
ſic. ergo plures ꝗ vna ſuperflu
unt. quare non ſunt plures po-
nende. conſequentia patet ꝑ ma
giſtrum lib. i. diſt. iij. ca. ij. vbi ꝓ
bat vnitatem dei ſic. Si eſſent
duo dij. tūc aut vterqꝫ haberet
qd̄ alius habet aut nō. Si nō ali
quis eoꝝ eſſet inſufficiens. ſi ſic.
B alius ſuperflueret ꝛc. ¶ Ad iſta
Ad ꝑmū reſpondetur. Ad primā pro ma
teria premitto iſtam diſtinctio-
nem ꝙ ſimplicitas poteſt capi
multipliciter. Uno modo vt ex-
cludit pluritatem. et hoc dupli-
citer: quia vel vt excludit ab ali-
qua re omnem pluritatem tam
eſſentialem ꝗ realem. vel vt ex-
cludit ſolū pluritatem eſſentia-
lem non realem. Alio modo pōt
capi ſimplicitas vt excludit cō-
poſitionem: et ſic ſumitur com-
muniter et hoc dupliciter: quia
aliquid poteſt dici ſic ſimplici-
ter ſimplex vel q2 ex nullis reb⁹
componitur vel quia nec ſic cōs
ponit̄ nec eſt alicui rei cōponib i
le. Et iuxta hoc pono ꝓpoſitio-
nes. ¶ Pria ꝙ de⁹ ſeu deuia eſſe
tia pmo mō nō ē ſimpl'r ſimplex
pꝫ: q2 nō excludit pluritatē ſup
poſitoꝝ ꝛ hoc ꝓbat pria rō. Ex
ꝗ pꝫ ꝙ illo primo modo eſſētia
diuina non eſt tā ſimplex ꝗ ſim
plex eſt diuina perſona. Patꝫ q2
eēntia ē plures res ꝛ non pſona
quare ꝛc. Scdo patet ꝙ eſſe ſim
plex illo modo non dicit pfectio
nē ſimpliciter. patet q̄a nō cōue
nit eēntie diuine. Secūda eſt ꝙ
ſolus deus ſecūdo modo eſt ſim
pliciter ſimplex: patet q2 ipſe ex
cludit omnē pluritatem eēntia-
lem ſed nulla creatura ſimplicit̄
excludit omnem pluritatē rea-
lem vel eſſentialem: q̄a ſi aliqua
excludat ſic pluritatem ꝙ non ē
plures res vel eēntie vt angel⁹/
vel anima: tamē nulla ſic exclu-
dit pluralitatē quin ipſa ſit plu
res res vel in ipſa ſint aut eē poſ
ſint plures res per modum ihe-
rentie. Tertia propoſitio eſt ꝙ
non ſolus deus eſt tertio modo
ſimpliciter ſimplex. Patet quia
licet deus ſit ſimpl'r ſimplex ꝙ
ex nullis rebus ꝯponit̄: tñ etiaꝫ
aliqua creatura iſto modo ē ſim
pl'r ſimplex. Probat̄. q2 aut aīa
vel angelus eſt iſto modo ſim-
pl'r ſimplex vel non ſi ſic habet̄
ꝓpoſitū: ſi non tunc quero. aut
talis res eſt compoſita ex mate
ria ꝛ forma aut non: ſi non tunc
apparet quō ſit compoſita. ſi ſic
quero de ſua forma aut eſt ſim-
plicit̄ ſimplex aut nō ſi non tunc
erit proceſſ⁹ in infinituꝫ in com-
poſitione vel dabitur aliquid in
cōpoſitum et habetur ꝓpoſitū.
Uerū eſt ꝙ iſta ratio ꝓbat̄ ꝙ eſt

dare aliq̄d ſimpl'r ſimplex p negationē cōpoſitiōis ex ptib⁹ alternis. ⁊ alteri⁹ rōnis: ſicut materia ⁊ forma: potētia ⁊ actus: ſꝫ dicenti q̄ aliqua res creata cōponit̄ ex ptibus eiuſdē rōnis vl' extenſis ſicut calor ⁊ lux. vel nō extenſis ſicut aīa vel angel⁹: vt aliqui dixerūt cōtra hoc non demōſtrat rō. q2 certū eſt q̄ oē cōtinuū eſt diuiſibile in cōponibilia in infinitū. tamē ſic dicere de anima vel angelo videtur gratis dictum: cuius oppoſitū non
B ſit per ſe notū. ¶ Quarta ppō eſt q̄ ſolus deus eſt quarto modo ſimpliciter ſimplex. Probat̄ et pmo q̄ de⁹ ſit illo modo ſimplex et nullo modo alteri cōponibilis ſatis patet. et ſupponit̄ eē verum: ſed quod nichil aliud ab ipſo ſit illo mō ſimplex ſimo q̄ oīs creatura ſit alteri cōponibil'. pbat̄ q̄a oīs creatura ē ſba vel accidens. de accidentib⁹ autem ſatis patet: ſꝫ de ſubſtātijs idem probatur: quia ſi aliq̄ ſubſtantia eēt incomponibilis alteri rei maxīe hoc videret̄ de angelo: ſed hec eſt falſum: q̄a nulla repugnantia eſſet q̄ angelus componeretur alicui rei: ita q̄ ex eo et illa fieret vnum ſicut ex intellectu humano ⁊ corpore ſit vnum ⁊c. Aliqui autem hoc volunt probare. ſ. q̄ omnis creatura: ſubſtantia eſt alteri rei componibilis per hoc q̄ ipſa poteſt ſubſtare accidentibus: vnde arguunt q̄ angelus eſt componibilis: quia recipit ſuas affectiones: et ad hoc videtur eſſe intentio Aug. vi. de trini. c. vi. vbi dr. Nichil ſimplex mutabile ē: oīs creatura mutabilis ē: ergo nulla creatura vere ſimplex ē. Sed iſta ratio nō valet: q2 ex ſubſtātia ⁊ accidētib⁹ nō cōponit̄ vnū nec ex angelo ⁊ ſuis affectiōib⁹. ideo ex hoc q̄ ſubſtantia ſubſiſtit accidentib⁹ nō cōcludit̄ cōponibilitas eī⁹: ideo dico q̄ Auguſtinus non arguit ibi de ſimplicitate excludente cōponibilitatē: q2 ſic argumentū non probaret: ſed intendit loqui de ſimplicitate ſecundo modo ſcilicet excludente ab aliqua re pluralitatem eſſentialem. Quod patꝫ ex hoc q̄ ibidem et eodem capitulo ſubdit q̄ ideo aīa non eſt ſimplex: quia in anima aliud ē cupiditas, aliud timor. aliud leticia. aliud triſticia: quare ⁊c.

¶ Ex dictis patet q̄ abſoluta ſimplicitas excludens omnem componibilitatem eſt denominatio perfectionis ſimpliciter. B
Secundo patet q̄ ſimplicitas ſecundū quid ſicut ſimplicitas excludens preciſe componibilitatem partium diuerſarum rationum non eſt denominatio pfectionis ſimpliciter. patet. aliqua res cui denomiatio hec cōuenit eſt minus perfecta aliqua alia: cui talis denominatio non competit. patet de materia et compoſito. Sic igitur ex dictis patet qualiter ſolus deus eſt ſimpliciter ſimplex: et qualiter non. quare ⁊c. ¶ Tunc ad formam rationis patet. quia ipſa C concepit primam propoſitionē tamen dico q̄ vbi eſt pluralitas ibi poteſt eſſe et de facto eſt ſūma ſimplicitas ſcꝫ excludēs cōponibilitatem: de qua communiter loquuntur doctores: ne- illo modo aliquid eſt ſimplici'

quia in eo nō eſt pluralitas. Ad
cōfirmationē dico ꝙ trinitas pſ-
ſonarū nō repugnat ſimplicita-
ti dei: ſed q̄ternitas ſeu q̄libꝫ ma-
ior pluralitas ei repugnat: q̄a
trinitas eſt poſſibilis. ſed maior
pluralitas non ē ibi poſſibilis.
Cōcedo tamē iſtā cōditionalē
ꝙ ſi eſſent infinite pſone ſtarent
cū ſūma ſimplicitate ⁊ etiā iſtā
ꝙ ſi eſſent infinite nō ſtarēt cū
ſumma ſimplicitate: q: vtriuſqꝫ
aīs ē impoſſibile: ⁊ per ꝯñs ꝯña
bona: ⁊ ſic patet ad primā rōnē
¶ Ad ſecundā gratia materie
D premitto iſtā diſtinctionē ꝙ iſte
Ad ſcđaꝫ termin⁹ deus ſicut ſupra tactū
fuit dupliciter ſumitur quandoqꝫ eſ-
ſentialiter quandoqꝫ vero ſuppoſita
liter ſeu perſonaliter. primo mo
do ſupponit immediate ꝓ eſſen
tia diuina et ſic eſt ſynonimus
cum illo termino eēntia diuina
ſeu diuinitas. Secūdo mō ſup-
ponit immediate ꝓ perſona di-
uina ⁊ ſic eſt ſynonimus cū iſto
termino perſona diuina. quid
aūt ſit imediate ſupponere pro
aliq̄ ⁊c. poſtea patebit in ſecun-
E do articulo. ¶ Tunc iuxta iſtā
diſtinctionē pono aliq̄s ꝓpōes
Prima ꝙ nō eſt ſimplr̄ ꝯceden-
dum tres eſſe deos ſꝫ tm̄ vnū eē
deū. pꝫ q: illud nō eſt ſimplr̄ cō
cedēdū qđ ſimplr̄ negat in ſym
bolo ſꝫ illud ſimplr̄ ē ꝯcedendū
qđ ſibi ſimplr̄ ꝯcedit. In ſimbo
lo aūt ſimplr̄ dr̄ ita deus pater:
de⁹ filius de⁹ ſpūſſctūs. ⁊ tamen
nō tres dii ſed vn⁹ eſt deus: igit
⁊c. ¶ Scđa ꝓpō quā ſolū ꝓbā-
bilr̄ et non aſſertiue pono eſt ꝙ
capiēdo iſtū terim de⁹ ſcđo mō
ſuppoſitalr̄ ſicut iſte ſunt cōce-
dēde nō tm̄ eſt vna pſona diuia
vel tres ſūt pſone diuine q̄uarū
quelꝫ ē de⁹ ſic iſte ſūt ꝯcedende
nō tm̄ ē vn⁹ de⁹ vel plures ſunt
dii patet q: tales equalēt peni-
tus ſꝫ illā acceptionē: vt appa-
ret p quidnois. Tamē ſicut iā
dixi tales nō ſūt ꝯcedēde ſimplr̄
i. ſine addito ſed ſm qđ. i. cū ad-
dito addendo. ſ. ꝙ ille terminus
de⁹ ibi capiat pſonaliter nō eēn
tialiter. talis aūt locutio licꝫ ſit
ꝟa ⁊ ꝓpria apud doctos. nō tm̄
eſt cōſueta ⁊ ꝓpter ſimplices ē
ideo abſtinēdū ab ea ⁊c. Intelli
gendū eſt etiā hoc ſꝫ vnā deſcri
ptionē hui⁹ termini deus ſcꝫ de
ſcribendo deū qđ eſt ens q̄ nul-
lum eſt meli⁹ vel perfecti⁹. Sic
eīm tres pſone ſūt tria entia q̄bꝫ
quolibet nichil eſt melius ſed
deſcribend o eū ꝙ eſt ens omni
alio melius vel perfectius non
ſic pōt dici ſicut patet intuenti.
ſic nullo modo poſſet hēre ꝟita
tem ꝙ tres perſone diuine ſunt
tres dii ⁊c. ¶ Tertia ꝓpoſitio F
ſequens ex predictis eſt ꝙ iſti
termini deus et deitas non ſunt
oīno ſynonimi ſꝫ ſolū ſunt ſyno
nimi qñ iſte termi⁹ deus capit
eēntialiter ⁊ non ſuppoſitaliter
vt patet quia aliter ſequitur ꝙ
ſemp loco vni⁹ poſſet ꝟe ali⁹ di
ci quod eſt fſm. q: ſic ſicut vere
dr̄ deus generat deū: ita ꝟe di-
ci poſſet deitas generat deitatē
Et ꝯña patet q: loco ſemp vni⁹
ſynonimi pōt vere reliquū dici
Quarta ꝓpoſitio etiā ſeq̄ns ex
predictis eſt ꝙ in ſymbolo iſte
termin⁹ de⁹ nō vbiqꝫ capitur ſy
nonime vel eodē modo. Pꝫ. q̄a
aliter ſumitur cū dr̄ ꝙ eſt tantū
vnus deus et non plures dii: et
aliter cum dicit ꝙ de⁹ generat

deū ſeu ꝙ xp̄s eſt filius dei. Et
ex predictis ſi vera ſint q̄ꝺ vide
tur ꝯ̄uis nō aſſerā multa argu
mēta in materia de trinitate fa
cilit ſoluunt q̄ alit dicēdo nō vi
dentur faciliter poſſe ſolui ſicut
poſt patebit in ſcdo articulo.
¶ Tūc ad formā rōnis patet ad
A quē ſenſū ꝯ̄ns poſſet ꝯcedi. tunc
dico ꝙ ſimplr loquēdo illa ꝯ̄ns
nō valet tria ſūt talia quoꝝ q̄ꝺ
libet eſt deꝰ ergo ſūt tres dij. Et
tota ratio eſt ꝙ iſte terminꝰ deꝰ
nō ꝯceditur ſimplicit in plurali
de tribus pſonis tn̄ bn̄ ſequit ꝙ
tria ſunt talia quoꝝ q̄lꝫ ē deꝰ.
Si vero arguit ſic ſunt tria ta
lia quibus maiora cogitari non
poſſunt ergo tres dij ꝯ̄na tꝫ q2 a
diffinitione ad diffinitum valet
ꝯ̄na in ſingulari ⁊ per ꝯ̄ns i plu
rali. ¶ Ad hoc pōt dici negādo
ān̄s quia non ſunt tria magna
ſed vnus magnus et vna magni
tudo ſicut nō tres eterni ⁊c. Sꝫ
adhuc conceſſo ānte ꝯ̄na non eſt
formalis nec opꝫ ꝙ valeat i plu
rali ſicut in ſingulari. Inſtātia
pōt dari. bene ſequitur. hoc eſt
animal nō videns ⁊ aptū natū
videre. ergo eſt cecū. Et nō ſeqt
iſta ſūt aīalia nō vidētia ⁊ apta
nata videre: g̊ ſūt ceca. demon
ſtratis eīn duobꝰ quorū vnū eſt
cecū ⁊ aliud nō. ān̄s ē veꝝ ⁊ ꝯ̄ns
fl'm. ¶ Ad ꝯfirmationē dico pri
B mo ꝙ oppoſitio ꝯdictoria nō ē
niſi terminoꝝ aut ꝓpōnū ⁊ non
reꝝ. Ideo in trinitate non ē vlla
oppoſitio ꝯtradictoria. Dico ſe
cundo ꝙ aliqua contradictoria
bene vere predicātur de termīs
ſupponentibus pro rebus in di
uinis ſicut bene arguit. Dico
tertio ꝙ cum hoc ſtat ſūma vni
tas eſſentialis triū perſonarum
vn̄ ſequit quarto ꝙ talis oppo
ſitio nō arguit ſūmā diſtinctio
nē ſꝫ bn̄ aliqualē nec excludit ſū
maꝫ vnitatē ⁊ qn̄ bꝫ ꝙ minor op
poſitio diſtinctionem ꝯcludit q̄
excludit vnitatē. ſ. oppoſitio cō
traria hoc verū ē i creaturis ⁊c. C
¶ Ad tertiā rōnem ſunt diuerſi Ad tertiā
modi dicēdi. Aliq̄ eīn dixerūt ꝙ 1. opinio.
pſone diuine nullo mō diſtiguū
tur differenter ſed tamē infinite
diſtinguūtur incompoſſibiliter
primum aūt clare eſt verū quia
inter illa non eſt differētia q̄ ſūt
idem vt ſupponitur ex quid no
minis ſed pſone diuine ſunt idē
igt ⁊c. Secundum vero ſi ſit ve
rum pari ratione erit verum de
quibuſcunꝙ duabus rebꝰ quia
ꝗ̄ impoſſibile ē ꝙ vna perſona
diuina ſit alia tam icōpoſſibi
le ē ꝙ q̄cūꝙ alia res ſit alia. Et
ſic per hoc non euacuatur diffi A
cultas. Aliqui vero dixerunt ꝙ 2. opinio
perſone diuine nec finite nec in
finite diſtinguuntur: ſed hoc non
eſt bene intelligibile ꝙ diſtin
guantur et non finite nec infini
te. Quia ſi diſtinguuntur opor
tet ꝙ finite vel nō finite. cum iſti
termini ſint contradictorij et ſi
non finite ergo infinite. ⁊ ſic ma
net argumentum. Similiter ſi
nec finite nec infinite ergo diſti
ctio perſonarū nec eſt finita nec
infinita diſtinctio autem illa eſt
aliquid in diuinis ergo aliquid
eſt in diuinis nec finitū nec infi
nitum ⁊c. ¶ Ideo aliter dico et D
pono aliquas propōnes. Pria Opinio
eſt ꝙ ſicut diſtinctio vnius per doctoris.
ſone ab alia eſt ipſa perſona di
ſtincta. ſic talis diſtinctio eſt in
finita. prima pars patet q2 iſte

terminus diſtinctio patris a fi-
lio ſupponit pro aliquo q2 ſi ꝓ
nullo ſupponeret tūc nulla eſſ3
diſtinctio inꝫ pſonas: ſ3 nō pōt
dici q̇ ſupponat ꝓ aliquo qđ nō
eſt deꝰ q2 diſtinctio pſonaꝝ non
eſt aliqua res creata ergo ſup-
ponit ꝓ deo. ⁊ nō pōt ꝯueniētiꝰ
dici ꝗ̄ q̇ ſupponit ꝓ patre. igꝫ
⁊c. Si vero q̄ratꝫ vtrū ſupponat
ꝓ eſſentia vel ꝓ filio dico q̇ ſic
ſc3 q̇ ſupponit ꝓ eſſentia ſ3 non
ĩmediate. ꝓ filio vero nō ſuppo
nit pluſꝗ̄ iſte terminus pater ⁊
ꝓportionabiliꝫ dico de iſto ter-
mino diſtincto filij̄ ⁊c. Secūda
pars ſequitur ex pͥma q2 oīs di-
ſtinctio in diuinis eſt pſona infi
E nita. quare ⁊c. ❡ Secunda ꝓpo
ſitio eſt q̇ diſtinctio vniꝰ pſone
diuine ab alia eſt maior diſtin-
ctione alicuius creature a crea
tura. ſeq̇tur ex prima q2 diſtin-
ctio creature a creatura eſt fini
ta. igitur ⁊c. Tertia eſt q̇ pſone
diuine diſtinguūtur ĩfinite. pꝫ
q2 diſtinguūtur ſic q̇ vna nō eſt
alia et tamē quelibet res eſt in-
finita. Et ad iſtu3 ſenſum ꝯcedo
q̇ diſtinguūtur ĩfinite. i. ſūt res
diſtincte q̄ ſunt ĩfinite vel quaꝝ
quelibet eſt infinita et iſte ſenſꝰ
videꝫ ſatis conueniēs. Quarta
q̇ nō obſtāte p̄dicta ꝓpoſitiōe
tamen aliquo modo poteſt vere
ꝯcedi q̇ deꝰ et creatura vel vna
creatura ab alia plus diſtiguiꝫ
ꝗ̄ pſone diuine. pꝫ q2 ad iſtum
ſenſum q̇ pluribꝰ modis diſtin
ctiōis. i. aliqualiter diſtiguūtꝫ
ſc3 eſſentialiter qualiter non di
ſtinguūtur pſone ⁊c. ❡ Tūc ad
F formā rationis dico q̇ iſta ꝯña
nō valet diſtinctio vnius pſone
ab alia eſt ĩfinita/ vel diſtinguū-
tur infinite ad ſenſum p̄dictū er
go nulle alie res magis diſtin-
guūtur ⁊c. q2 diſtictionē vocan
do rē diſtinctā diſtinctio pōt eē
maior ⁊ tñ res minꝰ diſtinguiꝫ.
Sicut ſi ſimilitudo ſit res ſimi
lis ſimilitudo pōt eē maior ⁊ tñ
res minꝰ ē ſimilis. ſicut ſimilitu
do dei ad creaturam ē maior ꝗ̄
creature ad creatura3. q2 pͥma ē
deꝰ ſcđa eſt creatura. deꝰ tñ eſt
minꝰ ſilis creature ꝗ̄ creatura
creature ⁊c. Ad ꝯfirmationē di-
co q̇ ſi eſſent duo dij̄ illi nō ma-
gis diſtiguerenꝫ ⁊c. ſimiliꝫ ma-
gis diſtinguerenꝫ ⁊c. q2 ad ĩpoſ-
ſibile ſeq̇tur quodlibet. Uerūta
men ſi q̄s conſequēter loquēdo
concederet duos deos habere
diceret q̇ magis diſtinguūtur. i.
aliqualiꝫ qualiter non perſone.
⁊c. ❡ Ad quartā dico q̇ iſta ora
tio infinitiui modi eſſe patrem
capiaꝫ ſignificatiue ⁊ ꝓprie tūc
iſta oratio eſt incongrua eſſe pa
trem eſt alicuiꝰ pfectiōis. Eſt ei
incōgrua q2 talis oratio ſignifi-
catiue ſumpta ⁊ ꝓprie ſc3 capiē
do verbū infinitiui modi verba
liter nō poteſt reddere ſuppoſi-
tum verbo: nec eſt ſubiectum ꝓ
poſitionis: ſi autē caperetꝫ ma-
terialiter pꝫ q̇ nō eſſet ad ꝓpo
ſitū. Secūdo dico q̇ ſi illa ora-
tio infinitiui modi capiaꝫ ſigni
ficatiue ⁊ ĩproprie ſc3 capiendo
illū infinitiuū nomĩaliter vt iſta
oratio eſſe patrē tm̄ valet ꝗ̄tu3
iſta eſſentia patris tunc illa eſt
ꝓpoſitio cōgrua ⁊ vera eſſe pa-
trē eſt alicuiꝰ pfectionis. Et ſic
ꝯcedendu3 eſt q̇ eſſe patrem eſt
eſſe filium. i. eſſentia patris eſt
eſſētia filij̄ ⁊c. Ideo dico tertio
q̇ licet paꝫ nō ſit filiꝰ nec ecōtra

tamen nulla ꝑfectio cōuenit vni
que nō ꝯueniat alteri q꞉ eadem
eſſentia vtriuſq꞉. eſt ꝑfectio vtri
uſq꞉. ⁊ eadē ꝑfectione vterq꞉ eſt
ſūme ꝑfect⁹ ⁊ ſic ptz ad formā.
Quarto dico ad ꝯfirmationē ꝙ
q̄libet ꝑſona eſt equaliter ſuffi-
cienter ꝑfecta ad agēdū oīa que
oēs poſſunt agere. ptz q꞉ eadem
ꝑfectione. ſed nego ꝯñam ergo
plures ꝗ̄ vna ſuꝑfluunt ⁊ ad ar
gumentū magiſtri dico ꝙ non
ꝓbat efficaciter. tñ gr̄a materie
valet de diis ⁊ non de ꝑſonis q꞉
ille ſunt idem. vnde ſi vna ꝑſona
nō eſſet idē eſſētialiter cū aliis
alie ſuꝑfluerent ſicut magiſter
arguit de diis. Hec de primo ar-
ticulo. ¶ Quantum ad ſcḋm ar-
A ticulū in quo videdū vtrū poſi-
Scḋs ar tio de trinitate poſſit ſuſtineri ſi
ticulus. ne contradictione. Prīo ꝑmittā
tria notabilia que faciūt ad ꝓ-
poſitū. Scḋo ponā tres ꝯcluſio
nes ad arti. Tertio arguā in op
poſitū. Primo ḡ notandū eſt ꝙ
ꝯtradictio eſt manifeſtiſſima re
pugnantia. i. affirmatio vni⁹ et
negatio eiuſdē. Et iſta ē duplex
q̄dā ē terminoꝝ ſicut ē termini
finiti ad terminū infinitū vt hō
nō homo. Alia ē ꝓpoſitionū ſi-
cut ē ꝓpoſitiōis vniuerſalis et
particularis eorūdē terminoꝝ
⁊ diuerſaꝝ qualitatū ⁊ duarū
ſingulariū eorūdē terminoꝝ et
diuerſaꝝ qualitatū ⁊c. Et iſta
pōt poni triplex q꞉ vel vocalis
tm̄ vel mētalis tm̄: vel vocalis ⁊
mentalis ſimul. De prima vere
nō eſt curandū ſed reliq̄ue ſunt
ad ꝓpoſitū. Unde de ipſis pōt
dari iſta regula. ꝙ contradictio
ſolū mentalis eſt ita euidenter
īpoſſibile ſicut vocalis et realis

¶ Scḋo notādū ꝙ ad hoc ꝙ ali B
qua ꝓpoſitio ſit ſufficient̄ vni-
uerſalis opꝫ ꝙ ſubiectū ſit ſuffi
cient̄ diſtributū ꝑ hoc totū oīs
res q̄ ē ⁊ q̄cq̄d eſt. ſeu equalens
nec ſit ſufficient̄ vniuerſalis per
hoc ſignū oīs. Similit̄ ad hoc ꝙ
aliqua ꝓpoſitio ſit ſufficient̄ ſin
gularis opꝫ ꝙ ſubiectū ſit ter-
minus vere ſingularis. proprie
aūt loquēdo ille termin⁹ nō eſt
vere ſingularis qui pōt vere af
firmari de terminis ſupponenti
bus ꝓ rebus realiter diſtinctis.
⁊c. ¶ Tertio notandū eſt ꝙ ſup C
poſitio alicui⁹ termini in diuis
eſt duplex quedā eſt ſuppoſitio
mediata: alia immediata vñ ille
termin⁹ ſupponit mediate ꝓ pa
tre in diuinis qui ſupponit pro
patre. ⁊ tñ nō ꝯuertit̄ cū iſto ter
mino pater. ꝯuerſione regulata
ꝑ hoc ſignū omīs res q̄ eſt. ⁊ ſic
iſte termin⁹ pater ſupponit pro
eſſentia nō īmediate. Et ſimilit̄
iſte termin⁹ eſſentia ꝓ patre. q꞉
licet pater ſit eſſentia ⁊ econtra
nō tñ ſequit̄ quecūq꞉ res que ē
pr̄ eſt eſſētia. ergo quecunq꞉ res
q̄ eſt eſſētia eſt pr̄. vt pꝫ. ideo ⁊c.
Sed ille termin⁹ ſupponit īme
diate ꝓ patre in diuis / ſiue pro
re que ꝓducit ⁊ nō ꝓducit̄ qui
ꝯuertit̄ ꝯuerſione regulata per
hoc ſignū oīs res que eſt. null⁹
aūt alius termin⁹ ſupponit ime
diate ꝓ patre. Et ſic dicendum
eſt de filio ſuo modo ⁊ de ſpiri-
tuſancto. ⁊ de eſſentia ⁊c. ¶ Ex D
iſtis īfero aliquas regulas be-
ne notandas. Prima eſt nullus
termin⁹ ꝑſonalis ſupponit īme
diate ꝓ eſſentia in diuinis ſicut
ſunt iſti termini pater fili⁹ ⁊ ſpi
rituſſāct⁹. Et ptz clare. ¶ Scḋa

2.regula nullus termin⁹ eſſentialis ſup-
ponit imediate ꝓ pſona i diuis
3.regula. ſicut iſti deitas eſſentia. Tertia
omis t̃min⁹ eſſētialis ſupponit
mediate vel imediate ꝓ q̄lib; re
in diuinis. p; q: iſte t̃min⁹ eſſen
tia vel deitas ſupponit ꝓ eſſētia
imediate ⁊ ꝓ qualib; pſona me
4.regła. diate ⁊c. Quarta null⁹ t̃min⁹ ꝑ
ſonalis ſupponit ꝓ q̄libet re in
diuis p; q̄m iſte terminus pat
nō ſupponit ꝓ filio nec ecōtra.
nec ſpūſſanct⁹ ꝓ p̄re. nec ecōtra
⁊c. t̄n iſte termin⁹ p̄r bn̄ ſuppōit
mediate ꝓ re q̄ eſt fili⁹. ſ. ꝓ eſſen
5.regula tia. Quīta lic; q̄libet termin⁹ ꝑ
ſonalis noncollectiu⁹ imediate
ſupponat pro pſona ⁊ imediate
ꝓ eſſentia t̄n nul l⁹ talis ſuppo-
nit ꝓ plurib⁹ reb⁹ in diuinis co
pulatiue: nec etiā disiunctiue.
p; q̄m iſta copulatiua eſt falſa
pater eſt p̄r ⁊ p̄r eſt fili⁹ ⁊c. Sil'r
iſta de copulato extremo eſt fal
ſa pater eſt p̄r ⁊ fili⁹. ⁊ ſic ly pat
nō ſupponit collectiue ꝓ pluri-
bus reb⁹. nec ꝯiūctum/ nec diui-
6.regła. ſim ⁊c. Sexta eſt ꝙ lic; iſte t̃mi-
nus trinitas ſupponat imediā-
te ꝓ oib⁹ pſonis diuis collecti-
ue. t̄n ꝓ nulla earu; p ſe ſumpta
ſupponit. mediate nec imediate
Pma pars patet q̄m hec ē ve-
ra q̄cunq; res q̄ ē trinitas eſt p̄r
et fili⁹ et ſpūſſanctus. ⁊ econtra
q̄cunq; res q̄ eſt p̄r et fili⁹ ⁊ ſpūſ
ſanct⁹ eſt trinitas igit̃. Scđa p;
q̄m nec trinitas eſt p̄r nec econ-
7.regła. tra. Ex qua ſequit̃ ſeptima ꝙ ē
aliquis termin⁹ qui ſupponit ꝓ
aliqua re in diuinis l; mediate
t̄n ꝓ nulla pſona ſupponit me-
diate vel imediate. Pma pars
pat; q: hec eſt vera trinitas eſt
eſſentia ergo ſupponit ꝓ eſſen-
tia p; ꝑ diffinitionē ſuppoſitio
nis. Secūda pars pat; q̄m hec
non eſt vera trinitas eſt perſo-
na nec econtra. igit̃ ⁊c. Octaua 8.r
eſt ꝙ nulla res in diuis eſt due
res quin illa ſit tres res. Et illō
magis poſtea declarabitur Si
autē dicatur ꝓductio actiua eſt
due res ſc; pater ⁊ fili⁹ ⁊ tamen
nō eſt tres res. igit̃ ⁊c. Similiter
ꝓductio paſſiua eſt due res ſc;
fili⁹ ⁊ ſpūſſanct⁹ ⁊ tamē non eſt
tres res et ſic eſt de ſpiratione
actiua. Ad hoc dicit̃ ꝙ an̄ꝙ ar-
gumentū valeat requirit̃ nō ſo-
lū ꝙ ſpiratio actiua ſit due res
ſ; etiā ꝙ ſpiratio actiua ſit vna
res. modo ego dico ꝙ ſpiratio
actiua nō eſt aliqua res q̄n illa
ſit tres res q̄uis ſpiratio acti-
ua nō ſit tres res eſt t̄n res que
eſt tres res ſed de hac materia
alias videbitur ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis e
etiā patent alique diſtinctiones
Pma eſt ꝙ aliqui termini dicū
tur de deo tantum in ſingulari
numero: et aliqui in ſingulari ⁊
plurali. exemplū p; pmi ſicut
ſunt iſti termini natura/ eſſētia/
vita/ intelligentia/ veritas ⁊c. et
generaliter termini eſſentiales
eſſentialiter capti. exemplū ſcđi
ſicut ſunt iſti. res. pſona. et aliq̄
etiā adiectiui. ſicut ſunt iſti coe-
terni. equales. plures. duo. tres
ſed nulle dicūtur in plurali qui
dicantur etiā in ſingulari ⁊ hoc
ſi habeant ſingulare. ſicut ſunt
iſti termini duo tres ⁊c. ¶ Se- f
cunda diſtinctio ſequens eſt ter
minoꝝ eſſentialiū quidam ſunt
qui modificationē certā nō ad-
mittūt ſicut ſūt iſti natura eſſen
tia deitas et plures aliȷ̄ q̄m fm
ſuptadicta nō poſſunt vere di-

Vide bn̄ has dyſtīcōes

tere in diuinis ꝙ natura genita
eſt aliqd nec ꝙ eſſētia genita eſt
aliqd qꝛ ſcdm determinationē nul
la eſt eētia diua genita. Aliq̄ au
tē ſūt eſſētiales q̄ hmōi modifi-
cationē bn̄ admittūt ſed tūc per
illā modificationē efficiuntur ꝑ
ſonales ſicut ſunt iſti ſapientia
amor ꝛc. Vn̄ bene dicimus ꝙ ſa-
piētia genita eſt aliquid in diui-
nis.ſ.filius ꝛc. Et hoc de noībus
A ꝑmittēdum eſt. ¶ His premiſſis
Pria cō- pono tres cōcluſiones ad iſtum
cluſio. articulū reſponſales. Prima eſt
ꝙ licet poſitio de trinitate conce
dat terminos cōtradictorios de
terminis ſupponibilibꝰ ꝓ eodez
ipſa tamē nō ꝯcedit ꝓpoſitiões
ꝯtradictorias: nec vllā que ipli-
cat ꝯtradictionem. Prima pars
ꝑꝫ q̄a ipſa ꝯcedit ꝙ eſſentia non
generat. ꝛ ꝙ pater generat et ſic
ꝯcedit iſtos terminos generare
et nō generare qui ſunt vere con
tradictorij de iſtis terminis eſſe
tia diuina ꝛ pater in diuinis qui
tn̄ ſupponūt ꝓ eodē licꝫ vnꝰ me
diate ꝛ aliꝰ imediate ꝛc. Secun-
da pars patꝫ q̄a oīs poſitio ꝯce
dēs ꝓpoſitiōes ꝯtradictorias vl'
implicātes ꝯdictiōez eſt impoſſi
bilis vt notū eſt: ſed poſitio de
trinitate eſt poſſibilis imo vera
B igiť ꝛc. ¶ Secunda cōcluſio ē ꝙ
2a cclu. licet poſitio de trinitate poſſit ſi
ne contradictione apparēter ſu
ſtineri tn̄ ꝙ ipſa nō cōcedat ꝓpo
ſitiones realiter ſeu mentaliter
cōtradictorias ſiue ꝙ nō impli-
cet ꝯdictionē cōtra ꝓteruū non
poteſt euidēter probari. Prima
pars ꝓbatur q̄a abſurduz eſſet
dicere ꝙ fides catholica cōcede-
ret aliquaz poſitionem que non
poſſet ſine contradictione appa-
rentē ſuſtineri. hoc eni eēt dicere
ꝙ fides negat ꝑmū ꝑncipiū ſicut
blaſphemauerī q̄dā dicētes pri-
mū ꝑncipiū nō tenere in diuinis
Quicūqꝫ aūt hoc dixerit anathe
ma ſit. Scda pars ꝓbať ꝛ ꝑmo
oſtēdo ꝙ nō poſſet euidenter ꝓ
bari iſta negatiua: poſitio de tri-
nitate non implicat cōtradictio
nē quia ſi detur oppoſitū ſequi
tur ꝙ poſſit euidenť ꝓbari ꝙ il-
la poſitio ſit poſſibilis ꝯña te-
net qꝛ ſicut oē qđ implicat ꝯdi-
ctionē eſt īpoſſibile et ecōtra ſic
omne qđ nō implicat ꝯtradictio
nē eſt poſſibile ꝛ ecōtra ſed falſi
tas conſequētis ſatis ꝑꝫ. Scdo
oſtēdo ꝙ nō poſſit euidēter pro-
bari ꝯtra ꝓteruū iſta negatiua
poſitio de trinitate nō ꝯcedit ꝓ
poſitiones mētaliter ꝯtradicto
rias. Aliq̄ eni dicūt ꝙ ſic et ſup-
ponūt ꝙ poſitio trinitatis ē po
nere vnā rē eſſe tres res ꝛ quālī
bet illarū.ſ.eſſētiā diuinā eē pa-
trem. ꝛ eſſe filium ꝛ eſſe ſpiritum
ſanctū: et etiā ſigillatim eſſe pa-
trē/et eē filiū ꝛ eſſe ſpm̄ſctm̄. Ex
quo inferūt quod pōt concludi
euidenter etiā cōtra ꝓteruū vel
hereticū ꝙ illa poſitio nō eſt cō
tradictio manifeſta neqꝫ tantuz
mentalis neqꝫ vocalis et realis
qm̄ iſta poſitio nō ponit niſi pu
ras affirmatiuas ꝛ ex puris af-
firmatiuis poſſet ſequi ꝛc. ¶ Sꝫ C
iſtud non ſufficit quia iſti argu-
unt ac ſi poſitio de trinitate non
poneret aliud niſi vnam rez eſſe
tres res: et quālibet illarum: et
ac ſi nō poneret niſi puras affir
matiuas modo hoc eſt falſum.
ponit eni aliud ꝛ cōcedit ꝓpōes
negatiuas.ſ.ꝙ pr̄ nō eſt filius: ꝙ
eſſentia diuia nō ḡnat et tamen

res q̄ eſt eēntia generat ꝙ diui-
nitas nō generat/⁊ tñ deꝰ gene-
rat. Modo diceret ꝓteruꝰ here-
ticꝰ ꝙ licet tales ꝓpōes nō con
tradicāt vocaliter tñ contradi-
cunt realiter ⁊ mentaliter ſicut
nullū aīal currit ⁊ aliq̄d qđ eſt
aīal currit. vel iſte marcꝰ nō cur
rit et tulliꝰ currit. poſito ꝙ ſint
noīa ſynonima ⁊c. nec oppoſi-
huiꝰ poſſet euidēter ꝓbari con-
tra ꝓteruū q̄uis oppm̄ huius
poſſet defendi ꝯtra ipm̄ ⁊c. Di-
co tñ ꝙ pōt euidēter ꝓbari cō-
tra ꝓteruū iſta negatiua poſi-
tio de trinitate nō ꝯcedit ꝓpōes
vocaliter ⁊ mētaliter ꝯtradicto
rias ptꝫ q: talis poſitio nō po-
nit aliquas duas vnam ꝑfecte
vniuerſalem et aliam ꝑticularē
eorundē terminorū ⁊ diuerſarū
qualitatū. vel duas etiam per-
fecte ſingulares eorundē termi
norum ⁊ diuerſarū qualitatum
vt patet inductiue ⁊ magis de-
D clarabitur ⁊c. Tertia concluſio
3. conclo eſt ꝙ licet poſitio ponēs ꝙ nul
la creatura eſt vel eſſe pōt que
ſit tres res: quelibet illarum ſit
vera: ⁊ rationabilis tñ ipſa non
eſt nobis euidens: vel euidēter
demonſtrabilis. ¶ Prima pars
ꝓbat̄ quia ſi eſſet aliqua crea-
tura que eēt tres res ⁊ q̄libꝫ ea
rum: vel ſi deus abſolute poteſt
facere talem creaturā eadē ra-
tione poſſet facere ꝙ vna crea-
tura eēt omnes que iam ſūt ⁊ q̄-
libꝫ illaꝝ. ꝯſequētia tenet. q: nō
videtur maior ratio de vno q̄ꝫ d̄
alio ſed ꝯñs ē irrationabile quo
niā tūc idē eēt ꝑfectū et imꝑfe-
ctū: diuiſibile et indiuiſibile et
quātū ⁊ diuerſaꝝ ſpecieꝝ. ſ. hō
hō aſinꝰ ⁊c. imo hūanitas ⁊ aſi-
nitas ⁊c. qđ videt̄ abſurdū qua
re ⁊c. ¶ Scđa pars ꝓbat̄ q: po
nēdo talē creaturā eē vel eē poſ
ſe nulla manifeſtā ꝯtradictio po
teſt inferri in lumīe naturali q̄a
ſicut ſuſtineri pōt ī diuinis abſ-
q̄ ꝯtradictiōe ꝙ vna res ſit tres
res ⁊ q̄libꝫ earū eadē rōe ⁊ eodē
modo in creaturis poſſet defen
di ⁊ ꝑ ꝯñs nō ſcimꝰ euidēt̄ vtrū
talis creatura ſit poſſibilis vel
non q̄re ꝯcluſio vera. Cōfirmat̄
quia de facto aliqui ātiqui phi
loſophi poſuerūt ꝙ genꝰ eſt rea
liter omnes ſue ſpēs: et ſpecies
quodlibet ſuū indiuiduū et per
cōſequēs habebāt concedere ꝙ
aliqua res que nō erat deꝰ eſſet
plures res et quelibꝫ illarū. mō
licet iſta opinio ſit falſa tñ non
poſſet euidēter improbari ſicut
nec poſitio de trinitate in diuis
q̄re ⁊c. Ex ꝑdicta cōcluſione ſe-
quūtur aliqua. ¶ Primo ſequi-
tur. ꝙ licet aliquam creaturam
que ſit tres res et q̄libet earum
poſſe fieri ꝑ abſolutā potētiam
dei poſſit ſine ꝯtradictione ſuſti
neri. tñ hoc debꝫ a catholicis ne
gari. ¶ Prima pars patet ex di E
ctis. ſecunda pars q̄uis negat̄
ab aliquibꝰ tamē probatur ſic.
Unde pro iſto pono duas regu
las. ¶ Prima eſt ꝙ aliquā poſi-
tionem poſſe ſine contradictiōe F
ſuſtineri nō eſt ſufficiēs ratio ꝙ
talis poſitio nō debeat negari.
patet q: multe ſūt veritates ra-
tionabiles quarū oppoſite fal-
ſitates poſſūt ſine cōtraditione
ſuſtineri: ſicut patet in phīa na-
turali ⁊c. ¶ Secūda eſt. oīs po- G
ſitio debꝫ a catholicis: ⁊ ab om
nibus negari cuius oppoſitum
circumſcripta fide apparet eui-

Vide bene

Regule bene nota

dẽs in lumĩe naturali ꝛ hoc niſi
ad ꝯcedẽdũ ipam cogat auctori
tas fidei: ꝑʒ clare ꝛc. Ex hoc ar=
guit̃ ſic. circũſcripta fide appet
euidẽs i lumĩe naturali: ꝙ nulla
rẽs põt eſſe tres res ꝛ q̃libʒ earũ
et nulla auctoritas ſcripture vł
fidei cogit ad cõcedẽdum oppo
ſitum in creaturis immo magis vi
detur conſonum fidei dicere ꝙ
hoc infinite perfectionis eſt ꝛ ꝙ
ſolum conuenit deo ratione ſue
A immẽſitatis. igit̃ ꝛc. ¶ Scd̃o ſe=
quitur ſpecialiter ex ſecunda re=
gula ꝙ cõcedentes aliquod vnũ
eſſe plura indiuidua vnius gene
ris vel ſpecie non ſunt digni vo=
cari philoſophi⁹. patet. quia illi
non ſunt digni vocari phi qui cõ
cedunt aliq̃d ita difficile ad ſuſti
nendum ſicut et poſitio de trini
tate abſq; hoc ꝙ ad hoc cogan=
tur fidei auctoritate. Iſtud patʒ
quia ꝓprietas philoſophi ꝙ eſt
innitat̃ lumini naturali niſi vbi
appoſitum docet lumẽ fidei. Sʒ
ſic eſt ꝙ aliquod genus vel ſpe=
ciem aliquã eſſe realiter plura i
diuidua et quodlibʒ illorum eſt
ita difficile ad ſuſtinenduʒ ſicut
eſſentiam diuinam eſſe tres per
ſonas: et quamlibet illarum im=
mo videatur aliquo modo dif=
ficilius q: fides nõ ponit ꝑſõas
diſtingui eſſẽtialiter ꝛ tamẽ duo
diuidua eiuſdeʒ ſpeciei diſtingũ
tur eſſentialiter. ꝛ tamen ad hoc
nõ cogit auctoritas fidei: immo
forte magis ad oppoſitũ vt poſ
B ſet declarari: ſed nõ curo igitur
arguit̃. i. correlarium verũ ꝛc. ¶ Sed con
tra ꝑdicta arguit̃ ꝛ ꝓbat̃ ꝙ poſi
tio de trinitate implicat ꝛ conce
dit ꝯdictionem. ꝓ quo tria ſup=
ponuntur. ¶ Primũ eſt ꝙ nũ con

ceſſũ in iſto articulo. ſ. ꝙ ꝯdictio
tiñ mẽtalis eſt tãta et tã euidẽs
repugnãtia ꝛ iſpoſſibilitas ſicut
mẽtalis ꝛ vocalis ſimul. ¶ Se=
cũdũ eſt ꝙ eẽntia diuia nõ eſt mi
nus idẽ pr̃i q̃ſ ſi nõ eſſʒ aliq̃ res
niſi pat̃. ¶ Tertiũ eſt ꝙ ſi nõ eſ=
ſet niſi ſuppoſitũ pr̃is. in diuis
eẽt ꝯdictio mẽtalis ꝙ eẽntia di=
uina affirmaret̃ de aliq̃ de q̃ non
affirmaretuo pater ꝛ ſimil'r ecõ=
tra. ꝛ etiã eſſet ꝯdictio mentalis
ꝙ eſſentia diuina vere negaret̃
de aliquo de quo affirmat̃ pat̃ ꝛ
econtra. Iſtis ſuppoſitis arguo
ſic: ſi non eẽt niſi vnũ ſuppoſitũ
patris in diuinis ꝯtradictio mẽ
talis eet ꝙ eſſẽtia diuina eẽt ali=
qua res et pater non eẽt illa res
vel ecõtra per tertiã ſuppoſitio
nem. Sed nũc ſic eſt ꝙ eẽntia di
uina nõ min⁹ eſt pater, aut idem
patri q̃ſ ſi nõ eſſet niſi pater per
ſcd̃am. ergo non min⁹ eſt ꝯtradi
ctio mẽtalis ꝙ aliquid affirmet̃
de eſſẽtia: et nõ de patre: aut ne=
getur vel ecõtra nũc q̃ſ tũc ergo
cum tunc eſſet ꝯdictio mẽtalis ꝛ
nunc erit. ſed illa non minus eſt
euidenter impoſſibilis q̃ſ voca=
lis: et mentalis ſimul ꝑ primam
ſuppoſitionẽ. ergo formalis con
tradictio eſt ꝙ eſſentia nõ gene=
rat et pater generet'. ¶ Secun=
do confirmatur ſic ꝓpter identi
tatem inter marcũ ꝛ tullium cõ=
tradictio eſt marcum currere: et
tullium non currere: ſʒ nõ eſt mi
nor identitas inter eſſentiam di
uinam ꝛ patrẽ q̃ſ inter marcũ ꝛ
tullium ergo non minus ꝯtradi
cũt eſſẽtia ꝛc. ¶ Secundo argui ij. argu.
tur ꝙ illa poſitio non ſolũ cõce=
dat ꝯdictionem mentalẽ: ſʒ etiaʒ
mentalem ꝛ vocalẽ. quia cõcedit

vlem.⁊ ꝑticularē eorundem terminorũ ⁊ diuerſaꝝ q̄litatũ ⁊c. cōſequētia patz añs ꝓbaꝛ. q2 ꝯcedit iſtas duas ois deus generat aliq̇s de⁹ nō gñat. de p̄ma pz: q2 concedit ꝙ deus generat ⁊ ꝙ nō eſt niſi vnus deus. ergo omis deus generat. de ſecunda ptz. quia concedit ꝙ filius non generat. ⁊ ille eſt deus igiꝛ ⁊c. Secūdo cōfirmaꝛ ꝙ illa poſitio cōcedit duas ſingulares eorūdē terminoꝝ ⁊ diuerſarum qualitatuz. igiꝛ ⁊c conſequentia patet antecedens probatur. quia concedit iſtas ꝙ deus generat: ⁊ deus non generat vt patet ex predicta ratione ꝗ cum non ſit niſi vnus deus habet concedere ꝙ idem deus generat: et idē de⁹ nō generat ſiue ꝙ hic de⁹ generat: ⁊ hic de⁹ non generat. q̄re ⁊c.

3. arguiꝛ ❡ Tertio p̄ncipaliter arguitur ꝓ quo ſuppōiꝛ ꝙ aliquid implicat contradictionem licet nō explicet illā mentaliter pz. qm̄ al's fruſtra laborare mus oſtendere aliquid implicare aut ducere ad ꝯdictionē. Naz quocunqꝫ dato aut illud eſt ꝯdictio mentalis ⁊ vocalis manifeſta ⁊ ſic nō oportet illud reducere ad ꝯtradictionem: q2 iā eſt reductum: vel eſt ſolū mētalis cōtradictio et dictū eſt prius ꝙ illa euidēter eſt contradictio ⁊ repugnantia ſicut vocalis et mentalis ſimul. et ſic nō oportet etiā illud reducere niſi forte ꝑ diffinitionem quid nominis. vel non eſt manifeſta: ſꝫ eſt reducibile ad ꝯdictionem: ⁊ ſic illud implicat nec explicat ⁊c. Tunc arguitur ſic. aliquid ſolū implicat ꝯtradictionem ⁊ eā nō explicat ⁊ tm̄ illō non pōt ſuſtieri ſine cōtradictione ſicut eſt illud diameter eſt ſimeter: id eſt diameter eſt ꝯmēſurabilis coſte. ſꝫ nō magis pōt ſuſtineri ꝓbabiliꝛ poſitio trinitatꝭ ꝙ̄ illud qō tm̄ nō pōt ſuſtiere vt dctm̄ ē igr̄ nec poſitio illa ⁊c. Qꝫ nō magꝭ ꝓbabiliꝛ ⁊c. pz q2 negat vias ſeu modos arguēdi ꝑ q̄s reducereꝛ ad ꝯdictionē ita apparentes ſicut ſūt illi ꝑ q̄s alia ad ꝯdictionē reduciꝛ. imo forte eoſdez.

❡ Scdo ꝯfirmatur: q̇a nulla eſt poſitio: quin equaliꝛ probabiliꝛ ſuſtinereꝛ: ſicut iſta ſine ꝯtradictione. igiꝛ iſta nō ꝓbabiliꝛ ſuſtinetur: ꝯña patz ex dictis: ſed añs ꝓbatur qm̄ ſi ſit aliq̇ detur illa ⁊ oſtendā ꝙ ſit ⁊c. Unde ſi eēt aliqua dabilis marie videreꝛ iſta poſitio. ſ. ꝙ aliq̄ res eſſet neceſſaria ⁊ eſſet res ꝯtingens ſed pari mō quo ſuſtinetur poſitio de trinitate poſſet illa poſitio ſuſtineri puta ꝙ. a. eſſet. b. ꝙ nō poſſet non eſſe ⁊ eſſet. c. quod pōt nō eē ⁊ iſtud nō pōt ꝓbabiliꝛ ſuſtineri. Igiꝛ nec poſitio trinitatis.

❡ Quarto arguiꝛ ſic: poſitio trinitatꝭ nō ꝓbabili⁹ ſuſtineꝛ ꝙ̄ oppoſitū alicuius principij ꝑ ſe noti ſine ꝯtradictione. ꝗ nō ꝓbabiliꝛ ſuſtinetur ⁊c. ꝯña tenet: quia tale nō ꝓbabiliꝛ ſuſtinetur ſine cōtradictione. Alias enim nihil eſſet qnin ꝓbabiliter poſſet ſuſtieri ſine ꝯtradictione quod eſt falſum ⁊ ꝯ ſuppoſitionem quartā. Quod tm̄ patz: qm̄ oppoſita p̄ncipioꝝ ꝑ ſe notoꝝ min⁹ poſſunt ꝓbabiliter ſuſtineri ſine ꝯtradictione ꝙ̄ aliquod aliō eo ꝙ ſunt immediati⁹ ꝯ p̄mū principium i quo fundatur cōtradictio. Sed añs principale patz qm̄ equaliꝛ vel facilius ſuſtineretur ꝙ. a. eſt 4.a

equale. b. ⁊. c. equale. b. ⁊ tñ. a. ⁊.
c. nō ſunt equalia qḋ eſt ↄtra illḋ
p̄ncipiū q̄cūq; vni ſūt equalia ⁊c.
ſicut ſuſtineret q̄ pr̄ eſt illa eēn=
tia diuina ⁊ fili⁹ eſt illa eadē ⁊ tñ
fili⁹ nō ē pr̄. ¶ Scḋo ↄfirmat̄ ſic
cū defect⁹ appet maior ad hm̄ōi
poſitionē ſuſtinēdā q̄̄ cauſa ap
parētie ſit magna igitur ⁊c. ↄña
videtur nota. añs ꝓbatur. q: ſi
nō detur ergo cauſa apparentie
que maior eſt parte: et improba
bitur imo fuit improbatū. q. pri
ma huius ar. ſecundo. Ad iſta
A per ordinem. ¶ Ad primam ra=
Ad p̄mū tionem q̄̄uis tertia ſuppoſitio
poſſet calumniari q: eſt vna con
ditionalis cuius antecedens eſt
impoſſibile ex quo ſeq̄tur quod
libet et per conſequens oppo=
ſitum ↄñtis. ſicut illud ↄñs. tñ
q: p hoc nō euaderetur difficul=
tas ideo ad formam rationis ne
gatur ↄſequentia. et ad ꝓbatio=
nem: q: nō trinus eſt impoſſibile
nunc q̄̄ tunc. Hic dico q̄ nunc:
q: eēntia diuina idētificatur cū
alio ſuppoſito q̄̄ cuꝫ ſuppoſito
pr̄is: ideo nō eſt nunc impoſſibi
le imo neceſſariū q̄ diuina eſſen
tia affirmetur ḋ aliq̄: de quo nō
affirmetur pater. ſed tūc foret i=
poſſibile: ſ. ſi eſſētia non eēt alia
res q̄̄ pater nec ecōtra ¶ Ad cō
firmationē q̄ dico idētitas iter
a. ⁊. b. p̄ciſe ſūpta nō eſt ratio ſuf
ficiens ad ꝓbandū q̄ ſi de. a. af=
firmatur ſ̄e aliq̄d q̄ ꝓpter hoc
debeat illud de. b. affirmari. ſed
vltra identitatē inter. a. et. b. re=
quiritur q̄ neutrū eoꝝ identifi=
cetur cum aliquo a quo negat̄
B reliquū mō ſic non eſt inter eēn=
Ad ſcḋm tiam ⁊ patrem: q̄̄uis ſic ſit iter
marcum ⁊ tullium. ¶ Ad ſcḋam

rationem notandum eſt vt dicit
Ockam q̄ iſte termin⁹ deus q̄̄=
uis ex mō ſignificandi hēat ſup
ponere ꝓ ſuppoſito intātū q̄ ſi
ſuppoſitū realit̄ differret a diui
na eſſentia ſicut nūc ſuppoſituꝫ
verbi differt realit̄ a natura ſua
hūana. iſte termin⁹ de⁹ ex modo
ſuo ſignificādi. non ſupponeret
niſi ꝓ ſuppoſito nō ꝓ natura et
ſi ex vſu loquētiū aliq̄n ſuppo=
neret ꝓ natura hoc nō eſſet niſi
ratione alicui⁹ adiuncti ⁊c. Ta=
men q: natura diuina ⁊ ſuppoſi
tum ſunt vnū ſimpliciter. Ideo
ex vſu ſanctorum loquentium ⁊
maxime ꝓpter hereticos ne de=
tur eis occaſio errandi ⁊ decipi
endi ſimplices qui neſciunt vir=
tutem ſermonis iſte termin⁹ de=
us ſupponit pro natura et pro
ſuppoſito reſpectu omnis pre=
dicati: quod poteſt cōpetere na=
ture ⁊ ſuppoſito ſic q̄ loco iſti=
us termini licitum eſt ponere re
ſpectu talis predicati tam natu=
ram q̄̄ ſuppoſitum. Sed reſpe=
ctu predicati qḋ preciſe pōt cō=
petere nature p̄ciſe ſupponit ꝓ
natura: ⁊ reſpectu predicati qḋ
poteſt preciſe competere ſuppo
ſito preciſe ſupponit pro ſuppo
ſito. Unde ſiue hoc ſit ex modo
ſignificandi termini: aut de vir=
tute ſermonis vel ſolum ex vſu
et beneplacito loquentium non
eſt vis. tamen rationabiliter poſ
ſumus ſic vti. tum propter here
ticos quia ſi ille terminus preci
ſe ſic ſupponeret pro ſuppoſito
multe propoſitiones eſſent de
virtute ſermonis concedende
quas heretici proponentes ſim
plicibus facerent eos crede=
re pluralitatem deorum et

multitudinē diuine eēntie. Tūz
etiā ꝓpter idētitatē dei ⁊ deita
tis: q2 eni ſūt ſimpl'r idē: iō q̄cq̄d
predicatur de deo ⁊ de deitate ⁊
ecōuerſo. niſi cui⁹ oppoſitū ha=
betur ex fide. quare niſi aliq̄d ta
C le obſit: iſte termin⁹ ſemꝑ ſuppo
ꝓ diuinitate ⁊ ſuppoſito. ¶ Ex
iſtis ſequunt̄ alique ꝓpoſitiōes
P̄ria eſt ꝙ hec eſt ſimpl'r de vir=
tute ſermonis cōcedēda: de⁹ ge
nerat deū. ptz: quia hic ponitur
aliquid qḋ p̄ciſe poteſt cōpetē
ſuppoſito. ideo p̄ciſe ſupponit ꝓ
ſuppoſito. ⁊ ideo ſicut hec ē v̄a.
pater gn̄at filiū: ita etiā illa eſt
vera deus generat deū. Et ſi di=
catur ergo vel ſe deū / vel alium
deū. magr̄ negat ꝯn̄am. tn̄ ꝓbat̄
ad bonū ſenſum. dico ꝙ hec eſt
de virtute ſermonis ꝯcedenda.
deus gn̄at aliū deū. ſ. aliū deum
in ꝑſona. nō in eſſentia. id ē aliaz
ꝑſonam q̄ eſt de⁹. Nec iſtud ali=
quo modo eſt incōueniēs bene
intelligētibus cū ly de⁹ ibi vtro=
biqꝫ capiat̄ ꝑſonaliter non eſſen
tialiter. Scḋa ꝓpoſitio ꝙ hec ē
de virtute ſermonis ꝯcedenda.
deus non gn̄at deum: ptz. q2 fili
us non gn̄at deum. modo ſcḋm
artem ⁊ formā logice terminus
non hꝫ alium ⁊ alium modū ſup
ponendi in affirmatiua ⁊ nega=
tiua. ideo ſicut iſta de⁹ gn̄at de
um verificat̄ ꝓ patre. ſic iſta de⁹
non gn̄at deum ꝓ filio ⁊ ſpūſan
cto. Aliq̄ tn̄ negant illas ꝓpter
hereticos: ne decipiant ſimpli=
ces inferētes ꝙ ſi deus non ge=
neret deū ꝙ ergo ibi non ſit ali=
quis filius genitus: q2 ex vſu lo=
quentiū ꝓpter idētitatē dei cuz
quolibet qḋ eſt in diuinis deno
tatur ꝙ nichil qḋ eſt realit̄ deus
generet deum: ⁊ ſic de iſtis: de
nō eſt pr̄: de⁹ nō eſt fili⁹. ſꝫ prim⁹
mod⁹ dicēdi magis eſt formalis:
⁊ iā ſatis i vſu nec eſt periculum
illā ⁊ ſimiles ꝯcedere. ¶ Tertia D
ꝓpō eſt ꝙ hec eſt de v̄tute ſmo=
nis negēda oīs de⁹ gn̄at deū: p3
q2 hic ly de⁹ nō ſupponit eēntia
liter: vt ptz ꝑ p̄dicta: ⁊ ſic ēt eſſet
falſa: ſupponit ergo ꝑſonal'r: et
ſic eſt falſa. ſicut iſta oīs ꝑſona
diuina gn̄at deū. Ex q̄ p3 ad rō=
nem: nec valet ꝓbatio de⁹ gn̄at ⁊
non eſt niſi vnus deus: igit̄ oīs
deus ⁊c̄. q2 in p̄ma ly deus capi
tur ꝑſonaliter. in ſcḋa eſſentiali
ter: ⁊ ſic variat̄ ſuppoſitio quare
⁊c̄. ¶ Quarta ꝓpō ē: ⁊ hec eſt
de virtute ſermonis negāda de=
us generat: ⁊ idē deus non ge=
nerat. Et ſimil'r iſta copulatiua
hic de⁹ generat: ⁊ hic deus non
generat eodē ſuppoſito demon
ſtrato. ptz: q2 hoc eſſet formalis
cōtradictio: ſed ꝓ diuerſis ſup=
poſitis ille due ſingulares ſunt
vere: ſed tunc nō ſunt ꝯtradito=
rie vt ptz. Et ſic apparet ad con
firmationē. Nam ad ꝓbationez
negat̄ ꝯſequētia ſicut prius ⁊c̄. E
¶ Ad tertiā cōceſſa ſuppoſitio
ne ⁊ maiore rōnis poteſt negari
minor ſcꝫ ꝙ non magis p̄t ꝓba=
biliter ſuſtineri ſine ꝯtradictiōe
poſitio trinitatꝫ q̄ꝫ ꝙ diameter
eſt ſimeter. Iſtud pōt negari: et
ad ꝓbationē etiā poteſt negari
aſſumptū. ſ. ꝯn̄e per quas illud
demonſtrat̄ eſſe impoſſibile nō
ſunt apparētiores. imo min⁹ vel
eedem illis que negātur ad ſu=
ſtinendum poſitionem trinitatꝫ
Et cauſa poteſt dici quoniā dia
metrū eſſe ſimetrum poteſt oſtē
di impoſſibile per ꝯſequentias

regulatas per dici de omni/ aut
de nullo:vel reducibilis ad eas
mō nulla talis negat̄ ad ſuſtinē
dum poſitionē trinitatis vt poſt
oſtēdetur ⁊c. Ad cōfirmationez
qñ dr̄ nulla eſt poſitio q̄n equa
liter probabiliter ⁊c̄. negat̄ hoc
añs ⁊ qñ dr̄ detur,illa hic p̄t dici
ꝙ illa poſitio ꝑ quā negarētur
forme regulate ꝑ dici de oī/vel
de nullo nō eſſet ꝓbabiliter ſu-
ſtinibilis ⁊ tamen non poſſet ꝓ
prie reduci ad ꝯtradictionē con
tra proteruū ⁊ logicū. q: fieret
petitio principij ⁊c̄. Sed quādo
vltra dicitur ꝙ ſi eēt aliqua da
bilis maxime ⁊c. hoc negari po
teſt ſicut patet ex immediate di
cto. vñ ſiue hoc poſſit ꝓbabilit̄
ſiue ſine ꝯdictione ſuſtineri ſiue
nō nichil ſeq̄tur:ꝯcedēdo tamen
bene ꝙ ſic dicens nō poſſit eui-
denter duci ad manifeſtam con
tradictionē nec etiaz cogeretur
negare formas ſillogiſticas re-
gulatas ꝑ dici de om̄i/aut ꝑ di-
ci de nullo.⁊c. ¶ Ad quartaz in
A qua tangitur ꝙ nō plus poteſt
Ad q̄rtū ꝓbabiliter ſuſtineri ſine contra
dictione poſitio trinitatis :q̄ il
la poſitio q̄ poneret ꝙ a.⁊.c.nō
ſunt equalia cuius tamen oppo
ſitum reputatur principiū ꝑ ſe
notū. hic poteſt multipliciter re
ſpōderi. Uno modo poſſet dici:
q̄ ſi ad vnū nō plus eſſet aucto
ritas vel probabilitas aliunde
q̄ ad aliud/ argumētum ꝓcede
ret:ſed non eſt hoc:ſaltem de au
ctoritate clarum eſt ⁊c. Alio mo
do poteſt negari aſſumptum q:
etiam aliqui ph̄i antiq̄ ſicut pla
to ponēs ideas (vt recitat Ari-
ſtoteles.7.methaphiſice) ꝯcede
bāt eādē rem vniuerſalē eē plu-
res res ſingulares. q̄ poſitio nō
minorē habebat difficultatē q̄
nos ad ſaluādū trinitatē. Sic
multi poſuerūt:⁊ reputati ſubti
les ſicut Scotꝰ eandē humanita
tē eē plures homines qđ nō mi-
nus videt̄ difficile q̄ poſitio de
trinitate ⁊ tñ iſti nūq̄ cōceſſiſſēt
eē poſſibile ꝙ duo fuiſſent vni ⁊
idem equalia:⁊ tñ non eſſent in-
ter ſe equalia Alio modo poteſt
dici. ꝙ vocādo illud ꝓbabiliter
ſuſtineri ſine ꝯtradictiōe ꝙ non
pōt duci ad ꝯtradictionē mani-
feſtā in lumine naturali ꝑ conſe
quentias regulatas ꝑ dici de oī
aut de nullo tunc vtrūq̄ poteſt
ſuſtinere ſine ꝯtradictione vt be
ne arguit̄. Alio modo pōt dici
ꝙ ꝓprie loquēdo ad hoc ꝙ ali-
quid dicatur probabilit̄ ſine cō-
tradictione ſuſtineri non ſufficit
illud quod nō imediate dictum
eſt. ſed illud requiritur. ⁊ vltra
hoc ꝙ poſſit imaginari: ⁊ ad eiꝰ
apparētiam poſſunt alique ra-
tiones ꝓbabiles fieri vt tange-
batur in tertia cōcluſione primi
articuli. hoc poteſt eē in poſitio
ne de trinitate ⁊ nō in alia. qua
re ⁊c. Ad ꝯfirmationē quādo di
citur ꝙ cauſa apparētie falſita-
tis in hm̄ōi poſitione eſt maior
q̄ cauſa apparētie veritatis. di
co ꝙ in illo qui credit hoc nō eſt
verum quia credere eſt appare-
re verū. Sed de hac materia ſa-
tis alias dictū eſt. ideo nō plus
dico nūc.⁊c̄. Ex p̄dictis ſequunt̄
aliqua. ¶ Primo ſeq̄tur ꝙ val-
de piculoſum eſt iperitos aliq̄d B
diffinire in materia de trinitate
aut in eadem ex proprio capite
rñdē. patz. quoniaz aut tales ſci
unt differētiā inter ſillogiſmos

LIVRARIA DA UNIVERSIDADE

bonos ⁊ paralogiſmos: ⁊ tūc nō eſſēt imperiti. aut neſciunt ⁊ ſic aut īdifferēt negabūt vtrūq; ſcʒ bn̄ regulatū: ⁊ male regulatum: aut cōcedēt vtrūq;. Si pmū hoc eſt maximū incōueniēs qm̄ illa qm̄ illa poſitio vt dictū eſt eſſet irrationabiliſſima que negaret oēm formā etiā nō petētē principiū. Itē ex alio pʒ hoc eē incōueniēs qm̄ oſtēdi pōt infideli in logica erudito ꝙ maior eſt apparētia ꝑtrauitatis negare ſillogiſmū bn̄ regulatū per dici de omi ꝙ̄ illū oportʒ negare ꝓpt̄ poſitionē trinitatis. Itē tales quātū in eis eſt exponerēt nr̄aʒ fidē deriſioni. Si aūt dexit ſcdm̄, ſcʒ ꝙ ꝯcedāt vtrūq; valē ⁊c. ſatis patʒ ꝙ ipi ſtatim cōcedāt hereticum q: in non regulato ſtat pmiſſas oēs veras ⁊ catholicas ⁊ ꝯcluſionē eē hereticā vt poſt patebit.

Scdo ſequitur ꝙ valde vtile ē ſtudē in materia trinitatis quia valet vt ſciam9 eā ſuſtinē ſine cōtradictione vt patebit in hoc articulo ⁊ abſq; forme bn̄ regulate negatione vt patebit in ſequēti articulo vbi dabitur ars recte ſillogiſandi in hac materia. ideo apparet blaſphemia quorūdam imperitorum catholicoꝝ maxime iuriſtarū prelatorū ⁊ alioꝝ qui dicunt inutile eē de hac materia diſputare. ſed ſufficit ſimpliciter credere. ſed anatema ſit qui hoc dixerit. arbitror eni vtilius eē de hac materia diſputare: ꝙ̄ de ſecularibus vetularū negocijs ⁊ vilibus litigijs diſceptare.

C 3. articu. ¶ Quantum ad tertium articulū in quo videndū vtrum poſitio de trinitate poſſit ſuſtineri ſine forme ſillogiſtice ⁊ alterius bone ꝯſequētie negatione. Prio pmittā quaſdā ꝯſequētias que negant ⁊ videtur formales. Scdo ponā ad articulū ꝯcluſiones reſponſales. Tertio oſtēdā illoꝝ paralogiſmorū ſolutiões.

Quātū ad primū pma inſtantia eſt de ſillogiſmis expoſitorijs ſicut ſūt iſti hec eſſētia eſt pr̄: hec eētia eſt filius ergo filius ē pr̄. itē hec eētia nō generat hec eſſentia eſt pater: ergo pater non generat. Iteʒ iſte pater generat Iſte pater eſt hec eſſentia. ergo hec eētia gn̄at. Item. Iſte pater generat. hec eſſentia non generat. ergo hec eſſentia non eſt iſte pater. Secūda inſtantia eſt de ſillogiſmis non expoſitorijs ſed ex communibus terminis ſicut ſunt iſti oīs eſſentia diuina eſt pater. oīs filius eſt eētia diuina. ergo omis filius eſt pater Itē nulla eētia diuina generat omnis pater eſt eētia diuina: ergo nullus pater generat. primus eſt in barbara. ſecūdus in celarēt: qui ſunt modi euidētiſſimi arguēdi: conſimiliter poſſet dari inſtantia in omnibus alijs modis. ꝯſtat aūt ꝙ in predictis premiſſe ꝯceduntur catholice: ⁊ concluſiones ſunt heretice: igit̄ conſequentie ſunt negande ⁊c. Tertia inſtantia eſt de cōſequētijs non ſillogiſticis ſed conuerſiuis. ſicut ſunt iſte. nulla eſſentia diuina generat. ergo nulluʒ gn̄ans eſt eētia diuina. Omne generans eſt eſſentia diuina. ergo aliqua eſſentia diuina gn̄at. pma eſt conuerſio ſimplex. ſcda per accidēs: ⁊ in vtraq; anᷓs eſt catholicū ⁊ ꝯſequens hereticū. vt patet. igitur ſunt negande. et

p ꝯñs videt ꝙ p̄dicta poſitio de trinitate nõ poſſit ſuſtineri ſine bone ꝯñe negatiõe. Sȝ p̄dictȝ ob
A ſtātib⁹ pono tres ꝯcluſiões q̄rũ
1 ꝯcluſio ¶ Prima eſt ꝙ poſitio de trinitate poteſt ſuſtineri ſine forme ſillogiſtice/aut alterius bõe cõſequentie negatiõe. pbaẗ ſic. q̄a poſitio de trinitate eſt vera: ſilr̃ ter omis forma ſillogiſtica:aut bona conſequentia eſt propoſitio vera ⁊ neceſſaria. ſȝ om̄e verũ poteſt ſuſtineri abſq3 negatione alicuius veri. q̄a ſcd̃m ariſtotelē oē verũ omi vero cõſonat nec
B aliquod verum alteri vero repu
ij ꝯclo. gnat.igitur ⁊c. ¶ Scd̃a cõcluſio eſt ꝙ om̄s predicti modi arguendi ſunt paralogiſmi ſiue ſophiſtici. pbatur. quia ſunt modi arguendi apparentes et nõ exiſtētes.igitur ⁊c. cõſequētia eſt clara.⁊ añs pȝ. Primo ꝙ ſint apparentes notum eſt quia circũſcripta fide ⁊ lumine naturali apparerent euidentes. ſed ꝙ ſint non exiſtentes.patȝ. q̄a in omnibus conſequens eſt falſum. ſed impoſſibile eſt ex vero ſequi falſuȝ.igitur omnes peccant vel in materia vel in forma communi q̄re ⁊c
C ¶ Tertia ꝯcluſio eſt ꝙ pure cre
3 ꝯcluſio ditum eſt nec eſt euidēs in lumie naturali ꝙ p̄dicti modi arguendi ſint paralogiſmi ſiue ſophiſtici.probatur.quia licet per fidem credamus ꝙ omnes illi peccant in materia vel in forma tamen p artem logice ſeu quamuis aliam non poſſumus euidenter oſtendere in lumine naturali ꝙ non ſunt boni. q̄re ⁊c. ¶ Nunc ergo reſtat oſtēdere qualiter ſecũduȝ
D fidē habeamus ad dictos paralogiſmos reſpondere. ¶ Unde ad primā inſtantiam q̄ eſt de ſillogiſmus expoſitorijs notandũ eſt ꝙ ad hoc ꝙ aliquis ſillogiſmus ſit expoſitori⁹.⁊ ſit bon⁹ de forma req̄riẗ ꝙ mediũ ei⁹ ſupponat p vna re ⁊ nõ p pluribus et ſi ſupponat p pluribus reb⁹ diſtictis nõ eſt expoſitori⁹:vel ſaltē nõ eſt bon⁹. Et hoc patȝ. Ex q̄ ſeq̄tur ꝙ null⁹ ſillogiſm⁹ cui⁹ mediũ eſt termin⁹ eēntialis eſt proprie ſillogiſm⁹ expoſitori⁹:ſec⁹ ſi mediũ ſit termin⁹ pſonalis: aut immediate ſupponens p pſona. pȝ ex dictis in ſcd̃o articulo q̄a ois termin⁹ eſſētialis ſemp ſupponit pro plurib⁹.vñ ibidē dictũ fuit ꝙ iſte termin⁹ hec eſſētia diuina nõ eſt pprie ſingularis ⁊c. Hoc ſic autem de termino perſonali ⁊c. quare ⁊c. Secundo ſeq̄tur ꝙ duo paralogiſmi p̄me inſtantie nõ ſunt pprie ſillogiſmi expoſitorij.patȝ. quia ibi mediuȝ eſt iſte terminus hec eſſentia. q̄re ⁊c. Nõ ſic autem de alijs duobus:quia medium eſt termin⁹ pſonalis vt pȝ ⁊c. ¶ Scd̃o notandũ eſt ꝙ ſiue illi paralogiſmi om̄s vocentur ſillogiſmi expoſitorij ſiue nõ: q̄a de noibus non eſt curãdum cũ ſignificent ad placitũ tamen dico ꝙ illi modi arguēdi nõ valent in diuinis:ſed ſoluȝ tenēt in creaturis. Et ratio eſt. q̄a ſillogiſmus expoſitorius fundatur in hoc ꝙ q̄cunq3 vni et eidem ſunt eadem inter ſe ſunt eadem. id eſt quecũq3 res eſt aliq̄d. ipſa eſt quicquid eſt illō.mõ iſtud de directo et ſimpliciter negatur ĩ diuinis.q̄ ibi cõcediẗ ꝙ vna res eſt tres res. et q̄libet earum: ſed illud fundamentũ non debet negari in creaturis:vt pȝ ex dictis E

in ſcdo articulo.q̃re ⁊c. Ex q̄ ſeq̄tur ꝙ nullꝰ ſillogiſmꝰ expoſitorius eſt ꝯña formalis.pꝫ:qꝛ ſi ſili forma retẽta nō valꝫ in oibꝰ terminis:vt patet ex dictis. Secundo ſeq̄tur ꝙ ſicut catholicus negat ſillogiſmū expoſitoꝛiū in diuinis.ſic phs ſi poneret aliquā creaturā eſſe tres res et quamlibet earum haberet ipſum negare in creaturis.patꝫ ex dictis q̄a illa ē tota ratio: quare negatur in diuinis:quare ⁊c. ¶ Ad ſcdā

F inſtãtiam que eſt de ſillogiſmis ex cōibus terminis ſunt diuerſi modi reſpondendi. Quidam eñ

.i.opinio dicūt ꝙ in illis palogiſmis ē fallacia figure dictionis/vel accidētis. Et licꝫ iſta poſitio poſſit totaliter exponi ꝙ coincideret cuꝫ vera ſolutione:tamen de virtute ſermonis illa poſitio hoc non ꝓtendit:ſed magis vnuꝫ abſonū inducit reddendo cauſam : q̄a.ſ. ꝓpter variationē ꝑdicatiōis in maiori et minori nō ſequit̃ ꝯcluſio. Sed ex tali dicto ſequeret̃ ꝙ talis ſillogiſmus ois hō ē aial/ album eſt homo:ergo albuꝫ eſt animal non valeret . q̄a in maiori genus ꝑdicat̃ de ſpē ⁊ i mioꝛi ſpēs de accidente : ideo predicta reſponſio eſt oino abſurda: nec eſt alicuius apparentie apud intelligentes. Ad improbandum autem ipſam magiſter Gregoꝛi. infert ꝙ ſequitur ꝙ multe demōſtrationes non valerent: ſed ipe petit principium : quia illud qḋ dicit eſt magis incōueniēs q̄ negare demonſtrationes illas eſſe demonſtrationes in quibus eſſꝫ

Alia opinio. talis variatio predicatiōis ideo de iſta opinione nichil plus.

Alij dicūt ſicut recitat Gregoꝛiꝰ ꝙ talis modꝰ arguēdi nō tenet i diuinis eo ꝙ ibi vna res eſt plures res ⁊ q̄libꝫ illaꝝ.ſꝫ in creaturis tenet:qꝛ nulla eſt plures res ⁊ q̄libꝫ illaꝝ. ¶ Sꝫ illā ſolutionē magiſter Greg.reputat oino irrōnabilē. Et ratio eius eſt:qꝛ ſic dicentes tollunt omnē viā ad ꝓbandum vel improbandū aliq̄d circa diuina.nam cum catholici arguant contra hereticos quãtūcunq̄ bene, regulent argumētum dicent heretici argumentū non valere ſicut dicunt catholici. Sed ſalua reuerētia magiſtri Gregorij.ſi iſta ſolutio velit dicere, ſicut eius verba pretēdūt ꝙ in tali modo arguēdi in creaturis nunq̄ concluditur falſum ex premiſſis veris/ſed in diuinis hoc bene contingit.tūc clare pꝫ illud dictū eſſe veruꝫ. Nec ratio magiſtri Gregorij ꝯcludit oppoſitum. Unde negatur ſibi ꝙ per illud dictū tollatur omis via ad aliquid ꝓbandū:vel improbandum qm̄ alius eſt modꝰ rigoroſioꝛ qui valet tā in diuis q̄ i creaturis:vt patebit . ſed tamen bene concedo ꝙ illa ſolutio nō eſt oino ſufficiens eo ꝙ nō explicat modum arguendi tenētē in omibus terminis tā in diuinis q̄ in creaturis:non ergo ſufficit dicere ꝙ illi modi peccant per fallaciam ſeu ꝙ nō tenent in diuinis: ſed ſolū in creaturis.id ē nō ſunt ſufficienter regulati vt teneant in omnibus terminis licet in talibus ex premiſſis veris non ſeq̄tur falſuꝫ in creaturis:ſed quodlibet iſtoꝝ dictoꝝ ſit veꝝ:tamē opoꝛtet vltra oſtēdere qualiter peccāt:⁊ q̄liter dāda ſit ars foꝛmalis et gñalis in omnibꝰ terīs

Improbatio grego.

Opini docto

G Docto improb grego

arguēdi. ideo circa hoc videndū
eſt: ⁊ licet de hoc diffuſe tractēt
Adā ⁊ Greg. ego tñ volo expli=
care vnū breuē modū michi pla
centē: ⁊ apparentē inter oēs for
A maliorē. ¶ Pro quo prio notan
Opinio doctorū. dum eſt ꝙ regula ꝑ quā tenent
oēs boni ſillogiſmi ex cōib⁹ ter
minis ē dici de oī vel dici de nul
lo ſicut dt phs primo prioꝝ im=
mo addunt aliqui ꝙ etiā ꝑ hāc
regulam equaliter regulantur
boni ſillogiſmi expoſitoriū: qꝛ lʒ
aliā ibi exprimat Ariſtoteles. ſ.
hanc ꝙ medio exiſtente hoc ali=
quid id eſt ſufficienter ꝓprio ne
ceſſe eſt extrema ꝯiungi. tamen
talis medi⁹ termin⁹ ſic exiſtens
ſufficienter proprius equiualet
medio iuxta regulam de dici de
omni/ vl de nullo diſtributo. Ex=
bi grā iſte hō currit iſte hō diſ=
putat. ergo diſputans currit.
Oportet eñ ſi iſte ſillogiſm⁹ ſit
expoſitorius ꝙ iſta ꝓpō iſte hō
currit valeat iſtaꝫ quicq̄d ē iſte
homo currit. Et ita ꝓportiona
biliter de ſecūda. alias nō eſſet
bon⁹ diſcurſus vt patet. qꝛ ima
ginato ꝙ natura hūana eēt en=
titas realis communis omnib⁹
hominibus indiuiduis nō ſeq̄=
retur hec natura cōis eſt ſortes
hec natura eſt plato. ğ ſortes eſt
plato. Et ratio eſt qꝛ iſta hec na
tura eſt plato nō eq̄ualet iſti oē
qđ eſt hec natura ē plato ğ oīs
ſillogiſmus perfectus de ſe euī=
dens regulatur vere vel per eq̄
ualentiā per dici de omni aut d
nullo q̄cq̄d tñ ſit de illo qđ hic
dictū eſt de expoſitorio ſillogiſ
mo tñ de aliīs hoc eſt certum.
B ¶ Secūdo notandū eſt quid eſt
dici de omni ⁊ dici de nullo ſiue
ſillogiſmū per iſta regulari. vſ
dico ꝙ dici de oī eſt qñ nichil eſt
ſumere ſub ſubiecto de quo nō
dicatur p̄dicatū ⁊ ſillogiſm⁹ re=
gulat̄ per dici de oī qñ cōponit̄
ex premiſſis ⁊ ꝯcluſiōe in modo
⁊ figura diſpoſitis ⁊ per p̄miſſā
vniuerſalē denotatur ꝙ nichil
ſit ſumere ſub ſubiecto. de quo
non dicatur predicatum. Sʒ di
ci de nullo eſt qñ nichil ē ſume=
re ſub ſubiecto de quo non re=
moueatur predicatū et ſillogiſ=
mus regulatur per dici de nul=
lo quando componitur ex p̄miſ
ſis et concluſione diſpoſitis in
modo ⁊ figura/ ⁊ per premiſſam
vniuerſalem denotatur ꝙ nihil
eſt ſumere ſub ſubiecto de quo
non remoueatur predicatū. ſo=
lus ergo ſillogiſmus ſicut rīa=
tus eſt bonus. ¶ Ex iſtis ſequū C
tur aliqua. Primo ſequitur ꝙ ſi
in aliquo ſillogiſmo accipiatur
aliqua premiſſa vniuerſal̄. que
non denotet dici de omni ſi ſit
affirmatiua vel de nullo ſi ſit ne
gatiua ipſa non eſt ſufficienter
vniuerſalis vniuerſalitate req̄=
ſita ad regulandū ſillogiſmum
vt ſit bonus de forma. Secūdo
ſequitur ꝙ ſi in aliquo ſillogiſ=
mo accipiatur premiſſa ſufficiē
ter vniuerſalis ſed tamen ſub
termino diſtributo ſumatur ali
quid pro quo non diſtribuitur
ille terminus non valet ſillogiſ
mus de forma patet clare. Ter=
tio ſequitur ꝙ ſillogiſmi facti ī
ſecunda inſtantia ⁊ generaliter
oēs paralogiſmi ex terminis cō
munibus qui poſſūt fieri ī hac
materia peccāt ex eo qꝛ non re=
gulantur per dici de omni aut
de nullo ⁊ hoc ſi premiſſe ſūt ve

re. Qđ notanter addo q2 in illis duob9 paralogiſmis ꝑmiſſe poſſũt hẽre talẽ ſenſũ ꝙ eſſent ſufficienter vniuerſales ad regulandum ſillogiſmũ ꝑ dici de oi aut dici de nullo ſed tũc nõ eſſent ve ſed iſte mod9 dicẽdi declarabiť in ſolutiõe tertie inſtãtie. Si autem ꝑmiſſe ſint vere pz ſatis ꝙ nõ regulãtur ꝑ dici de oi aut de nullo q2 ꝯcluſiões ſunt falſe. ſed poſitio fidei nõ hz concedere ꝙ ex veris ſequiť fſm. nec hz negare ſillogiſmũ bñ regulatũ. quare ꝛc. Quarto ſequiť in ꝑdictis paralogiſmis ſeu in q̃buſcunqꝫ aliis in hac materia fieri ꝯſuetꝫ ꝙ nulla ꝑmiſſa ẽ ſimpl'r ꝛ ſufficienter vniuerſalis pz q2 nulla denotat ſufficiẽter dici de oi/vl de nullo vt pz ex dictꝫ. Et hoc ſi ꝑmiſſe ſint ve. Qđ addo ꝓpť cauſam tactã ꝛ inferi9 declarãdã. et ſic pz ſolutio illoꝝ paralogiſmoꝝ. ¶ Sed hic videndũ ẽ/ꝛ declarãdũ q̃d ſit ꝓpõ ſufficiẽter ꝛ ſimpl'r vniuerſalis et quale diſtributiuũ requiritur ad hoc ꝙ ꝑ eã ſillogiſmus reguleť dici de oi aut de nullo in oib9 terminis ſiue in creaturis/ſiui in diuinis Vñ ꝓ iſto diſtinguẽdũ ẽ ꝙ ꝓpõ vniuerſal' ẽ duplex q̃dã ẽ i qua de forma ſubiectũ ſimpl'r diſtribuitur (id eſt/per quaꝫ denotať ꝙ de q̃cũqꝫ ẽ ſubiectũ de eodẽ ẽ predicatũ ſi ſit affirmatiua ſicut dicẽdo ois res que ẽ. a. ẽ. b. vel q̃cq̃d eſt. a. eſt. b. Alia eſt i q̃ de forma ſubiectũ nõ ſit plenarie ꝛ ſimpl'r ſed ſm quid diſtribuiť vt iſta oẽ a. eſt b. Prima pt vocari vniuerſal' ſimpl'r. Scđa vero vl'is ſecunduꝫ quid. Et ad primam vniuerſalem ſequiť ſecũda ꝛ nõ ecõtra. vt pz in diuinis: ꝛlicet in creaturis mutuo ſe ſe inferant q2 in eis nulla res eſt plures res ꝛ quelꝫ eaꝝ. ſi tñ aliquis cõcluderet aliquã creaturã ẽẽ plures res ꝛ quãlꝫ illaruꝫ hẽret ponere inter eas drñaꝫ q̃ differũt de forma. Prima g͂ vniuerſalitas ſiue diſtributio req̃ritur ꝛ ſufficit ad hoc ꝙ ſillogiſmus reguleť per dici de oi aut de nullo ſed non ſcđa ꝛc. ¶ Ex hoc ſequuntur aliqua. Pño ſequitur ꝙ licet iſta ſigna ois et nullus ſint ſufficientia diſtributiua ad faciendum ꝓpõnẽ vniuerſalem ſm quid nõ tamen ad faciendũ eã vniuerſalẽ ſimpl'r ꝛ de forma. pz q2 licet ſufficienter diſtribuant terminũ ſupponentem pro creaturis que ſunt aut eſſe pñt non tamen ſufficienter diſtribuũt terminũ eẽntialẽ i diuinis nec eſt euidens vtrũ ſufficienter diſtribuãt in creaturis. vt patet ex dictis in ſcđo articulo et per ꝯñs non ſũt ſufficiẽtia diſtributiua de forma. Et hoc capiendo illa ſm vſũ cõiter conſuetũ Qđ notãter addo ꝓpť illa q̃ dicã in ſolutiõe tertie inſtãtie Scđo ſequiť ꝙ iſta ſigna cõplexa ois res q̃ eſt/vel nulla res q̃ ẽ aut eis equiualentia ſunt ſufficientia diſtributiua ad faciẽdũ ꝓpõnẽ vniuerſalẽ ſimpliciť de forma patet ex dictis. ¶ Sꝫ contra ois res q̃ eſt pr eſt pr. filius eſt res q̃ eſt pater. ergo fili9 eſt pater. ꝑmiſſe ſũt ve ꝛ cõclo fſa. vt pz ꝛ ſubiectũ maioris eſt diſtributũ ꝑ hoc ſignũ omnis res que eſt. ¶ Ad hoc rñdetur ꝙ ibi iſtđ ſignũ omnis diſtribuiť hoc totũ res q̃ eſt pater quod ẽ ſub-

ſectum propoſitionis ⁊ ſumen-
do ſub illo nõ regulat̃ ꝑ dici de
omni quia tũc ſolũ oĩs eſt ibi ſi-
gnũ qḋ nõ ſufficienter diſtribu-
it vt dictũ eſt: ſic aũt ſit ibi ſub-
ſũptio quare nõ valet diſcurſ⁹.
ſed tñ in p̄dicta ꝓpoſitiõe ẽ aliḋ
ſignũ ſcꝫ hoc totũ oĩs res q̃ eſt.
qḋ diſtribuit ſolũ illũ terim pr̃.
qui ẽ ſubiectũ diſtributiõis de
quo hic loquimur: ⁊ ꝑ ↄ̃ñs ſum
ptio debꝫ fieri ſub illo alias ſub
iectum diſtributionis maioris
non erit predicatũ minoris q: g°
in minori predicti paralogiſmi
iſte terminus pater non eſt pre-
dicatum ſed hoc totũ res que ẽ
A pater ſequitur ⁊c. ¶ Ex his pa-
Contra tet contra greg. ꝙ ipſe inſuffici-
gregoriũ enter ſoluit illum paralogiſmũ
quia ipe aſſignat cauſam defe-
ctus eo ꝙ maior non eſt ſuffi-
cienter regulata. cum dicitur.
omnis res que eſt pater ⁊c. ſed
oportet ſecundum ipſum dicere
omnis res que eſt res que ẽ pat̃
eſt pater. aliter maior non ẽ ſuf-
ficiens pro prima figura. vnḋ ex
hac ſolutiõe ſequit̃ ꝙ non poſſe
mus bene regulare ſillogiſmuꝫ
in diuinis niſi faceremus maio
rem falſam in prima figura. vt
patet qḋ tñ eſt abſurdũ. ¶ Vlte
B rius apparet contra adã ꝙ ipſe
ʒadam, fruſtra laborat ſoluere paralo-
giſmos per circunlocutionẽ ali
cuius termini additi cuꝫ medio
ſicut eſt hec circunlocutio idem
patri vel idem deitati vel id qḋ
eſt idem: vt dicendo omne idem
patri eſt pater filius eſt idẽ pa-
tri. ergo filius eſt pater. quia ſe
cundum aliquos premiſſe ſunt
vere et concluſio falſa. Quicqḋ
tũ ſit de hoc ſiue maior ſit vera
ſiue falſa. tñ alius modus videt̃
formalior ꝙ ſm illũ nõ opꝫ ſe i-
plicare in talibus circũlocutio
nibus q̃ vident̃ oĩno voluntarie
nec aliquo mõ pertinere ad for-
mam ſillogiſmi quare ⁊c. Ter-
tio ſequit̃ ꝙ nõ ẽ nobis euidẽs
ꝙ iſtud diſtributiuũ oĩs res q̃ ẽ
tm̃ diſtribuat quãtuꝫ dici de oĩ
req̃rit. patet q: ſi aliquis pone-
ret ꝙ de⁹ poſſet facere ꝙ eſſent
due creature. b. ⁊. c. et tamẽ ꝙ a
eſſet. b. et non eſſet. c. ſed eſſet. b.
et. c. licet iſta poſitio eſſet falſa
tamen non eſſet euidẽter impoſ
ſibilis vt patet ex dictis in ſecũ
do arti. immo quidam magiſter
ſimile conceſſit de xp̄o ſcꝫ ꝙ xp̄s
erat due nature et erat natura
diuina et non erat natura hũa-
na ⁊c. Sed tunc patet ꝙ q̃cunq;
res q̃ eſt a. eſt. b. ⁊ tamẽ aliquid
eſt ſumere ſub ſubiecto de quo
non dicitur predicatum quia. b.
⁊. c. ſunt. a. et tñ b. et. c. non ſunt
b. vt patet in caſu ⁊c. Unde pꝫ
ꝙ ad diſtributionem euidenter
bonã requirit̃ illḋ diſtributiuũ
q̃cunq; res q̃ eſt et q̃cunq; res q̃
ſunt. Apparet in p̄dicto caſu. q:
tunc nihil eſt ſumere ſubiecti ⁊c C
¶ Quarto ſequit̃ ex iſtis min⁹
rigoroſa regulatio ſufficit ad
ſaluãdũ poſitionẽ trinitatis q̃s
requirat̃ ad hoc ꝙ ſaluetur eui
denter dici de oĩ etiã in creatu-
ris. pꝫ ex p̄dictis. q: iſtḋ diſtribu
tiuũ q̃cũq; res q̃ ẽ ſufficit ĩ ma-
teria trinitatis. ſꝫ nõ ſufficeret ĩ
aliq̃ caſu imaginabili in creatu-
ris qui caſus licet ſit impoſſibi-
lis. tamen nõ eſt euidens. quare
⁊c. Et ſic patet ad ſcḋaꝫ inſtãtiã
et ad oẽs ſimiles ⁊c. ¶ Ad terti D
am principalẽ inſtantiã q̃ eſt de

ꝯſequētijs cōuerſiuis. notandū eſtꝙ iſta ꝓpoſitio negatiua nulla eſſētia diuina generat. pōt exponi dupliciť. Uno mō ſic: eſſentia diuia nō generat ⁊ nulla res eſt eſſentia diuina q̄ generet ⁊ ſic eſt vniuerſalis ſimpliciť ⁊ valet ad regulādū ſillogiſmuꝫ ꝑ dici de oī ⁊ ad faciendū ꝯñsꝫ ꝯuerſiuā: ſed ſic ipa eſt falſa. Alio mō poteſt ſic exponi eſſētia diuina nō generat nec eſt aliqua eſſentia diuina, q̄ generet ⁊ ſic nō eſt vniuerſalis ſimpliciter ſed tātū ſcōm quid ⁊ eſt vera ſed non valet ad ſillogiſandū: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ad ꝯuertendū licet in creaturis nō ſit dare ſimile qꝛ nō eſt talis res ⁊c.

E ¶ Secundo notanduꝫ ꝙ etiaꝫ illa ꝓpoſitio affirmatiua omne generans eſt eſſentia diuina, poteſt ſimiliter dupliciter exponi. Uno modo ſic aliquod generans eſt eſſentia diuia ⁊ nulla res eſt generās quin ſit eſſentia diuina ⁊ ſic eſt ſimpliciť vniuerſalis ⁊ vera et poteſt ꝯuerti in iſtā. aliqua eſſentia eſt generans. i. res generās capiendo ly generans ſubſtantiue a parte p̄dicati ſicut a parte ſubiecti. ſed licet iſta vniuerſalis ſit vera tñ aliqua alia ꝯſimilis ſic exponēdo eſſet falſa ſicut iſta oīs eſſentia diuina eſt pater vt notū eſt. Alio mō poteſt ſic exponi aliq̄d generās ē eſſentia ⁊ nullū ē generās qui ſit eſſentia. ⁊ ꝯſimiliť illa. oīs eſſentia diuina eſt pr̄. et ſic nulla eſt ſimpliciť ⁊ ſufficienter vniuerſalis ad ſillogiſandū vel ad ꝯuertēduꝫ de forma. licet gr̄a materie valeat in creaturis ſic ꝙ nunꝗ̄ ex vero ſequiť falſū ꝓpť cauſam iā ſepe dictam. ſꝫ ſi deus faceret vnaꝫ rē eē plures res ⁊ quālibet illaꝝ ꝯtingeret ī creaturis ſicut ī diuinis ⁊ ſic pꝫ ad illas ꝯſequentias ꝯuerſiuas ⁊ pari modo ad omēs alias. Ex iſtis patꝫ vnꝰ breuis modus et vtilis reſpondēdi ad oēs paralogiſmos ꝑ diſtinctionē ꝓpoſitionum vniuerſaliū modo iā dicto qꝛ ſcōm vnū ſenſum talium ꝓpoſitionū hoc ſignū oīs equiualet huic diſtributiuo oīs res que eſt. ⁊c. Et nullus nulla res que eſt ⁊c.

F ¶ Et ſi queratť quem p̄dictoꝝ ſēſuū faciūt ille ꝓpōes de virtute ſmonis. Ad hoc pōt dici ꝙ exercitatis in materia trinitatis tales ꝓpoſitiones ſunt equiuoce niſi aliq̄s ſit qui ſēp velit eis vti in vno ſenſu et nō in alio. nō exercitatis autem videtur prima facie ꝙ faciant ſcōm ſenſuꝫ ⁊ videtur vſus cōmunior. Sic ergo pꝫ quomodo poſitio trinitatis pōt ſuſtineri ſine bone ꝯñe negatione. et hec de tertio articulo.

G ¶ Ad rationes principales. Ad primā nego antecedens: vt patꝫ ex tertia ꝯcluſiōe primi articuli. Et ad ꝓbationeꝫ dico ꝙ ymaginari multipliciť poteſt capi. Uno modo ideꝫ eſt q̄d mente ꝯcipere. et iſto modo nō ſolū vā ſed etiā īpoſſibilia ⁊ ꝯtradictoria poſſūt ymaginari qꝛ nō eſt aliud ꝗ̄ mente formare aliquā ꝓpoſitionē. Alio modo idē eſt ꝙ mente formare aliquā ꝓpoſitionē cū apparentia ꝙ ita ſit, vel cū apparētia ꝙ nō ſit repugnantia quin ita poſſit eē. ⁊ iſto modo dicunt multi ꝙ ꝯtradictoria nō poſſunt ymaginari. Sed ſic loquēdo ꝯcedo ꝙ poſitio de trinitate eſt ymagi-

nabilis a viatore. Un̄ Auguſtinus loquens de ipſa primo de trinitate. Adorat̄ inquit: credit̄ ⁊ itelligitur. Et ſi alique auctoritates ìueniant̄ dicere ꝙ ipſaꝫ ymaginari aut capere nō poſſumus itelligendū eſt ꝙ non pfecte ⁊ clare ſed tñ ipfecte ⁊ enigmatice ⁊c. Ad ſcd̄am et tertiam ptꝫ ex ſecūdo ⁊ tertio articulis. Et hec de queſtione ⁊c.

¶ Queſtio ſexta de materia trinitatis ⁊ pſonalis diſtinctiōis.

A Utrū aliqua diſtinctio ſit ponēda i deo alia. a pſonali. arg͂r. 1.

Circa materiam trinitatis et perſonalis diſtinctiōis. Et ad maiorē declarationem precedentis queſtiōis quero adhuc vtrum aliqua diſtinctio ſit in deo concedenda: alia a diſtinctione reali trium pſonarum in vna eſſentia. ¶ Arguit̄ primo ꝙ ſic: qꝛ aliqua eſt diſtinctio i deo inter eſſentiā ⁊ pſonam ſiue proprietatē pſonalem ⁊ illa non eſt diſtinctio realis. igr̄ ⁊c. ꝯña ptꝫ et minor apparet qꝛ eſſentia eſt pſona ſiue ꝓprietas pſonalis ⁊ ſimiliter ecōtra. ſed maior ꝓbat̄ qꝛ de eſſentia et pſona ſiue proprietate pſonali verificantur cōtradictoria ex natura rei ergo non oīno idē ex natura rei ꝯña videtur nota ſed aſſumptū patꝫ qꝛ eſſentia non generat et pater ſeu paternitas generat ſimilit̄ ē eſſētia communicabilis ſed perſona ſiue proprietas perſone nō eſt communicabilis quare ⁊c.

2. arguit̄

¶ Secundo ſic aliqua eſt diſtinctio in deo inter pfectiōes attributales: ⁊ pfectionū attributalium ad diuinā eſſentiam et illa nō eſt diſtictio realis. igitur ⁊c. ꝯña ptꝫ ⁊ minor ſimiliter apparet. Quia quicq̄d eſt pfectio attributalis ē diuina eſſentia ⁊ ſimilit̄ ecōtra. ſꝫ maior ꝓbat̄ qua ſm̄ Auguſtinū. xv. de trini. ca. v oēs diuine pfectiōes ſunt equales ſꝫ equalitas nō ē niſi int̄ aliquo modo diſtincta. Similiter eſſentia diuina eſt fundamentū oīm pfectionuꝫ attributalium. nulla autē talis pfectio eſt fundamentū oīm pfectionū: qꝛ non ſui ipſius ergo inter eſſentiam ⁊c.

3. arguit̄

¶ Tertio aliqua ē diſtinctio in deo inter ideas rerum producibiliuꝫ ⁊ illa non eſt realis. igr̄ ⁊c. ꝯña patꝫ ⁊ minor apparet. qꝛ in deo nulla diſtinctio realis cōceditur niſi inter pſonas ſed maior ꝓbatur: qꝛ ſcd̄m Auguſtinū lxxxiii. q. xlvi. alia ratione conditus eſt homo alia ratione conditus equus ⁊ per iſtas rationes intelligit ideas in deo vt patet ibidem. quare ⁊c.

In oppoſitum.

¶ In oppoſitum arguitur qꝛ ſcd̄m cōmunen regulam Anſelmi. In diuinis oīa ſunt vnū vbi non obuiat relationis oppoſitio ſed ſolū inter pſonas eſt relationis oppoſitio ⁊ p cōſequens diſtinctio. quare ⁊c.

Deciſio qſtionis

¶ In iſta queſtiōe iuxta materiam triū argumentoꝝ erunt tres articuli. In primo videbit̄ vtrū in deo ſit aliqua diſtinctio inter eſſentiā ⁊ pſonas ſiue proprietates pſonales. In ſecundo videbitur vtrū in deo ſit aliquā diſtinctio inter eſſentiaꝫ et ſuas perfectiones attributales. In tertio videbitur vtrū in deo ſit aliqua diſtinctio inter eſſentiaꝫ ⁊ ideas ſiue rationes cauſales ⁊c.

B Primus articulꝰ.

¶ Quantū ad primū. Primo pmittam tres ſuppoſitiones.